

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 115

OSMANLI BELGELERİNDE CEZAYİR

ANKARA 2010

Proje Yöneticisi

Doç. Dr. Yusuf SARINAY
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Doç. Dr. Mustafa BUDAK
Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Önder BAYIR
Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Dr. Ahmet Zeki İZGÖER
Yayın İşleri Koordinatörü

Yayın Komisyonu

Doç. Dr. Mustafa BUDAK (Başkan)
Kevser ŞEKER
Nuran KOLTUK
Kemal GURULKAN
Sinan SATAR
Salih KAHRİMAN
Hüseyin ÖZDEMİR
Cafer DURMUŞ
Ebubekir SUBAŞI
Cemal ERGÜN

Arapça Tercüme

Prof. Dr. Fazıl Bayat
Yaşar Muhammed Salih el-Şerif

Grafik-Tasarım-Baskı

Sistem Ofset - Ankara
www.sistemofset.com.tr

ISBN: 978-975-19-4998-1

رئاسة الوزراء
المديرية العامة لدور المحفوظات
رئاسة دائرة الارشيف العثماني
رقم المنشور: 115

الجزائر في الوثائق العثمانية

انقرة 2010

المنسق العام للمشروع

الاستاذ المساعد الدكتور يوسف صارياني
المدير العام لدور المحفوظات

المسؤولون عن المشروع

الاستاذ المساعد الدكتور مصطفى بوداق
نائب المدير العام لدائرة وثائق الدولة

الدكتور اوندري بابير

رئيس دائرة الارشيف العثماني

الدكتور احمد زكي ايزكور

المنسق العام لشؤون النشر

هيئة التحرير

الاستاذ المساعد الدكتور مصطفى بوداق (رئيس هيئة التحرير)

كوثر شكر

نوران قولتوق

كمال كورلقان

سنان صاتار

صالح قاهر يمان

حسين اوزدمير

جعفر دورموش

ابو بكر صوباشي

جمال اركون

الترجمة العربية

الاستاذ الدكتور فاضل بيات

السيد يشار محمد صالح الشريف

تصميم وتنسيق وطباعة

سيستام أوفسات - انقره

www.sistemoffset.com.tr

ISBN: 978-975-19-4998-1

ÖNSÖZ

Afrika'nın coğrafi olarak Sudan'dan sonra ikinci büyük ülkesi olan Cezayir, Akdeniz'de yer alan 1025 kilometrelik kıyısı ile Orta ve İç Afrika'ya denizden açılan bir kapı durumundadır. Arapça'da adalar (El Jazair) anlamına gelen Cezayir, Batı'da Fas, Batı Sahra, Doğu'da Tunus, Libya ve Güney-batıda Mali ve Moritanya ile sınırdır. Kuzey-batı Afrika'nın en önemli ülkelerinden biri olan Cezayir, bu coğrafi konumu sebebiyle, târihte Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'deki ticârî ve siyasî hakimiyetinin devam ettirilmesinde büyük rol oynamıştır. Ayrıca Afrika kıtasında, aynı kaynaktan beslenen toplulukların birlik içerisinde bulunmasına gayret eden Osmanlı siyasetinin başarıya ulaşmasında da Cezayir'in katkısı önemlidir.

Bilindiği gibi Cezayir, MÖ. 1000 yıllarından XVI. yy'a kadar Fenikeliler, Romalılar, Vandallar, Bizanslılar ve Müslüman Arapların hakimiyetinde kaldıktan sonra Osmanlı idaresine girmiştir. Kuzey Afrika'da 1505-1513 yılları arasında Mersa el-Kebir, Vahran, Bicaye, Tilimsan'ı ele geçiren İspanyollara karşı Ege ve Akdeniz'de faaliyet gösteren Hızır ve Oruç Reislerin Cezayir'e gelmesi, hem Osmanlı Devleti ve hem de Kuzey Afrika için yeni bir dönemi başlatmıştır.

Şehzade Korkut'un desteği ile Akdeniz'de faaliyet gösteren Oruç Reis 1513 yılında Cerbe adasını ilk kez fethetti. Böylece Cerbe adasına yerleşen Barbaros kardeşler Yavuz Sultân Selim'in himayesine girerek 1516'da Cezayir ve onun batısındaki Şerşel'i ele geçirmişlerdir. Burada sultân ilan edilen Oruç Reis, Tenes ve Tilimsan'ı da zabtemiş fakat Tilimsan'ı geri almak isteyen İspanyollarla 1518'de yaptığı savaşta ölmüştür. Yeni hâkim Hızır Reis'in de daha önce olduğu gibi 1519'da Osmanlılardan yardım istemesi üzerine, Yavuz Sultân Selim "Hayreddin" lakabıyla Hızır Reis'i Cezayir hakimi olarak tanımış ve askerî yardım göndermiştir. Bölgede Yavuz Sultân Selim adına hutbe okutulmasıyla da Cezayir Osmanlı Devleti'nin nüfuzu altına girmiştir. Osmanlı Pâdişâhı Kânûni Sultân Süleyman ise Barbaros Hayreddin Paşa'yı İstanbul'a davet ederek, onu Cezayir Beylerbeyi unvanıyla Osmanlı Donanması'na Kapudân-ı Derya tayin etmiştir. Böylece Cezayir doğrudan doğruya bir Osmanlı Beylerbeyiliği haline gelmiştir. Cezayir'deki Osmanlı-Türk hakimiyeti 1830 yılına kadar devam etmiş ve bu süre zarfında Tunus, Trablusgarp ve Cezayir, "Garp Ocakları" şeklinde adlandırılarak, ayrı bir statü ile idare edilmiştir.

Bu özel statü çerçevesinde Osmanlı hakimiyetinde olan Cezayir, idarî bakımdan Beylerbeyiler Devri (1518-1587), Paşalar Devri (1587-1659), Ağalar Devri (1659-1671) ve Dayılar Devri (1671-1830) olmak üzere dört farklı dönem yaşamıştır. Mevcut sistemde doğrudan merkeze bağlı bir bölge ile dört sancaktan ibaret bir idarî yapılanma oluşturulmuştur. Garp Ocakları pâdişâha bağlı olmakla beraber genel olarak yarı bağımsız bir yönetime sahip olmuştur.

Cezayir'deki Osmanlı idaresinin ardından 5 Temmuz 1830'da Fransızlar tarafından işgal edilen Cezayir, bağımsızlığına kavuşana kadar uzun bir sömürge dönemi yaşamıştır. Bu süre içinde Cezayirliiler başta Emir Abdülkadir ve Constantine

Emiri Ahmet Beylerin mücadeleleri olmak üzere bir çok kez Fransızların baskılı yönetimlerine karşı ayaklanmışlar ve ısrarlı direniş hareketleri sonucunda 1962 yılında bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır.

“**Osmanlı Belgelerinde Cezayir**” adlı eser, Osmanlı Devleti ile Cezayir arasındaki askerî, idarî, sosyal ilişkilerin yanı sıra, Fransız işgali sürecinde Osmanlı Devleti’nin Cezayir politikasını da arşiv belgelerine dayanarak ortaya koymaktadır.

Dört bölüm olarak hazırlanan eserin, “*Osmanlı İdaresinde Cezayir*” adını taşıyan birinci bölümünde; Cezayir’in Osmanlı yönetimine bağlı bulunduğu 1560-1827 tarihleri arasındaki ilişkiler konu edilmiştir. Cerbe Adası, 1513’deki ilk fetihden sonra 1560 yılında Piyale Paşa tarafından ikinci kez fethine kadar, yaklaşık elli yıl boyunca nüfuz mücadelelerine sahne olmuştur. Bu nedenle eser, Cezayir ve Akdeniz’in Osmanlı hakimiyetine girmesinde önemli bir atlama taşı olan ve bugün Tunus sınırlarında yer alan Cerbe Adası’nın ikinci fethine ait belgeyle başlatılmıştır. Cezayir’in en iyi şekilde yönetilmesine verilen önem ve bu doğrultuda yapılan yönetici tayinleri, Akdeniz’de güvenliğin sağlanmasında Cezayir’in rolü, karşılıklı yapılan askerî yardımlar ve hediyeleşmeler, civardaki Müslüman devletlerle iyi ilişkiler kurulması ve İslam Birliği’ne yapılan vurgu, Cezayir’in yabancı devletlerle gerçekleştirdiği anlaşmalar, bu bölümde dikkat çeken hususlardır.

“*Fransız İşgali ve İşgal Sonrasında Cezayir İle Siyasi İlişkiler*” başlıklı ikinci bölümde; Fransa’nın Cezayir’i işgali ve politikaları, bölgede Fransa’ya karşı girişilen direniş hareketleri ve bu hareketlerin Osmanlı Devleti tarafından desteklenmesi, Cezayir’in geri alınmasına yönelik Osmanlı Devleti’nin siyasî politikası konulu belgeler yer almaktadır.

“*Fransız İşgali Sonrasında Cezayir Halkının Muhaceret Durumu ve Hukukî Statüsü*” adlı üçüncü bölümde; Fransız işgalinden sonra Cezayir’den göç eden halkın İstanbul, Adana, Akka, Beyrut ve Aclun sancağı gibi Osmanlı topraklarına yerleştirilmesi, kendilerine maddî ve ayrıca ziraat için gerekli toprak, hayvan ve teçhizat yardımının yapılması, muhacirlerin belli bir süre askerlikten muaf tutulmaları, isteyenlerin Osmanlı vatandaşlığına kabul edilmeleri, Cezayir’deki halkın medenî hukuktan yararlanmasının sağlanması, Osmanlı ülkesine gelecek Cezayirlilerin tâbi olacakları hukukî statü hakkındaki belgeler okuyucuya sunulmaktadır.

Kitabın dördüncü ve son bölümü, “*Cezayir’in Millî Kahramanı Emir Abdülkadir Bey*” adını taşımaktadır. Bu bölümde, Emir Abdülkadir Bey’in Osmanlı Devleti’nden yardım talebinde bulunması, Bursa’ya yerleştirilerek masraflarının karşılanması, İstanbul’u ziyareti, kendisine ve aile mensuplarına nişanlar verilmesi, maaş bağlanması, arâzî tahsis edilmesi, torunlarına Osmanlı okullarında eğitim imkanı sağlanması hakkında belgeler yer almaktadır. Kitapta, Osmanlı Arşiv fonlarında yapılan taramalar sonucunda seçilen -3 harita olmak üzere- 96 belge kullanılmıştır. Ayrıca Cezayir ile ilgili 41 fotoğrafa yer verilmiştir. Bu fotoğraflar Cezayir Milli Arşivi’nden alınmıştır. Eserin sonuna bir de indeks bölümü eklenmiştir.

Eserin, Cezayir ile Türkiye arasındaki tarihi ve kültürel yakınlığa dayalı dostluk ve işbirliğinin daha da geliştirilmesine katkı sağlaması dileğiyle, hazırlanmasında emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline, Arapça'ya tercümeleri konusunda bizden yardımlarını esirgemeyen Yaşar Muhammed Salih el-Şerif ve Prof. Dr. Fazıl Bayat'a (IRCICA), bilgilerinden istifade ettiğimiz Cezayirli Dr. Sivisi Bel-Kasım'a teşekkür eder, ilgilenenlere yararlı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Yusuf SARINAY
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

المقدمة

تعتبر الجزائر ثاني أكبر دولة أفريقية بعد السودان من حيث المساحة، وهي بمثابة بوابة تطل من جهة البحر على أفريقيا الوسطى والداخلية وذلك بسواحلها الممتدة على مسافة 1025 كم في الجهة الجنوبية من البحر المتوسط. وقد مكن الموقع الجغرافي للجزائر أن تحتل مركزاً هاماً في الجزء الشمال الغربي من القارة الإفريقية. إذ تحدها من الغرب المغرب والصحراء الغربية ومن الشرق تونس وليبيا ومن الجنوب الغربي مالي وموريتانيا. وأتاح لها هذا الموقع أن تلعب دوراً كبيراً في ديمومة الهيمنة التجارية والسياسية والعسكرية للدولة العثمانية في البحر المتوسط على مرّ التاريخ. ومن جهة أخرى ساهمت الجزائر في إنجاح السياسة العثمانية في قارة أفريقيا والتمثلة بإرساء روح التعايش بين المجتمعات المختلفة وتعزيزها وإدامتها.

والمعروف أن الجزائر تعاقب على حكمها بدءاً من الألف قبل الميلاد ولغاية القرن السادس عشر، الفينيقيون والرومان والوندال والبيزنطيون والعرب المسلمون. وفي القرن السادس عشر انطوت تحت الحكم العثماني.

وقبل حلول العثمانيين في المنطقة تعرضت أفريقيا الشمالية إلى الاحتلال الإسباني، فبعد إنهائهم الحكم الإسلامي في الأندلس توجه الإسبان نحو أفريقيا الشمالية واحتلوا أجزاء واسعة منها: فبين سنتي 1505 - 1513م ادخلوا تحت سيطرتهم كلا من مرسى الكبير، وهران، بجاية وتلمسان. ولم تكن في المنطقة أي قوة بوسعها التصدي لهم وإيقافهم، إلى أن برز في المنطقة الإخوة بارباروس: خضر ريس و أورو ج (عروج) ريس اللذان كانا يقومان بفعاليتهم البحرية في بحري إيجة والبحر المتوسط. وبوصولهما إلى الجزائر بدأ عهد جديد في تاريخ الجزائر وأفريقيا الشمالية على حد سواء.

وبعد استقرار الإخوة بارباروس في جزيرة جربة أدركوا أنهم لا يتمكنون من الصمود في المنطقة دون الدخول تحت حماية دولة كبيرة، لأنهم كانوا بحاجة إلى إمدادات عسكرية بشرية ومادية مستمرة، ولم يكن أمامهم غير الدخول تحت حماية العثمانيين. وبالفعل دخلوا تحت حماية السلطان العثماني سليم الأول الذي أمدهم بمعونات عسكرية لازمة مكنتهم من السيطرة على الجزائر في سنة 1516م و ثم على شرشل إلى الغرب منها. وعلى اثر هذا الانجاز أعلن عروج نفسه حاكماً في هذه المناطق، ثم وسع نفوذه إلى تنس وتلمسان بعد أن

سيطر عليهما، إلا أنه فقد حياته في سنة 1518م في المعركة التي دارت بينه وبين الإسبان اثر قيام الإسبان بشن حملة عسكرية كبيرة لاستعادة تلمسان. وحلّ محله الرئيس خضر الذي استنجد بالعثمانيين مرة أخرى في سنة 1519م طالبا الدعم منهم، ولبي السلطان سليم الأول طلبه ولم يكتف سليم بمدد المساعدات العسكرية اللازمة بل قلده حكم على الجزائر ولقبه بـ"خير الدين". وبهذا دخلت الجزائر تحت النفوذ العثماني. وبوشر في هذا الوقت بالذات بقراءة الخطبة في المنطقة باسم السلطان العثماني. وبعد تولي سليمان القانوني الحكم استدعى بارباروس خير الدين باشا إلى استانبول حيث نصبه قائداً على البحرية العثمانية وقلده بـكلر بكية (ولاية) الجزائر. وبهذا غدت الجزائر بـكلر بكية (ولاية) عثمانية بشكل مباشر.

استمر الحكم العثماني - التركي في الجزائر حتى سنة 1830م. وخلال هذه المدة خضعت إدارة الجزائر لإدارة خاصة ضمن منظومة أوجاقات الغرب التي ضمت كذلك تونس وطرابلس الغرب. ومرت على الجزائر في ظل الحكم العثماني وفي إطار هذا الوضع الخاص أربعة أدوار مختلفة من الناحية الإدارية وهي: دور البكر بكية (1518 - 1587م)، دور الباشاوات (1587 - 1659م) دور الأغوات (1659 - 1671م)، ودور الدايات (1671 - 1830م). وأصبحت الجزائر مرتبطة من الناحية الإدارية بمركز الدولة بشكل مباشر ضمن نفس النظام، وتم تقسيمها إدارياً إلى أربعة ألوية. وعلى الرغم من أن أوجاقات الغرب كانت ترتبط بالسلطان إلا أنها كانت تتمتع بإدارة شبه مستقلة.

استمر الحكم العثماني في الجزائر حتى سنة 1830م حيث خضعت في 5 تموز/ يوليو من السنة نفسها للاحتلال الفرنسي، وبدأ بذلك عهد جديد في تاريخها وهو العهد الاستعماري الفرنسي. ولم يقف الجزائريون مكتوفي الأيدي تجاه احتلال بلادهم فقاوموا المحتلين الفرنسيين دون انقطاع، وبرز بينهم قادة تمكنوا من تكبيد المحتلين خسائر كبيرة يأتي على رأسهم الأمير عبد القادر الجزائري وأمير قسنطينة أحمد باي. ولم تخمد مقاومتهم حتى نالت الجزائر استقلالها في عام 1962م.

والكتاب الذي بين أيديكم "الجزائر في الوثائق العثمانية" يستهدف المساهمة في تعزيز العلاقات المشتركة بين الأتراك والجزائريين والتي تمتد جذورها إلى عمق الماضي بل وتطويرها في الوقت الحاضر. ويكشف الكتاب في ضوء الوثائق الأرشيفية العثمانية عن

العلاقات العسكرية والإدارية والاجتماعية بين الدولة العثمانية والجزائر فضلاً عن سياسة الدولة العثمانية تجاه الجزائر إبان فترة الاحتلال الفرنسي.

يشتمل الكتاب على أربعة محاور: يحمل المحور الأول اسم "الجزائر تحت الإدارة العثمانية" ويتناول علاقة الجزائر بالدولة العثمانية خلال الحقبة الممتدة بين سنتي 1560 - 1827م والتي ارتبطت فيها بالدولة العثمانية. ومن المسائل التي تلفت الانتباه في هذا المحور: الاهتمام بإدارة الجزائر بالشكل الجيد وتعيينات الإداريين التي جرت في هذا المنوال، ودور الجزائر في تحقيق الأمن في البحر المتوسط، المساعدات العسكرية والهدايا المتبادلة بينها وبين الدولة العثمانية، إقامة علاقات ودية مع الدول الإسلامية المجاورة، والتأكيد على الوحدة الإسلامية والمعاهدات التي أبرمتها الجزائر مع الدول الأجنبية.

أما المحور الثاني الذي يحمل عنوان "الاحتلال الفرنسي والعلاقات السياسية مع الجزائر بعد الاحتلال" فيضم وثائق تتعلق باحتلال فرنسا للجزائر وسياساتها، حركات المقاومة ضد فرنسا في المنطقة وتأييد هذه الحركات من قبل الدولة العثمانية وسياسة الدولة العثمانية تجاه مسألة استعادة الجزائر.

ويحمل المحور الثالث عنوان "هجرة الجزائريين إبان الاحتلال الفرنسي و وضعها القانوني" وتتناول الوثائق المدرجة فيها: إسكان المهاجرين من الجزائر بعد الاحتلال الفرنسي في أراضي الدولة العثمانية كاستانبول وأدنة وعكا وببيروت و عجلون، وتقديم المعونات المادية لهم فضلاً عن منحهم الأراضي والحيوانات والتجهيزات المطلوبة لغرض تشجيعهم على ممارسة الزراعة، وإعفاء المهاجرين من الخدمة العسكرية لمدة محددة، و منح الجنسية العثمانية للطالبين منهم، و تأمين تمتع الأهالي في الجزائر بالحقوق المدنية والوضع القانوني الذي يخضع له الجزائريون القادمون إلى الدولة العثمانية.

وفي المحور الرابع والأخير من الكتاب والذي يحمل عنوان "البطل القومي للجزائر: الأمير عبد القادر" نجد وثائق تتعلق بطلب الأمير عبد القادر المساعدات من الدولة العثمانية، وانتقاله إلى الدولة العثمانية وإسكانه في بورصة وتغطية نفقاته من قبل الحكومة العثمانية، و زيارته إلى استانبول وتكريم أفراد عائلته بمنحهم الأنواط وتخصيص رواتب تقاعدية لهم ومنحهم أراضي زراعية وقبول أحفاده في المدارس العثمانية.

واختير للكتاب 96 وثيقة عثمانية من وثائق مركز الأرشيف العثماني باستانبول وبضمنها ثلاث خرائط، كما ألحق بالكتاب 41 صورة فوتوغرافية تتعلق بالجزائر وقد أخذت هذه الصور من الأرشيف الوطني الجزائري، كما ألحق فهرس بنهاية الكتاب.

وبمناسبة صدور هذا الكتاب الذي أعد ليساهم في تعزيز العلاقات الودية بين تركيا والجزائر وإدامة التقارب التاريخي والثقافي بين الشعبين التركي والجزائري، لا يسعني إلا أن أتقدم بجزيل الشكر إلى كل من ساهم من منتسبي المديرية العامة لوثائق الدولة في إخراج هذا الكتاب؛ وإلى السيد يشار محمد صالح الشريف والأستاذ الدكتور فاضل بيات الخبير في إرسিকা بمنظمة المؤتمر الإسلامي اللذان قاما بترجمة هذا الكتاب وإيصاله لنا على هذا الشكل لنتمكن من الاستفادة من خبراتهم بلغتنا؛ وإلى الدكتور سويسي بالقاسم الجزائري الذي مدنا بخبراته ومعلوماته القيمة كلما إحتجنا لها، متمنياً بذلك أن يستفيد من هذا الكتاب كل من يعنيه الأمر من الباحثين.

الأستاذ المساعد الدكتور يوسف صارياني

المدير العام لدور المحفوظات

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	XVII
KISALTMALAR	XXI

I. BÖLÜM OSMANLI İDARESİNDE CEZAYİR

No	Sayfa
1 Donanma Kaptanı Piyale Paşa'ya Cerbe zaferinden dolayı hilat ve kılıç gönderilmesi	2
2 Fas hakimi ile kardeşleri arasındaki anlaşmazlığın Cezayir Beylerbeyi aracılığıyla giderilmesi	6
3 Cezayir ve Trablusgarb beylerbeyilerinin donanmaya katılmak üzere hazırlanmaları..	10
4 İspanyolların Cezayir'e saldırı ihtimaline karşı hazırlıklı olunması	12
5 Cezayir'de güvenliğin yeniçeriler tarafından sağlanması	16
6 Cezayir beylerbeyinin ülkenin yönetiminde gösterdiği başarıdan dolayı ödüllendirilmesi	18
7 Cezayir Beylerbeyi Ali Paşa'nın kethüdasının Galata'daki hassa reisleri bölüğü'ne kabulü	20
8 Fransa kralına itaat etmeleri hakkındaki padişah emrinin Cezayir beylerbeyi tarafından Marsilyalılara bildirilmesi	22
9 Cezayir, Tunus ve Trablusgarp Ocaklarının Osmanlı donanmasına katılması	24
10 Oran Kalesi'nin fethinden memnuniyet duyulduğu	30
11 Mehmed Dayı'ya Cezayir Beylerbeyiliği verilmesi	34
12 Cezayir ile Toskana İmparatoru arasında yapılan barış anlaşması.	36
13 Cezayir ile Avusturya İmparatoru arasında yapılan anlaşma.....	66
14 Cezayir'in muhafazası için İzmir ve civarından asker gönderilmesi	70
15 Cezayir-i Garp muhafazası için gönüllü asker yazılması	72
16 Esperimento adlı Rus ticaret gemisine müdahale edilmemesi	76
17 İspanyolların Cezayir'e barış için murahhas elçi ve hediyeler göndermesi	78
18 Cezayir'in iyi idaresi ve Fas hakimiyiyle olan ilişkilerde İslam birliğine itina gösterilmesi.....	82
19 Cezayir'e mühimmat gönderilmesi	88
20 Cezayir Ocağı'nın İsviçre Devleti'ne harp ilan etmesi.....	96
21 Akdeniz'e açılan Fransız Generali Napoléon Bonaparte'ın durdurulması.....	100

22	Cezayir-i Garb ocağı için İzmir, Suğla ve Saruhan'dan asker yazılması.....	106
23	Avrupa Devletlerinin Cezayir-i Garb Ocaklarına karşı birlikte hareket etme teşebbüsleri	110
24	Cezayir'den gönderilen arslanların kalacakları yerlerin inşası.....	116
25	İngiltere ile Cezayir arasında yapılan anlaşma	124
26	Cezayir-i Garp Ocağı için gönüllü asker toplanarak gönderilmesi.....	126
27	Ölen Cezayir dayısının yerine yenisinin seçilmesi	130
28	Hüseyin Dayı'nın mirimiranlık rütbesiyle Cezayir Beylerbeyliği'ne tayini	134
29	Cezayir Ocağı vekilharcının kaptan ve leventleri teşviki	136
30	Cezayirlilerin İngilizlere karşı zafer kazandığı.....	140
31	Cezayir donanmasının Osmanlı donanmasına katılacağına bildirilmesi.....	144
32	Cezayir dökümhanesi için istenen tuğla, mühendis ve askerlerin gönderilmesi	148
33	Cezayir ile Tunus arasındaki soğukluğun giderilerek, İslam birliğinin kuvvetlendirilmesi	154

II. BÖLÜM

FRANSIZ İŞGALİ VE İŞGAL SONRASINDA CEZAYİR İLE SİYASİ İLİŞKİLER

34	Cezayir-i Garb Ocağı ile Fransa arasında çıkan anlaşmazlığın giderilmesi	158
35	Cezayir'in geri alınmasına yönelik düşünülen tedbirler	164
36	Cezayir hakkında Osmanlı Devleti ile Fransa arasında yapılan anlaşma	172
37	Fransızların Cezayir'de uyguladıkları zulüm ve alınacak tedbirler.....	176
38	Fransa'nın Cezayir'de bir Arap hükümeti kurma isteği	180
39	Cezayir'in iadesi hakkında padişaha sunulan yazının tercümesi.....	192
40	Constantine ileri gelenleri tarafından Sultan II. Mahmut'a gönderilen Arapça mektup	194
41	Cezayir'in Fransızlardan geri alınması konusunda acele edilmemesi.....	198
42	Kostantanalı Ahmet Bey'e paşalık rütbesi verilmesi ve Annaba İskelesi'nin Fransızlardan kurtarılması	202
43	Cezayirli Hamdan Efendi'nin oğluna topçu binbaşılığı rütbesi verilmesi.....	210
44	Cezayir'de Osmanlı Devleti'ne sadakati ile bilinen el-Hac Ahmed Bey'e yardım edilmesi.....	214
45	Constantine'de yenilgiye uğrayan Fransız askerlerinin çekilmesi	220
46	Fransa ile Cezayirli Emir Abdülkadir arasında yapılan anlaşma	224

47	Kostantanalı Ahmet Bey tarafından Sultan II. Mahmut'a gönderilen Arapça mektup	228
48	Cezayir ulemasından Hamdan Efendi'ye maaş tahsisi	232
49	Cezayir'in coğrafi yapısı ve tarihi hakkında genel bilgi	234
50	Fethedilen Oran Vilayeti'nde padişah adına hutbe okutulması	238
51	Cezayirli Emir Abdülkadir'in Fransa ile ittifak yapmadığı	240
52	Cezayir'de Fransızlara karşı sürdürülen mücadele için Şerif Abdülkadir'in Osmanlı Devleti'nden yardım talebi	246
53	Cezayir'de Fransız işgal ordusunun zor durumda olduğu	252
54	Cezayir ve Tunus'a uygulanan karantina süresinin uzatılması	254
55	Fransız işgali altında bulunan Cezayir halkının zulümden kurtarılmaları hakkındaki talepleri	258
56	Fransa hükümetinin Cezayir, Tunus ve Senegal'de hacıların Mekke'ye gitmelerini yasaklaması	262
57	Hac döneminde Fas, Cezayir ve Tunus'dan müracaat eden Müslümanlara nakdi yardımda bulunulması	268
58	Cezayir'de Panislamizmin gittikçe güçlenmesinden rahatsız olan Fransızların karşı faaliyetleri	270
59	Tunus ve Cezayir'in istiklali için çalışılması	278
60	Savaş dolayısıyla ülkelerine dönemeyen Cezayir ve Tunuslulara para yardımında bulunulması	280

III. BÖLÜM

FRANSIZ İŞGALİ SONRASI CEZAYİR HALKININ MUHACERET DURUMU VE HUKUKİ STATÜSÜ

61	Cezayir'den İstanbul'a gelen muhacirlere vekil tayini	284
62	Cezayirlielerin Aclun Sancağı'nda iskân edilmeleri	288
63	Cezayir muhacirlerinin Akka Sancağı'na yerleştirilmeleri	290
64	Fransa'nın Cezayir'de arazi istimlakı	294
65	Cezayirli muhacirlerin iskânı	298
66	Cezayir'den Şam'a gelen muhacirlerin hukuki statüleri	300
67	Fransızların anayasal haklara layık görmediği Cezayir'deki Müslümanların medeni hukuktan yararlanması	308
68	Cezayir'den Akka'ya hicret edenlere devlet tarafından yardım edilmesi	310
69	Cezayir muhacirlerine Akka'da arazi verilmesi	312
70	Cezayir muhacirlerinin Beyrut'a yerleştirilmeleri	314

71	Cezayir’den gelecek muhacirlerin Osmanlı vatandaşlığına kabulleri	324
72	Fransa konsolosunun Cezayirlileri Fransa tabiyetini kabule teşvik etmesi	328
73	Cezayir mahkemeleri tarafından verilen kararların tebliği	334
74	Cezayirlilerin Osmanlı Devleti’ne hicret etme talepleri	336
75	Cezayirlilerin Osmanlı vatandaşlığına kabul edilmeleri	340
76	Osmanlı ülkesine gelen Cezayirlilerin tabi olacakları hukuki statü	344
77	Cezayir ve Tunus muhacirlerinin askerlikten muafiyetleri	350
78	Adana’da iskân edilecek Cezayir muhacirlerinin beyannameleri hakkında olunacak muamele	352
79	Beyrut’ta “Afrika Muhacirleri Cemiyeti” adıyla bir cemiyet teşkili	356
80	Fransız işgali altında bulunan Cezayir’den Osmanlı ülkesine geleceklerin muhacir sayılmaları	358
81	Tunus ve Cezayirlilerin tabiiyet evrakına Tunuslu ve Cezayirli yazılması	362

IV. BÖLÜM

CEZAYİR’İN MİLLİ KAHRAMANI EMİR ABDÜLKADİR BEY

82	Emir Abdülkadir’in Bursa’ya gönderilmesi	366
83	Cezayirli Abdülkadir Efendi için Bursa’da kiralanan evin masraflarının ödenmesi ...	370
84	Bursa’da bulunan Emir Abdülkadir’in Fransa’ya gitmesine izin verilmesi	372
85	Şam’da meydana gelen olayları yatıştıran Cezayirli Emir Abdülkadir’in mükafatlandırılması	376
86	Bursa’da ikamet eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi’nin İstanbul’a gelmesine izin verildiği	380
87	Cezayirli Abdülkadir Efendi’ye nişan verilmesi	384
88	Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin akrabası Mehmed Nureddin Efendi’nin rütbesinin yükseltilmesi	386
89	Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi’nin ailesine maaş bağlanmasından dolayı Şam halkının teşekkürü	388
90	Emir Abdülkadir’in oğlu tarafından gönderilen mektup	390
91	Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin oğlu Muhammed Paşa’ya nişan verilmesi	394
92	Suriye’de bulunan Emir Abdülkadir’in eşine arazi tahsisi	398
93	Cezayirli Emir Abdülkadir’in torunlarının devlet okullarına kaydedilmesi	400
	REFERANSLAR	405
	İNDEKS	411

المحتويات

V	المقدمة
XVII	المحتويات
XXI	المختصرات

الباب الأول

الجزائر تحت الإدارة العثمانية

1	إرسال سيف وخلعة إلى قائد الأسطول بيالة باشا للنصر الذي حققه في فتح جربة
2	تكليف بكربكي الجزائر بإنهاء الخلاف بين حاكم فاس وإخوانه
3	الأمر بتهيؤ بكربكي الجزائر وبكلر بكي طرابلس الغرب للانضمام إلى الأسطول العثماني
4	الأمر بالاستعداد لمواجهة الهجوم المحتمل للاسبان على الجزائر
5	إحلال الأمن في الجزائر من قبل الجيش الإنكشاري
6	تكريم بكربكي الجزائر لحسن إدارته البلاد
7	إدخال كتحدا علي باشا بكلر بكي الجزائر في وحدة الرؤساء الخاصة في حي غلطة
8	إبلاغ بكربكي الجزائر أمر السلطان لأهالي مرسيليا بشأن انقيادهم للملك الفرنسي
9	انضمام أسطول أوجاقت الجزائر وتونس وطرابلس الغرب إلى الأسطول العثماني
10	التعبير عن الامتنان بفتح قلعة وهران
11	تقليد الداوي محمد بكربكية الجزائر
12	اتفاقية الصلح المعقودة بين الجزائر وامبراطور توسكانا
13	الاتفاقية المعقودة بين الجزائر وامبراطور النمسا
14	إرسال الجنود من ازميز وجوارها للمحافظة على الجزائر
15	تسجيل جنود متطوعين للمحافظة على الجزائر
16	الأمر بعدم التعرض للسفينة التجارية الروسية المسماة "اسبريمنو"
17	إيفاد الإسبان سفيراً مفوضاً وهدايا إلى الجزائر بغية الصلح
18	الأمر بحسن إدارة الجزائر ومراعاة الوحدة الإسلامية في العلاقات مع حاكم فاس
19	إرسال الاعتدة الحربية إلى الجزائر
20	إعلان أوجاق الجزائر الحرب على دولة السويد
21	الأمر بالعمل على إيقاف حملة الجنرال الفرنسي نابليون بوناپرت في البحر المتوسط
22	تسجيل الجنود لأوجاق الجزائر من ازميز وصوغله وصاروخان

23	مساعي الدول الأوروبية التحرك معاً ضد أوجاقات الغرب.	110
24	إقامة أماكن لإيواء الأسود المرسلّة من الجزائر.	116
25	الاتفاقية المعقودة بين انكلتره والجزائر.	124
26	جمع الجنود المتطوعين لأوجاق الجزائر وإرسالهم.	126
27	انتخاب داي جديد محلّ الداي المتوفى في الجزائر.	130
28	تعيين الداي حسين بكربيكي على الجزائر برتبة ميرميران.	134
29	قيام وكيل خرج الجزائر ببثّ الحماس في قائد البحرية وجنودها.	136
30	تحقيق الجزائريين النصر على الانكليز.	140
31	الإعلان عن التحاق الأسطول الجزائري بالأسطول العثماني.	144
32	إرسال الآجر والمهندسين والجنود المطلوبين لمعمل الصب في الجزائر.	148
33	إزالة الفتور الحاصل بين الجزائر وتونس تعزيزاً للوحدة الإسلامية.	154

الباب الثاني

الاحتلال الفرنسي والعلاقات السياسية مع الجزائر إبان الاحتلال

34	إزالة الخلاف الناشئ بين أوجاق الجزائر وفرنسا.	158
35	التدابير المقترحة لاستعادة الجزائر.	164
36	الاتفاقية المبرمة بين الدولة العثمانية وفرنسا بشأن الجزائر.	172
37	المظالم التي ترتكبها فرنسا في الجزائر والتدابير المزمع إجراؤها بهذا الصدد.	176
38	سعى فرنسا لإقامة حكومة عربية في الجزائر.	180
39	ترجمة الرسالة المقدمة إلى السلطان بخصوص إعادة الجزائر.	192
40	الرسالة التي بعث بها وجهاء قسنطينة إلى السلطان محمود الثاني. الرسالة بالعربية.	194
41	عدم الاستعجال في مسألة استعادة الجزائر من الفرنسيين.	198
42	منح أحمد بك القسنطيني رتبة الباشويه وتحرير مرفأ عنابة من الفرنسيين.	202
43	منح رتبة بكباشي مدفعية إلى ابن حمدان أفندي الجزائري.	210
44	تقديم المعونات إلى الحاج أحمد باي المعروف بإخلاصه للدولة العثمانية في الجزائر.	214
45	انسحاب الجنود الفرنسيين بعد تعرضهم إلى الهزيمة في قسنطينة.	220
46	الاتفاقية المعقودة بين فرنسا وعبد القادر الجزائري.	224
47	الرسالة التي بعث بها أحمد باي القسنطيني إلى السلطان محمود الثاني.	228
48	تخصيص راتب لحمدان أفندي وهو من علماء الجزائر.	232
49	معلومات عامة عن التركيبة الجغرافية للجزائر وتاريخها.	234

50	قراءة الخطبة باسم السلطان العثماني في ولاية وهران المحررة.	238
51	الإبلاغ عن عدم حصول اتفاق بين الأمير عبد القادر الجزائري وفرنسا.	240
52	طلب الشريف عبد القادر الدعم من الدولة العثمانية لمواصلة المقاومة ضد الفرنسيين	
53	في الجزائر.	246
54	تدهور أوضاع جيش الاحتلال الفرنسي في الجزائر.	252
55	تمديد فترة الحجر الصحي المفروض على الجزائر وتونس.	254
56	مطالبة الجزائريين بالتحرك من المظالم التي يرتكبها المحتلون الفرنسيون.	258
57	قيام الحكومة الفرنسية بمنع الحجاج المسلمين في الجزائر وتونس والسنغال من التوجه إلى مكة.	262
58	تقديم المساعدات النقدية للمحتاجين من أهالي فاس والجزائر وتونس خلال موسم الحج.	268
59	الإجراءات الوقائية التي اتخذها الفرنسيون تجاه تنامي الشعور بالجامعة الإسلامية في الجزائر.	270
60	مساع من أجل استقلال تونس والجزائر.	278
61	تقديم المساعدات النقدية لأهالي الجزائر وطرابلس الغرب ممن انقطعت بهم السبل جراء الحرب.	280

الباب الثالث

هجرة الجزائريين بعد الاحتلال الفرنسي ووضعهم القانوني

61	تعيين وكيل للمهاجرين القادمين من الجزائر إلى استانبول.	284
62	إسكان الجزائريين في لواء عجلون.	288
63	إسكان المهاجرين الجزائريين في لواء عكا.	290
64	استملاك فرنسا للأراضي في الجزائر.	294
65	إسكان المهاجرين الجزائريين.	298
66	الوضع القانوني للمهاجرين القادمين من الجزائر إلى دمشق.	300
67	تأمين تمتع المسلمين الجزائريين الحق المدني بعد أن حرمتهم فرنسا من الحقوق الدستورية.	308
68	منح المساعدات من قبل الدولة للمهاجرين من الجزائر إلى عكا.	310
69	منح المهاجرين الجزائريين قطع أراضي في عكا.	312
70	توطين المهاجرين الجزائريين في بيروت.	314

71	منح الجنسية العثمانية للمهاجرين القادمين من الجزائر .	324
72	مساعي القنصل الفرنسي لإدخال الجزائريين تحت التبعية الفرنسية.	328
73	إبلاغ القرارات التي تصدرها المحاكم في الجزائر.	334
74	طلبات الجزائريين للهجرة إلى الدولة العثمانية.	336
75	منح الجزائريين الجنسية العثمانية.	340
76	الوضع القانوني الذي يخضع له المهاجرون القادمون من الجزائر.	344
77	إعفاء الجزائريين والتونسيين من الخدمة العسكرية.	350
78	الإجراء الذي يعمل به بشأن بيانات المهاجرين الجزائريين المزمع إسكانهم في عكا.	352
79	تأسيس جمعية في بيروت تحت اسم.. جمعية المهاجرين الأفارقة.	356
80	اعتبار القادمين من الجزائر المحتلة من قبل الفرنسيين إلى البلاد العثمانية مهاجرين.	358
81	كتابة لفظة "تونسي" و"جزائري" في الأوراق الرسمية المتعلقة بأهالي تونس والجزائر.	362

الباب الرابع

البطل القومي للجزائر الأمير عبد القادر بك

82	إرسال الأمير عبد القادر إلى بورصة.	366
83	تغطية نفقات البيت المستأجر لعبد القادر أفندي في بورصة.	370
84	منح الإذن للأمير عبد القادر لزيارة فرنسا.	372
85	تكريم الأمير عبد القادر الجزائري لدوره في تهدئة الأوضاع التي وقعت في دمشق.	376
86	منح الإذن للأمير عبد القادر الجزائري المقيم في بورصة لزيارة استانبول.	380
87	تكريم عبد القادر أفندي الجزائري بنوط.	384
88	ترقية رتبة محمد نور الدين أفندي وهو من أقرباء عبد القادر الجزائري.	386
89	أهالي دمشق يقدمون الشكر لتخصيص راتب لعائلة الأمير عبد القادر.	388
90	رسالة نجل الأمير عبد القادر الجزائري.	390
91	منح نوط لمحمد باشا بن عبد القادر الجزائري.	394
92	تخصيص أراضي لزوجة الأمير عبد القادر.	398
93	تسجيل أحفاد الأمير عبد القادر الجزائري في المدارس الرسمية.	400
	المراجع.	405
	الفهارس	411

KISALTMALAR / المختصرات

Hicrî Ayların Rumuzları

Muharrem	M.
Safer	S.
Rebî'ü'l-evvel	Ra.
Rebî'ü'l-âhir	R.
Cemâziye'l-evvel	Ca.
Cemâziye'l-âhir	C.
Receb	B.
Şa'bân	Ş.
Ramazan	N.
Şevval	L.
Zi'l-ka'de	Za.
Zi'l-hicce	Z.

Arşiv Fon Kodları

A.DVN	Sadaret Divan Kalemi Evrakı
A.DVN.DVE	Sadaret Divan Düvel-i Ecnebiye Evrakı
A.DVN.DVE.d	Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Düvel-i Ecnebiye Kalemi Defterleri
A.DVNS.MHM.d	Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi Defterleri
A.MKT.MHM	Sadaret Mektubi Mühimme Kalemi Evrakı
A.MKT.MVL	Sadaret Mektubi Kalemi Meclis-i Vala Evrakı
BEO	Babıali Evrak Odası Evrakı
C.AS	Cevdet Askeriye
C.BH	Cevdet Bahriye
C.DH	Cevdet Dahiliye
C.EV	Cevdet Evkaf

C.HR	Cevdet Hariciye
C.MF	Cevdet Maarif
C.MTZ	Cevdet Eyalet-i Mümtaze
C.SM	Cevdet Saray
DH.HMŞ	Dahiliye Nezareti Hukuk Müşavirliği Evrakı
DH.EUM	4.Şb Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Dördüncü Şube
DH.MB.HPS.M	Dahiliye Nezareti Mebani-i Emiriye-Hapishaneler Müdüriyeti Mütferrik Evrakı
DH.MKT	Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemi
HAT	Hatt-ı Hümayun
HR.HMŞ.İŞO	Hariciye Nezareti Hukuk Müşavirliği İstişare Odası Evrakı
HR.MKT	Hariciye Nezareti Mektubi Kalemi Evrakı
HR.SYS	Hariciye Nezareti Siyasi
HR.TO	Hariciye Nezareti Tercüme Odası Evrakı
İ.DH	İrade Dahiliye
İ.DUİT	İrade Dosya Usulü
İ.HR	İrade Hariciye
İ.MMS	İrade Meclis-i Mahsus
MAD.d	Maliyeden Müdevver Defterler
MFB	Müzehheb Fermanlar
MF.MKT	Maarif Nezareti Mektubi Kalemi
MV	Meclis-i Vükela Mazbataları
Y.A.HUS	Yıldız Sadaret Hususi Maruzat Evrakı
Y.A.RES	Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı
Y.EE	Yıldız Esas Defterler
Y.PRK.AZJ	Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal

I. BÖLÜM
OSMANLI İDARESİNDE
CEZAYİR

الباب الأول
الجزائر تحت الإدارة العثمانية

DONANMA KAPTANI PİYALE PAŞA'YA CERBE ZAFERİNDEN DOLAYI HİLAT VE KILIÇ GÖNDERİLMESİ

Donanma Kaptanı Piyale Paşa'ya, Cerbe'de gösterdiği başarıdan dolayı hilat ve kılıç gönderilmesi ve Cerbe Kalesi'nin feth edilmesine gayret edilmesi

تكریم قائد الأسطول العثماني بباله باشا بسيف وخلعة للنصر الذي حققه في
معرفة جربة بالجزائر وحثه على ضرورة بذل الجهود من أجل فتح قلعة جربة

*Yazıldı. Kurd Kethüdâya verildi.
Fî 29 Ramazan sene 967*

Kapudân Piyale Paşa'ya hüküm ki,

Mektûb gönderip bundan akdem Donanma-yı Hümâyûn ile mâh-ı Şa'bân'ın gurreinde Moton'a dâhil olunup fermân-ı âlîşânım mücebince âsâkir-i nusret-me'âsir kadırgalara tevzî' olunup mâh-ı mezbûrun beşinci günü engine salınıp on ikinci günü Malta'ya varılıp ele gelen dillerden küffârın dahi Cerbe üzerinde idüğü haberi alınıp bî-tevakkuf yevm-i mezbûrda Cerbe üzerine azîmet olunup mâh-ı mesfûrun on beşinci gecesi ki Şeb-i Berât'dır, Cerbe hisârına karîb üç mil mikdârı yerde demir bırakılıp müşâvere olundukda ale's-seher düşmanın üzerine varılmak münâsib görölüp ol hinde küffâr dahi haberdâr olup kadırgaları ve barçaları ile çıkıp Donanma-yı Hümâyûn tecessüs edip nâgâh râst gelinip asker-i İslâm ceng ve cidâle mübâşeret eyleyecek küffârın ba'zı muhârebeye ikdâm edip ve ba'zı firâr edip üç gün ve üç gece rûy-ı deryâda ceng ü âşûb olup dördüncü günü kadırgalar bir yere cem' olup inâyet-i Hakk ile sefâ'in-i nusret-karâ'ının birisine zarâr u gezend erişmeyip küffâr-ı bed-girdârın yirmi kıt'a kadırgası alınıp içlerinden biri ihrâk bi'n-nâr olup ve barçalarının dahi ba'zı yanıp ve nicesi hîn-i cengde garkolup ve bir mikdârı alınıp cümle yirmi altı pâre barçaları gâret olunup ve on bir kıt'a kadırgaları dahi kaçıp hisâr altına girip ümîzdir ki, ânların dahi fethi müyesser ola ve bir mikdârı dahi kaçıp halâs bulmuşdur ve mâh-ı mezbûrun yirminci günü Turgud Paşa kendi kadırgalarıyla Donanma-yı Hümâyûna mülâkî olup ve hisârda olan küffâr-ı şekâvet-şi'ârın inhidâmına şürû' olunup toplar ve metrisler kurulup dökülmek üzere olup, lâkin hisâr-ı mezbûrun etrâfı tabya ile ziyâde müstahkem olup fethi gâyet de sa'b ü müşkil olup zamân lâzım olduğun bildirmişsin.

İmdi, senin cibilletinde merkûz ve tînetinde mermûz olan mahz-ı şecâ'at ve fart-ı şehâmet re'y-i rezîn ve fikr-i metînininden umulan bunun emsâli hısâl-i hamîyyet ve ef'âl-i pesendîde imdi, *bi-inâyetillâhi te'âla* vücûda getirilmiş bunun gibi küllî hizmetde ve yoldaşlıkda bulunmuşsun; yüzün ağ olsun. Öyle olsa, hakkında mezîd âtîfetim zuhûra getirip hila'-ı fâhireden hil'at ve bir kabza kılıç irsâl olunup, buyurdum ki:

Alıp kabzedip ve hil'at-i hümayûnum giyip ba'de'l-yevm dahi re'y-i isâbet-karînin muktezâsınca zikrolunan kal'anın dahi feth ü teshîri bâbında hüsn tedârik eyleyip, anda olan beyler eğer müşârun-ileyh Turgud *dâme ikbâlühûdur* ve eğer sâir beyler kullarım ile yek-dil ü yek-cihet olup kemâl-i ittihâd ü ittifâk ile netîce terettüb ve mukaddemâ şürû' edip mahall iktizâ etdiğine göre sa'y ü ikdâm ve kıyâm-ı mâ-lâ-keâm edip zikrolunan kal'alar fethedip içinde olan abede-i asnâm ve anede-i ehl-i İslâm'ın gereği gibi haklarından gelip ol cevânibî ânların şerr ü şûrlarından halâs edip dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvendime müte'allik olan cumhûr-ı umûrda bezl-i vech ü münâsib olduğu üzere mücidd ü merdâne olup dakika fevt etmeseyin ve a'dâdan dahi gaflet üzere olmayıp dâimâ ahvâl ü etvârlarını ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tamâm ma'lûm edip dahi âna göre tedâriklerin görüp gaflet ile el-iyâzü bi'llâhi te'âlâ eğer donanma-i hümayûnuma ve eğer asker-i İslâm-ı fevz-makâmına zarar u gezend erişdirmekden ziyâde hazer edip muhtâc-ı arz olanı yazıp bildirsin.

29 Ramazan 967 / [23 Haziran 1560]

[illegible]

ARIADENO BARBAROSSA

Barbaros Hayrettin Paşa

FAS HAKİMİ İLE KARDEŞLERİ ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIĞIN CEZAYİR BEYLERBEYİ ARACILIĞIYLA GİDERİLMESİ

Cezayir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın, Fas hakimi Abdullah ile kardeşleri Şeyh Abdülmümin ve Şeyh Abdülkerim'in arasındaki anlaşmazlığın düzeltilmesi için gerekli çabayı göstermesi

تكليف بكلر بكى جزائر الغرب حسن باشا ببذل أقصى الجهود من أجل إزالة
الخلاف بين حاكم المغرب عبد الله وأخويه الشيخ عبد المؤمن والشيخ عبد
الكريم

Yazıldı. Âdemine virildi.

Fî 7 Ramazân sene 972

Halefû'l-emâcid ve'l-ekârim şerefû'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'd-Dâyim Şeyh Abdülmümin ve Abdülmelik dâme uluvvühümâya hüküm ki,

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhımıza mektûbunuz vârid olup; "Fas hâkimi olan cenâb-ı emâret-meâb karındaşınız Abdullâh ile mâbeyniniz ıslâhı için vilâyetinin serhaddi-ne vardığınızda üzerinize hücumu mesmû'unuz olmağla yine Cezayir'e mürâca'at olunup Donanma-yı Hümâyûnumla mu'âvenet olunup muhassılû'l-âmâl olmak ricâsında olduğunuz" i'lâm eylemişsiz. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnunda münderic olan husûs bi-tafsîlihî izz-i huzûrumuza arzolunup ilm-i şerîfimiz muhît ve şâmil olmuşdur. Eyle olsa; ol diyârlarda vâki' olan cumhûr-ı Müslimînin refâhiyyeti ve küffâr-ı hâksârın mezelleti ve nik-beti için hâliyâ deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnumuz irsâl olunup feth ve zabtı vâcib olan ba'zı kılâ'ın muhâsarası emrim olmuşdur. Ümmîddir ki; Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinin ulüvv-i inâyet-i fütûh-bahşları ile Donanma-yı Nusret-karînimize feth ve zafer müyes-ser olup Cezayir ve Mısır yolundan küffâr-ı nâ-bekârın mazarrat ve fesâdı def'u ref' oluna. Buyurdum ki:

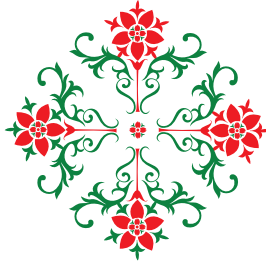
Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım varıcak, Âsitâne-i Devlet-âşiyânımıza ilticânızı sermâye-i devlet bilip bu gazâ ahvâli ber-taraf olunca ârâmla âsûde-hâlde olup Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa dâme *ikbâlühû* kulum vech ü münâsib gördüğü üzere karındaşınızla müdârâdan hâlî olmayasız. *İnşâallâh* bu def'a bu gazâ-yı hümâyûn ahvâli itmâma

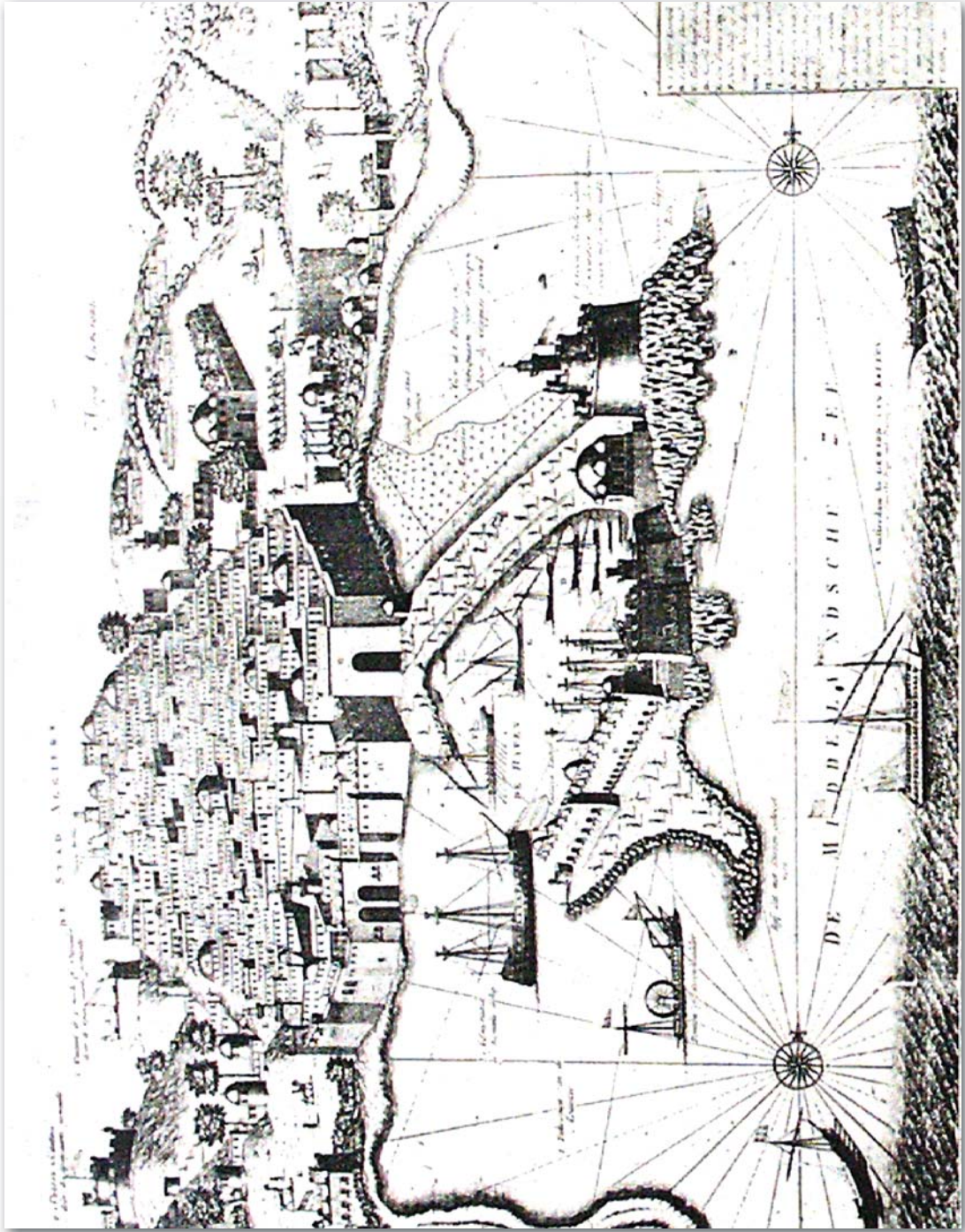
erişdikden sonra mûmâ-ileyh re'y-i savâb gördüğü sulh u salâhı karındaşınız kabûl etmeyip izhâr-ı muhâlefet ve inâd ederse vakti ve fırsatı ile bu cânibden mütereccâ olan tedârik görölüp husûl-i âmâlinize sa'y ü ikdâm olunur; şöyle bilesiz.

Fî 7 Ramazan sene 972 / [8 Nisan 1565]

Cezayir'in Genel Görüntüsü

CEZAYİR VE TRABLUSGARB BEYLERBEYİLERİNİN DONANMAYA KATILMAK ÜZERE HAZIRLANMALARI

Trablusgarb ve Cezayir beylerbeyilerinin sefere hazırlanarak,
Kaptan-ı Derya Ali Paşa kumandasındaki Osmanlı donanmasına ka-
tılmak üzere haber beklemeleri

صدور الأمر إلى بكثر بكى الجزائر وأمير أمراء طرابلس الغرب بالتهيؤ للحملة
العسكرية وانتظار التبليغ بغية الانضمام إلى الأسطول العثماني تحت قيادة قائد
البحرية علي باشا

Yazıldı. Tekrâr yazıldı. Hüseyin Çavuş'a verildi.

Fî gurre-i Muharrem sene 975 bu dahi.

Mağrib Trablusu beylerbeyisine hüküm ki,

Mukaddemâ Südde-i Sa'âdetim'e Yeniçerilerim Ağası olup hâlâ Cezayir Beylerbeyi-
si ve Kapudânım Ali dâme ikbâlühû Dona[n]ma-yı Hümâyûnum ile deryâya çıkmak üzere
olmağın sen dahi müşârun-ileyh cânibine göz kulak tutup hâzır u müheyyâ olman lâzım
olmağın buyurdum ki;

Varıcak, emrim üzere yanında olan kadırgalar ve rüesâ ve azebân ve sâir asker ile
hâzır u müheyyâ olup Donanma-yı Hümâyûnum cânibine göz kulak tutup müşârun-ileyh
kapudânımla haberleşip vech ü münâsib gördüğü üzere muhâfaza-i vilâyet husûsunda ve
gayride envâ'-ı mesâ'î ve ikdâmın zuhûra getiresin ve bu husûs için Cezayir-i Garb beylerbe-
yisine dahi hükm-i şerîfim gönderilmiştir; te'hîr etmeyip irsâl edesin.

Yazıldı. Hı. Tekrâr yazıldı. Bu dahi.

Bir sûreti Cezayir-i Garb beğlerbeğisine

Fî gurre-i Muharrem 975 / [8 Temmuz 1567]

İSPANYALILARIN CEZAYİR'E SALDIRI İHTİMALİNE KARŞI HAZIRLIKLIL OLUNMASI

İspanyalıların bir donanma hazırladığı ve Cezayir-i Garb taraflarına saldırma niyetinde olduklarına dair haberler alındığı bildirildiğinden, Cezayir beylerbeyinin hazırlıklı olması ve memleketi düşman saldırısına karşı koruması

الأمر باستعداد بكلر بكى الجزائر وحفظ البلاد من هجوم الأعداء وذلك إثر التبليغ
عن قيام الإسبان بتجهيز أسطولهم واعتزامهم الهجوم على أرجاء جزائر الغرب

Yazıldı.

Cezayir-i Garb beylerbeyisine hüküm ki,

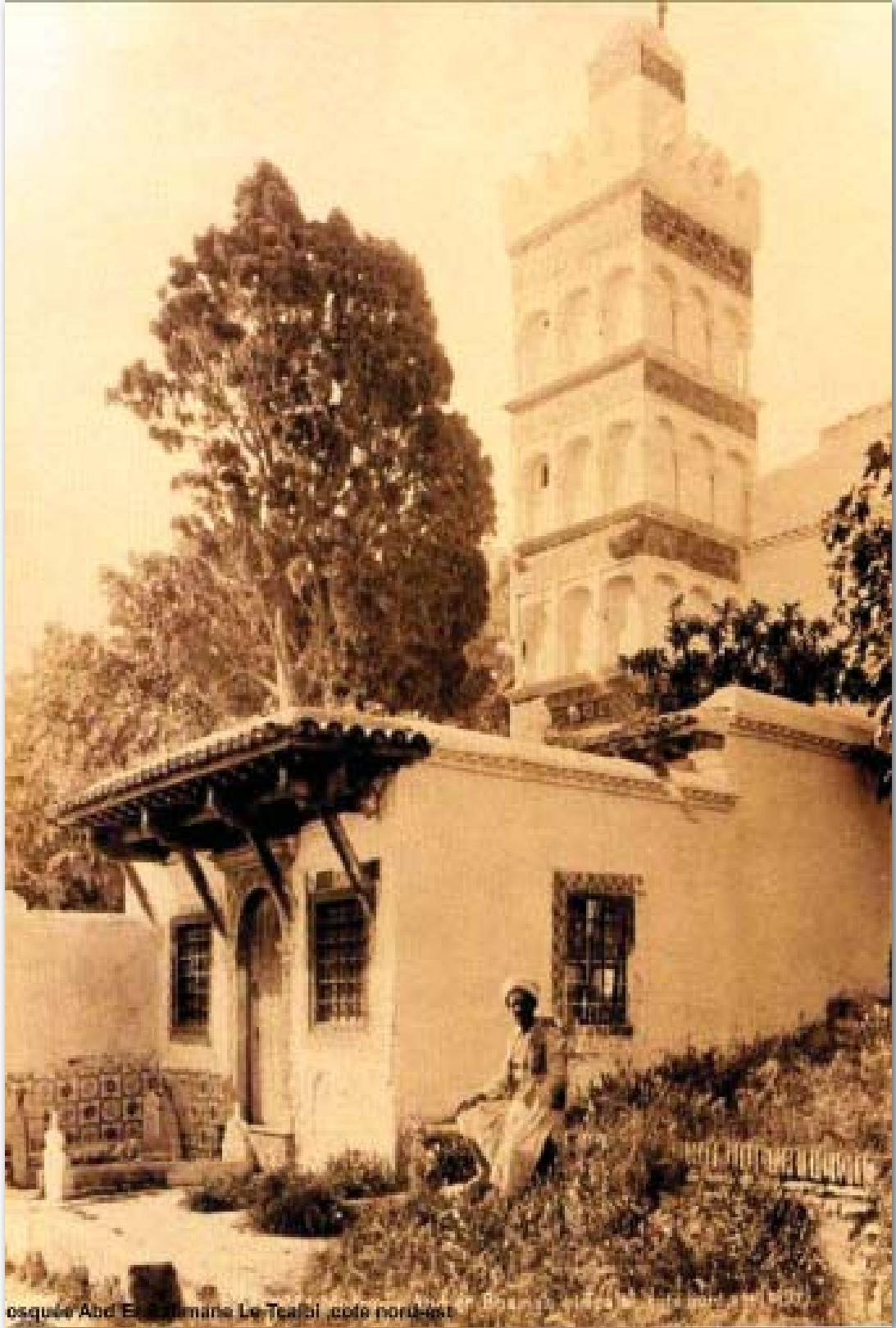
Mektûb gönderip; “Mâh-ı Zi'l-hicce'de küffârın donanmasından haber alıp yüz yirmi pâre kadirge ve yetmiş pâre barça hâzır edip İspanya beyi için otuz beş oturak bir baştarde yapılip –kendi girse gerek– kasdları Cezayir-i Garb taraflarına imiş.” deyü bildirmişsin; ma'lûm oldu. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen dahi basîret üzere olup gaflet etmeyip gaflet ile a'dâdan memleket ü vilâyete zarar erişdirmekten hazer edesin.

Fî 5 Safer 975 / [11 Ağustos 1567]

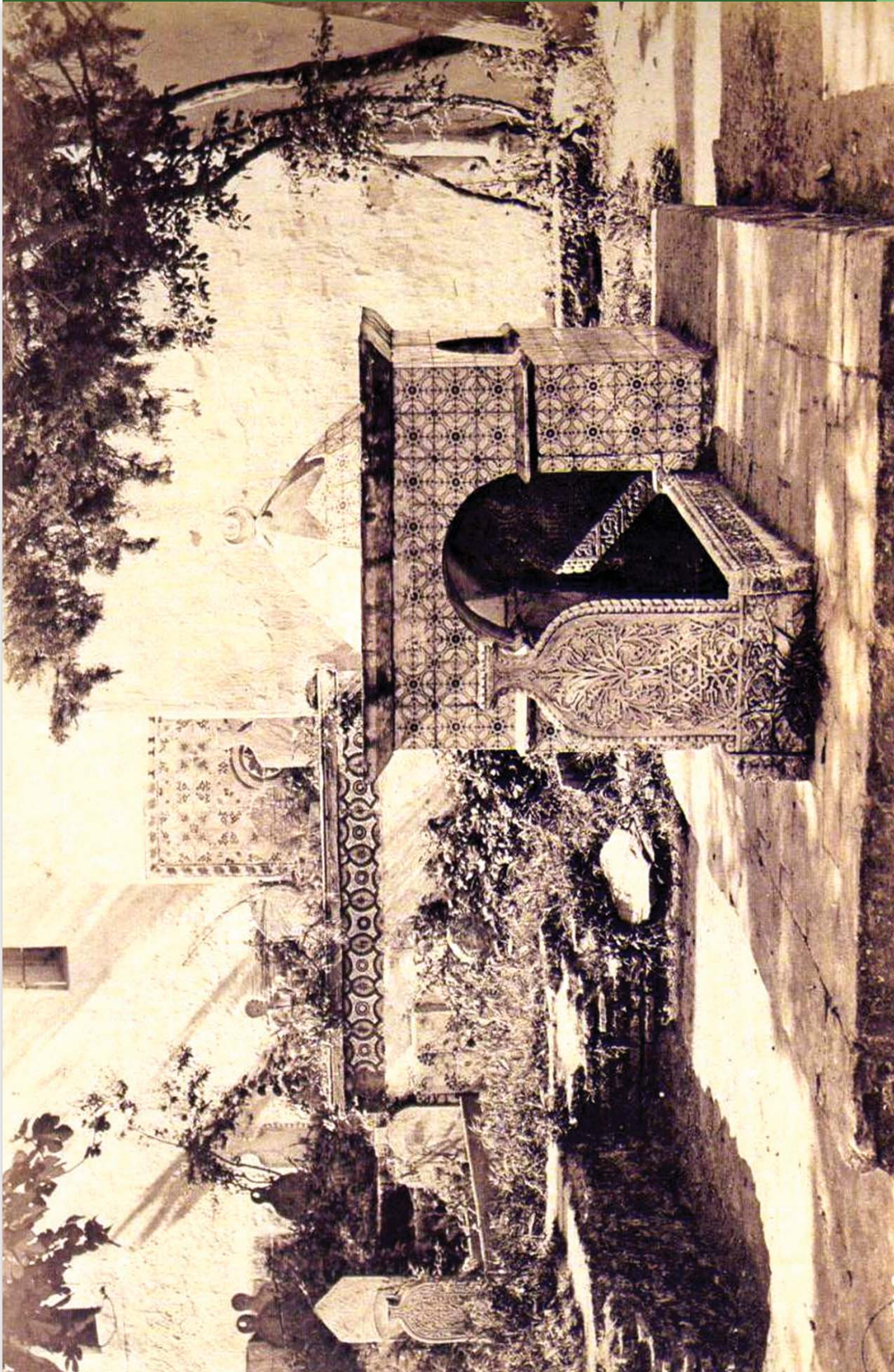

مسجد عبد الرحمن السعالبى - الجزائر، جهة الشمال-الشرق

Cezayir’de Abdurrahman es-Saâlebî Camii

Abdurrahman es-Saâlebî'nin Mezarı (1893)

CEZAYİR'DE GÜVENLİĞİN YENİÇERİLER TARAFINDAN SAĞLANMASI

Cezayir'de fetihden beri yeniçerilere mahsus olan yasakçılık (güvenliğin sağlanması) hizmetine azeblerin müdahale ettirilmemesi

الأمر بعدم تدخل قوات العزب بخدمة تأمين الأمن التي يختص بها الانكشارية منذ الفتح

[Yev]mü'l-Erba'a fî 8 Saferi'l-muzaffer sene 975

Yazıldı.

Cezayir yayabaşlarından Üçüncü'de Hamza bin Abdullâh'a verildi.

Fî 8 Safer sene 975

Cezayi-i Garb beylerbeyisine hüküm ki,

Hâliyâ Cezayir yeniçerileri Südde-i Sa'âdetim'e gelip; "Kadîmü'l-eyyâmdan eğer nefs-i Cezayir'de ve eğer sâirde yasakçılık hizmeti hîn-i fethden beri kendilere mahsûs iken hâliyâ olagelene muhâlif azeb tâifesi dahi yasakçılık hizmetine karışmak isterler." deyü bildürdükleri ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, göresin; kâdiya arzetdikleri gibi ise kadîmden olageldiği üzere yasakçılık hizmetin geri yeniçerilere etdirip olagelene mugâyir azeb tâifesini dahl etdirmeyesin; inâd edeni men' eyleyesin; men' ile memnû' olmayânları ismiyle yazıp arzeyeleyesin.

Fî 8 Saferi'l-muzaffer sene 975 / [14 Ağustos 1567]

CEZAYİR BEYLERBEYİNİN ÜLKENİN YÖNETİMİNDE GÖSTERDİĞİ BAŞARIDAN DOLAYI ÖDÜLLENDİRİLMESİ

Cezayir-i Garb Beylerbeyine, memleketi ve halkı iyi idare edip, adaleti sağladığı için padişah tarafından hilat verildiği

تكریم بکری الجزائر بخلعة من قبل السلطان تقديراً لجهوده في إدارته
الجيدة للبلاد والأهالي وتحقيقه العدالة

Yazıldı. Adil Re'is'e verildi. Fî 23 Ca. Sene 976

Cezayir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki,

Hâliyâ ol câniblerde olan re'âyâ ve berâyâyı isyân üzere olan A'râb'dan ve sâir za-
lemeden siyânet ü himâyet edip muntazamü'l-hâl olup kemâl-i adâletin ve kılâ['] ta'mîrine
mübâşeret eylediğin istimâ' olundu. İmdi; senden umulan dahi bunun gibi ef'âl-i pesendîde
idi ki, vücûd ve zuhûr bulmuş. İmdi; hakkında avâtıf-ı aliye-i hüsrevânem zuhûra getirip
vâkî' olan hidemât-ı mebrû[ru]n mukâbelesinde sana hil'at-i hümâyûnum gönderilmişdir.
Buyurdum ki;

Vusûl buldukda, hil'at-i hümâyûnu giyip dahi fukarâ ve re'âyâ ki, vedâyi'-i Hallâk-ı
berâyâdır kemâ-kân siyânet ü himâyet edip dâimâ vazî' ve refî' ve sagîr ve kebîrin ahvâllerine
nâzır olup adâlet üzere olasın ki, eyyâm-ı sa'âdet-encâmımda her biri âsûde-hâl olup ferâğ-ı
bâl ile devâm-ı devlet ü ikbâlîm için hayr du'âya iştiğâl göstere.

Fî 23 Cemâziye'l-evvel sene 976 / [13 Kasım 1568]

CEZAYİR BEYLERBEYİ ALİ PAŞA’NIN KETHÜDASININ GALATA’DAKİ HASSA REİSLERİ BÖLÜĞÜ’NE KABULÜ

Cezayir Beylerbeyi Ali Paşa’nın seferdeyken yerine kaymakam olarak bıraktığı Darende Memi Kethüda’nın halkın korunmasında ve denizcilikte gösterdiği başarı dolayısıyla Galata’daki hassa reisleri bölüğüne kabul edildiği

قبول حامل الفرمان السلطاني الكتخدا ممي في وحدة رؤساء الخاصة بغلطة
تقديرًا لجهوده في حماية الأهالي وما حققه في القوة البحرية وذلك خلال إنابته
عن بكلر بكى الجزائر علي باشا عندما كان الأخير يقوم بحملة عسكرية

Cezayir Beylerbeyisi kapudân paşaya hüküm ki,

Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Ali dâme ikbâlehû mektûb gönderip bi'l-fi'l kethüdâsı olan Darende Memi Kethüda zîde mecdühû için her vechile yarâr ve kâr-güzâr ve hüsn-i tedbîre mâlik olmağın sefer-i hümayûna teveccüh eyledikde yerine kâ'im-i makâm nasbedip re'âya ve berâyâyı sıyânet etdiğinden gayrı forsa kadırgaya mâlik olup sefer-i hümayûn için kendi yanında donatıp müşârun-ileyhle bile gönderip deryâ ilminde gereği gibi habîrdir deyü yüz akçe ulûfe ile Galata'da hassâ reisler zümresine ilhâk olunmasın ricâ etmeğın altmış akçe ile ilhâk olunmasın emredip buyurdum ki:

Mezkûr Cezayir'den gelip bu hüküm-i şerîfimi ibrâz etdikde yevmî altmış akçe ulûfe ile Galata'da hassa reisler zümresine ilhâk eylesin.

Fî 29 Muharrem sene 979 / [23 Haziran 1571]

FRANSA KRALINA İTAAT ETMELERİ HAKKINDAKİ PADİŞAH EMRİNİN CEZAYİR BEYLERBEYİ TARAFINDAN MARSİLYALILARA BİLDİRİLMESİ

Fransa'nın İspanya seferi dolayısıyla Marsilya ile olan din ve mezhep mücadelelerini bir yana bırakarak kendilerine itaat etmelerini istediği ve bunun için Osmanlı padişahının Cezayir Beylerbeyi aracılığıyla Marsilyalılara gerekli tenbihte bulunduğu

طلب فرنسا من أهالي مرسيليا ترك الخلافات الدينية والمذهبية الموجودة
بينهما وإبداء الطاعة لها وذلك عند قيامها بحملة عسكرية ضد إسبانيا وتوجيه
السلطان العثماني التنبيه اللازم لمرسيليا بواسطة بكر بكى الجزائر في هذا
الخصوص

Cezayir beylerbeyine Françe elçisi arzuhâl gönderip Marçilya nâm vilâyet halkı düşman ifsâdı ile efendime itâ'at etmeyip inâd etdikleri ecilden südde-i sa'âdetimden vilâyet-i mezbûre hâkimlerine iki kapucu ile müekked emr-i şerîf irsâl olunup tenbîh olmuş idi ki itâ'at edeler. Şöyle ki itâ'at eylemeyeler ele girdikleri yerde muhkem hakâret olunur. Kapucular vardıkda mezbûrlar Françe pâdişâhı için âyinimizden taşradır biz âna itâ'at etmeziz deyü nice nâ-ma'kûl cevâb verip inâd üzere kalmışlardır. Müşârun-ileyh ile re'âyâ mâ-beyninde dîn ve mezhep mücâdelesini ber-tarâf olup İspanya üzerine azîm seferi olup hâlâ tenbîh olunmuşdur ki, külliyyen İstanbul'dan kat'-ı alâka edeler min-b'ad bey' ü şirâ eylemeyeler ve Marçilyalı-lar inâdlarından rücû' eylememişlerdir deyü bildirip müşârun-ileyhe itâ'at üzere olmaları için hükm-i şerîfim ricâ etmeğin hatt-ı hümayûnumla fermânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardıkda Marçilyalı-lara kendi tarafından müstakill âdemin ile bir müekked mektûb yazıp gönderip tenbîh ve te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd Françe pâdişâhına itâ'at ve inkıyâd üzere olup emrine muhâlefet eylemeyeler. Şöyle ki, bu emrimin mefhûmu ma'lûmları oldukdan sonra geri emrime muhâlefet eyleyip itâ'at etmeyeler. Müşârun-ileyh ile haberleşip dahi ittîfâk ile mezbûrların bir vechile haklarından gelesin ki sâir isyân üzere olânlara mûcib-i ibret ve nasihat ola. Ammâ bir vechile tedârik eyleyesin ki ırz-ı nâmus-ı saltanâta hâlel verir vaz'ı sudûr etmek ihtimâli olmaya ve ne vechile tedârik eylediğin yazıp arz eyleyesin.

Gurre-i Muharrem sene 1004 / [6 Eylül 1595]

CEZAYİR, TUNUS ve TRABLUSGARP OCAKLARININ OSMANLI DONANMASINA KATILMASI

Cezayir beylerbeyi olan ve donanma kaptanlığı da tevcih edilen el-Hac Hüseyin'e, yapılacak sefer için, geçen senelerde olduğu gibi Cezayir, Tunus ve Trablus Ocaklarının gemi ve gazileriyle Osmanlı donanmasına katılması ve din uğrunda birlikte mücadele edilmesi

صدور الأمر إلى بكلي بكي الجزائر الحاج حسين الذي وجه إليه قيادة الأسطول
أيضاً بالالتحاق بسفن أوجاقات الجزائر وتونس وطرابلس ومجاهديها
بالأسطول العثماني والمحاربة معاً من أجل الدين مثلما حدث في السنة الماضية
وذلك في الحملة المزمع إعدادها

“ve kâtilûhüm hattâ lâ-tekûne fitnetün” nass-ı kerîminin mazmûn-ı şerîfi üzere
bu emr-i müfterazu’t-tâ’aya i’timâd eyleyip havza-i İslâm’dan a’dâ-yı dînin fitnesini def’
için me’mûr olduğunuz cihâda müsâra’at ve mübâderet edip emr-i vâcibü’l-ımtisâlim
mûcebince amel eyleyesiz.

Tuğra

Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadr-i ve’l-ihtirâm sâhibü’l-izzî
ve’l-ihtîşâm el-muhtassu bi-mezîdî inâyeti’l meliki’l a’lâ Cezayir Beylerbeyisi olup bi’l-
fi’l Donanma-yı Hümâyûnum kapudânlığı ihsânım olan el-Hâc Hüseyin dâme ikbâlühü ve
mefâhirü’l-guzât ve’l-mücâhidîn ekâbirü’l-hümât ve’l-merâbîfîn Cezayir Ocağı yeniçeri ağa-
sı ve kethüdâsı ve ocak [ağaları] ve sâir ihtiyârları zîde kadrühüm tevkî’-i refî’-i hümâyûn
vâsıl olıcak ma’lûm ola ki;

Sene-i sâbıkada gemileriniz ile ocağınız gâzileri ve mücâhidleri dîn-i mübîn hizme-
tinde bezl-i mechûd ve sarf-ı makdûr edip cibilletlerinde mermûz ve muzmâr ve merkûz ve
muhammer olan [gayret-i dîn-i İslâm ve hamîyyet-i şeri’at-i mutahhara-i seyyidü’l-enâm
aleyhi efdâlû’s-salâtî] ve’s-selâm muktezâsınca me’mûr oldukları üzere geldikleri ve uğûr-ı
dîn ü devletimde zahmet ve meşakkat çekdikleri muhât-ı ilm-i hümâyûnum olup her biriniz
du’â-yı hayr-ı mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur, ber-hurdâr olup cümlenizin yüzü [ak ve
kılıcınız hemîşe] a’dâ üzerine keskin ve berrak olsun. Lâkin gönül birliğiyle hüsn-i ittifâk
ve gereği gibi i’tilâf ve ittihâd bulunmaması sebebiyle matlûb ve muntazar olan sûret-i

feth ü zafer sâha-i şuhûdda cilve-ger olmayıp abede-i esnâm ve anede-i İslâm'dan vefk-i merâm üzere ahz-ı [intikam] müyesser olmamağla ber-mûceb-i fetvâ-yı beşâret-ihativâ-yı kerîme-i “*kâtîlühüm yu‘azzibhümullâhü bi-eydiküm ve yühzîhim ve yensurüküm aleyhim ve yeşfi sudûra kavmin mü‘minîn* “ “ve kâtîlü’l-lezine lâ yü‘mimûne billâhi ve lâ bi’l-yevmi’l-âhiri ve lâ yuharrimûne mâ harramallâhü ve râsûlühü ve lâ yedînûne [*dîne’l-hakkı min*] e’llezine ütû’l-kitâbe hattâ yu’tû’l cizyete an yedin ve hüm sâgirûn” niyet-i hâlise ile i’lâ-i kelimetullahi’l-müte’âl ve ictiyâh ve istisâl rüsûm-ı küfr u dalâl için gazâ ve cihâda azîmet ve niyet ve def’-i şürûr-ı fücûr-ı a’dâya sarf-ı kudret ve himmet vâcibât-ı sünnet-i gayret-i dîn ve hamîyyet-i şerî’at-i hâteme’n-nebiyyînden olmağın *inşâallâhu te’âlâ* ve bi-avnihi ve te’yîdihi ve hüsn-i tevfiikihi ve tesrîrihi bu sâl-i meymenet-fâl-i nusret-i mâlik-i evvel baharın kavîmü’l-i’tidâlinde berren ve bahren azm ü tasmîm olunan gazve-i meymûn ve cihâd-ı hümayûnum me’lûf ve mu’taddan ziyâde mevâdd-ı ikâmet-i cihâd ve udde ve atâdı muktezî olup “harrizi’l- mü‘minîne ale’l-[kîtâl]” fehvâsınca a’dâ-yı ehl-i İslâm’dan ahz-ı intikâma kâfi ve berren ve bahren ve sehlen ve va’ren techîz-i ketâ’ib ve tertîb-i magâni ve tesyîr-i merâkibe vâfi olacak mikdârı asâkir-i İslâm’ın tahrîz ve istinfârı evked-i ferâ’iz-i dîn ve enbet-i ahkâm-ı kitâb-ı mübînden olmağla siz dahi ber-muktezâ-yı hitâb-ı kerîm “*infirû hifâfen ve sikâlen ve câhidû bi-embâliküm ve enfüsiküm fi sebîlillâhi ve in-istensirüküm fi’l-dîni fe-aleykümû’n-nasr*” ocağınız gemilerini âmm-ı mâzîde olduğundan etemm ve ekmel ve e’amm ve eşmel ve irhâb-ı adüvv emrinde evka’ ve edhâl vech üzere esbâb ve edevât ve esliha ve âlât-ı demîre ve zahîre ve mühimmât-ı kesîre ile meşhûn kılıp âsûd-ı gâye-i cenk ü harb olan cünûd-ı mansûretü’l- bünûd Cezayir-i Garb’ın sudâ’ ve kifâh erlerinden ve nizâl ve nitâh dilâverlerinden şâki’s-silâh ve tâmmetü’l-atâd ile rümât ü kümât ü hümatı ile donadıp “inne’llâheşterâ mine’l-mü‘minîne enfüsehüm ve embâlehüm bi-enne lehümü’l-cenneh” mütebahhirînden kıst-ı evfâya nâil ve “faddalallâhü’l-mücâhidîne ale’l-kâ’idîn” kerâmetinden hazz-ı evfere vâsıl ve hüsn-i rızâ-yı hümayûn ve du’â-yı hayr-ı sa’âdet-makrûnumu hâsıl edesiz ve bu esnâda sâir umûr-ı mühimmeyi bi’l-cümle metrûk kılıp “inneme’l- mü‘minûne ihvetün” müsted’âsınca [âmm-e-i mü‘minîn] ve kâffe-i muvahhidîn ile muvâhât ve musâfât üzere olup münâfesetden nâşi ba’zı ilel ve ağrâz i’tirazıyla beyninizde şahnâ ve mu’âdât ve buğz ve münâdât vâki’ olduğu dahi var ise “lâ-tec’al fî-kulûbinâ gıllen li’l-lezîne âmenû” tarîka-i marziyyesin meslûk edinin aralarınızda olan mücâdelet ve muhâlefeti mücâmelet ve muhâlefete tahvîl ve mufârakat ve musâveleti murâfakat ve muvâsalata tebdîl eyleyip ehemmiyet ve evceb ve Cenâb-ı Rabbü’l-İzze katında erzâ ve ehâb ve zümre-i Müslimîne elyak ve enseb olan “te’âvenü ale’l-birri ve’t-takvâ” fehvâ-yı şerîfini pîş-nihâd-ı hâtır kılıp yek-dil ve yek-cihet kemâl-i muhabbet ve ülfet ile “ke’ennehüm bünyânün mersûs” teveddüd ve hulûs üzere olmanız lâ-büddür. Bu hitâb-ı cesîm ve emr-i azîmin hilâlinde birbiriniz ile muhâlefet ve münâferet üzere olmak *ıyâzen billâhi te’âlâ* şakk-ı âsâ-yı Müslimîn ve vehn ü halel-i nizâm-ı mesâlih-i kâffe-i mü‘minîn ve muhâlefet-i rızâ-yı rabbü’l-âlemîne müntehî ve müfzî ve teşyîd-i umûr-ı abede-i evsân ve tevkîd-i esbâb-ı nahvet ve istikbâr-ı a’dâ’ullahi’r-rahmân ve tuğyân-ı evliyâ-yı şeytânî mûcib ve muktezî olduğu delîl ve bürhândan müstağnîdir. İmdi rızâ-yı hümayûn ve du’â-yı hayr-ı icâbet-makrûnum ki her halde merzât-ı hâlik için mevkûf ve merhûndur ricâ edersiniz etrâfınızda olan ihvân-ı dîn ile mürâât-ı hüsn-i civârı de’b ü âyîn edinin aralarınızda geçen esbâb-ı vahşet ve ağrâzdan bi’l-merre iğmâz ve münâferet ve

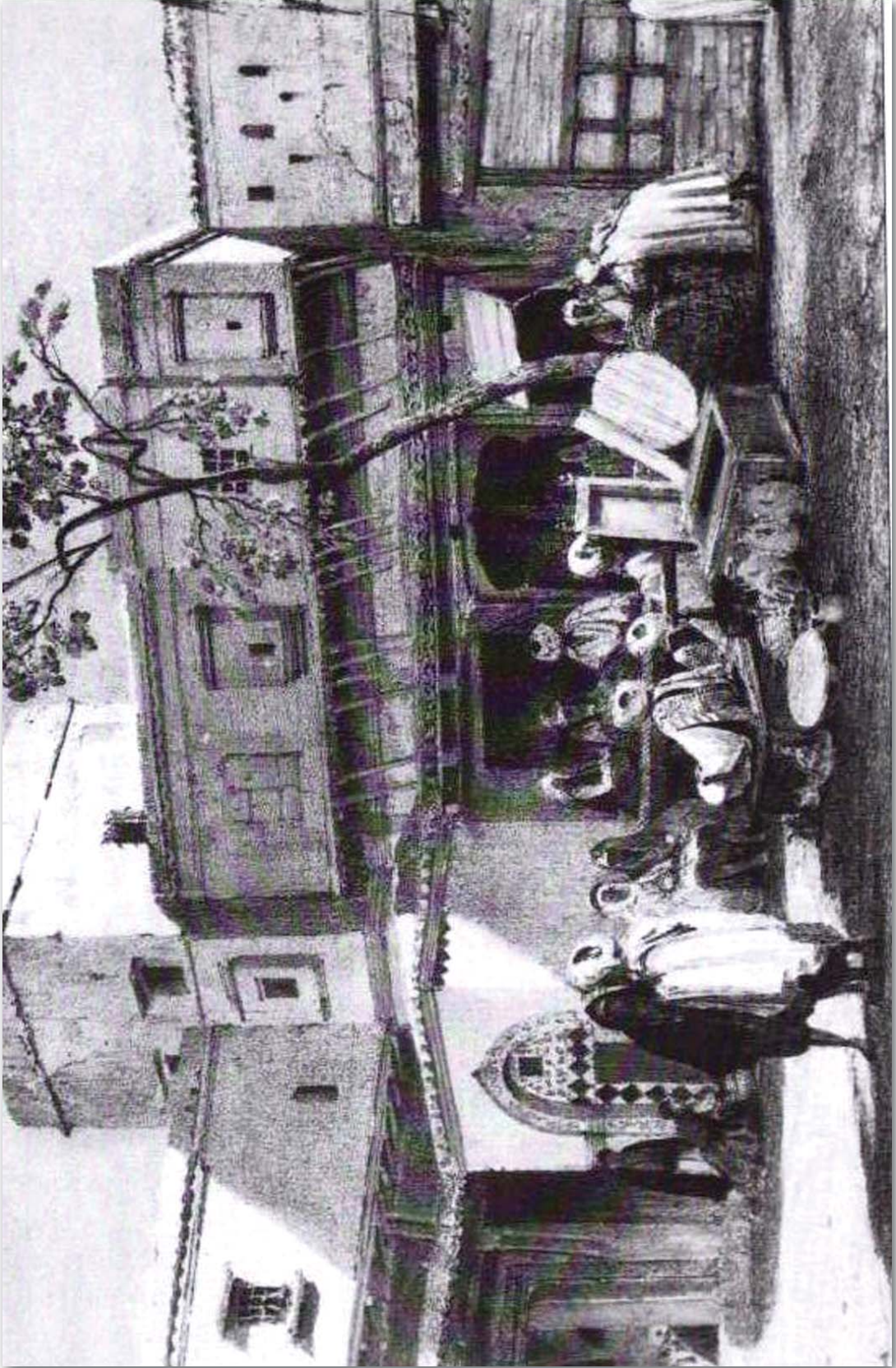
imti'azdan bi'l-küllîye i'râz ve ictimâ' ve ittihâd ve te'âzud ve ittifâk ile a'dâ-yı pür-nifâk ve şikâkın kahr u izlâl ve kam' u istîsâl kal' u izmihlâlîne kemâl mertebe teveccüh ve ikbâl eyleyesiz ve bu emr-i celîl ve mühimm-i-hatîrde dekâyik-rümûz-ı esfâr ve gazavât-ı bahriye-ye vâkıf ve tesyîr ve teşmîr-i sefâin ve esâtin-i harbiyyeye ârif emr-i gazv ü cihâda kemâl-i rüşd-i sedâd ve vüfûr-ı kifâyet isti'dâdı olup mazaz-ı nizâl ve şiddet-i kıtâl ve mukâra'at-ı ibtâlde deryâb ve hibret ile ma'rûf ve menâzilde akrân ve mübâşeret-i ta'ân ve münâveşet-i şec'ân fenninde mümâreset ve müzâvelet ile mevsûf gâziyân-ı dîn ve dilîrân-ı mücâhidînin mezâyık ve me'ârikde yoldaşlıklarında bulunmuş vekâyî'i hurûb âdâbı kendüye deb' u âded olmuş bi'l-cümle gâzîlerin salâh-ı hâl ve neşât-ı bâllerinden bâ-haber marziyyü's-seyr mahmûdü'l-eser sebtü'l-cenân bir kapudân nasb ü ta'yîn olunmak mukteziyât-ı mühimmât-ı cihân-bânî ve levâzım-ı mukaddimât-ı kîtî-sitânîden olmağın ve sizin dahi uğûr-ı dîn ve devletimde vücûda gelen hidemâtınıza binâen ocağınızın şen ve ma'mûr ve halefen ba'de selef size sermâye-i fahr ü şeref olması için bendegân-ı âsitân-ı devlet-âşiyânım beyninde âfitâb-ı cihân-tâb-ı iltifât-ı mülûkânem hakkınızda tâbân-[dırahşân] olup sizi ser-efrâz ve mümtâz eylemek bâbında murâd-ı hümayûnum ta'alluk etmeğın sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ocağında hüsn-i hâl ve kemâl-i i'tidâlin zâhir ve sahîfe-i ahvâlinden mahâ'il-i sadâkât ve âsâr-ı istikâmet bâhir olmağla hakkında mezîd-i inâyet-i mülûkânem zuhûra getirüp umûmen ocaklarından gelen sefâin-i âsâkir-i nusret-makrûn ve hâssaten Donanma-yı Hümayûn-ı zafer-meşhûnuma seni kapudân nasbedip ve bi'l-cümle Donanma-yı Hümayûnuma müteferri' ve deryâya müte'allık olan umûr senin re'y ve kifâyetine havâle olunmuşdur. Münâsib ve mu'temedün-aleyh bir kimesneyi ihtiyâr ve tarafınıza ta'yîn ve tevkîl ve hıfz u hırâset-i memleket umûrunu tavsiye ve tenbîh edip ve kendin Cezayir ve Tunus ve Trablus ocakları gemileri ve gâzîleriyle *inşâallâhu te'âlâ* vakt ü zamânıyla hareket ve Dâru's-Sinâ'a-i Âmiremnden ihrâc olunacak kalyon ve çekdirir ve fırkatelere gelip mültahtik olup Donanma-yı Hümayûnumda kapudânlık umûruyla kıyâm ve bi-te'yîdi'llâhili'l-melîki'l-allâm a'dâ-yı İslâm'dan ahz-ı intikâma ihtimâm eylemen bâbında ecdâ ve enfâ' ve encâ' ve enseb ve evlâ ve asveb ve ahrâ ne ise mücebince âmil olman bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnumla fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki:

Hâssaten mîr-i alemim olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim Ahmed *dâme mecdühû* hükm-i şerîfimle vüsûl buldukda bu bâbda hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla sâdır olan fermân-ı âlîşân-ı vâcibü'l-ittibâ'ımın mazmûn-ı münîfiyle âmil olup minvâl-i muharrer üzere edâ-yı farîza-i cihâda kıyâm ile tahsîl-i sa'âdât-ı dâreyne sa'y ü ikdâm eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî Evâil-i Rebî'ü'l-evvel sene ihdâ mie ve elf

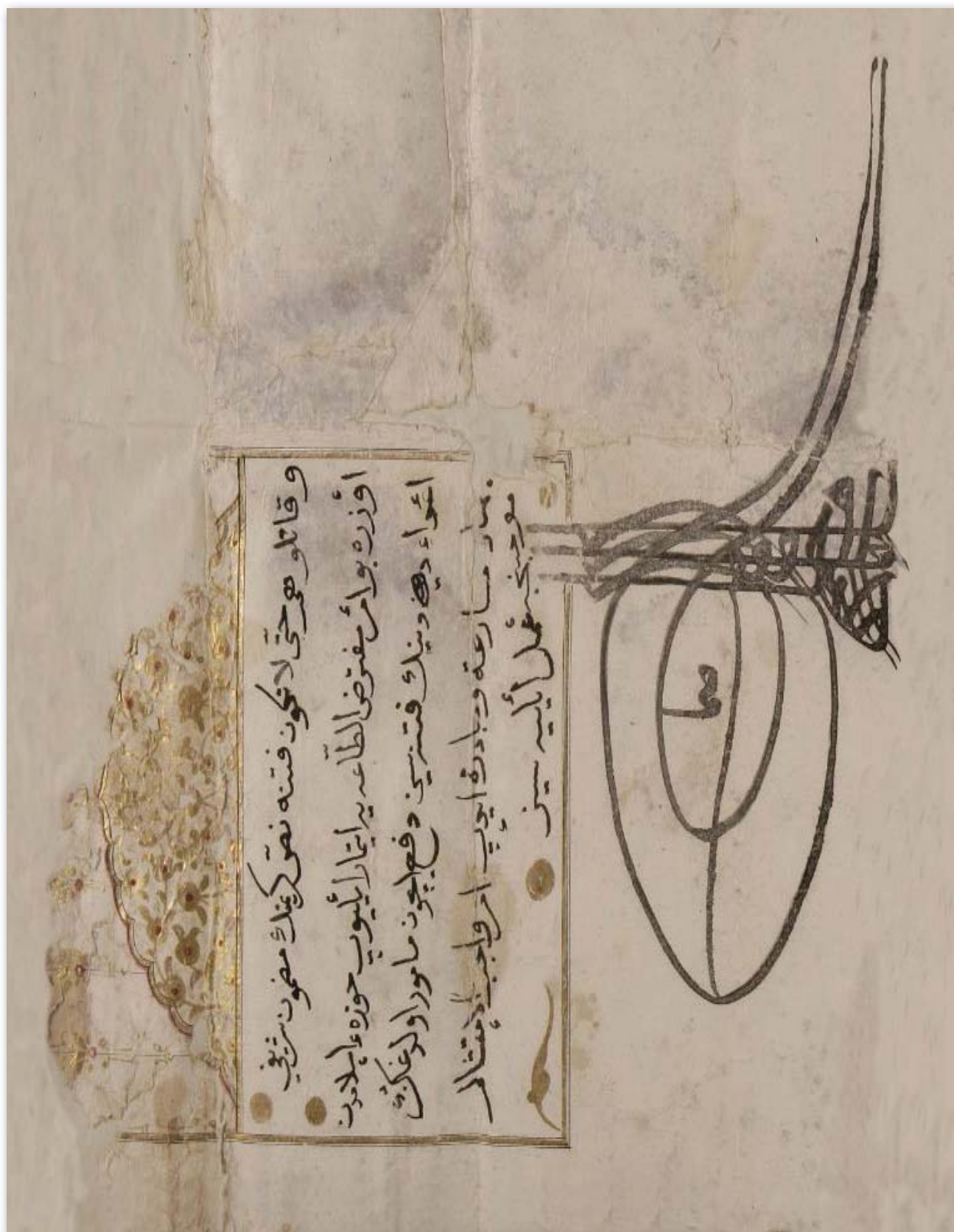
Fî Evâil-i Rebî'ü'l-evvel 1101 / [22 Aralık 1689]

Be-makâm-ı Edirne el-mahrûse

Osmanlı Döneminde Divan, Fransız Döneminde Juba Olarak Adlandırılan Meydan

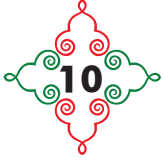

ORAN KALESİ'NİN FETHİNDEN MEMNUNİYET DUYULDUĞU

Vahran (Oran) Kalesi'nin fethi üzerine, Cezayir Dayısı Bektaş ve Damadı Hasan'a hediye olarak birer hilat ve bölgenin güvenliğini sağlamak için gemi ve askerî mühimmat gönderilmesi, ayrıca Tunus ve Trablusgarp ile de din kardeşliğinin güçlendirilmesine çalışılması

تكریم دای الجزائر بكتاش وصهره حسن بهدايا وخلعة إثر فتح قلعة وهران
(اوران) وإرسال السفن والأعتدة العسكرية لضمان أمن المنطقة والسعي
لتعزيز الرابطة الدينية مع تونس وطرابلس الغرب

Pençe

Buyruldu

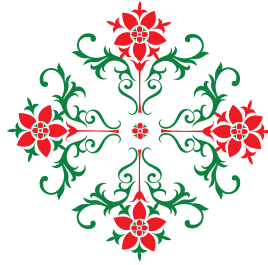
Cezayir-i Garb Ocağı Dayısı Bektaş Dayı dâme mecdühûya hüküm ki,

Sen ki mûmâ-ileyhsin sügûr-ı İslâmiyye'den Cezayir-i Garb Ocağı gâzilerinin ağaları ve kapudânları ile der-i devlet-medârıma gönderdiğin mektûb gelip hülâsa-i mefhûmunda İspanya keferesi yedinde olan kılâ' lâzımü'l-iktilâ'dan ocağınız civârında vâki' Vahran (Oran) nâm kal'a ahd-i ba'îd ve emedd-i medîdeden beri küffâr-ı bed-girdâra cây-ı karâr ve medâr-ı istizhâr olup içinde olan a'dâ-yı dîn etrâfında olan bilâd-ı Müslimîne îsal-i hasâr ve esîr u sebî misillü envâ' ızrâra dâimâ ictisâr etmeleriyle gayret-i dîniyye ve hamiyet-i İslâmiyye muktezâsı üzere a'dâd-ı esbâb-ı cihâd ve kal'a-i mezbûre üzerine nakl-i ecnâd olunup bürhet-en min-ez-zamân ol hısn-ı rasînü'l-bünyânın muhâsarasına bezl-i tâb ü tuvân olundukdan sonra bi-inâyeti'l-melîki'l-mennân eydî-i adîde-i evsândan intizâ'ı müyesser olduğu i'lâm ve kal'a miftahları dahi der-i devlet-medârıma irsâl olunmağla cümle ocak gâzileriyle bu gazve-i cemîlede vücûda gelen sa'y-i cezîl ve cidd-i bî-adîliniz karîn-i istihsân olup du'â-yı hayr-ı icâbet-eser-i mülûkâneme mazhar olmuşsuzdur. Fî-mâba'd dahi ocağınız gâzileriyle hıfz u hırâset-i hudûd ve sügûr ve tanzîm ve tensîk-i umûr-ı cumhûrda sizden me'ser-i cemîle me'mûl ve muntazır olmağla hâliyâ kibâr-ı eltâf-ı seniyye-i şâhânem müvecceh-engîz olup ocağınıza avn için bir kıt'a kalyon ve altı yüz kantar barut ile yedi bin aded yuvarlak inâyet ve ihsânım olduğundan mâ'adâ sen ki Cezayir-i Garb dayısı mûmâ-ileyhsin hâssa-i hila'-ı fâhire-i mülûkânemden sana ve bu gazâ-yı garrâda kâidü'l-ceyş olan damadın Hasan'a dahi birer sevb-i hil'at-i mûrisü'l-behçet-i sultânî i'tâ olunmağla ( ) ile irsâl olunmuşdur. İnşâallâhu

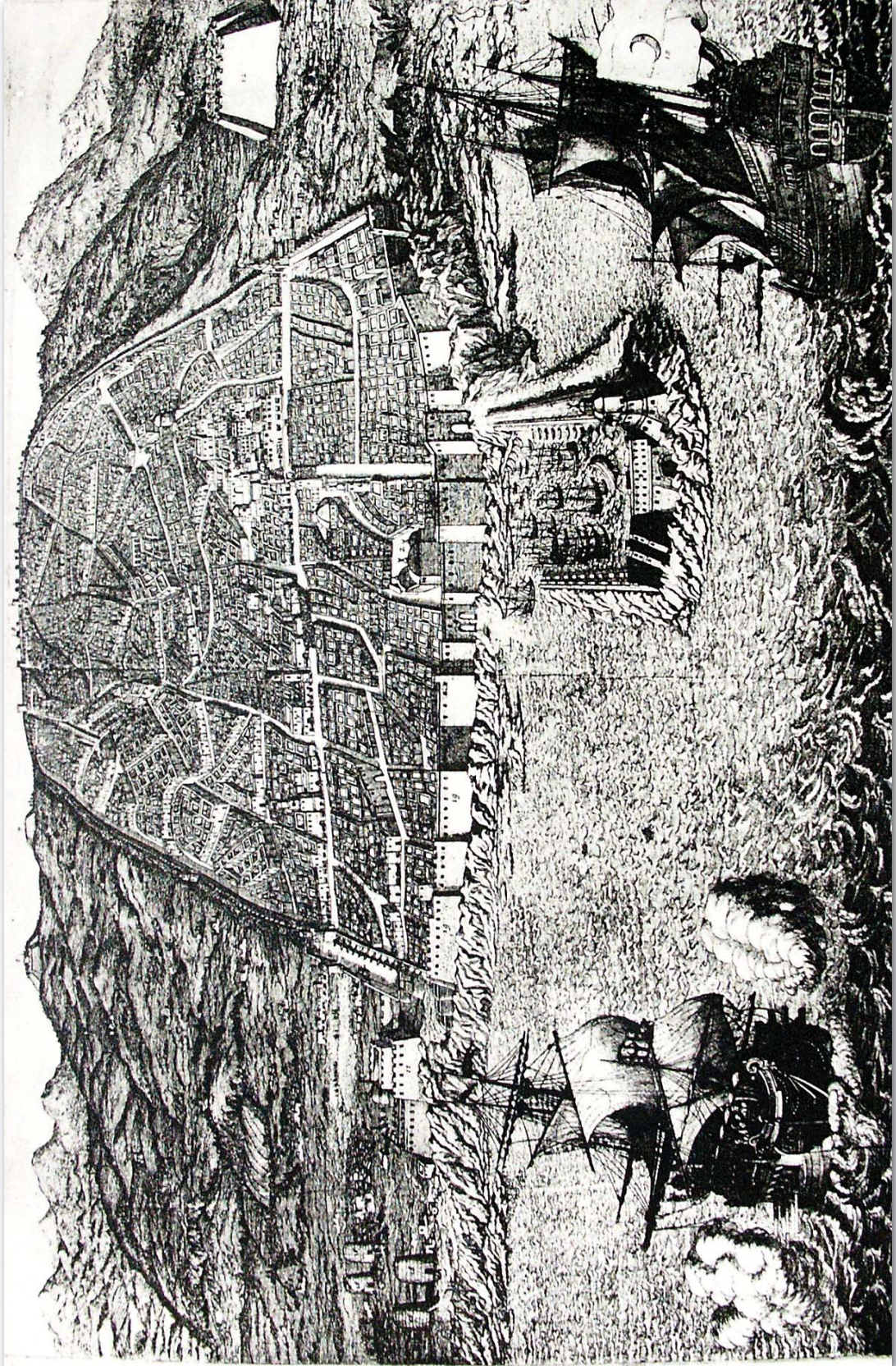
te'âlâ vusûlünde inâyet ve ihsânım olan hil'at-i fâhire ve kisve-i zâhiremi hatavât-ı ta'zîm ve ibcâl ile istikbâl ve iksâ ve iktisâb-ı mübâhat ve mefâharet eyledikten sonra mevâhib-i seniyye-i hüsrevânemden ocağınız için gönderilen kalyonu ve barut ve yuvarlakları emr-i gazâda i'mâl ve hulûs-i bâl ile a'dâ-yı dîn ile cihâda iştigâl edip bâ-husûs Tunus ve Trablus Ocaklarıyla akd-i uhuvvet ve gereği gibi tertîb-i esbâb-ı muvâfakata mübâderet ve ittifâk ve ittihâd ile evkâtınızı cihâda sarfedip fî-mâba'd dahi rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık mesâ'î-i cemîletü'l-âsâr zuhûra getirmeğe dikkat-i tâm ile kıyâm eylesiniz.

Fî Evâsıt-ı Safer sene 1121 / [1 Mayıs 1709]

Cezayir'in Genel Görünümü

MEHMED DAYI'YA CEZAYİR BEYLERBEYLİĞİ VERİLMESİ

Cezayir Beylerbeyisi Ali Paşa'nın vefatı üzerine boş kalan bu makama halkın da isteğiyle Mehmed Dayı'nın tayin edilmesi

تعيين الداي محمد محل بکتر بکی الجزائر علي باشا بعد وفاته نزولاً عند رغبة
الأهالي

Pençe

Mücebince beylerbeyilik ile tevcih olunmak buyruldu.

24 N. sene [1]130

Der-i devlet-medâra arz-ı bende-i bî-mikdâr budur ki,

Bundan akdem Cezayir-i Garb Ocağı'nda dayı olup taraf-ı Devlet-i Aliyye'den dahi beylerbeyilik ile eyâlet-i merkûme inâyet ve ihsân buyrulan Ali Paşa kulları *bi-emrillâhi te'âlâ* vefât edip eyâlet-i merkûme mahlûl olmağın ocağ-ı mezkûr ahâlîsinin muhtarı ve üzerlerine başbuğ olup hâlâ dayı olan Mehmed Dayı hıfz u hırâset-i vilâyet ve himâyet ve sıyânet-i memlekete bezl-i kudret edip akvâl ve ef'âlinden ahâl-i vilâyet râzı ve şükrân oldukların ve avâtıf-ı aliyye-i cihan-dârîden eyâlet-i merkûme mezbûr kullarına inâyet ve ihsân buyurulmak ricâsına i'lâm ve iltimâs etmeleriyle mahzarları der-i devlet-medâra irsâl kılındı. Manzûr ve ma'lûm-ı devletleri buyruldukda ricâ ve iltimâslarına müsâ'ade ve eyâlet-i mezkûre merkûm kullarına tevcih ve inâyet buyrulur ise ol bâbda fermân men lehü'l-emrindir.

Fî 2 Şa'bân sene 1130 / [1 Temmuz 1718]

Bende
Süleyman
Kapudân-ı Deryâ Hâlâ

CEZAYİR İLE TOSKANA İMPARATORU ARASINDA YAPILAN BARIŞ ANLAŞMASI

Osmanlı padişahının emri üzerine Cezayir'in Toskana İmparatoru
ile yaptığı yirmi iki madde içeren barış anlaşmasının metni

نص معاهدة الصلح المفقودة بين الجزائر وامبراطورية توسكانا بأمر من
السلطان العثماني والمتضمنة 22 مادة

Cezayir'in imparator ile sulh olduğu temessükleridir.

Fî 15 L. sene [1]161

Sulhnâme-i İmparator

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Sebeb-i tahrîr ve ahd-i emân-nâme budur ki,

Hâliyâ işbu bin yüz altmış bir senesinde şevketlü azametlü pâdişâh-ı İslâm ve sellemehû's-selâm hazretlerinin emr-i âlileriyle imparator Toşkana (Toskana) kralının taht-ı hükûmetinde olan beldelerinden Aligorna ve Porta Ferrara ve Fiyume bu zikrolunan üç limânlar ile mahrûse-i Cezayir-i Garb ve intihâ-i serhad ile sulh u salâh ve akd-i mesâlih ve mâ-beynlerinde muhabbet ve meveddet-i sahîh ve kavî olmağla mükâleme etmek için mezbûr imparator kralı dostumuz tarafından gelen Mehas Merakas ve Karlo İpoliti nâm ka-valyerler gelip devletlü meveddetlü Muhammed Paşa yesserallahu murâdehû ve mâ-yeşâ hazretlerinin huzûrunda ve dîvân-ı muhterem ocak ihtiyârları ittifâkıyla ve cümle asâkir-i mansûr-ı billâh meşveretiyle söyleşilip mezbûr imparator kralı ile sulh u salâh olunup işbu ahd u emân tahrîr olundu.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

İbtidâ faslın kavlı-i karârı oldur ki; işbu bin yüz altmış bir senesinde hâliyâ imparator-ı Toşkana'nın taht-ı hükûmetinde olan Aligorna ve Porta Ferrara ve Fiyume Eyâletlerinin mu-

tasarrıfı olan ulu dostumuz imparator Toşkana pâdişâhı hazretleriyle ocağımız mahrûse-i Cezayir-i Garb'da sahibü'd-devlet olan meveddetlü Muhammed Paşa *yesserallahu te'âlâ murâdehû ve mâ-yeşâ* hazretlerinin re'y ve asker ağası ve kul kethüdâları ve erbâb-ı dîvân ve cümle asker-i mansûr-ı billâh ve câniblerinin re'âyâları ittifâkıyla bu sulh ü salâhımız metîn ve muhkem olup sâbit olmuştur. Ba'de'l-yevm bâlâda zikrolunan üç beldelerinin limânlarında olan teknelerinden gayrı ecnâs-ı muhtelifenin sefînelerine pasaporto veya patente verilir ise mâ-beynimizde olan sulhümüzü fiskedip ve akdimizi tağyîr eder.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

İkinci faslın kavl-i karârı oldur ki; imparator kralı dostumuzun gemileri gerek büyük ve gerek küçük ve kezâlik onların hükmünde olan re'âyâsının gemileri mahrûse-i Cezayir iskelesi veyâhut taht-ı hükmünde olan iskelelere varırlar ise âdet-i kadîme üzere rızıklarından ötürü satdıklarında sâir İngiliz ve Flemenk bâzergânlarının vere geldiği ve onlara gümrük yüz guruşda beş guruş gümrük alınamaz yada talep olunmaya ve bir dahi budur ki satılmayan rızıkların yine gemiye koyup getirmek murâd etdiklerinde bir kimesne ânlar dahi bir şey talep eylemeye ve mezbûr iskelelerde bir kimesne ânları incidip alıkomayalar ve dahi kontrobanda olan erzakdan ki yani barut ve kibrit ve demir ve tahta ve her ne türlü kereste ki gemi yapmağa lâıyk ola, halat ve zift ve katran ve ufak cenk aleti ve cemî' harb-i cenge lâzım ve müstehak olan şeylerden Cezayir hâkimi ânlardan dahi bir şey talep eylemeye.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Üçüncü faslın kavl-i karârı oldur ki; imparator kralı dostumuzun gemileri gerek korsan ve gerek bâzergân ve kezâlik Cezayir'in korsan veyâ bâzergân gemileri rûy-ı deryâda birbirlerine rastgelirler ise aramaktan ve birbirlerin incitmekden berî olup ve ri'âyet ve hürmet ile birbirlerinden ayrılıp yollarına gitmeden bir kimesne bir kimesneye mâni' olmaya ve bir budur ki, içlerinde herkanı cins olur ise olsun yolcu oldukda rızıkları ve malları ve esbâbları ile her ne cânibe giderler ise birbirin incidip bir şeylerini almayalar ve bir yere götürmeyeler ve eğlendirmeyeler ve hiçbir vechile birbirlerine zarâr u ziyân etmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Dördüncü faslın kavl-i karârı oldur ki; mahrûse-i Cezayir'in gemileri imparator bâzergân gemilerine rastgeldiklerinde gerek büyük ve gerek küçük imparator hükmeylediği yerlerden taşra gelirler ise yalnızca bir sandal gönderile ve kürekcilerden gayrı ancak iki âdem ile gideler ve gemiye vardıkda iki âdemden gayrı gemiye girmeye. Zikrolunan gemi reisinden izin ve icâzet ola. Ol vakit kralın pasaportosın gösterdikde gemiye varan sandal hizmetini

ale'l-acele kâmil edip döne ve bâzergân gemisi dahi yoluna gide ve bir dahi budur ki, imparator kralının korsan gemileri Cezayir'in korsan veyâhut bâzergân gemilerine rastgelirler ise eğer mezkûr gemilerde Cezayir hâkiminin yedinden veyâhut Cezayir'de olan imparator konsolosundan mezkûr gemilerde pasaporto bulunur ise ol vakit zikrolunan gemiye bir kimesne bir şeyine dokunmayıp selâmet ile yoluna gide ve bir dahi budur ki, mahrûse-i Cezayir'in korsan gemileri gerek büyük ve gerek küçük sulh için verilecek pasaportolar târihinden ve sulhümüz târihinden on beş aya değin yedinde imparator pasaportosu bulunmayan imparatorlulara dokunmayıp yolundan alıkomayalar ve kezâlik imparator kralının korsan gemileri Cezayir gemilerine dahi rast gelirler ise bu minvâl üzere on beş aya değin seferlerine mâni' olmayalar, selâmet ile yollu yollarına gideler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Beşinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; hiçbir Cezayir gemisi kapudânlarından veyâhut ânların zâbit ve hâkimlerinden olan kimesneler imparator gemilerinden cebren çıkarıp kendi gemilerine veyâhut sâir yerlere hiçbir şeyden ötürü sorup ve suâl ve cevri ü cefâ eylemeyeler. Her ne cins kimesne olursa olsun imparator gemisinde bulundukda ebedâ incitmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Altıncı faslın kavlı u karârı oldur ki; imparator kralının gemilerinden veyâhut ânın hükmünde olan re'âyâsının gemilerinden Cezayir hükmeylediği memleketlerin yakınlarında başından kara alıp paralansa, aslâ ve kat'â kendi mâlların ve erzakların hiçbir kimesne bir şeylerin alıp yağma ve ganimet etmeyeler ve bir budur ki, böyle bir iş vâki' olur ise gümrüğe rızıkları alınmayıp ve âdemlerine bir zarar etmeyeler ve Cezayir'in taht-ı hükmünde olan yerlerde bu minvâl üzere bir iş zuhûr eder ise mümkün oldukça alâ-kadri't-tâkat çalışıp mu'âvenet edip dostluğu icrâ edeler ve rızıkların korumağa imdâd edeler.

14[15] Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yedinci faslın kavlı-i karârı oldur ki; hiçbir gemi Cezayir gemilerinden gerek büyük ve gerek küçük Cezayir hâkiminin izin ve icâzet ile imparator kralına düşmân olan memleketlerden donanıp imparatorlu üzerine korsanlık etmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Sekizinci faslın kavl-i karârı oldur ki; bir imparator bâzergânı mahrûse-i Cezayir'den bir aktarma satın alsa veyâhut deryâda korsanlık eden Cezayir reislerinden biri bir gemi ganimet edip mezkûr geminin kapudânı veyâhut reisi bir imparator bâzergânına aktarmasın satsa, gerek Cezayir'den ve gerek deryâda reisten olsun yedinde bu minvâl üzere satın aldığına aktarmayı alan bâzergâna dokunmayıp selâmet eyleye, yoluna gitmeden mâni' olmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Dokuzuncu faslın kavl-i karârı oldur ki; eğer Tunus ve Trablus ve Mesile veyâhut gayriler aslâ ve kat'â imparator gemilerinin gerek büyük gerek küçük ne âdemlerine ve ne erzaklarını Cezayir hükmeylediği vilâyetlerde götürüp satmağa ve cevâz verip satdırmayalar.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Onuncu faslın kavl-i karârı oldur ki; eğer imparator korsan gemileri Cezayir'de veyâhut Cezayir hükmünde olan iskelelere aktarma veyâhut ganimet eyledikleri rızkı getirirler ise hiçbir kimesne mâni' olmayıp ganimetlerini gönülleri ne diler ise işleyeler. Yani satmakda ve yine götürmekde ve bir dahi budur ki, imparator korsan gemileri aslâ bir vechile öşür ve avâid vermeyeler ve bir dahi budur ki ekser zahîre için bir şey almak isterler ise sâir kimesnelere verdikleri bahâya vereler, ziyâde taleb eylemeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On birinci faslın kavl-i karârı oldur ki; imparator kralı dostumuzun korsan gemileri mahrûse-i Cezayir önüne gelip demir bıraktıkda mahrûse-i Cezayir'den gerek imparator ve gerek gayri keferelerden eğer bir esîr kaçıp korsan gemisine firâren vusûl olup ve mahrûse-i Cezayir hâkimi mezbûr kaçan esîri taleb eyleye ve taleb olundukda mezbûr korsan gemisinin kapudânı dahi elbetde gemisinden ol firâr eden esîri çıkarıp Cezayir hâkiminin huzûruna vere ve eğer kaçan esîr duyulmayıp, kâfir yakasına dahi varır ise ol geminin kapudânı tekrâren dönüp Cezayir'e getirmek kavli üzere kat'-ı kelâm ve şartolunmuştur.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On ikinci faslın kavl-i karârı oldur ki; şimdencik imparator kralının ra'yyesi Cezayir hükmeylediği yerlerde ne alınır ve ne satılır ve ne esîr alır gerek sebebli ve gerek sebebsiz ve bir budur ki, imparator kralı ile barışık olduğundan ötürü gönüllü olmayınca elbetde

esîrlerinizi kurtar denilmeye. Husûs-ı mezbûr için kendisi murâd eylediği zamânda olur. Meğer ki esîrlerinin hısım ve akrabaları mürüvvet ve gayrılarından ola ve bir budur ki, kurtarmağa bir va‘d ve zamân olmaya ve dahi ne mikdâra ma‘kûl görürler ise ol dahi bir hüsn-i hâl ile ola bahâlarından ötürü efendileri ile söyleşile ve efendilerine hiçbir kimesne elbetde esîrlerinizi filân bahâya ver demeye ve denilmeye. Gerek beyin ve gerek gayrinin olsun ve gerek paşanın olsun ve lâkin imparator kralının re‘âyâsı olmağla kurtuldukları vakit âdet-i kadîme üzere nice olageldi ise sâir ecnâs gibi ânlar dahi ziyâde taleb olunmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On üçüncü faslın kavl-i karârı oldur ki; eğer imparator kralının tâcirlerinden veyâhud re‘âyâsından bir kimesne mahrûse-i Cezayir’de vefât eylese veyâhud Cezayir’in hükmünde olan memleketlerde müteveffâ-yı merkûmun akçesin ve mâlın ve rızkın Cezayir hâkimi ve gayriler asla mezbûrun rızkına ve mâlına değmeyeler. Vefât etmezden mukaddem bir kimesneyi vasî eyledi ise ândan gayri bir kimesne bir şeyi rızkından ve mâlından değmeye. Eğer zikrolunan Cezayir memleketinde bulunur ise ve eğer mezkûrun vasîsi değil ise ânın için fevtolan kimesne her kime vasîyyet eyledi ise ol vasî müteveffânın mâlın ve rızkın alıp gayri bir kimesneye zerre mikdârı bir şeyini aldırmayalar. Eyle olucak vasî olan yâhud vekîl eylediği kimesnenin akçesin ve mâlın defter edip kabz ede ve vakt-i hayâtta vâridâtı olan kimesneye teblîğ edip ulaşıra. Husûs-ı mezbûr için bir kimesne mâni‘ olmaya ve bir budur ki, eğer imparator kralının re‘âyâsından bir kimesne hâzır olsa ol zamânda imparator-ı balyoz olan kimesne mezbûr müteveffânın akçesin ve rızkın defter edip zabt ede. Hatta memleketlerinde olan hısım ve akrabaları gelince balyoz zabtında ola.

14[15] Şevval sene [1]161 / [7 Ekim 1748]

On dördüncü faslın kavl-i karârı oldur ki; Cezayir’in kendisinde ve ne hükmeylemediği yerlerde imparator tâcirlerine sıklet edip gönüllü istemedikleri rızkı aldırmayalar. Ancak gönüllü istediği rızkı alalar ve dahi bir budur ki Cezayir’in iskelelerine gelen imparator gemilerine zor ve sıklet edip istemedikleri rızkı gemisi içine komayalar ve bir budur ki, kendilerinin rızâları olmadığı sefere göndermeyeler ve bir dahi budur ki, ne imparator balyozu ve ne gayrısı imparator re‘âyâsından birisi borçlu olsa ödemeğe kudreti olmasa mezkûrun borcundan ötürü bir gayrısına yapışıp ödetdirmeyeler. Meğer gönüllü olup ve borçluya birkaç kimesne kefil ola.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On beşinci faslın kavl-i karârı oldur ki, İmparator-ı kralının re‘âyâsından bir kimesne bir Müslümân ile veyâhud Cezayir’in hükmünde olan kimesneler ile da‘vâları olsa mezkûrların da‘vâları devletlü dayı ve dîvân-ı muhterem huzûrunda fasl oluna bir gayrı kimesne dahi olmaya ve eğer mâbeynlerinde da‘vâları olur ise ol zaman da imparator balyozu olan kimesne da‘vâlarını fasl eyleye.

15 Şevval [1]161 / [8 Ekim 1748]

On altıncı faslın kavl-i karârı oldur ki; hâliyâ ihtimâldir ki, imparator kralının kullarından bir kimesne bir Müslümân ile kavga edip, birbirin paralayıp veya katlederler ise birbirin memlekâtının şerî‘atı her ne hükmeder ise yani sâir yerlere göre cezâ verile ve ammâ bir imparator bir Müslümânı öldürse ve öldürdükten sonra kaçıp kurtulursa Cezayir’de olan imparator balyozuna ve ne ânlar dahi olânlara bir vechile ukûbet edip incitmeyeler.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On yedinci faslın kavl-i karârı oldur ki; imparator balyozu olan kimesne şimdiki hâlde ve gelecek zamânda her kim olursa olsun dâimâ korkusuz güzelce geçine ve hiçbir kimesne kendine ve ne rızıkına dokunup incitmeye ve bir budur ki, her kimi diler ise tercümân eder ve kezâlik simsârlarıdır ve bir budur ki, her zamânda bir gemiye gitmek murâd eder ise veyâhud taşrada cânı râhat etmek murâd eder ise bir kimesne mâni‘ olmaya ve dahi ânların tarîkince âyin-i âtılâsın icrâ etmeğe bir yer göstereler ve dahi ta‘lîm-i fenn için kendilere lâzım bir papas dahi sâkin ola ve mahrûse-i Cezayir’de bulunan imparator esîrleri gerek beyin ve gerek sâir kimesnelerde olânlar konsolalarına varmağa ve tarîkli nice âyin-i bâtılaların icrâ etmeğe gerek vardıyanbaşı ve gerek efendileri mâni‘ olmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On sekizinci faslın kavl-i karârı oldur ki; salt barışıklığımız ve dostluğumuz muhkem olup ve eğer şimden geri sulh-ı salâhımıza muhâlif olup cânibeynden bir şey bozuşmağa sebep olur ise ol zamânda imparator balyozu olan kimesne ve ândan gayrı hâzır olan imparator kralının re‘âyâsından gerek Cezayir’de ve gerek taht-ı hükûmetinde olsun gerek barışıkda hiçbir kimesne mâni‘ olmayıp dilediği zamânda gitmek isterler ise rızıkların ve mâlların ve esbâb [esvâb] ve hizmetkârların getirmeğe aslâ bir kimesne yollarından alıkomağa sebep olmaya ve eğer Cezayir’in memleketlerinde doğdu ise bile.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

On dokuzuncu faslın kavl-i karârı oldur ki; imparator kralının re‘âyâsından bir kimesne her ne memlekete gider iken veyâhud gelir iken her ne cins min-el ecnâs olur ise ne kendine ve ne rızkına ve ne mâlına ve ne esbâbına ve ne hizmetkârına Cezayir gemileri gerek büyük ve gerek küçük rastgeldikleri yerlerde incitmeyeler ve kezâlik eğer Cezayirli imparator kralına düşman olan kimesnelerin gemilerinde bulunur ise zikrolunan kişilerin mâlları ve rızıkları ve akçeleri ve hizmetkârları aslâ ve kat‘â incitilmeye. Mezkûrların eşyâlarına kem nazar ile bakılmayıp dâimâ dostluk yüzü gösterile.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yirminci faslın kavl-i karârı oldur ki; her zamânda imparator kralı dostumuzun bir kapudânesi Cezayir önüne gelip görüldüğü zamânda imparator balyozu olan kimesne varıp hâkime haber verdikten sonra mezkûr kapudân liman önünde demir bıraktıkda, Cezayir hâkimi olan kimesne zikrolunan imparator kralına ri‘âyete ve hürmete huzzâr için burçlardan yirmi bir pâre top atılmasına zikrolunan top adedince redd-i cevâb edip ol mikdâr topla ve mezbûr gemiye kral gemisi olup krala hürmete âdet üzere mavnaları verile.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yirmi birinci faslın kavl-i karârı oldur ki; imparator balyozu olan kimesne evine harc olacak me‘kûlât ve meşrûbât vesâir mühimmât ve hedâyâ gibi bu ma‘kûl eşyâlardan gümrük ve meks taleb olunmaya.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

Yirmi ikinci faslın kavl-i karârı oldur ki; eğer şimdencik barışmamıza muhâlif bir şey vâki‘ olur ise her kangı taraftan olur ise olsun lâ-cürm sulhümüze zarâr olmayıp bakî kalır böyle işler dostluğumuza adâvetlik etmez ve lâkin zarâr gören kimesne cânibeynden her kim ise hakkını taleb eyleye. Ammâ eğer bir kabahat ve suç cânibeynden olan re‘âyâdan olan kimesne gizli olup öldü ise dostluğa i‘tikâdımız i‘tikâd ve sözümüz sözdür.

15 Şevval sene [1]161 / [8 Ekim 1748]

اینکینجی فصل قوه قرار اولدی ایملطه قراب و ستمیزه کیمیری کورکه سیرک
 و کورکه کجور و کورکه انور که حکمده لولده غایبنا کیمیری محروسه یزائی لکله
 و یزوتکه حکمده لولده لکله لره و لرر لولیه عزت قدیمه لولده زرقونری
 لوتوری صتر قونیه سائر لکلیس و فتنه یزورکا نیریشا ویره کلدور و لولده
 کورکه یوز غوروشده بش غوروش کورکه لاله زیجه طلب و نفع و بروضی بولور
 صاتیق رزق قورینه کیم قیوب کتورما مرار و اتر کلورنه برکته لولده
 برش طلب لایلیج و مزبور لکله لرح برکته لولده انجور و لایقور
 ووضی قونشوره یزور لولده لولده لولده یعنی بروت و کبریت و و میر و تحه
 وهره و لولور کورسته که کیم یایمغه لولور لوله خالوت و زرق و قطره
 و لولور جنالائی و جمیع مربی جنکه لولور مستحق لولده مشیره
 یزور کیم لولور برش طلب لایلیج

٧١
 هـ

ارجو اني قد اوردت لكم في هذا المجلد
 وكونه بزرگه وكنه ليرى ان قد اوردت في
 من استعملت في وكونه ليرى ان قد اوردت في
 ايله بربرون في ايرينون كنه في كنه في كنه في
 ايجازنه هرقنق جنس لوليه لوليه لوليه لوليه
 ولسمبري ليله هرنه جانبه كيدر لوليه بربرون
 وبربره كندر لوليه لوليه لوليه لوليه

١٦١
 ١٦١

راجع فصل قول قلدري اولو قلدري
 و يهو و صيراز حاكمه و ولد له
 كقورر لريسي هيجي بكسه منحه لاجل
 صا حقه و يه كقورر مكره و برو
 برو جهله عشر و عور و يرميه
 رسته لملو لريسي كاتر كنه لوه
 و يهو و صيراز حاكمه و ولد له
 كقورر لريسي هيجي بكسه منحه لاجل
 صا حقه و يه كقورر مكره و برو
 برو جهله عشر و عور و يرميه
 رسته لملو لريسي كاتر كنه لوه

لوفه برنجی فصله قور قورای اولور ک لایبر لطور قورک و مستخرقه قورای کبیری
 محروسه هیزلر اولور ک کلوب و میر بر اقدرد محروسه هیزلر لوفه کول لایبر لطور و کول
 غیر کفره لوفه لکول بریر قلوب قور صافه کینه فرار و صول اولور و محروسه
 هیزلر کلمی مزبور قلم لایبر و طلب لایح و طلب لوفه مزبور قور صافه کینه
 قیو و لای و فی لایده کینه لوفه فرار لایح لایبر و حق رو و هیزلر
 خاکشا حضوره ویره و اگر قلم لایبر طیبو لایح فویقاسه و فی و لایح
 لوله کینه قیو و لای تکور و لوفه هیزلر کتور و لای قور لایح و فی و لایح
 و شرط لوفه کینه

لوفه ایکی بنی فصلی قولہ قادی اولدی
 جزایر صحت ایلدیخ یزدر ۲۰۰ الفد و ۵۰ صتور و ۵۰ سیر الی کرکه سبب و کرکه
 سبب سز و بربو و کرکه ایملط و قرین ایله یوشول و غنطی لوتوری
 کوخلی لولینجه لبتی لسیر لکونی قوتار و غنطی خصوص مزبور لیجوه کندوسی
 ایلدیخ زنده اولد شکر لسیر لکونی خضیم و اقربالری مروت و غیر لکونی
 و بربو و کرکه قوتار مغی بر وعد و زمانه اولدی و وفی مقلده معقول کور لکونی
 اولد و وفی بر صحت ایله وله بهالریخ لوتوری لکونی ایله سوبشده و
 هیچ برکته لبتی لسیر لکونی فلوخ بهای و یر و عی و غنطی کرکه سبب و کرکه
 غیرینوکه لوسو و کرکه یاش نالوسو و لکونی ایملط و قرالنبیای
 اولمغله قورنولوقاری و قتر عاتر قدی لکونی نجه اولد کدی لکونی
 ایضاً کی لکونی زجه طلب و لکونی

۵۶

لوله و درونجی فصلت قول قراره لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز
 ایبراطو هر لوله فصلت لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز
 لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز
 کیمایه زور و فصلت لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز
 کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز
 بالیوزی و غیره سی ایبراطو عیسی عیسی عیسی عیسی عیسی عیسی
 قدره لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز
 لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز لوله کز

رسالہ
 ایہ اصرار و انشاء عین حق و کبریا
 از من است و حق تعالیٰ قلم قراری لعل و کبریا
 روم و غیره و خبر از آن حکماء و اولیاء
 ایہ و غیره و خبر از آن حکماء و اولیاء
 و عوام و عوام و عوام و عوام و عوام
 و اگر ما بینہ و عوام و عوام و عوام
 کہ و عوام و عوام و عوام و عوام

الروح النجی فصلا قوله قراری لیلک
 ضیاضنا لیلک ایبراطه قرارنا
 قد نرطع بکسنة برسلنا فی الیل غوی ایبریا بریریا یاره لیبیا و قیتر لیبیا لیل
 بریریه ملکنا شاعری هیزه حکم لیبیا یعنی لیل بریریه کوره حیرا ویریه
 ولقا بر ایبراطه برسلنا لیلک و لولدر و کرف صکرة قیوب قورتو لیس
 حیرا لیلک لولفخ ایبراطه لیلک و لولدر و کرف لولدر و کرف و جملہ عیون
 لیبیا لیبیا لیبیا

رفته یک فصل قرار دادی و در آن
 حاکم و کلان زادنه هر یک از طرفه لوسوف و از آن قدر قویتر کوزلجی کجی
 و هیچ یک کندی و نه رزق طغوفیل انجمنه و بر بوی کهرکس و در آن
 ترجمه لید و کنلک سمن لید و بر بوی کهر و عازنه بر یک کتیا مراد
 لید و یغوط و جانی زلفه لید و مراد لید و کسبه منع لید
 و در آن شهر طریقه لید عاقله لید لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید
 فقه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید
 بولن لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید
 فصل لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید
 و در آن و یا فیه و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید و کسبه لید

[illegible]

روضة طعوز بحی فصله قوله قراری لولایک ای میرا طوقه قرال الشارعیان شیخ
 بکس هره مملکت لیدریه و هیو و کلایه هره جنس فی لوی صنف لولایک
 نه کسوز و نه رزقه و نه مالیه و نه لیبایه و نه خدمتکاره و نه بزرگباری
 لولایک بیو و کرکه کجوه راسر کلر و کلری بر لولایک انجمنه لولایک
 لولایک بیو و کرکه کجوه و شماغه لولایک که لولایک کبیر و بزرگ
 و کرکه کجوه ای میرا طوقه قرال و شماغه لولایک و خدمتکار لولایک
 و کرکه کجوه کتایر شماغه و رزق لولایک و قیچ لولایک و خدمتکار لولایک
 لولایک و کرکه کجوه ای میرا طوقه قرال و شماغه لولایک و خدمتکار لولایک
 و کرکه کجوه ای میرا طوقه قرال و شماغه لولایک و خدمتکار لولایک
 و کرکه کجوه ای میرا طوقه قرال و شماغه لولایک و خدمتکار لولایک

نیز بنی فصل قوله قرالی لولده هر زمانه لایمیر طود قرالی و و و و و
 بر قبوله سی سال اوله کلعبا کوندوشه زمانه لایمیر طود لایمیری
 اولده کنه داروبه کنه خیر و بر و کنه صافه مذکور قبوله لایمیر
 لوکنه و میر بر اقدرد ویزا کنه اولده کنه فکر اولده لایمیر
 قراله رعایه و صوم خلیج و بور جبر و خیر بر پاره طوبی کنه
 فکر اولده طوبی و بخیر و قبوله لایمیر لولده طوبی کنه
 و مزبور کنه قرالی لایمیر قراله صوم و خیر لایمیر و و و و و

کبریٰ
دیه طبرستان و دیه
نعمی برکی فصل اول قول اولی
دوینہ صوبہ اولی طبرستان و دیه
کبریٰ بو مقبول الشیاء لرومہ کمر و مک طبرستان و دیه

بترى ليكني فصله قوله قرارى لولوى
 اكر شىء صكك بتر شىء مخالف
 برش ووقع لولوى هرقنى طرفه لولوى لولوى لولوى
 صدر لولوى باقى قلور بولوى لولوى لولوى
 صدر كور فى كسبة جابنيى هرقنى لولوى لولوى
 برقبه و سوبه جابنيى لولوى لولوى لولوى
 كز لولوى لولوى و سولوى لولوى لولوى لولوى
 ٦١
 ٥٠

CEZAYİR İLE AVUSTURYA İMPARATORU ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Cezayir ile Avusturya arasında daha önce yapılp, yürürlükten kaldırılan anlaşmanın yenilenmesi için tarafların birbirlerine verdikleri metnin suretleri

صور الكتب المتبادلة بين الجزائر والنمسا والمتعلقة بتجديد الاتفاقية التي سبق
وأن أبرمت بين الطرفين ولكنها أوقفت عن التنفيذ

Asıl temessükleri sa'âdetlû reis efendi taraflarında kalmıştır.

Cezayir-i Garb Ocağıyla Roma imparatorunun tekrâren tecdîd-i müsâlahaların müş'ir tarafeynden ahz ve i'tâ olunan temessükün sûretleridir.

Fî Evâhir-i Ş. sene [1]168

Bâ'is-i hurûf oldur ki;

Bundan akdem devletlü inâyetlü efendilerimiz Roma imparatoru ve Roma imparatoriçesi bizim dostumuz olmağla siz dahi müsâlaha ve müsâleme olun deyü emr-i âlîleri olmağla emîrleri mücebince müsâlaha ve müsâleme olundu idi. Lâkin müsâlaha ki fesholmuş yine müsâlahanız matlûbumuzdur deyü tekrâr emîrleri olmağla emirleri mücebince hâlâ Cezayir-i Garb Ocağı'nda ve izzetlü sa'âdetlü Ali Paşa kullarının tarafından vekâleten Roma imparatoru ve Roma imparatoriçesi hükûmetinde olan Alagorna[Ligurna] ve Porta Ferrar(a) ve Tiriyeste Eyâletlerinin üç aded iskelesinde kırk aded sefînden ezdiyâd-ı sefîneye pasaporta ve patanta verilmemek şartıyla ve sefâyin-i mezkûrlar dahi korsan sefâyini misillü top anbarından kapak açar sefâyin kabîlinden olmayıp bâzergân sefâyini olmak şartıyla ve sefâyin-i mezkûrlar içinde olan kapudânları dahi kendilerinden olup gayr-ı cinsden olmamak şartıyla işbu memhûr kâğıdımız yedlerine i'tâ olunmuşdur. İşbu şürût-ı mezkûreye tarafeynden ri'âyet olunup şimdiden sonra müsâlahamıza mugâyir ma'demki bir nesne vâki' olmadıkça ba'de'l-yevm sulhumuz evvelki gibi sulh olup fesholunmamak için işbu temessük verildi.

An Cânib-i Ali Hoca
Vekîl-i Cezayir-i Garb

Bu dahi

Bâ'is-i tahrîr oldur ki,

Bundan akdem devletlü, inâyetlü, atûfetlü efendilerimiz hazerâtı

Roma imparatoru ve imparatoriçesi bizim dostumuz olmağla siz dahi müsâlaha ve müsâleme olun deyü emr-i âlîleri olmağla emîrleri mücebince müsâlaha olundu idi ve lâkin şimdi müsâlahanız fesholmağla yine müsâlahamız matlûbumuzdur deyü tekrâr emîrleri olmağla emîrleri mücebince hâlâ Cezayir-i Garb Ocağı'nda olan izzetlü sa'âdetlü Ali Paşa hazretleri tarafından vekâleten Roma imparatoru ve imparatoriçesi hükûmetinde olan Alagorna[Ligurna] ve Porta Ferrar(a) ve Tiriye Eyâletlerine üç aded iskelesinde kırk aded sefînden ezdiyad-ı sefîneye pasaporta ve patente verilmemek şartıyla ve sefâyin-i mezkûrlar dahî korsan sefâyini misillü top anbarından kapak açar sefâyin kabîlinden olmayıp bâzergân sefâyini olmak şartıyla ve sefâyin-i mezkûrların içinde olan kapudânları kendilerinden olup gayr-ı cinsden olmamak şartıyla işbu memhûr ile kağıdımız yedlerine i'tâ olunmuştur. İşbu şürût-ı mezbûreye tarafeynden ri'âyet edip şimdiden sonra müsâlahamıza mugâyir mâdemki bir nesne vâki' olmadıkca ba'de'l-yevm sulhumuz evvelki gibi sulh olup fesholunmamak için işbu temessük verilmiştir. Devletlü, sa'âdetlü müşârun-ileyh Cezayir paşası tarafından izzetlü, rağbetlü vekîlleri Ali Hoca işbu senedi yedimize i'tâ etmekle biz dahi ruhsat-ı kâmilemiz hasebiyle kabûl edip tarafımızdan işbu mumza ve mahtûm senedi vekîl-i mûmâ-ileyh yedine i'tâ ve vaz' olundu.

Fî Evâhir-i Şa'bân sene [1]168 / [10 Haziran 1755]

ed-Dâ'î Baron de Pikler
Elçi-i İmparator-ı Roma

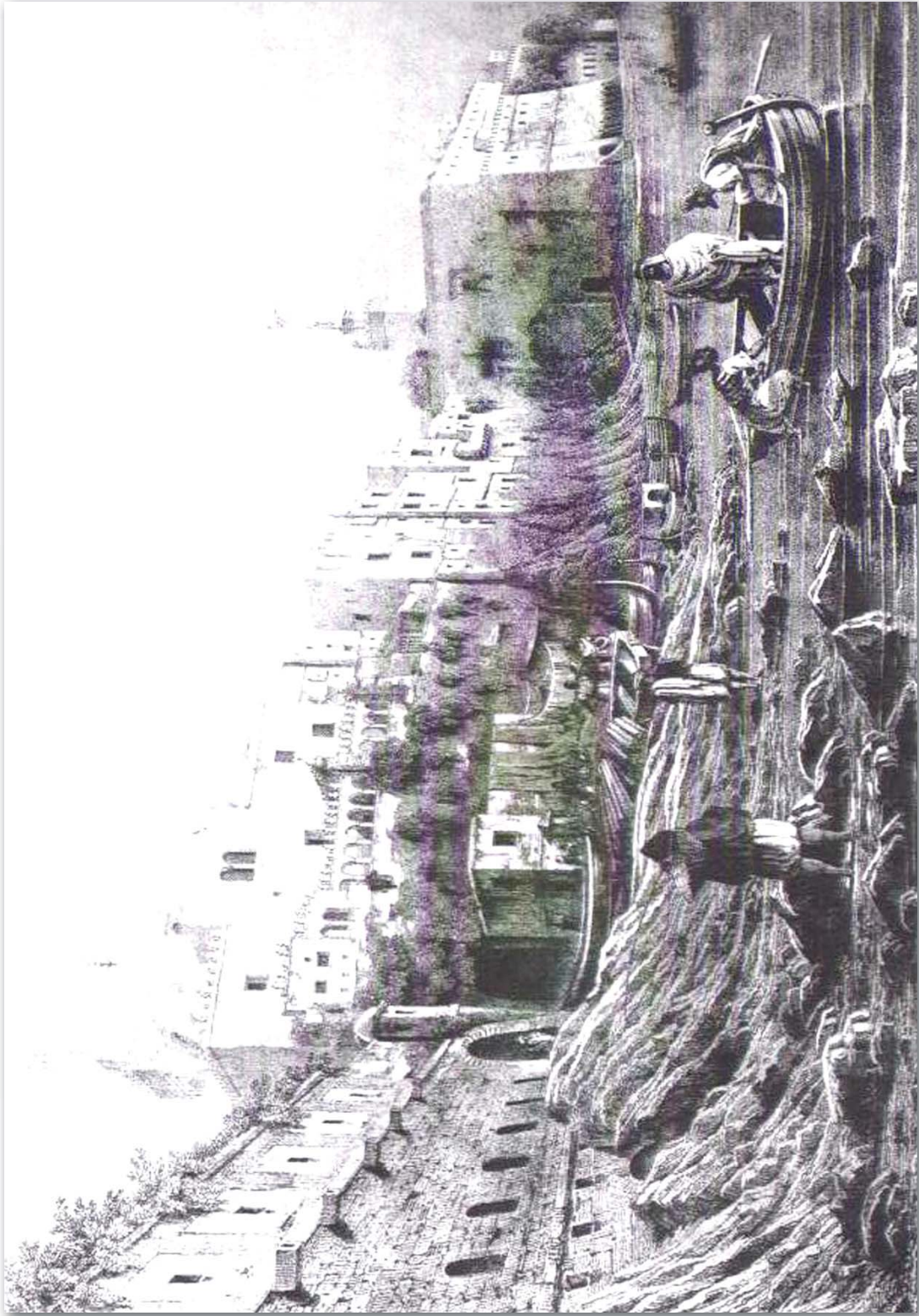

بجز عروق و عروق
بمنه اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
صالحه و سالمه اوله که جو له و عید و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
صالحه که خفتر و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
غیر و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
حکومت و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
از ویک و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
طوب و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
ایچنه و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
اضعف و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
برسنه و اضعف و خفتر بریزد و اما ایمل طور در و اما ایمل طور که برین می سنز و اضعف و خفتر
عجی جانب علی خواج
و محل جزایر و غایب

[illegible]

Üstte el-Cedid Camii, Sağda el-Kebir Camii'ni Gösteren Babü'l-Bahr Manzarası

CEZAYİR'İN MUHAFAZASI İÇİN İZMİR VE CİVARINDAN ASKER GÖNDERİLMESİ

Cezayir dayısı ve halkının isteği üzerine İzmir, Suğla, Saruhan ve
Menteşe Sancaklarından maaşları ocaklar tarafından karşılanmak
şartıyla, gitmelerine izin verilen yiğitlerin işlemlerinin yapılması

إجراء المعاملات المتعلقة بالمتطوعين الشجعان من ألوية أزمير وصوغله
وصاروخان، ومنتشاً للتوجه إلى الجزائر نزولاً عند رغبة داي الجزائر
والأهالي على أن تدفع رواتبهم من قبل أوجاعهم

Emri yazılmışdır

Pençe

Buyruldu

*İzmir mollasına ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' sâir kuzât ve
nüvvâb ve İzmir voyvodasına ve zikrolunan elviyede vâki' mütesellimler ve voyvodalar ve
kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele eminleri ve sâir zâbitân ve â'yân-ı vilâyete
hüküm ki,*

Cezayir-i Garb Ocağı beylerbeyisi ve dayısı olan Ali dâme-ikbâlehü ile Cezayir-i Garb
ahâlîsinin Der-aliyyeme vârid olan mahzarlarında mahrûse-i Cezayir muhafazasıçün bir
mikdâr askerin iktizâsı olmağla medîne-i İzmir'den ve elviye-i mezkûreden nefer tedârikine
kimesne tarafından mümâna'at olunmamak için emr-i şerîfim sudûru istid'â olunmuş.
Cezayir-i Garb Ocağı öteden beri Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'l-istimrârımın muzâfâtından ve
mensûbât-ı kadîmesinden olup taraf-ı Saltanat-ı Seniyyemden ba'zı mes'ûllerine müsâ'ade-i
mesbûkun bi'l-misl olduğuna binâen mevâhib-i seniyye-i hüsrevânemden iltimâslarına
müsâ'afe-i sâmiye-i mülûkânem erzânî kılınmağın imdi işbu emr-i şerîfim vusûlünde ki-
mesneye cevrolunmaksızın bahşîş ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ideleri muktezâsınca ocakları
tarafından verilmek üzere rızâlarıyla rağbet eden yiğitlerden nefer tahrîr eylemelerine tarafı-
nızdan ve taraf-ı âhârdan bir ferde mu'âraza ve muhâlefet olunmayıp ve etdirmeyip itmâm-ı
maslahatlarına her biriniz mu'âvenet ve mu'âdat ve mezîd-i sa'y ve dikkat edip lâkin tahrîr
olunan neferâtın fukarâ ve zu'afâ ve re'âyâ ve berayâya zulm ü ta'addî etmelerine bir dürlü
ruhsat ve cevâz göstermemeniz bâbında.

Fî Evâil-i Ramazan sene 1171 / [18 Mayıs 1758]

CEZAYİR-İ GARP MUHAFAZASI İÇİN GÖNÜLLÜ ASKER YAZILMASI

Cezayir'in muhafazası için maaşları ve masrafları ocak tarafından karşılanmak üzere İzmir, Aydın, Suğla, Saruhan ve Menteşe Sancaklarından zor kullanılmadan sadece isteyenlerin asker yazılması

تسجيل أسماء الراغبين بالخدمة العسكرية من ألوية ازميز وآيدین وصاروخان
ومنتشا طوعا وليس قسرا على أن تتم تغطية رواتبهم ونفقاتهم من قبل
الأوجاق لحماية الجزائر

Pençe

Der-kenârî ve arzuhâli mücebince verilmek buyruldu

28 B. (12)88 28 B. [12]88

Devletlü, inâyetlü, atûfetlü sultânım hazretleri sağ olsun

Mahrûse-i Cezayir-i Garb muhâfazasıçün kifâyet mikdârı askere muhtâc olmağla bu def'a dahi ber-mu'tâd-ı kadîm İzmir ve Aydın ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' kurâ ve kasabâtdan kimesneye cevrolunmaksızın bahşîş ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide üzere ocak tarafından verilmek şartıyla hüsn-i rızâlarıyla tâlib ve râgıb olan kimesnelerden neferât tahrîrine kimesne tarafından mûmâna'at ve müdâhale olunmamak için elviye-i mezkûrunda vâki' kuzât ve nüvvâb efendilere ve voyvodalara ve mütesellim ve kethüdâ yeriler ve yeniçeri serdârlarına ve iskele eminlerine ve sâir zâbitâna hitâben ber-mu'tâd-ı kadîm bir kıt'a fermân-ı celîlü's-şân inâyet ve ihsânıyla mahrûse-i merkûme muhâfazasıçün kifâyet mikdârı neferât tahrîrine izin ve ruhsatları erzân buyurulmak niyâziyla arzuhâle cesâret kılındı. Muhât-ı ilm-i âlîleri buyruldukda emr u fermân devletlü, inâyetlü, merhametlü efendim sultânım hazretlerindir.

Bende

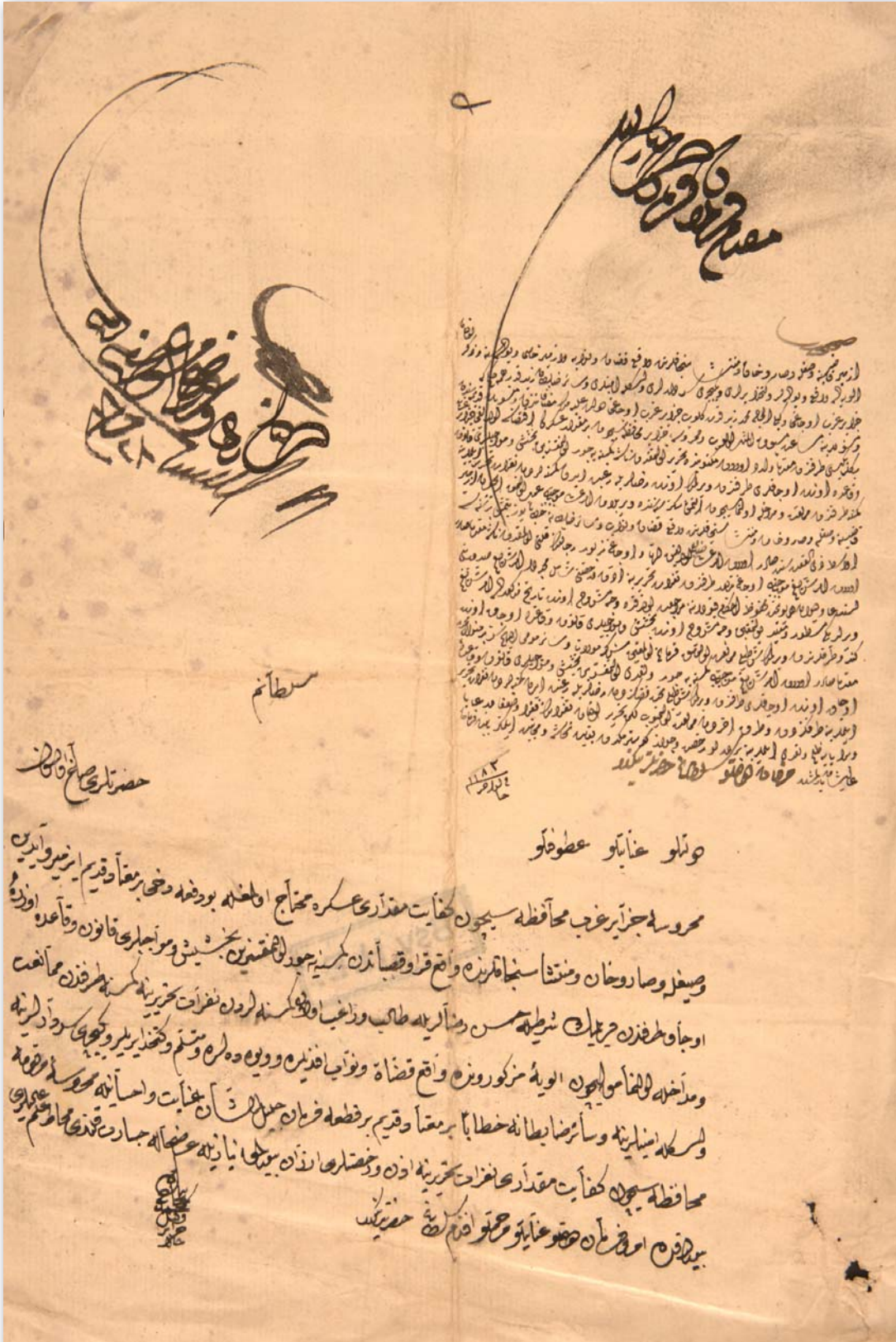
el-Hac Muhammed
Vekîl-i Cezayir Hâlâ

İzmir kadısına ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' kuzât ve nüvvâba ve İzmir hassı voyvodasına ve zikrolunan elviyede vâki' voyvodalar ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve iskele eminleri ve sâir zâbitân zîde-kadrühüma hüküm ki;

Cezayir-i Garb Ocağı vekîli el-Hâc Mehmed zîde-kadrühü gelip Cezayir-i Garb Ocağı Devlet-i Aliyyemin muzâfâtından ve mensûbât-ı kadîmesinden ve mes'ûllerine müsâ'ade-i mesbûkun bi'l-misl olup ve mahrûse-i Cezayir muhâfazasıçün bir mikdâr askerin iktizâsı olduğu Cezayir-i Garb Beylerbeyisi tarafından mukaddemâ vârid olan mektubunda tahrîr olunmakdan nâşî kimesneye cevrolunmaksızın bahşış ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide üzere ocakları tarafından verilmek üzere rızâları ile râğbet eden kimesnelerden neferât tahrîr eylemelerine kimesne tarafından mûmâna'at ve müdâhale olunmamasıçün (12)68 senesinde verilen emr-i âlî mücebince amel olunmak için İzmir kadısına ve Suğla ve Saruhan ve Menteşe Sancaklarında vâki' kuzât ve nüvvâb ve sâir zâbitâna hitâben (1)171 senesi evâsıt-ı Zi'l-ka'desi'nde sâdır olan emr-i âlî zâyî' olduğun inhâ ve ocağ-ı mezbûr ricâlinin killeti olmakdan nâşî mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ocağ-ı mezbûr tarafından neferât tahrîrine izn ü ruhsatı şâmil mücedded emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûnumda mahfûz ahkâm kuyûdâtına mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere târih-i mezkûrda emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere bahşış ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide-i ocak üzere kendi taraflarından verilmek şartıyla mûmâna'at olunmamak fermânım olmağın siz ki mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz ber-minvâl-i muhar-rer mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince kimesneye cevır ve ta'addî olunmaksızın bahşış ve mevâcibleri kânûn ve kâ'ide-i ocak üzere ocakları tarafından verilmek şartıyla taht-ı kazânızdan rızâlarıyla râğbet eden kimesnelerden neferât tahrîr eylemelerine tarafınızdan ve taraf-ı âhârdan mûmâna'at olunmayıp lâkin tahrîr olunan neferâtın fukarâ ve zu'afâ ve re'âyâ ve berâyâyâ zulm ü ta'addî eylemelerine bir dürlü ruhsat ve cevâz göstermekden be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşân yazılmışdır. Fermân devletlü sultânım hazretlerindir.

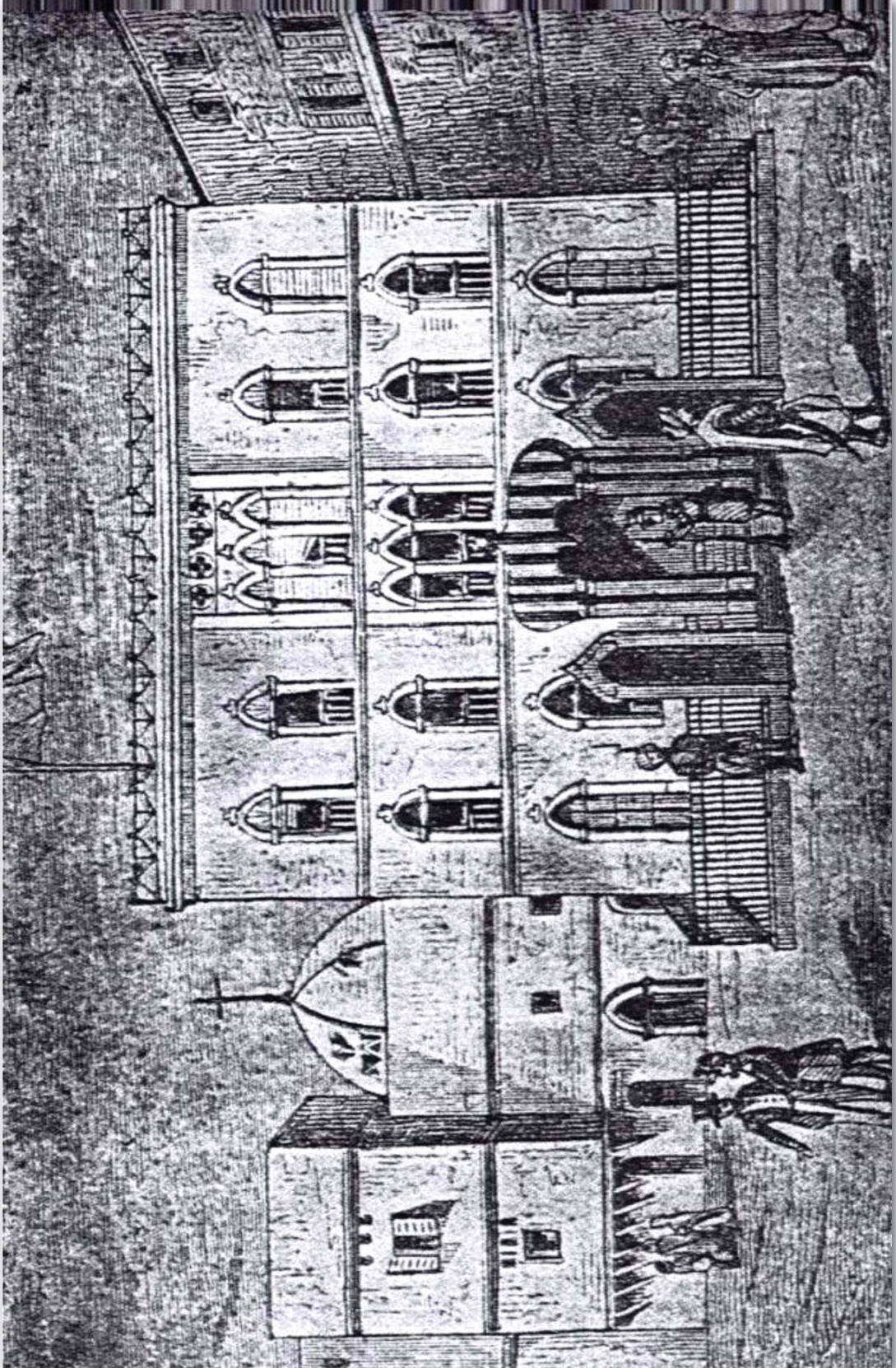
Fî Evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene 1182 / [12 Ekim 1768]

C.MTZ, 678

Cezayir'de Kış Sarayı'nı Temsil Eden Gravür (1840-1845)

ESPERIMENTO ADLI RUS TİCARET GEMİSİNE MÜDAHALE EDİLMEMESİ

Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan barış gereğince Cezayir, Tunus ve Trablusgarb Ocakları tarafından, ticaret maksadıyla İskenderiye-İstanbul arasında sefer yapacak Rus gemisine engel olunmaması

منع اعتراض اوجاعات الجزائر وتونس وطرابلس السفن الروسية الجارية بين
الإسكندرية واستانبول لغرض التجارة وذلك بموجب معاهدة الصلح المعقودة
بين الدولة العثمانية وروسيا

Pençe

Buyruldu

Cezayir-i Garb ve Tunus ve Trablusgarb Ocakları sefâyyininden Akdeniz’de bulunan gemilerin kapudânlarına hüküm ki,

Devlet-i Aliyyemle Rusya Devleti beyninde mün‘akid olan şürût-ı müsâlaha muktezâsınca Rusya kapudânlarından Nikola Çenasfonik nâm kapudân râkib olduğu ve Esperimento nâm bir kıta seffinesiyle li-eclî’t-ticâre âsitâne-i sa‘âdetimden İskenderiye’ye ve andan geri Bahr-i Sefîd’e vürûd ve hamûlesiyle Der-aliyyeme avdet eylemek murâd eylediğini âsitâne-i devlet-âşiyânemde mukîm Rusya maslahat-güzârı kıdvet-i ayânî’l-mileli’l-Mesîhiyye Petresof Hatman *avâkıbühü bi’l-hayr* memhûr bir kıt’a arzı ile inhâ ve seffine-i mezkûre ve derûnunda olan emvâl ve âdemlerine ocak gemileri taraflarından ta‘arruz olunmamasını mutazammın fermân-ı celîlû’s-şânım sudûrunu istid‘â edip Devlet-i Aliyye-i dâimü’l-karârımla Rusyalı miyânesinde in‘ikâd olan sulh ve musâfâtın Rusya tüccârı Karadeniz’den Akdeniz’e ve Akdeniz’den Karadeniz’e mürûr edeler ve dost olan sâir devletlerin re‘âyâlarına erzânî kılınan serbestiyet ve müsâlemet Rusya tüccârına dahi erzânî kılına deyü meşrûr olduğuna binâen siz ki kapudânân-ı mûmâ-ileyhimsiz; kapudân-ı mersûm Bahr-i Sefîd’de her kangınıza tesâdüf eder ise seffine-i mezkûre derûnunda olan emvâl ve âdemlerini ahz veyâhud eşyâ ve akçe mütâlebesi misillü mugayir-i levâzım-ı musâfât ta‘addî ve rencîde vukû‘undan mücânebet ve mu‘âmele-i dostâne ibrâzına dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki.

Fî Evâhir-i Ramazan sene 1188 / [4 Aralık 1774]

خلد غلب و خوش و طرب غلب ان بفرى سفندى له و كذا بنى كجدارا قيوطنه سكه
 هه غلبه روينه دولتي بنه منعقد لودى شرط موكله متفانج روينه قيوطنه زى نفعان
 جاسقونان قيوطنه روكى لودى و سير غلبونى بر فطو سفندى قبل التجاره سبانه و عاقله
 هه كزى و لوزا كبرو جرسفندى عدو و حوكميد عدليه عوده اليك ملو و ليدى
 هه كزى و هه كزى مده مفعه روينه مصحكندى فروا لعدوا ليدى بيزه سوبا
 ختمه عودى بنجر مود فطو عودى لوزا و سفيه منكوه و حوزنه لودى لودى و لودى
 لوزا كبرى طرندى قعوى لوزا مضمون خراج حبل لوزا و حوزنى لوزا لوزا
 هه عبه عله لوزا روينه لو ميا بنه لافقال لودى و مضافه روينه بخارس
 فره و كزى له و كزى فره و كزى مود لوزا و كزى لوزا سى و كزى
 رعا لوزا لوزا خندا كجسته و س لوزا روينه بخارسه لوزا فنه جو مشروط
 لوزا بنه كزى قيوطنه لوزا لوزا كزى قيوطنه مودى لوزا لوزا لوزا
 لوزا سفينه منكوه و عدونه لوزا لوزا لوزا لوزا لوزا لوزا لوزا
 مثلو مغاير لوزا مضافه عدى و بنجه و قعوى مجننه و معاده هه كزى
 لوزا فنه لوزا بنه خراج عاقله
 صادره لوزا روينه

İSPANYALILARIN CEZAYİR'E BARIŞ İÇİN MURAHHAS ELÇİ VE HEDİYELER GÖNDERMESİ

İspanyalıların Cezayir-i Garb Ocağı'na barış için murahhas elçi gönderdiği ve bu sulhun ancak belirli hediyeleri vermek şartıyla mümkün olabileceği

إرسال الاسبان سفيراً مفوضاً إلى الجزائر لأجل الصلح الذي لا يمكن تحقيقه إلا بعد تقديم هدايا معينة

Kapudanpaşa kulları tezkiresiyle ma'ân irsâl eylemiştir.

İspanyalı tarafından Cezayir-i Garb Ocağı tarafına gönderdiği murahhas âdemleri iki kıt'a cesîm kalyon ve bir kıt'a fırkateyn ve bir kıt'a pergandi, mecmu'ü dört kıt'a seffine beyaz bandıra ile musâlaha için murahhas elçi gönderip işbu bin yüz doksan dokuz senesi mâh-ı Temmuzun on yedinci günü sulh u salâh edip bu şart ile ki zîrde zikrolunan hediyeleri vermek şartıyla musâlahalarının tercümesidir.

<p>Bir milyon peçe ta'bir olunur kara kuruş</p> <p>80</p> <p>Fî</p> <p>pâre</p> <p>be-hesab-ı kîse</p> <p>4000</p>	<p>Tu[n]ç Kebîr</p> <p>Top</p> <p>Kıta'ât</p> <p>25</p>	<p>Demir Kebîr</p> <p>Top</p> <p>Kıta'ât</p> <p>25</p>	<p>Havan Humbara</p> <p>Kıt'a</p> <p>4</p>
<p>Madenî Humbara</p> <p>Aded</p> <p>4000</p>	<p>Madenî Yuvarlak</p> <p>Aded</p> <p>10.000</p>	<p>Tüfenk İçin Fişekli Kurşun</p> <p>Kantar</p> <p>5000</p>	<p>Barut-ı Siyah</p> <p>Kantar</p> <p>2000</p>
<p>Âlât-ı Cedîd-i Mütenevvi'a</p> <p>İnce</p> <p>Kantar</p> <p>5000</p>	<p>Âlât-ı Cedîd-i Mütenevvi'a</p> <p>Kalın</p> <p>Kantar</p> <p>15.000</p>	<p>Âlât-ı gomana</p> <p>Kebîr</p> <p>Aded</p> <p>30</p>	<p>Sütun-ı Kalyon</p> <p>Aded</p> <p>100</p>
<p>Kürek-i Mütenevvi'a</p> <p>Aded</p> <p>500</p>	<p>Elvâh-ı Top</p> <p>Pürnar Ağacı</p> <p>Aded</p> <p>2000</p>	<p>Kirpas Badbanlık</p> <p>Top</p> <p>Aded</p> <p>400</p>	

Bundan başka Cezayir vâlisine ve beylerine vesâir ser-kârda olânlara verecekleri hedâyâ nâ-ma'lûmdur ve lâkin cümlesine hediye verilecek ancak verildiği nâ- ma'lûm ve Varhan [Vahran] canibi musâlaha etmemiştir. Evvelki minvâl üzere kalmak şartıyla şürût etmişlerdir.

[21 Ramazan 1199] / [28 Temmuz 1785]

4

نور الدين بن عبد الله

اسبانية لوطر قدس عزائرب اوجاغي طرفه كوندريكي مرخص ادملري ايكي قطعه جسم فالبون وبرقطعه فرقتين
وبرقطعه برغندي مجموعي دوت قطعه سفينة باض باذيره ايله مصالحة ايجون مرخص ايلي كوندرب اشبو سكيوز
طقشك اطفوز سنه سي ماه تموسك اول بدنجي كوني صالح صلاح ايدوب بوشرط ايله كه زيرده ذكر اولنان هديه لري
ورماك شرطيله مصالحة لرنيك ترجمه سيدر

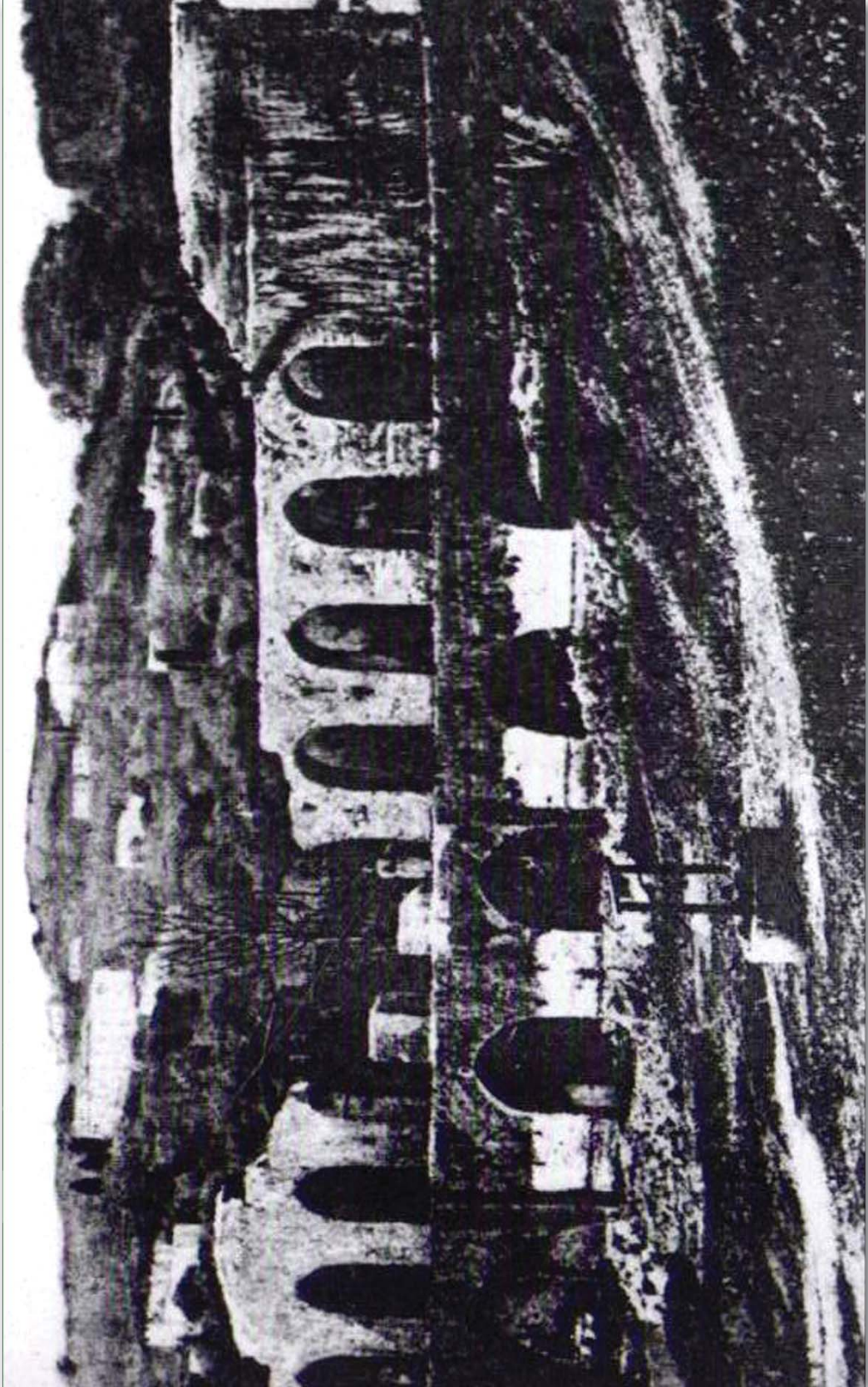
برميلوز حجه تعير	طوع كبير	نمور كبر	هاوز حجه	معدف	معدف	نقشك ايجون فشكلى
اولوز قرقه غروش	طوع كبر	طوع كبر	قطعه	حجره	نوارق	فورشون
فيله	قطعه	قطعه	قطعه	قطعه	قطعه	قطعه
كسبه	قطعه	قطعه	قطعه	قطعه	قطعه	قطعه

بارون سباه	الزجد بر متنوعه	الزغومانه	سنوز فالبون	كورك متنوعه	الواع طوب
قطار	فالتار	كدر	قطار	قطار	برنار اغاچي
قطار	قطار	قطار	قطار	قطار	قطار

كر باسرياد بايق
طوب

بوندن بشقه جزائر والمسنه وبكارينه وسائر سركارده اوللاره ويره جكارلي هدايا نامعلوم درولكن جمله سنه هديه
وبريليك اخنق وردلبيكي نامعلوم

ووارحان جانبي مصالحة انما مشدر اولكي منوال اورده فالتق شرطيله شروط انتشار در

Hamma Su Kemer (1905)

CEZAYİR'İN İYİ İDARESİ VE FAS HAKİMİYLE OLAN İLİŞKİLERDE İSLAM BİRLİĞİNE İTİNA GÖSTERİLMESİ

Cezayir idarecilerine, halkın ve memleketin korunarak iyi idare edilmesi, Fas Hakimiyle olan ilişkilerin din kardeşliği ve İslam Birliği hususu göz önünde tutularak yürütülmesi hakkında yazılan emir

صدور الأمر إلى القانمين بإدارة الجزائر بحماية الأهالي والبلاد وحسن إدارتها ومواصلته العلاقة مع حكام المغرب بمراعاة مسألة الروابط الدينية والوحدة الإسلامية

Kayd şod

Emîrû 'l-ümerâi 'l-kirâm kebîrû 'l-küberâi 'l-fihâm zü 'l-kadr-i ve 'l-ihtirâm sâhibü 'l-izzi ve 'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti 'l-meliki 'l-a 'lâ Cezayir Beylerbeyisi ( ) dâme ikbâlühü ve kıdvetü 'l-kuzât ve 'l-hükkâm ma 'denü 'l-fazli ve 'l-kelâm mevlânâ Cezayir kâdısı zîde fazlühü ve mefâhirü 'l-ulemâi 'l-muhakkikîn müftî ve ulemâ ve meşâyih zîde ilmühüm ve mefâhirü 'l-emâcid ve 'l-a 'yân bi 'l-cümle zâbitân ve rüesâ-yı murâbitîn zîde mecdühüm ve mefâhirü 'l-emâsil ve 'l-akrân vücûh-ı ahâlî zîde kadrihüm tevkî '-i refî '-i hümayûn vâsıl olıcak ma 'lûm ola ki,

Millet-i Nasârâ'nın millet-i İslâmiyye haklarında kadîmden berü adâvet-i dîniyyeleri der-kâr olduğundan hudûd-ı İslâmiyye'nin ale'd-devâm takviye ve muhâfazaları esbâbı nesk ve tesviye husûslarına dikkat ehemmi umûr-ı saltanat-ı [seniyyemden] olmağ- la bu esnâlarda dahi kılâ' ve husûn-ı rasîne-i Saltanat-ı Seniyyeme cüyûş-ı mütevâfire ve mühimmât ve levâzimât-ı harbiyye-i kâfiye tesbîliyle takviye ve tesdîd-i sugûr-ı İslâmiyye'ye bi-fazlillâhi te'âlâ ikdâm ve muhâfaza-i beyzâ-yı dîn-i mübîne ihtimâm ve sa'y-ı mâ-dâm olmağın bu ihtimâmlar tedârik-i esbâb kabîlinden olup esbâb-ı mezkûrenin a'mâl ve icrâları tevfiât-ı ilâhiyyeye menût ve ol dahi her hâlde ve kâffe-i a'mâlde tahsîl-i rızâ-yı rabbü'l-âlemîne merbût olduğu bî-iştibâhdır bu sûrette Memâlik-i Mahrûsa-i mesâlik-i hüsvânem serhaddâtında olan mücâhidîn ve murâbitînin ale'd-devâm nehy-i anî'l-münkere ikdâm ve bihi inne 'd-dîne indallâhi 'l-İslâm nazm-ı kerîmiyle memdûh olan dîn-i mübînin selâmeti icrâ ile tahsîl-i rızâ-yı melik-i allâm ederek iktisâb-ı salâh-ı hâl eylemeleri dîn-i Muhammedî'nin ziyâde revnâk ve mehâbetine ve bu takrîb a'dâ-yı dîn üzerlerine gâlibiyete alâmet ve zerî'a

ve âlet olmak cihetiyle ekser-i guzât-ı mücâhidîn mecmâ'ı olan serhaddâtımıza mücerred salâbet-i dîniyyeye delâlet ve irşâd için nush-âmiz evâmir-i aliyyem ısdârı cümleyi ikâza bir vesîle olduğundan iktizâsına göre lâzım gelen mahallere evâmir-i şerîfe ısdâr olunub Cezayir serhaddi dahi nezd-i Şâhânemde cümle serhaddâtıdan mu'teber ve ahâlîsi *bihi ve faddalallâhü'l-mücâhidîne ale'l-ka'idîne ecren azîmâ* nazm-ı kerîminde mündemic olan fazîlete ve lâzime-i salâbet ve gayret-i dîniyyeleri üzere *bihi ve câhidü fî-sebîlillâhu* emr-i zü'l-celâline imtisâlen gazâ ve cihâda ve i'lâ-yı kelimetullâhi'l-ulyâyâ meks oldukları bedîhî ve azher olup dünyada tahsîl-i sermâye-i fazîlet ve ukbâda *bihi inne fî'l-cenneti miete derecetin e'addehallâhu li'l-mücâhidîne fî-sebîlillâhu mâ-beyne'd-dürreteyni kemâ beyne's-semâ-i ve'l-arz* hadîs-i şerîfinde mansûs mevâid-i cezîleye nâil oldukları zîver-efzâ-yı sahâyif-i tevârih olan gazevât ve mücâhedelerinden zâhirdir. *Bihî zâlike fazlullâhi yu'tîhi men-yeşâ*. Kaldı ki bazen hadâset-i sinn ve gençlik takrîbiyle hevâ-yı nefsâniyeden nâşî menhî-i anhâ olan fusûk u fücûra meyl ve rağbet eder olur ise *bihi el-ulemâ'u ümenâullâhi alâ-halkıhî* teşrîfiyle müşerref olan ulemâ-yı kirâm taraflarından *bihi ed-dînü'n-nasîha* muktezâsı üzere o makûlelere nush u pend olunarak zevâcir-i furkâniyeden *bihi ve cezâ'u seyyietin seyyietün mislühâ* ma'naları ve ehâdis-i nebeviyyeden *bihi en-nâsü mücziyyüne bi-â'mâlihîm* mefhum-ı şerîfi üzere menhiyyâtta ısrâr edenler mücâzât-ı a'mâllerini müşâhede ile nefslerine zulmetmiş olacakları beyân kılınarak tarîk-ı salâha irşâdlarına ve zâbitân ve ummâlden *bihî i'dülû hüve akrebu li't-takvâ* emr-i zü'l-celâline muhâlif zîr-i destân olan re'âyâ fukarâsı haklarında ikâ'-ı mezâlîmi mücib etvâra ibtidâr eder olur ise *bihi küllüküm râ'in ve küllüküm mes'ûlü'n an-ra'ıyyetihi* mefhumu üzere rûz-ı cezâda mes'ûl olacaklarını ve ifâ-yı farîza-i cihâd ve gazâ ile me'lûf kûmât-ı muvahhidîne o makûle ef'âl-i nâ-cesbân olduğunu ve *bihî ez-zulmü zulümâtün yevmi'l-kıyâme* hadîs-i şerîfi ma'nâ-yı münîfini beyân ederek o misillü etvârdan men'leriyle vedî'atullah olan fukarâ-yı ra'ıyyetin âsûde-i mazalle-i emn ü istirâhat olmaları vesâilini istihsâle ve'l-hâsıl *bihî küntüm hayrun ümmetin ahracet li'n-nâsi ye'murûne bi'l-ma'rûfî ve yenhevne ani'l-münker* nass-ı kerîmi muktezâsı üzere emr-i bi'l-ma'rûf [ve] nehy-i ani'l-münker merâsimini dâimâ icrâ ederek tahsîl-i rızâullah ve rızâ-yı Şâhâneme ikdâm ve salâbet-i dîniyye ve hamîyyet-i İslâmiyyeniz muktezâsı ve *bihî küllü mü'minîn ihvetün mazmûnu* üzere dîn karındaşlarınızı menhiyyât ve münkerâtıdan muhâfaza ve sıyânete sarf-ı miknet [ve] etrâf ve enhânızda vâki' a'dânızdan dâimâ teyakkuz ve intibâh lâzım olduğu ve cevânib ve havâlinizde ve karîb ve ba'îdde olan dostlarınıza dahi dostluk ve muhabbetinizi izhâr muktezî ve ale'l-husûs Devlet-i Aliyyem ve tevâbi'âtı tarafına meyl ve rûkûn ile tarh-ı esâs-ı muhabbet ve ihlâs üzere olan hâlâ Fas hâkimi cenâb-ı imâret-meâb-ı eyâlet-nisâb-ı sa'âdet-iktisâb mevlâ Muhammed *dâme mahfûzan bi-vikâyeti's-samed* cenâblarına uhuvvet-i dîniyye ve ittihâd-ı milliyet-i İslâmiyye cihetiyle tarh-ı esâs-ı istînâs ve ülfet ve ri'âyet hatırına dikkat ve zîr-i hükûmetde olan re'âyâ ve ahâlîye bast-ı cenâh-ı hamîyyet olunmak lâbûd idüğü muhakkak olmağla husûs-ı mezbûra dahi teşmîr-i sâ'id-i miknet eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuştur.

İmdî zât-ı hilâfet-simât-ı mülûkânem *bihî innâ ce'alnâke halîfeten fî'l-arz* nazm-ı mübîni üzere halîfetü'l-Müslimîn olup *bihî fahküm beyne'n-nâsi bi'l-hakk* emr-i zü'l-celâliyle me'mûriyet der-kâr olduğundan vesâya-yı mezkûre-i hüsrevânemin kâffe-i bilâd-ı

İslâmiyye'de ve ale'l-husûs dârü'l-mücâhidîn olan Cezayir'de icrâsı nasb-ı ayn-ı ihtimâm-ı şehriyârânem olduğu siz ki mûmâ-ileyhimsiz ma'lûm-ı diyânet-melzûmunuz oldukda îfâ-yı levâzım-ı cihâdiyyeye taraflarınızdan her ne kadar ikdâm olunur ise bâlâda mastûr *emr-i bi'l-ma'rûf [ve] nehy-i ani'l-münkere* dahi ol mertebelerde ikdâm ve ihtimâm olundukca işleriniz rast ve amelleriniz dürüst olacağında *inşâallâhu'r-rahmân* iştibâh olmamağla cümlemenizi zü'l-celâl hazretlerinin vikâye-i samedâniyesine emânet eyledim. Göreyim sizi rızâ-yı rabbü'l-müste'ân yoluna cehd-i tâmm-ı lâzımeden olduğunu tefattun ederek bir taraftan i'lâ-yı kelîmetullah ve bir taraftan def'-i mezâlîm ve ref'-i fusûka ve dîn karındaşlarını tarîk-i salâha irşâda ve dâmen-i der-miyân-ı gayret ve hâkim-i müşârun-ileyhsin ve havâşî ve tevâbi'ât ve ahâlîlerinin cebr-i hâtırlarına ve kendi ile tarh-ı esâs-ı ülfet ve istînâsı nisâr-ı nakdîne-i liyâkat ve her hâlde meşkûrû'l-mesâ'î olmağla ve tahsîl-i rızâullâh ve rızâ-yı hüsrevâneme bezl-i küll-i miknet eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki,

Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasız, şöyle bile-siz, alâmet-i şerîfe i'timad kılasız.

Tahrîren fî Evâil-i şehr-i Cemâziye'l-Evvel sene ihdâ ve mieteyn ve elf.

10 Cemâziye'l-evvel 1201 / [28 Şubat 1787]

Cezayir'de Seyid Ramazan Camii

[illegible]

[illegible]

CEZAYİR'E MÜHİMMAT GÖNDERİLMESİ

Cezayir'den talep edilen mühimmatın, Tersâne ve Tophâne-i Amire'den hazırlanarak gönderilmesi

إرسال المعدات العسكرية المطلوبة من قبل الجزائر بعد تجهيزها في الترسانة والطوبخانة العامرة (معمل المدافع)

Bu def'a takdîm olunan bir kıt'a memhûr defter mantûkunca Cezayir-i Garb Ocağı tarafından matlûb olan mühimmâtın mikdârları ve der-kenârlar mücebberince sûrh ile bâlâlarında gösterilen mukaddemâ ocağ-ı mezbûra i'tâ olunmuş olan sâbıklarıdır.

Sütun-ı gemi 50 aded		Kürek-i Bergandi [Perkende] 1000 aded		Karavana Ağacı 500 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
20	Der-sene 1180	500	Der-sene 1180	250	Der-sene 1180
40	Der-sene 1190	500	Der-sene 1190	20	Der-sene 1190
42	Der-sene 1199	500	Der-sene 1199	100	Dersene 1199

Kürek-i sandal 500 aded		Dümen için yağhane ağacı 40 aded		Bare-i dümen 30 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı yokdur	
aded	Târih	Aded	Târih		
250	Der-sene 1180	5	Der-sene 1180		
00	Dersene 1190	20	Der-sene 1190		
00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199		

OSMANLI BELGELERİNDE CEZAYİR / الجزائر في الوثائق العثمانية

Destemora 30 aded		Dümen Manevelesi [manivela] 50 aded		Korcete[Gurcata] 30 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
10	Der-sene 1180	00	Der-sene 1180	15	Der-sene 1180
20	Der-sene 1190	50	Der-sene 1190	20	Der-sene 1190
00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199

Reçine 1000 kantar		Katran 500 kantar		Kürek-i safra 1500 aded	
Sâbıkı		Sâbıkı yok		Sâbıkı	
Kantar	Târih			Aded	Târih
500	Der-sene 1180			500	Der-sene 1180
1000	Der-sene 1190			1000	Der-sene 1190
500	Der-sene 1199			00	Der-sene 1199

Kirpas-ı bogaz [Bogasi] 14000 top		Barut-ı siyah 2000 kantar		Kurşun 2000 kantar	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Top	Târih	Kantar	Târih	Kantar	Târih
5000	Der-sene 1180	1000	Der-sene 1180	0000	Der-sene 1180
12000	Der-sene 1190	1000	Der-sene 1189	1568	Der-sene 1189
0000	Der-sene 1199				

Demir-i hâm 3000 kantar		Revgan-ı neft 30 kantar		Güherçile 50 kantar	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Kantar	Târih	Kantar	Târih	Kantar	Târih
1000	Der-sene 1180	00	Der-sene 1180	25	Der-sene 1180
3000	Der-sene 1189	10	Der-sene 1190	50	Der-sene 1189
		00	Der-sene 1199		

Kundaklık elvah 1000 aded		Tel 1500 kantar		Havan-ı humbara 4 aded Çap: 85	
Sâbıkı		Sâbıkı		Sâbıkı	
Aded	Târih	Kantar	Târih	Aded	Târih
000	Der-sene 1180	200	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180
500	Der-sene 1190	1000	Der-sene 1190	1	Der-sene 1189
490	Der-sene 1199	500	Der-sene 1199	0	Der-sene 1199

Havan-ı humbara 4 aded Çap: 45 Kıyye Sâbıkı		Kundak-ı havan 4 aded Çap: 85 Kıyye Sâbıkı		Kundak-ı havan 4 aded Çap: 45 Kıyye Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
2	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180
3	Der-sene 1189	1	Der-sene 1189	3	Der-sene 1189
0	Der-sene 1199	0	Der-sene 1199	0	Der-sene 1199

Tu[n]c Top 30 aded Çap: 14 Kıyye Sâbıkı		Tu[n]c top 30 aded Çap: 12 Kıyye Sâbıkı		Yuvarlak Top 7000 aded 14 Kıyye Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih	Aded	Târih
2	Der-sene 1180	2	Der-sene 1180	0000	Der-sene 1180
20	Der-sene 1189	10	Der-sene 1189	6500	Der-sene 1189
00	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199	0000	Der-sene 1199

Yuvarlak 7000 aded 12 Kıyye Sâbıkı		Serenlik 60 aded Sâbıkı	
Aded	Târih	Aded	Târih
0000	Der-sene 1180	50	Der-sene 1180
3250	Der-sene 1189	00	Der-sene 1190
0000	Der-sene 1199	00	Der-sene 1199

Sa'âdetlû Tersâne-i Amire Emîni Ağa Hazretleri

İşbu mühimmât-ı matlûbenin sâbıklarına nazar ve vakt u hâli dahi mütâla'a ve devletlû kapudân paşa efendimiz hazretleriyle dahi müzâkere eyleyerek ta'dîl ve tertîb ve el-hâletü hâzihî mevcûd-ı tersâneye ve taşradan gelecek mürettebâta bakılarak mevcûd-ı tersâne-i ma'mûreden i'tasî mümkün olânları ve müceddeden mübâya'aya muhtâc olacakların ne mahalden ve ne vechile tedârikinde yûsr u suhûlet olduğunu îzah birle müşârun-ileyh hazretlerinin inzimâm-ı re'y-i müşîrâneleriyle ve liman reisi ve cânib efendi ve kereste kâtibi efendi ve sâir iktizâ edenler ile bi'l-istişâre tanzîm ve sûret-i nizâmlarını i'lâma himmet buyurasız.

Ma'rûz-ı bendeleridir ki,

Bu def'a Cezayir-i Garb Ocağı tarafından matlûb olan mühimmât husûsu devletlû

vezîr-i mükerrerem kapudân paşa hazretleri ve ricâl-i tersâne-i ma'mûre kullarıyla lede'l-müzâkere sâdır olan fermân-ı şerîfleri mücebince vezîr-i müşârun-ileyh hazretlerinin re'y-i müşîrâne ve mûmâ-ileyhim kullarının istişâreleri üzere mevcûddan verilecekler ve müceddeden mübâya'aları iktizâ edenler ve Tophâne-i Amire'den isti'lâma muhtâc olânlar îzah ve beyân olunarak defter ve işbu varaka ilâve olunmağla keyfiyyet ve sûret-i nizâmları ve matlûb olunan mühimmâtıdan demir ve kurşun ve telin şimdiki hâlde i'tasına imkân nâ-müsâ'id olmağla irâde-i aliyye vefkince veyâhud Gemlik tarafından teşrîflerinde vezîr-i müşârun-ileyhe ihâle ile bu üç mâdde vech-i münâsibi üzere ta'dîl ve tesviye buyurulmak menût-ı re'y-i sâmilîleri idüğü ma'lûm-ı devletleri buyruldukda ber-müceb-i defter-i mezkûr mevcûddan verileceklerin ve müceddeden mübâya'a ve celb ve bi'l-isti'lâm Tophâne-i Âmire'den tertîb olunacakların emr-i nizâmlarına şürû' ve mübâşeret buyurulmak muvâfık-ı irâde-i seniyyeler-i ise emr u fermân devletlü, inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Mühür

İzzetlü Topçubaşı Ağa,

İşbu deftere merbût diğer defterin nihâyetinde olan top ve kundak ve yuvarlak mâddelerine nazar ve serî'an tanzîmini i'lam eylesiniz.

Ma'rûz-ı kullarıdır ki,

Sâdır buyrulan fermân-ı şerîflerine imtisâlen işbu evrâka rabtolunan defter mücebince el-yevm mevcûd-ı Tophâne-i Âmire olan top ve kundak ve yuvarlak dâneleri Tophâne-i Âmire tarafından matlûb gösterilen ecnâs ve mikdârlarından fûrû-nihâde olunduktan sonra yirmi kıt'a kebîr top ve üç aded havan kundağı müceddeden isâga ve inşâyâ muhtâc olduğu ma'lûm-ı devletleri buyruldukda top-ı mezkûrların tertîb ve isâgası ve iktizâ eden nühâs-ı hâminin tedâriki menût-ı re'y-i âlîleri olmağla her ne vechile irâde-i aliyyeleri buyrulur ise emr u ferman devletlü, inâyetlü efendim sultânım hazretlerindir.

Mühür

İşbu defterde münderic mevâddın ekserîsi diğer telhîslerimiz mücebince tanzîm olunmuş, top mâddeleri dahi mûmâ-ileyhimâ Tersâne-i Amire emîni ağa ve Topçubaşı ağaların i'lâmları üzere mevcûd-ı Tophâne ve Tersane'den verilecekleri i'tâ olunmak için Başmuhâsebe'ye kayd ve sûretleri verile.

Dü kıt'a sûret dâde

Fî 5 Rebî'ü'l-âhir sene [1]206 / [2 Aralık 1791]

The page contains 12 entries, each with a title and a list of names and dates. The titles are written in large, bold Arabic script, and the names and dates are in smaller script. The dates are written in red ink.

- Entry 1 (Top Left):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 2 (Top Middle):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 3 (Top Right):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 4 (Second Row Left):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 5 (Second Row Middle):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 6 (Second Row Right):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 7 (Third Row Left):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 8 (Third Row Middle):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 9 (Third Row Right):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 10 (Bottom Row Left):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 11 (Bottom Row Middle):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.
- Entry 12 (Bottom Row Right):** Title: **سنة ١١٨٠**. List: **سنة ١١٨٠**, **سنة ١١٨١**, **سنة ١١٨٢**.

موصوف بنده لرید که
بودند جزا بر غیب اهی با طریقت مطلب اولون صفات خفیه و ظن و در زیر کرم نبودان باشا حضرتی و حال بسیار
معصوم و فایده لوی الذاکر حاصل اولون طریقت شریفی بر حقیقه و در زیر ان ابدیه حضرت بنیان رای شریفانه و هیچ
الهی هم قلم نیک نداشتاده لرید اوده موجود درین مرتبه کمال و محمداً صایه لرید اقتضا ایند و در طریقت عامه در کمال تقصوم و
محتاج اولان ایاض و بیان الطریق و ذکر و تسبیح و درقه علوه الهیته کینست و مصروف تقاضای و مطلب اولظان
نمائون بنمود و نورش و تقابل شکیک حاله و عکس انکاران ناسا عدالته اوده عیب و تقویه و باور کیمیا و طریقت
نشد بنفیز و در زیر اشیا حالیه اربعه ماله و چه حسابی اوده تعدیل و تسویه مطلق شریف رای بسیار بارکی سلوم
فقطری بر سلطه بر هیچ دفتر مذکور نگذرد و در کمال و محمداً صایه و عیب و پاکستود طریقتا، جاری و در طریقت
امریضا مدینه شیوع و مکتوبات مطلق موافق اوده سیر الی امری و دران فقط غایت و احاطه حضرت بنیک

[illegible]

Ahşap tornacısı

CEZAYİR OCAĞININ İSVEÇ DEVLETİ'NE HARB İLAN ETTİĞİ

Cezayir Ocağı tarafından İsveç Devleti'ne savaş ilan edilmesi dolayısıyla Akdeniz'de meydana gelebilecek olumsuzlukların önlenmesi için İsveç Elçisinin Osmanlı Devleti'nden yardım istediği

طلب السفير السويدي في استانبول تدخل الدولة العثمانية للتصدي لما قد يحدث
من أعمال سلبية في البحر المتوسط إثر إعلان أوجاق الجزائر الحرب على
دولة السويد

İsveç Elçisi dâ'îlerinin mûmzâ ve memhûr takrîri tercümesidir

Fî 6 R. sene 1206

Cezayir Ocağı'nda mukîm Brandel nâm İsveç Konsolosu'nun Alagorna'da [Ligurna] ikâmet eden diğer İsveç konsolosuna tahrîr eylediği bir kıt'a kâğıdın mefhûmunu vech-i âtiyyü'l-beyân üzere cânib-i Devlet-i Seniyye'ye arz u beyâna ibtidâr olunur. Cezayir vâlisi cedîd bugünkü gün işbu Teşrîn-i Sânî'nin on beşinde an-gayr-i me'mûl İsveçliye i'lân-ı harb edip bu muhlislerine memleketden li-eclî'l-hurûc yalnız beş gün mühlet verilmiştir.

İşbu keyfiyeti bu dâ'îlerine ihbâr eden Alagorna'da mukîm İsveç konsolosu geçen mâh-ı Teşrîn-i Sânî'nin yirmi sekizinci günü târihiyle müverrah kâğıdında mezâmîn-i âtiyyetü'z-zikri zammeylemiştir. Bu haber-i mevrûsetü'l-keder-i gayr-i müterakkıbeyi Yuvan Van Derbare nâm kapudânın süvâr olduğu Flemenk sefinesiyle geçen mâh-ı Teşrîn-i Sânî'nin yirmi dördünde ehl ü iyâliyle ma'an Cezayir'den bu cânibe vürûd eden mârrü'z-zikr Brandel nâm konsolos kendisi tasdîk ve te'yid eylemiştir.

İsveç Devleti ile Cezayir Ocakları miyânında münâza'ayı müntec bir türlü mâddenin cereyân etmesi ma'lûm olmadığı ecilden haber-i mezkûre tasdîkât-ı meşrûha ile müekked olmamış olsa bir vechile karîn-i i'timâd olması mutasavver değil idi. Ancak keyfiyet-i mezkûrenin ihbârı bu dâ'îlerine etrafiyla ve resmen vukû' bulduğundan Devlet-i Seniyye'ye arz u ifâdesi te'hîr olursa bu dâ'îlerinin töhmetine hamlolunması mukarrer idi. Zirâ mâdde-i mezkûrede Devlet-i Seniyye'nin infâz-ı kelâma salâhiyeti bedî-dâr olduğundan başka târih-i İseviyye'nin bin yedi yüz otuz yedide mün'akid olan ticâret ve seyr-i sefâin mu'âhedesinin on yedinci mâddesi mazmûnunca devlet-i kaviyy-i şevketin bu mâddede

iltizâmât-ı mu‘âmelesinin vücûbu âşikârdır. Zikrolunan on yedinci mâddenin mazmûnunda İsveç kralı bin yüz kırkda tüccârının himâyet ve sıyâneti zımnında Cezayir Ocağı’yla akd ve rabteylediği mukâvele Devlet-i Seniyye’nin i‘ânet ve himâyetiyle vikâye birle mârrü’z-zikr mukâvelenin adem-i tagayyürüne Cezayir Ocağı tarafından dâimâ kemâl-i dikkat olunması için cânib-i Devlet-i Seniyye’den sarf-ı sa’y ve himmet olunmak ve ocağ-ı mezkûr tarafından mukâveleye mugâyir hareketin vukû’u takdîrinde İsveç Devleti tarafına îfâ-yı levâzım-ı tarziye zımnında cânib-i Devlet-i Seniyye’den bezl-i makdûr ile i‘ânet olunmak husûsları mezâmin-i mu‘âhede-i mezkûrede mestûr ve musarrahdır. Kaldı ki şürût-ı meşrûha müstahkem ve müekked olmasa dahi Devlet-i Seniyye cânibinden İsveç Devleti tarafına hâhiş-i derûn üzere izhâr olunan musâfât-ı kaviyyeye nazaran vâkı‘a-i mezkûre ber-vech-i müsâvât devlet-i kaviyy-i şevketin dahi bâ‘is-i teessür ve infi‘âli olarak tedâbîr-i seri‘ü’t-te’sîr ve harekât-ı hâkimâne ile çâre-sâzlığına himmet-i aliyyesinin pîş-nihâd olmasına kat‘â iştibâh yok idi. Devlet-i ebed-müddetin taht-ı hükûmetinde ve re‘âyâsı mesâbesinde olan Cezayir Ocaklarının hükümdârları âlemin istirâhat ve emniyetini selb ile umûrlarına hâlel vermemek için devlet-i ebed-kıyâm dâimâ inân-gîr-i zabt-ı hükûmet olarak haklarında der-kâr olan nüfûz ve azâmetini her dem bilâ-tagayyür vikâye lâzıme-i şân ü şükûh-ı aliyyesinden idüğü ve bu gûne vâkı‘a-i gayr-i müterakkıbeden habîr olmadıklarından nâşi Bahr-i Sefîd’de geşt ü güzâr eden bi’l-cümle İsveçlinin helâkı muhtemel olmağla mârrü’z-zikr Cezayirlinin mu‘âmelât-ı hasmâneleri sebebiyle vukû’u der-kâr olan ukubâtın kable’l-vukû‘ def‘ ü tanzîmine teşvîk olunmak nev‘-i beşere merhametden addolunduğu ve esnâ-yı seferde İsveçlinin ticâreti külliyyen ihlâl-pezîr olmağla bu aralıkda telâfi-i mâfât ile hey’et-i evvelîsine ircâ‘a muhtâc iken müceddeden hasârât ve tekdîrât-ı cedîdeye dūçâr olması Devlet-i Seniyye’nin vücuhla mugâyir-i irâde-i aliyyesi idüğü husûsları devlet-i dâimü’l-istimrârın dikkat ve teemmülünü ve inâyet ve müsâ‘ade-i seniyyesini hod be-hod tergîbe vesâil-i vâfiyedir deyü elçi-i mûmâ-ileyh dâ‘îleri takrîr eder.

6 Rebî‘ü’l-âhir sene 1206 / [3 Aralık 1791]

اسوچ الجیبی و اعلیٰ درجہ کی معنی و مہم اور تفہیمی ترجمہ سید

22

[illegible]

İmparator Kalesi

AKDENİZ'E AÇILAN FRANSIZ GENERALİ NAPOLÉON BONAPARTE'IN DURDURULMASI

Osmanlı Devleti ile aralarındaki anlaşmaya aykırı olarak
İskenderiye'yi ele geçiren Fransızların durdurulması için, Osman-
lının dostuna dost düşmanına düşman olan Cezayir-i Garp Ocak-
larının kuvvetli bir donanma hazırlayarak Osmanlı donanması ile
birlikte Akdeniz'e açılmaları

طلب الدولة العثمانية من أوجاقات الغرب التي تنتهج سياسة الود مع أصدقاء
الدولة والعدء مع أعدائها تجهيز أسطول قوي وإحاقه بالأسطول العثماني
وذلك من أجل التصدي للفرنسيين الذين احتلوا الإسكندرية خلافاً للاتفاقية
المعقودة بينهما

Pençe

Buyruldu

*Cezayir-i Garb Vâlisi Vezîr Hasan Paşa iclâlehûya Cezayir-i Garb Ocaklıları zîde
mecdühûma hüküm,*

Devlet-i Aliyyemle Françeli beyninde olan musâlahanın feshine dâir cumhûr tarafın-
dan bir gûne haber vârid olmamışiken bu esnâda Françe sergerdelerinden Bonaparte nâm ge-
neral külliyetli donanma sefineleriyle Akdeniz'e çıkub işbu sene-i mübâreke Muharremü'l-
harâmının on yedinci günü İskenderiye-i Mısır tarafına azîmet ve İskenderiye'ye ve Reşid
 taraflarına bağteten duhûl ve harben ve darben zabtetmiş olduğu tahakkuk edip bu sûretde
Memâlik-i Mahrûsamın cümlesinde merâsim-i teyakkuz ve intibâha ri'âyet farz-ı ayn mer-
tebesinde olduğundan Anadolu ve Rumeli sahillerine ve Akdeniz cezirelerinin mecmû'una
derhâl evâmîr-i ekîde-i şâhânem neşriyle her tarafda müteyakkız ve mütebassır bulunmaları
ve tâife-i mesfûrenin ma'âzallahü te'âlâ sâir bir mahalle hücum ve iktihâm misillü hareketleri
vâki' olur ise gayret-i İslâmiyye muktezâsınca muhâfaza-i mülk ve millet için mütevekkilen
alallahi'l-mu'în müdâfa'alarına dâmen der-miyân-ı gayret olunmak husûsları etraflı tenbîh ve
te'kid ve boğaz hisârları ve sâir lâzım gelen mahallere ve ale'l-husûs Mısır'a hücum eden Fran-
sızların bi'l-muhârebe def' ü ref'lerine ikdâm eylemek üzere Mısır vâlisi ve ümerâsına hatt-ı
hümâyûnumla mu'anven evâmîr-i ekîde irsâl ve Sayda Valisi Vezîrim Cezzar el-Hac Ahmed
Paşa iclâlehü dahi ser'asker-i zafer-rehbere tahsîs ve külliyetli asâkir ile erbâb-ı iktidârdan

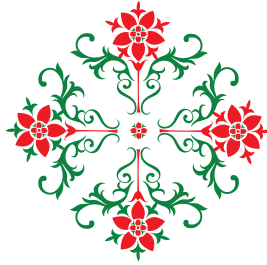

sâir vüzerâ ve müte‘ayyinân me’mûr ve ta’yîn kılınmış olduğundan mâ‘adâ ve bahren dahi külliyetli donanma tertîb ve techîzine gece ve gündüz ikdâm ve ihtimâm-ı pâdişâhânem der-kâr olmağla tâife-i mesfûrenin bilâ-müceb ve bi-gayr-i hakkın Mısır İskenderiyesi tarafından ale’l-gafle hücum ile ümmet-i Muhammed’e vâki‘ olan gadr-i ihânetlerinin karîben gayret-i ümmet zuhûruyla mücâzâtını müşâhede eylemeleri ve *inşâallâhu te‘âlâ* mazhar-ı kahr u dilâverleri olarak bergeşte ve perîşân olmaları eltâf-ı hafîyye-i ilâhiyyeden mes’ûl ve me’mûldür. Kaldı ki Cezayir-i Garb Ocakları dilâverleri öteden beri guzât-ı müttehidîn ve kümât-ı murabîtinden olup Devlet-i Aliyyemin dostuna dost ve düşmanına düşman olageldikleri zâhir ve zikrolunan ocaklar haklarında lâzım gelen i‘ânetin icrâsından himmet ve ikdâm-ı şâhânem makrûn ve bî-dirîğ tutulmakda idüğü bedîhî ve bâhir olmakdan nâşi siz ki Cezayir-i Garb vâlîsi vezîr-i müşâr ve bi’l-cümle ocaklı-yı mûmâ-ileyhimsiz tâife-i mesfûrenin İskenderiye tarafında neşr eyledikleri ekâzîb ve erâcîf misillü Garb Ocakları taraf-larında dahi agrâz-ı fâsîdelerini suhûletle icrâ dâ‘iyesiyle muhterî‘leri olan hîle ve hud‘alarına nazaran sizleri taglît ve iğfâl kılmak irâdesinde olacakları ihtimâlden ba‘îd olmamağla tâife-i mesfûrenin mekr ve desîselerinden bir an gaflet ve sözlerine i‘timâd bir vechile câiz olmadığı ve ellerinden gelir ise mecmû‘ Memâlik-i İslâmiyye’yi ifsâd ve ümmet-i Muhammed’i ifrâda azm ü cezm etmiş bir kavim-i mağrûr olduklarını ve hatta İskenderiye’ye bağteten hücumlarında Cezayir Ocaklarını dahi lisâna getirdiklerini bilerek ve âna göre mecmû‘ makdûrunuzu sarfederek bir taraftan sagîr ve kebîr külliyetli sefâyin tertîb ve erbâb-ı harb ü darbı teksîr ve mecmû‘ edevât-ı harbiye ve mühimmâtınızı tekmîle bi’l-ittifâk bezl-i vüs‘ ve miknet ve bir cânibden dahi tâife-i mesfûrenin Tolon (Toulon) Tersanesi’nden cânib-i Mısır’a vürûdlarında mevâcibü’l-imdâd tevârüd etmekde olan seffinelerinin amed şodları inkîta‘ı ve câ-becâ İskenderiye taraflarında olan donanmalarından Toulon’a ve ondan berilere gelip-gitmesi meczûm olan mektûb gemilerinin ahzı zımnında Cezayir-i Garb Ocağı’nın el-ân mevcûd olan korsan seffinelerini bilâ-tevakkuf ta’yîn ederek tâife-i mesfûrenin kesri kuvvetlerini mücib ve Mısır-ı Kahire ve ol havâlîlerde mukâtele-i müşrikîn ile meşğûl olan ümmet-i Muhammed’in selâmetlerini müstevcib olur mesâ‘î-i meşkûre ibrâzına ve cihet-i câmi‘a-i İslâmiyye muktezâsınca muhâfaza-i nâmus-ı dîn-i mübîne dâmen-i der-miyân-ı gayret ve bundan sonra bi-mennihi te‘âlâ Donanma-yı Hümâyûnumun tamamen techîz ve Bahr-i Sefîd’e ihrâclarında Cezayir-i Garb Ocağı seffinelerinin dahi sūfün-i Donanma-yı Hümâyûnuma iltihakları mahsûs emr-i şerîfimle ifâde ve iş‘âr olunacağı muhakkak olmağla bu bâbda ba‘dehû ne vechile emr-i şerîfim sâdır ve vârid olur ise muktezâsı üzere amel ve harekete ve sizden me’mûl ve muntazar-ı şâhânem olan salâbet-i dîniyye ve hamîyyet ve gayret-i İslâmiyye’yi izhâr ile hakkınızda der-kâr olan hüsn-i zan ve i‘timâd-ı dâverânemi tasdik ve te’yîde sarf-ı mâ-hasâl-i liyâkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i âlîşânım ısdâr ve alâ-cenâhi’t-ta‘cîl ( ) ile irsâl olunmuştur. İmdi bu husûs Tunus ve Trablusgarb Ocaklarına dahi başka başka evâmir-i şerîfemle tenbih ve te’kîd olunduğu ma‘lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer harekete mezîd-i dikkat ve ikdâm ve ser-i mû tehâvûn ve tekâsül vukû‘undan be-gâyet tehâşî ve ittikâ-i tâm ve tâife-i mesfûrenin mektûb gemileri ahzı ve Tolon (Toulon) Tersanesi’nden ve sâir mahallerden İskenderiye ve havâlîlerine gelmesi melhûz olan imdâdlarının kat‘ı zımnında kaç kıt’a korsan seffinesi tertîb ve ihrâc olunacağını icâleten Deraliyyeme tahrîr ve ifhâm eylemeniz bâbında.

Fî Evâhir-i Safer sene (1)213 / [12 Ağustos 1798]

Bir sûreti
Tunus beylerbeyisi ve ocaklısına
kezâlik

Bir sûreti
Trablusgarb beylerbeyisi ve
ocaklısına kezâlik

Cezayir'de Büyük Camii Şadırvanı

ح

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

فلا بد من ذلك في كل سنة

[illegible][illegible]

CEZAYİR-İ GARB OCAĞI İÇİN İZMİR, SUĞLA VE SARUHAN'DAN ASKER YAZILMASI

Cezayir-i Garb Ocağı için İzmir, Suğla ve Saruhan sancaklarından
kendi rızalarıyla gitmek isteyenlerden, iki yüz asker yazılması hak-
kında mahalli idarecilere emir verilmesi

صدور الأمر إلى الإداريين المحليين لتجنيد مائتي فرد من ألوية ازميز وصوغله
وصاروخان ممن يرغبون الذهاب إلى أوجاق الجزائر وبرضاهم

Pençe

Takrîri derciyle der-kenârları mücebince başka başka verile buyruldu

22 L. sene [1]216

Vekâleti muhavvel-i uhde-i bendegî olan Cezayir dârü'l-mücâhidîn ocağına İzmir ve havâlîsinde vâki‘ Suğla ve Saruhan Sancaklarından sâbıkı misillü neferât tahrîr ve tesyîri husûsuna müsâ‘ade-i aliyye erzânî buyurulması mukaddemâ istid‘â olunmakdan nâşî ol bâbda iktizâ eden fermân-ı celîlû’s-şânı şeref-yâfte-i sudûr olmuşıdi. Ancak tahrîri fermân buyrulan neferât tamamen tahrîr ve tekmîl olunamadığından ocağ-ı mansûra îsâl için iki yüz nefer yoldaşın livâeyn-i mezkûreynden tahrîrini bu def‘a istid‘â etmeleriyle öteden beri olageldiği vechile kendi hüsn-i rızâ ve ihtiyârlarıyla neferât-ı mezkûre tahrîr ve ocağ-ı mezkûra tavsîl ve tesyîri husûsuna müsâ‘ade-i seniyyeleri masrûf buyurulup ol bâbda İzmir ve livâeyn-i mezkûreynin sâir hükkâm ve zâbitânına hitâben fermân-ı âlîleri ısdâr buyurulmak bâbında emr u fermân devletlü, inâyetlü sultânım hazretlerindir.

İzmir mollasına ve Suğla ve Saruhan sancaklarında vâki‘ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve İzmir hassı voyvodası zîde mecdühûya ve zikrolunan livâ beyinde vâki‘ voyvodalar ve kethüdâları ve yeniçeri serdârları ve iskele eminleri ve sâir zâbitân zîde kadrühüma hüküm,

Öteden beri Garb Ocaklarından tahrîr-i neferâta dâir istid‘âlarına şân ü şükûh-ı Saltanat-ı Seniyyem üzere müsâ‘ade-i aliyyem der-kâr olduğuna binâen siz ki mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz taht-ı hükûmet ve kazânızda vâki‘ mahallerden öteden beri cârî olageldiği vech üzere Cezayir-i Garb Ocağı’na neferât tahrîrine mûmâna‘at olunmayıp mu‘âvenet ve müzâheret olunmak bâbında emr-i âlîşânım sudûrunu bu def‘a ocağ-ı mezbûr tarafından hedâya ile vürûd eden yalî vekilharcı Yusuf Hâce zîde mecdühû istid‘â eylediğini hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûnumdan hâlâ süvarî mukâbelecisi olup Kapudân-ı Deryâ Vezîrim Hüseyin Paşa iclâlehünün kapıkethüdâsı ve ocağ-ı mezbûr vekîli Selim Sabit dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ ve Dîvân-ı Hümâyûnumda mahfûz ahkâm kuyudâtı tettebbu‘ olundukda Cezayir Ocağı için sabıklarda olageldiği üzere taleb ve rızâlarıyla mahâll-i merkûmeden asâkir tahrîrine mûmâna‘at olunmamak için mukaddemâ evâmîr-i aliyyem i‘tâ olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince sâbıkı üzere Cezayir Ocağı için neferât tahrîr olunmak fermânım olmağın ruhsatı hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur.

İmdi bâlâda beyân olduğu üzere ocağ-ı mezbûre için neferat tahrîrine müsâ‘ade-i aliyyem erzânî kılındığı ve bu takrîb ve vesîle-i âhar ile hükûmetiniz dâhilinde kimesneye ser-i mû ta‘addî ve tecâvüz vukû‘una rızâ-yı dâverânem olmadığını siz ki mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz ma‘lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh taht-ı kazânızda sâkin olânlardan kânûn ve kâ‘ide-i mer‘iyye üzere kimesneye cebrolunmayarak rızâlarıyla rağbet eden kimesnelerden neferât tahrîrine mûmâna‘at olunmayıp itmâm-ı maslahatlarına sa‘y u gayret ve neferât-ı merkûmeden mugayir-i rızâ fukarâ ve zu‘afâ ve re‘âyâ ve berâyâyâ itâle-i lisân ta‘arruz vukû‘a gelmemesi emrine nezâret ve ser-i mû iğmâz ve rehâvetden hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında. Fî Evâsıt-ı Za. sene [1]215 târihinde rikâb-ı müstetâbda Dîvân-ı Hümâyûn tarafına emr-i âlî verildiği mukayyedir. Fermân devletlü sultânımındır.

Bir sûreti Mentеше Sancağı Mütesellimi Kapıcıbaşı Ömer dâme mecdühûya ve Mentеше Sancağı’nda vâki‘ kazâların kuzât ve nüvvâbına ve sâire ber-vech-i muharrer emr-i âlî verildiği mukayyedir. Fermân devletlü sultânımındır.

Fî 19 Şevval sene [1]216 / [22 Şubat 1802]

9
نقد و تحریف
ریحی
لایم

و کالتی محول عهده بندگی اولی جزایر دارالمجاهدین اوجاغنه ازمیر و حوالیه واقع صفه و صارخان بخاقلر
سابقی مثل نفقات تحریر و تسیری خصوصه مساعد علیه ازالای بولسی مقدما استدعا اولمقدنای اولیایه
اقتصادی فرمان حبیل الشافی شرفاقته صدور اولمشای انجی تحریری فرمان بویک نفقات تماماً تحریر و تکمیل
اولنه مدینتک اوجاغ منصوره ایصال ایچون ایکون نفربولداشلای لوابی مذکورینک تحریری بودفعه استدعا
ایتماربله اونه دینرو اولیکدیجی وجهه کندوس رضا و اختیارلر بله نفقات مذکور تحریر و اوجاغ مذکور
توصیل و تسیری خصوصه مساعد سینه لری مصروف بیوریلوب اولیایه ازمیر و لوابی مذکور ینلای
حکام و ضابطانه خطاباً فرمان عالی لری اصدار بیوریلوب باینج امر و فرمان دولو غنائو لایطام مقدریکدر

تاریخ

[illegible]

Eski Cezayir Şehri (Kasaba - Cezayir)

AVRUPA DEVLETLERİNİN CEZAYİR-İ GARB OCAKLARINA KARŞI BİRLİKTE HAREKET ETME TEŞEBBÜSLERİ

Avrupa devletlerinin Akdeniz’de ticaret ve güvenliklerini tehdit eden Cezayir’e karşı, ortak bir politika belirlemek üzere Londra’da toplanacakları ve bu görüşmelerde Avusturya’nın Osmanlı Devleti’ni destekleyeceği

اعتزام الدول الأوروبية عقد اجتماع في لندن لبلورة سياسة مشتركة تجاه
الجزائر بعد تهديدها مصالحهم التجارية في البحر المتوسط وتوقع تأييد النمسا
للدولة العثمانية في المباحثات الجارية

Avusturya Başvekili Princ Meternik, (Prinz Metternich) tarafından Dersaâdet’de mukîm Avusturya Ortaelçisi Stormer’e(?) gelen tahrîrâtın hülâsası olup elçi-i mersûm tarafından mahremâne olarak makâm-ı riyâsete takdîm olunan Frengiyyü’l-ibâre sûreti tercümesidir

Fî 3 R. sene [1]231

İngiltere Devleti kendi milletinin ırz ve şânını herhangi taraftan olur ise olsun zuhûr eden ta’arruzdan hıfz u vikâyeye hâzır u âmâde olduğu müsellemler ise de zikrolunan İngiltere Devleti’nin Cezayir Ocağı aleyhine vâki‘ olan tedârikât-ı harbiyesi mücerred Cezayir tarafında İngiltere Konsolosu aleyhine icrâ olunan tahkîrâne mu‘âmeleye ve kezâlik Bone şehrinde vâki‘ olan ta‘addiyâta isnâd olunmak lâzım gelmeyip belki bir vakitten berü Avrupa’da beyhûde kâle getirilip bu def‘a Londra’da müzâkere olunacak husûsâtın biri olan Garb Ocakları mâddesinde mârrü’l-beyân İngiltere Devleti tenfîz-i kelâm ve tahsîl-i merâma kesb-i iktidâr etmek niyetiyle bu misillü harekete ibtidâr eylediği şekk ü şüpheden ârîdir. İngiltere Devleti usûl-i mülkiyesini ve ticâret maslahatını tervîc zımnında mücerred kendi bayrağı altında seyr ü güzâr eden tüccâr sefineleri ta’arruzdan berî olmak şartıyla Garb Ocaklarının milel-i sâire sefineleri aleyhine vâki‘ olan ta‘addiyâtına iğmâz-ı ayn dikkat edegelmiş ise de bu def‘a kâffe-i Avrupa ahâlîsinin ezhânı cûş u hurûş üzere iken milel-i İseviye’nin Garb Ocakları korsânları tarafından seby ü istirkâk olunduğundan düvel-i sâire kemâfi’s-sâbık sarf-ı nazar etmek mümkün olmamak gerekdir. Sir Nei(?) isminde nâm-ı ma’hûd İngiltere

amirali Beç Mükâlemesi'nden evvel ve Beç Mükâlemesi esnâsında Garb Ocaklarının korsanlığına dâir envâ'-ı teşvîkât ve tahrîkâta teşebbüs edip el-yevm Paris şehrinde Ocağ-ı Selâse aleyhine umumî ittifâk hareketini teşvîk ve tahrîsden hâlî olmayarak ol müttefik askerinin sergerdesi nasbolunmaya hâhiş-ger olmak takrîbiyle zikrolunan Beç Mükâlemesi esnâsında Beç'de müctemi' olan hükümdârların var kuvvetlerin kendi merâmı üzere i'mâl ettirmek için teşebbüs etmediği esbâb kalmadığı müsellemdir. Ol esnâda Rusya imparatoru amiral-i merkûma hem iltifât ve hem bürûdet ile mu'âmele ederek bir taraftan Garb Ocakları korsânlarının ta'addiyâtını men' ü ref' etmek eşedd-i lüzûmunu ikrâr ve i'tirâf ve diğer cânibden amiral-i mersûm İsmet'in[Smith] irâd ettiği mütâla'atın birisini icrâ zımında lâzım gelen esbâb ve vesâilin istihsâli sohbetine girişmekden istinkâf eylemişdi. Beç şehrinde düvel-i müttefika-i erba'anın vükelâsı ve Fransa Devleti başvekîli beyninde muahharan mahremâne vâki' olan mükâlemât meclislerinin birinde Garb Ocakları mâddesi der-miyân olundukda mukaddemâ bu mâddeye dâir hâtıra hutûr eden mütâla'a tahakkuk etmiştir ki meclis-i mezkûrda İngiltere Başvekîli Lor[d] Kastelrag, mâdde-i mezkûrenin tanzîmi için lâzım gelen esbâb ve vesâilin istihsâli müzâkeresinin terk ü def'ine mezîd mertebe sa'y u ikdâm ve Rusya Başvekîli dahi mâdde-i mezbûrenin mübâhasesi vakt-i âhara ta'lik olunmak enseb idüğünü îma ve ifhâm eylemişlerdir. Sudan tâifesi bey' ü fûrûht olunması husûsunun külliyyen mülgâ olması ta'cîl etmek esbâbının istihsâli zımında bin sekiz yüz on beş sene-i îseviyesi târihiyle müverrah mu'âhedeyi imzâ eden düvel beyninde evkât-ı mu'ayyenede mecâlis-i mükâlemât in'ikâdi husûsu Beç Mükâlemesi'nde karâr-gîr olmuş şûrûtdan olmak takrîbiyle husûs-ı mezbûr için bir an evvel tecemmü' ve akd-i meclis mükâleme eylemek üzere Londra'da mukîm elçilerini me'mûr eylemeleri İngiltere Devleti tarafından düvel-i sâireye teklîf olunmuş olmağla hiçbir vakitte matmah-ı nazarını terk ve iğmâz etmeyen Rusya imparatoru Garb Ocakları mâddesinin müzâkeresi emrinde düvel-i sâireye takaddüm etmeye tamam-ı vakt-i fırsat ittihâz etmiş olduğundan İngiltere Devleti bu bâbda imparator-ı müşârun-ileyhin niyât-ı mahsûsasını teferrûs etmekle hemen Bone şehrinde Cezayirinin vukû'-yafte olan sû-i hareketini vesîle ittihâz ederek Garb Ocakları mâddesine dair vâki' olacak müzâkerâtda kendi maslahatına muvâfık kavî esas istihsâline müsâra'at etmiş veya Payzi Bas[Pays Bas, Hollanda] Kralı dahi Garb Ocakları maslahatında İspanya Devleti ile akd-i ittihâd etmiş oldukdan sonra husûs-ı mezkûrda batâ'et üzere hareket etmekden ise esbâb-ı kuvvetini İngiltere Devleti'nin kuvvet-i harbiyesine zamm u ilâve etmeyi tercîh eylemiştir. Binâen-aleyh kral-ı müşârun-ileyh Londra'da akdolunacak mecâlis-i mükâlemâtda ne sûretde mu'âmele edeceği henüz meçhûldür. Avusturya Devleti'nin ise bu mâddeye münâsebeti sûret-i âhar üzeredir. Zirâ bir taraftan Bahr-i Sefid'de Garb Ocakları korsânlarının harekât-ı gasbânesi şerrine hitâm vermek için münâsib ve hakka makrûn olan cemi'-i esbâb ve vesâilin istihsâline sa'y etmek ve diğer cânibden Devlet-i Aliyye'yi Garb Ocaklarının metbû'u gibi add u i'tibâr etmekle bu husûsda Devlet-i Aliyye ile olan rişte-i mu'âmelâtını kat' etmemek maslahat-ı cesîme-i mülkiyesindendir. Ma'a-hâzâ işbu iki mütâla'a hasebiyle Avusturya Devleti Londra'da şûrû' olunacak müzâkerâtda mahzâ sâmi'inden kalmak maslahatına tevîk edemez. Zirâ düvel-i Avrupa'nın ve ez-cümle Rusya Devleti'nin usûl ve mesleği mazbût olmak takrîbiyle sâlifü'l-beyân müzâkerâtdan Devlet-i Aliyye'nin maslahatına ve bu cihetle Avusturya Devleti'nin umûruna îrâs-ı hâlel edecek mübahesât tevellüdü adîmü'l-

ihimâl değildir. Bu ifâdeden murâd Devlet-i Aliyye'ye dost olan düvel elçileri beyninde vâkî' olacak mübâhasâtın ancak Devlet-i Aliyye aleyhine râcî' niyyât ve makâsıdın tahaddüsü ihtimâlî melhûz olduğunu demek olmayıp, belki Rusya Devleti'nin Cezayir-i Seba-i Müctemia ile sebkât eden mu'âmelâtı takrîbiyle Bahr-i Sefîd cânibinden ülfet ve i'tibâr edinmiş ve müteveffâ Rusya İmparatoru Pavlo'nun matmah-ı nazarı olmuş nüfûzu bu def'a peydâ etmekle salîfî'z-zikr Rusya Devleti cemi'-i esbâb ve vesâilî i'mâl edeceği cây-ı mülâhaza olmak gerekdir. Bu sûretde Avusturya Devleti maslahatına dair olan mütâla'at-ı adîde-i mezkûreye nazaran ya hiçbir netîceyi müntic olmayacak veyahud kendi maslahatına münâfî olan Rusya Devleti'nin niyyât ve makâsıdı tervîcine müceddeden ser-rişte olacak mübahasât-ı mezkûrede sâlîfî'l-beyân Avusturya Devleti bî- taraf kalmamak ve husûs-ı mezkûrda maslahatını tevîk etmek sûretini ihtiyâra karâr vermiş olmağla bu cihetle Devlet-i Aliyye'nin dahi maslahatına ve dostluğuna elyak olan mesleğe sülûk etmiş olacağı bî-irtiyâbdır. Binâen alâ-hazâ Devlet-i Aliyye âtiyetü'z-zikr mevâdd-ı selâseye sarf-ı nazar-ı dikkat eylemek üzere da'vet olunur ki; evvelâ Garb Ocaklarının ta'addiyât-ı müte'âkibesi bi-hakkın cemi'-i düvelin infi'âlini müstevcib olmuş olmağla zikrolunan harekât-ı gasbânenin men' ü ref'i esbâbının müzâkere ve taharrîsi der-miyân olmak lâzım ve melzûm kabîlinden olduğu ve sâniyen haşmetli Avusturya imparatoru Devlet-i Aliyye hakkında her hâlde iltizâm ettiği usûl ve rev-i müvâlâtda sâbit-kadem olmağla Londra'da şürû' olunacak müzâkerâta müdâhalesinde cenâb-ı şevket-meâb hazretlerinin dostu gibi mu'âmele ederek evvel be-evvel Devlet-i Aliyye'yi mutlaka Garb Ocaklarının metbû'u olmak üzere add u i'tibâr edeceği ve sâlisen cemi'-i düvel kendi tebe'alarını Garb Ocaklarının ta'addiyât-ı gayr-ı mütehammilesinden sıyânet etmek hakîki maslahatlarından olduğu gibi beyne'd-düvel tekevvün eden müzâkerât her ne kadar hakka makrûn ve nefsü'l-emr sadece ve gayr-i mücmel olsalar dahi o misillü maslahata ait oldukları sûretde ekseriyâ su'ûbât ve müşkilâtı müstelzim olageldiğinden o misillü su'ûbât ve müşkilâtdan Devlet-i Aliyye'yi vâreste etmek vesâilinin istihsâline Avusturya Devleti tarafından sa'y u ikdâm olunduğu ve bundan böyle dahi olunacağı ve'l-hâsıl Avusturya Devleti bin yedi yüz seksen dört sene-i İseviyesi târihiyle müverrah olan senedin ve sened-i mezkûru müeyyid olarak Zıştovî Mu'âhedesi'nin şürûtu lâzımesince gerek Devlet-i Aliyye ile ve gerek Garb Ocakları ile der-kâr olan revâbıtı vakten mine'l-evkât ve sebeben mine'l-esbâb fekk ü terk etmeyeceği husûsâtından ibârettdir. Londra'da elçileri vesâtiyle akd-i mecâlis-i müzâkerât edecek düvelin el-yevm bir gûne niyet-i hafiyyesi olmadığı zâhir ise de Devlet-i Aliyye ile hâlisâne müzâkerât ve muhâberât temhîdi takrîbiyle müstakbelde Devlet-i Aliyye'nin dūçâr olabileceği su'ûbât ve müşkilâtı men' ü ref' etmek ve Devlet-i Aliyye'nin maslahatına küllî menfa'at îsâl için bu def'a düvelin bi'l-ittihâd müzâkere edecekleri maslahatın tervîc ve temşîtine Devlet-i Aliyye'nin münâsib ü çesbân göreceği esbâb ve vesâilî bilmek Avusturya Devleti'nin dil-hâhıdır diye mestûrdur.

3 Rebî'ü'l-âhir sene [1]231 / [3 Mart 1816]

Kasaba'da Bir Sokak (Cezayir)

اوتدیا باش وکلی ییخ مذنبه طافند در سائر بقع اوتدیا اوتده الجیمی سؤره کلاک خیرک خلاصه اولوب ایی مهوم طرفه حرمانه ادرده مقام دیا سنه تقیم اولور
فرکی الصباره صورتی ترجمه سید علی باکال

انقدن دولتی کنی منله خرمه و سانی هر قتی طرفه اولور اولور خرواریه تعرضه حفظه و وقایعه حاضره و ماضیه اولور ایی برده نکلان اقلده دولته جزیه و باغی
عینه واقع اولور ندرکه حبیبی محمد عزیز طرفه انقدن قونلی عینه ا جرافه تقیرانه معامه به و ندرکه بونه سهرت واقع اولور تقیاته اسناد اقلده دولتم کلیم
یکه بر قنیه او و دیاره برده قانه کونیه بوردنه لوندوره و ندرکه ادرجه خصیانه بی اولور غریب اقلدی مادتهن مارا بیامه انقدن دولتی تقید کلام تحسین
کسب اقلد اقلده منیه بقلا حریزه اقلد اقلدی سنه کبریه دن عاریدر اقلده دولتی اصول کلیم و ندرکه مصطفی زویج ضمنن محمد کندی و بی السره بر و ندرکه
تعرضه بی اقلده رطله غریب اقلد اقلده منیه صلواته خیریه عینه واقع اولور تقیاته انجا صریحه دفعه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی
اوردن کیم من عیسویه نکه غریب اقلدی قونلی طرفه بی و ندرکه اولور اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی
نکه مکالمه سنه اول و یخ مکالمه اتاسن غریب اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه
حققی تکیه و قریصه خالی اولور اولور اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه
کندرمای اوردن اعلا ندرکه کون ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره
اقلدی قونلی ندرکه تقیاتی منع و دفعه اقلده اولور اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه
و رساله اقلده دولتی تقیاته کون ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره
نیز غریب اقلدی مادتهن درمیه اولور اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره
تقید اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه
ایکدی ایما و ندرکه اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه
مدرغ معاهه بی امضا ایی بولینده اوقات معینه به بالکالک اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه
مکالمه اقلده اوردن و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه
غریب اقلدی مادتهن ندرکه اوردن دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره اقلد اقلده دولتی تقیاته و ندرکه ایی کلیم ادرجه بوردنه کافه او و دیاره

[illegible]

CEZAYİR'DEN GÖNDERİLEN ASLANLARIN KALACAKLARI YERLERİN İNŞASI

Cezayir'den gönderilen aslanların Atmeydanı'nda bulunan Fazlı Paşa Sarayı içindeki binalara yerleştirilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması

الأمر بإجراء التعديلات المطلوبة في المباني الواقعة في قصر فاضل باشا بحي
(آت ميداني) وذلك لإيواء الأسود المرسلّة من الجزائر

Şifâhen sâdır olan fermân-ı âlîlerine imtisâlen bu def'a Cezayir tarafından vürûd eden arslânlar vaz' ve rabtiyçün Atmeydanı'nda kâin Fazlı Paşa derûnunda mevcûd kargîrler derûnuna müceddeden döşemeler ve muhâfaza parmaklıkları inşâsı ve münhedim duvar ve kârgirler vechine derz ve müceddeden kapı ve saçak tecdîdi ve kadîm arslânlar rabtolunan kemerler önüne metin parmaklıklar dahi inşâ ve tecdîd ve ma'rifet-i çâkerânemle resîde-i tekmi'l olmağla zikrolunan mahaller kâ'ide-i mer'iyeye üzere keşf ve mikdâr-ı masârifini mübeyyin terkîm olunan defteridir ki zikrolunur.

Fî 11 N. sene 1231 / [5Ağustos 1816]

Fazlı Paşa derûnunda kadîm ve bu def'a arslânlar rabtolunan kârgirler beynine Çingene İskelesi dolayından ikişer aded sütunlu kebîr cabadan tabanlı, kızaklıktan kuşaklı Gerdos (Gediz) omurgasından kaplı ve mükemmell kapılı metîn parmaklıklar inşâsı

Tûlen	Kadden	
Zira'	Zira'	Parmak
15,5	3	0
32	3	6
Terbî'i 150,5 zira' fî 360		
54180 akçe		

Zikrolunan kemerler derûnuna on iki arşun-ı kebîr cabadan tabanlı, kızaklıktan kirişli Rumeli meşe yollamasından mümtezic kaplı ve tahtı mükemmel kazıklı metîn ve müstahkem döşemeler inşâsı

Tûlen Zira‘	Arzen Zira‘
19	6
15	5
11	2
05	4
Terbî‘î 231 zira‘ fî 720	
166320 akçe	

Zikrolunan kârgir pâyelerin beynleri sed için kızaklıktan hatıl ve peştuvanlı [püştiban] yüzü Horasanlı derzli taşı mahlût mükemmel duvarlar inşâsı

aded	beheri		
	Tûlen	Arzen	Kadden
4	5	1	3
2	4	1,5	5
1	5	1,5	4
Terbî‘î 150 zira‘, fî 480			
72000			

Kadîm arslânlar rabtolunan mahallin kemerleri ve toloları vechine bazen çivileme derz ve bi’l-cümle badana tecdîdi

Devren	Devren
40,5	15
Terbî‘î 607 zirâ‘, fî 60	
36420 akçe	

Aslânlara mahsûs kelle kırmak için tahtı rahtlı üzeri seng-i mermerden döşemeli sedd inşâsı

Tûlen	Arzen		Kadden
Zira‘	Zira‘	Parmak	Zirâ‘
3	1	6	1,5
6000 akçe			

Mahall-i mezkûr kapısı mahalline dolabdan söke ve pervazlı kızaklıktan kuşaklı göze ki meşe yollamasından kaplı ve silme şişeli kol demiri ve kilid ve halkalı elvan boyası mü-kemmel kapı inşâsı

Tûlen	Kadden
Zirâ‘	Zirâ‘
3	3,5
12000 akçe	

Bâb-ı mezkûr üzerine kızaklıktan giriş ve mıkraşlı üzeri kiremit puşîde sakflı tahtı çam tahtasından kaplı elvan boyalı turre saçak inşâsı

Tûlen		Arzen
Zirâ‘	Parmak	Zirâ‘
4	18	2,5
Terbî‘î 11,5 zirâ‘ 9 parmak, fî 900		
10687 akçe		

Kadîm arslânlar mahallinde ziyâ pencerelerine kollukdan sökeli vasat tahta camlı gür-gen çarçubeler [çerçeve] inşâsı

Terbî‘î 3 zirâ‘ 7 parmak, fî 1200
3950 akçe

Bu mahalde dolabdan kazıklı meşe yollamasından kaplı omurgadan kuşaklı meke? vaz‘ına mahsûs tekne inşâsı

Tûlen	Arzen
Zirâ‘	Zirâ‘
2	18
1800 akçe	

Hammâliyye ve nakliye ve bahâ-i âlât-ı ebniye ve masârifât-ı sâire

36335 akçe
Yekûn: 399692 akçe
Be-hesâb
3330,5 guruş 32 akçe

Hâssa Mi'mârbaşı Kullarının Takrîridir

Pençe

İzzetlû defterdar efendi

Ebniye-i sâire usûlüne tatbîkan, i'tâsını tanzîm eylesin deyü buyruldu.

Fî 11 N. sene [1]23 / [5Ağustos 1816]

Şifâhen sâdir olan fermân-ı âlîlerine imtisâlen bu def'a Cezayir tarafından vürûd eden arslânlar vaz' ve rabtiyçün Atmeydanı'nda kâin Fazlı Paşa derûnunda mevcûd kârgîrler derûnuna müceddeden metîn döşemelere muhâfaza parmaklıkları inşâsı ve münhedim duvarlar ve kârgîr vechine derz ve müceddeden mükemmel kapı ve turre saçak tecdîdi ve kadîm arslânlar rabtolunan kemerler önüne müstahkem parmaklıklar dahi inşâ ve tecdîd ve ma'rifet-i çâkerânemle resîde-i tekmîl olmağla zikrolunan mahaller kâ'ide-i mer'iyye üzere keşf ve mesâha olunup merbût olan bir kıt'a deftere sebt ve terkîm ve mikdâr-ı masârifına nazaran fiyât-ı lâîkâsı vaz' ve mesârifâtı hesâb olundukda yalnız üç bin üç yüz otuz buçuk guruşa resîde olduğu ve zikrolunan ebniyelere sarf olunan eşyâ bahâsı ve nakliye ve istihdâm kılınan amelesinin icârâtına verilmek için meblağ-ı mezkûru Hazîne-i Amire'den i'tâsı bâbında emru fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

(Mühür)

Sâbıkı görüle

Berây-ı sâbık-ı D.(defter)-i keşf dâde fî 22 C. Sene [1]227 / [3 Temmuz 1812]

Mesârifât
3460,5 guruş
460,5 guruş tenzîl bâ-telhîs ve fermân-ı âlî
3000 guruş

Hesâb ola

Berây-ı mesârif-i inşâ-i döşeme ve parmaklıkâ ve tecdîd-i kapı ve saçak ve sâire lâzıme-i rabt-ı arslanhâ der-Saray-ı Fazlı Paşa ki müceddeden inşâ-eş irâde-i aliyye ta'alluk-kerde ve be-ma'rifet-i Ali Rıza Efendi Ser-mi'mârân-ı Hassa inşâ ve tecdîd ve tekmîl şode fermûde ber-mûceb-i defter-i keşf ve memhûr takrîr-i mûmâ-ileyh ve fermân-ı âlî ve bâ-fermân-ı şerîf

399692 akçe
3330 gurus 32 akçe
0330,5 gurus tenzîl [bâ-] telhîs
3000 gurus

Sâbıkı tenzîli vech-i meşrûh üzere mukayyed olup fermân buyrulduğı üzere merbût olan keşif defteri mûcebince hesâb olundukda bu mikdâr eder. Fermân devletlü sultânım hazretlerindir.

Fî 17 N. sene 1231 / [11 Ağustos 1816]

Pençe

Telhîs mûcebince kayd ve tezkîresi i'tâ olunmak buyruldu.

Fî 23 N. sene [12]31

Arz-ı bendeleridir ki,

Hâssa Mi'mârbaşısı Ali Rıza Efendi kullarının işbu memhûr takrîri ve bâlâsına sâdır olan fermân-ı âlîleri mûcebince bu def'a Cezayir tarafından vürûd eden aslânların vaz' ve rabtiyçün Atmeydanı'nda kâin Fazlı Paşa derûnunda mevcûd kârgîrler derûnuna müceddeden inşâ ve ta'mîr olunan ebniye resîde-i tekmîl olmağla merbût olan bir kıt'a keşif defteri mantûkunca mesârif-i olan üç bin üç yüz otuz buçuk gurusdan hesâb etdirildiği vechile sâbıkına kıyâsen sa'yen li'l-mîrî üç yüz otuz buçuk gurusu tenzîl olup mâ'adâ üç bin gurus mesârifinin verilmesiçün Başmuhasebe'ye kayd ve tezkîresi i'tâ olunmak bâbında emr u fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

Tezkire dâde fî 4 Şevval sene [12]31 / [28 Ağustos 1816]

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or name, written diagonally across the page. The text is written in a cursive style and includes the word "محمد" (Muhammad) at the end.

عروض پنج در بود که
خاصه معمار ثانی علی رضا افندی فویدند که اشو محمد و تقیری
و بلا تشه صاد و اولده فرما علی بیدی فیضیه بدو فعه جبار برقدند
و دو وایده او سوادند وضع و یطیوم آت میدان کانه ضعیف
باشا و دوزخ موجود کاویدر و دونه مجدداً انشا و تعمیر و
اینه و سبب تکمیل و لغت مربوط و دله بر قطعه کف و قری منظر
مصاد و اولده او صیقل او بیور و قوز کعبه غرضه جایانید و بیک
و جهه سابقه قبلاً عیال لیری او بیور و قوز کعبه غرضه
تزیین و قوز ماعدا او صیقل غرضه مهانضک و یطیوم
باشی و ماسیه به قید و تحریر اعلا الوفقه بایده امر و لام و دوقا
خاندان و سلطان حضرت محمد

Doc 252

شفاها صاد اوله و با عايدنه اشانك بودنه خراب بر طرفن دودا درن اسلانه دفع و بطبون فوسانه
كان فضلى باشا دودن موجود كانك لردونه جوده نه لرو كان فقه بر تقيرى انسى و جاد
و كانك لروجه دود و جوده بند و صيانه بيزي و ضم اسلانه دفع انض ان كرا دكه شين بر عقيدى
دفعى ان كرا دكه و معرفت جاكر: ميه سين: كمل: شعله: زكرا: دن محمد قانع: مرغيه: اوده: شفا
و مقدار مصارفى ميان ترقيم دفع و دندونك زكرا: اودون: ۱۱

[illegible][illegible]

دستورده مخصوصه که فیترای
حق درستی اددی شده مرز
در سه لی است

۴ ۳ ۲ ۱

۱۷۰۰۰

باقی بمانده از دین خرد ۱۰۶۸۷
 بپایان رسید و از دین خرد ۱۰۶۸۷
 بپایان رسید و از دین خرد ۱۰۶۸۷
 بپایان رسید و از دین خرد ۱۰۶۸۷

برجس درون قازقو سینه بوسه نرسد فیلوا موغه ده
توتاقی مکه وضعه تحضیر نشد

۱۸۰۰

صالحه و نقیه و ۷ها اونیخیه
ومصارفان ساره

۱۶۴۵

İNGİLTERE İLE CEZAYİR ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Cezayir'in Rusya ve Avusturya dışında diğer devletlerle anlaşma yapmakta serbest olduğu ve bu nedenle İngiltere ile Cezayir arasında Avrupa Devletlerinin vatandaşlarının esir edilmemesi hakkında yapılan anlaşmanın Osmanlı Devleti ile ilgisinin bulunmadığı

الإبلاغ عن عدم تعلق الاتفاقية المبرمة بين انكلترا والجزائر حول عدم أسر
مواطنين الدول الأوروبية، بالدولة العثمانية وذلك لتمتع الجزائر بالحرية في عقد
الاتفاقيات مع الدول الأخرى باستثناء روسيا والنمسا

Boğdan voyvodası kullarının şukkasıdır.

Ma'rûz-ı kullarıdır ki,

Düvel-i nasârânın Garb Ocakları üzerine hareketi vâcibetü'l-iş'âr bir hâdis-e olmağla İngilterelinin Cezayir-i Garb mutasarrıfıyla muahharan vâki' olan muzâddiyesini havâdis-nüvîslerim kulları bu def'a sû-yı çâkerîye menzil-i mahsûs ile ihbâr ve teblîğ edip haber-i mezkûr vusûl-i arîza-i kemterîye kadar bahren hâk-pây-ı devletlerine teblîğ kılınması der-kâr ise de İngiltere amiralinin mutasarrıf-ı mûmâ-ileyh ile akdeylediği musâlaha ahidnâmesi yalnız tebe'a-i düvel-i nasârânın fî-mâba'd Cezayirli tarafından adem-i istirkâkları ve İngilterelinin tekmîl arzı mâddelerinden ibâret olup zabt-ı arâzîye dâir bir gûne da'vâsı zuhûr etmediği hasbî ve Garb Ocakları Rusya ve Avusturya Devletlerinden gayrı düvel-i sâire ile akd ve fesh-i sulh emrinde müstakillü'l-re'y oldukları Devlet-i Aliyye tarafından düvel-i ecnebiyeye i'lân ve ifhâm buyurulmuş olduğu sebebiyle düvel-i merkûmenin bu def'a nümâyân olan mu'ameleleri Devlet-i Aliyye'ye dokunur mevâddan olmadığı dakikasını dahi erbâb-ı vukûfun mütâla'âtından olmak üzere havâdis-nüvîsân-ı mersûme çâkerlerine tahrîr eyledikleri inşâallâhu te'âlâ muhât-ı ilm-i âlem-ârâ-yı asafâneleri buyruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 9 Zi'l-ka'de sene [1]231 / [1 Ekim 1816]

Mühür

بذلک ویدم قادیان قشرب

معروض قولیدر که
 دول نصراً آنک غریب اوجاقلدی اوزدینه صکنی واجبة الاشارة حادثة اولمغه انکله له لذلک جازیر غریب مشرفیه مؤخر اوقول
 مضاربتی حواشویلم قولدی بودغه سوی جاگری به منزل مخصوص ابله اخبار وتبلغ ایدوج خیر مذکور وصول عریضه کتبی به
 قدر جازا کایک دونلارینه بنیغ فدیخی در کار ابله ده انکله ه امیرانلک مشرف مدعی ابله ابله عقد ابدیکی مصالحه عهد نامی بالک
 بنغه دول نصراً آنک فیما بعد جازیر لوطر قندک عدم استه فاقلدی وانکله له لذلک تمیل عرضی ماده لرندون عیادف اولول
 ضبط اراضیه وائر برکونر وکراسی ظهور اندیکی صبی وغریب اوجاقلدی روسیه واستریا دونلارندون غیری دول سائر ابله عقد
 وفتح صلح امرنده مستقل الرای اولد قلدی دولت عقیبه طر قندون دول جنبیه به اعدون وافرام بیورلشی اولدیغی سبیلله دول
 مرفومه نلک بودغه نمایان اولون معامله لری دولت عقیبه به طوقفور موادون اولدیغی دبیقته فی دخی ارجاب و قونلک مطا
 اولون اوزده حواشویلم مرسومه جاگزینه خیر ابد کلکی ان شایسته نعالی محاط علم عالم الرای اصفانته لری بیورلش
 اولیاده وه حالده امرو فطاون حقیقه من له الامر کدری ۹ ولایک

CEZAYİR-İ GARP OCAĞI İÇİN GÖNÜLLÜ ASKER TOPLANARAK GÖNDERİLMESİ

Daha önce Cezayir için İzmir, Teke ve Hamid Sancaklarından gönüllü asker yazılırken bu kez Kocaeli, Hüdavendigâr, Eskişehir ve Karesi Sancaklarından da gönüllü yazılması

تسجيل جنود متطوعين للجزائر من ألوية قوجا ألي و خداوندكار واسكى شهر
وقره سى أسوة بالمتطوعين الذين سبق أن تم تسجيلهم من ألوية أزمير وتكه
وحميد

Kapudân paşa kullarının takriridir.

Cezayir-i Garb Ocağı'na yoldaşın lüzûmu olduğuna binâen ber-mû'tad asker tahrîrine bâ-ma'rûzat ruhsat-ı seniyye istid'â olunmakdan nâşî bundan akdemce birkaç sancakdan asker tahrîri için evâmir-i şerîfe ısdâr ve i'tâ buyurulmuş idi. Ocağ-ı mezbûra i'tâ ve ihsân buyrulan iki kıt'a sefinelerin mahalline îsâli için beher-hâl gönüllü asker tedârikine muhtâc olmağla Cezayir dayılarından üç nefer dayı ma'rifetiyle Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi asker tahrîrine ruhsat ve i'âneti şâmil livâ-yı mezbûr mutasarrıfı vezîr-i mükerrerem hazretlerine ve kuzât vesâire hitâben bir kıt'a; ve Biga Sancağı'nda kâin kazâlardan dahi asker tahrîri mesbûk olduğuna binâen irsâl olunan Mehmed ve İbrahim ve İsmail Dayılar ma'rifetleriyle ocağ-ı mezbûr için yoldaş tahrîrine ruhsat ve i'âneti şâmil Biga Sancağı mütesellimine ve kuzat ve âyânlar hitâben diğer bir kıt'a emr-i şerîf ısdârı muvâfık-ı irâde-i aliyyeleri ise ol bâbda fermân men lehü'l-emr hazretlerindir.

*

Pençe
Buyruldu

***Kocaeli ve Hüdavendigâr ve Eskişehir ve Karesi Sancakları Mutasarrıfı Vezîrim
Nurullah Paşa iclâlehüya ve Bursa kadısına ve Hüdavendigâr Sancağı'nda vâki' kazâların
kuzât ve nüvvâbına ve âyân ve zâbitân ve vücûh-ı memlekete hüküm,***

Öteden beri Garb Ocaklarından tahrîr-i neferâta dâir vâki' olan istid'âlarına şân u şükûh-ı Saltanat-ı Seniyyem üzere müsâ'ade-i seniyyem der-kâr olduğuna binâen bundan akdemce Cezayir Ocağıçün İzmir ve Teke ve Hamid Sancaklarından ve mahall-i sâireden neferât tahrîrine ruhsatı hâvî evâmîr-i şerîfem ısdâr ve tisyâr olunmuş ise de bu def'a Cezayir-i Garb Ocağı'na inâyet ve ihsânım olan iki kıt'a sefinelerin mahalline irsâli zımnında gönüllü asker tedârikine hâcet hissetmiş olduğundan bahsile ma'lûmü'l-ism üç nefer Cezayir dayıları ma'rifetiyle Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi asker tahrîrine izn ü ruhsatı şâmil emr-i şerîfim ısdârını bi'l-fi'l Derya Kapudânı düstûr-ı Vezîrim Hüsrev Mehmed Paşa *edâma 'llâhü te 'âlâ iclâlehü* bâ-takrîr ifâde ve inhâ edip ol bâbda hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem inâyet-pezîr-i sudûr olmağla kimesneye cebr olunmayarak vech-i meşrûh üzere Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi ocağ-ı mezbûra gönüllü olarak asker tahrîri fermânım olmağın ruhsatı hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi, İzmir ve mahall-i sâirede olduğu misüllü Hüdavendigâr Sancağı'ndan dahi Cezayir-i Garb Ocağıçün hüsn-i rızâlarıyla tâlib olan gönüllü neferât zikrolunan dayılar ma'rifetleriyle tahrîr ve ocağ-ı mezbûr tarafına sevk ve tesyîrine izn ü ruhsat-ı seniyyem erzânî kılındığı ve bu vesîle ile kimesneye cebr ü ta'addî ve hükkâm ve zâbitân taraflarından ve cânib-i âhardan ahâlî ve fukarâyâ rencîde ve remîde misüllü harekete tasaddî olduğuna kat'a rızâ-yı şerîfim olmadığı sen ki vezîr-i müşâr ve mevlâna ve sâir mûmâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh amel ve harekete dikkat ve tahrîr olunan neferâtın aded ve mikdârı ma'lûm olmak için keyfiyeti Dersaâdetime inhâ ve i'lâma mübâderet ve hilâfindan mücânebet eylemeniz bâbında.

Evâsıt-ı Muharrem [12]32 / [10 Aralık 1816]

Pençe
Buyruldu

Bir sûreti Biga Sancağı'nda vâki' kazâların hükkâmına ve Biga Sancağı mütesellimi zîde-mecdühüya ve sâire ocağ-ı mezbûr dayılarından irsâl olunan Muhammed ve İbrahim ve İsmail Dayılar ma'rifetleriyle Biga Sancağı'ndan dahi gönüllü neferât tahrîri için aslı gibi

Evâsıt-ı Muharrem (12)32 / [10 Aralık 1816]

جزایر غریب اوصافه بولد اشارة زوی اولیغجه ناه برصنادی کزیرنه با موطنه رخصت نه
 ارشدیا اولمغنی ناهی بوند نغجه برقع سخفون ع کزیرکون او و سرقه اصد و عطا
 بود لری اوجاغ نورد اعلای و احسا بورلون ابکی قطعہ سفینه اکن محنه اعلی ایکن
 بهر حال کوللو ع کزیرنه کده نفع اولغجه جابر دایله نون اوج نغزونی معرفته صد و عطا
 دخی ع کزیرنه رخصت واعانتی شمل لو نورد صغری و زبرکوم عطر نه وضا و ره عطا
 بر قطعہ
 بیضا سخفنده کانی رضا رونی دخی ع کزیری سبوی لولغجه ناه ایلک لوطان محمد و ابریم و
 دایله صد قلعه اوجاغ نورد ایکن بولدایش قزیرنه رخصت واعانتی شمل بیضا جانی مستکنه
 و رضا و اخیانده خطا با دیگر بر قطعہ ارسیف اصدادی موافق اراده عید لری ایسه اویبارنه
 رضای من الم الامر عطر نه کده

٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

ÖLEN CEZAYİR DAYISININ YERİNE YENİSİNİN SEÇİLMESİ

Cezayir Dayısı olan Ömer Paşa'yı öldürerek yerine geçen Mekrili Ali Dayı'nın vefatını, kötü idaresinden bunalan halkın sevinçle karşıladığı ve Cezayir ileri gelenlerinin Ömer Paşa'nın yetiştirmesi olan Hüseyin Dayı'yı bu makama seçtikleri

الإبلاغ عن استقبال الأهالي بحفاوة خبر وفاة الداي مكريلي علي الذي نصب
نفسه دايا بعد قتله الداي عمر باشا وانتخاب أعيان الجزائر حسين الذي رباه
عمر باشا داياً

Yâ Feyyâz

Bu def'a Cezayir Ocağı'na dayı nasb olunmuş olan Hüseyin Dayı'nın taraf-ı çâkeriye vârid olan kâimesidir

Devletlü, inâyetlü, atâfetlü, âsafetlü, merhametlü velîyyü'n-ni'am kesîrü'l-kerem efendim sultânım dâme mâ-dâmü'l-âlem hazretleri

Hemâre-i devlet ve ikbâl ve hâder-i zîr-i saltanat ve iclâl ile sağ olsun. Hemîşe îzid-i yezdân-ı Hüdâ-yı ve ezvâc-bahşâ-yı nev'-i benî-Âdem cellet-azametühü hazretleri ol zât-ı sûtûde-hisâl ve kerîmü's-şân vücûd-ı âlî'l-ihtîşâm-ı müşîrânelerin âfât-ı dehr-i dûndan dâimâ ayn-ı inâyet-i Samedâniyesinde manzûr ve mahfûz edip sâye-i inâyet-vâye-i merhametlerin âmmе-i ibâdullah ve ale'l-husûs bu abd-i direm-hırîde üzerinde memdûd ve mebsût eyleye *âmin*. Arîza-i bendegân-ı sadâkat-iştîmâlleridir ki; mine'l-ezel vâcibe-i İslâmiyân olan istidâme-i Saltanat-ı Seniyye-i şâhâne ve istizâde-i Devlet-i Aliyye-i mülûkâne ed'îyyesine bi'l-kadvi ve'l-asâl enfâs-ı bendegânem mahsûr olduğunu arz ve ifâdeye vesîle-cûy iken iki yüz otuz iki senesinin Şevval-i şerîfinin yirmi altıncı gününde Mekrili Ali nâm mehbûl ba'zı fitne-i fesâdı ve erâzil-i eşhâsı kendisine teba'îyyet birle ale'l-gafle Paşakapısı'nı basıp Ömer Paşa'yı katl yerine kendi tekâ'üd edip kemâ-kân altı mâh ahâlî-i Cezayir'e ve gerek guzât-ı muvahhidîn kullarınıza cümle fukarâ ve zu'afâ ve muvahhidîn kullarınız zulm ü ta'addîsinden bî-tâkat kalıp Hazret-i Cenâbü'l-Bârî'ye havale kıldıkları sûretde Cenâb-ı Hakk'dan imdâd münacâtında olduklar[1] hinde hele *elhamdülillâhi te'âlâ* inâyet-i Rabbânî erişip veya hastalığı sebep olup intikâl-i dâr-ı bekâ eylediğinde cümle ocaklıyân kulların zulm ü ta'addîsinden hâlâs oldukları hâlde Cenâb-ı Kibriya'ya hamd ü senâlar eylemişlerdir.

Benim devletlü, inâyetlü, âsafetlü veliyyü'n-ni'metim efendim sultânım hazretleri; bu abd-i âciz kulun kaç senelerden beri merhum Ömer Paşa'nın kendi emekdârı ve çerağı olduğum hasebiyle bendenizi ocağ-ı ma'mûrenin cibâyet-i zahîrenin nazarını bizlere tefvîz ve üzerine kâtib eylemiş idi. Müteveffâ mehbûl Ali Paşa bendenizi cebren at hocası edip hizmetimde ikâmet üzere iken paşa-yı merkûm vefât eyledikde ocağ-ı mansûrede mevcûd eşrâf ve kuzât ve ulemâ ve meşâyih ve fukahâ ve ağayân bi'l-cümle ocaklıyân re'y-i ittifâklarıyla bâ-takdîr-i ezel nâsiyemizde nişân-ı Hudâ'yı kimesne men'e kâdir değildir takdîri zuhûra gelip bu abd-i âcizi üzerlerine dayı ve başbuğ nasbetmişler olduğumuzu şevketlü mehâbetlü kudretlü kerâmetlü pâdişâhımıza arz ve inâyetlü âsafetlü efendimize i'lâm olunması vâcibe-i zimmetim olup nakdîne-i ömrüm ve sermâye-i enfâs-ı hayâtım rızâ-yı hazret-i pâdişâhide zerrece kusûrum olmayarak dâimâ inkıyâd-ı evliyâ-yı veliyyü'n-ni'amîde olacağım ma'lûm-ı âsafâneleri buyruldukda şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü, pâdişâh-ı âlem-penâh efendimizin hüsn-i nazar-ı iltifât-ı şâhânelerine mazhariyetle sâye-dâr olmamız niyâzı ve sâye-i devletlerinde ocağımızın ma'mûr ve âbâdân olmasına kelime-i tayyibe-i rahimâneleri mebzûl buyurulmak ricâsıyla arzuhâl-i rıkkıyyet-meâl-i abîdânem tahrîrine ictisâr ve Ocaklıyân Reisi Ali Kapudân kulunuz vesâtatıyla merfû'-ı pîş-gâh-ı inâyet-karârları kılındı. *Înşallâhü'l-meliki's-settâr* nezd-i devlet ve manzûr-ı ayn-ı inâyet buyruldukda bu vechile hakkımda himem-i seniyye-i vezîrâneleri erzân buyurulup mukaddemleri bâ-irâde-i şâhâne ocak-ı mansûreye ihsân-ı hümayûn buyrulan mühimmâtdan ve toplardan Âsitâne-i Sa'âdet'de bâkî kalan mühimmâtı ve topların tarafımıza irsâl buyurulması husûsuna müsâ'ade-i himmet buyurmalarıyla ve ale'l-husûs nigeş-dâr ve muntazır olduğum mukarrer emriyle cümle-i ocaklıyân ve bu abd-i na-tüvânî mesrûr-ı hândan ve teveccühât-ı seniyye-i kerîmânelerin hakk-ı bendegânemde ber-karâr ve zîr-i cenâh-ı âtîfetlerinde mahmî ve mustazıll buyurulmak bâbında bâkî emr u fermân lütf u ihsân inâyetlü atâfetlü veliyyü'n-ni'am kesîrû'l-lütf ve'l-kerem efendim sultânım hazretlerininindir.

Fî 7 Cemâziye'l-evvel sene [1]233 / [15 Mart 1818]

Bende
Hüseyin Mutasarrıf-ı
Cezayir-i Garb Hâlâ

دولتو عنايتو عطاقلو اصفلو مرسلو وظلم كنيزلر (قديم سلطان)
 هماره دولت واقبال وخادر زيرسلطنت واجلوايه صالح اولسون هيئت ايزد يزوان خدای وازواج
 بخشای نوع بنهاد جنت عظمته حضرتي اول ذات ستوده خصال وکريم الشان وجود عالى ورفيع
 شيرازرين اقات دهره وندرد دناعين عنايت صديقه سنده منظوم و محفوظ ايوب سايه عنايت
 وايه مرسلرين عامه عباد الله وعلى الخفص بوعيد وريم خريج لري اوزونده ممدود وبسطة امير امين
 عفيفه بنکات صدقت اشتالديرکم من الازل واجيه اسويان اولون استداره سلطنت سنييه
 شاهانه واستزاده دولت عليه ملوکانه اخصيه بالقدر والوصال انقاس بنکاتم محصور اولر معني
 عرض وافاده وسيله جوی ايکن ايجوز اوتوزاکني سنه شل شوال شريفک کبري التي كوننده مکري
 على نام مهبول بعض فتنه فشاکی واززل اشخاصي کندوسند تيميت برل على الفقه باشا قوسني باصوب
 عمر باشا في قتل برينه کندي تقاعد ايوب کاکان التي ماه اهائي جزيره وکرک غزاة موصدين قولکيزه
 جمه فقر وضعفا وموصدين قولکيزه ظلم ونقدی سنه بي طاقت قالوب حضرت جناب اباديه حواله
 قدکري صورت جناب حقين امداد مناجاتده اولدکرحين همه الحمد لله على عنايت ويا في اريشوب
 وباخته لنسب اولوب انتقال داريقا ايسکينده جمه اوجاقلو بيان قولکري ظلم ونقدی سنه فشاکی
 اولر قلري حاله جناب کبريايه همه وثنا اريشودر بتم دولتو عنايتو اصفلو حضرتي (قديم سلطان ورفيع)

دلم مادم العالم

مختصر

بسطه جزيره اوجاقلو باصوب التي ايوب حيدر زليان من قايده دار اوتوزاکني

بوعبدعاجز قوله قانع سندرودن بروموم عمر باشا نالک کندي اکداري و حراغي اولينج صبيبه نكري
 اوچاخ موره نالک جبايت زفيره نالک نظري بزره تقضي و اوردنه كاتب امشيري ستوافر سول عا باشا
 بنه نكري جبراً ات خوابه اي ايديوب خدمت مع اقات اوزده ايكن باشاي مرقوم وفات ايديكر اوچاخ
 نصوره ده موجود اشراف و قضاة و علماء و شايخ و فقها و اغايات بالجهه اوچاقلو يان زاي اتقا قدر با تقدير
 ازل ناصير موده نشان خدي كنه منعه قاور و كدد تقدير كره كملوب بوعبدعاجز زاي و زر زير زاي
 و باشيوخ نصب ايتلر اولديغيزي شوكلو مهابلو قدرلور كراملو باد شاهزه عرض و غنايلو اصفلاو
 اقديره اعدوم ايني و جبهه زيرتم اولوب تقديره عزم و سرباير انقاس حيايم رضاي حضرت بادشاهيه
 زوجه قصورم اوليورق دائما انقياد اهلای و التغير اولجتم معلوم اصفان لري بوردورق شوكلو
 كراملو مهابلو قدرلور باد شاه عالم شاه اقديرك حسن نظر التفات شاهان لرني نظريته ساير دارالامان
 نيازي و ساير دولدرنده اوچاخ نيز مومر و ابادان اولمده كله طيبة و صيانه لري سبدول بوردورق عظيم
 عي نحال و قيتال عبيدتم تحريته اجساد و اوچاق ليمان رشي عي قودون قولوكز و سا طنبه مرقوم بركاه
 عنايتداري قندكي ان شاهه الملک استار نيز دوقت و نظور عين عنايت بوردورق بوردورق
 صوم هم سنیه و ديران لري اوزان بوردورق مقدمي باراده شاهان اوچاخ نصوره يرها صاقلو يان
 بوردورق مهابلو و طولبدون استانه سعادت مع باقي قوت مهابق و طولبدون لفرزه اوسال بوردورق
 خصوصه ساعص همت بوردورق و عي شخص كنه دار و منتظر اولديم مقدمه اسير جبهه اوچاقلو يان
 و بوعبد ناتوق سرور حندان و قهرات سنیه كربانه رين حق نيكلانده برقرار و ديز جناح عا طفتدن
 محي مستغل بوردورق باينر باقي اسير زمان لطف و احسان غنايلو عطا قوت اتم كنه اللطف و كرم اتم نظام قدر كنه
 حيدر
 حيدر
 حيدر

HAT, 22556-A

HÜSEYİN DAYI'NIN MİRİMİRANLIK RÜTBESİYLE CEZAYİR BEYLERBEYLİĞİ'NE TAYİNİ

Cezayir-i Garp Beylerbeyliği'ne tayin edilen Hüseyin Dayı'ya ayrıca
mirimiranlık rütbesinin de verildiği

منح الداي حسين الذي عين بكلمر بكى على الجزائر رتبة ميرميران

Pençe

Buyruldu

Şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhâne mücebince rütbe-i mîr-i mîrânî ile Cezayir-i Garb Beylerbeyliği mûmâ-ileyh Hüseyin Dayı'ya avâtıf-ı aliyye-i mülûkâne ve avârif-i behiyye-i hüsrevâneden tevcih ve Dîvân-ı Hümayûndan emr-i şerîfi ısdâr olunmak

Fî 4 Cemâziye'l-âhir sene [1]233 / [11 Nisan 1818]

CEZAYİR OCAĞI VEKİLHARCININ KAPTAN VE LEVENTLERİ TEŞVİKİ

Cezayir Ocağı vekilharcının Cezayir’de bulunan Başbuğ Ali Kaptan’a gönderdiği, din yolunda çekilen zahmetlerin ziyan olmayacağını ve zafer kazanarak vatana dönüşleri için hayır dua ve temennilerini ifade eden mektubu

رسالة وكيل خرج الجزائر إلى قائد البحرية القبطان علي الموجود في الجزائر
يبين فيها أن ما يبذل في سبيل الدين لن يذهب سدى، ويدعو له الخير للعودة
إلى الوطن بعد تحقيق الانتصار

Cezayir Ocağı vekilharcı tarafından burada olan Başbuğ Ali Kapudâna muharrer şukkasıdır

Sa‘âdetlü, mekremetlü, mürüvvetlü birâder-i azizim hazretleri

Hemâre-i vakt-i şerîfiniz sa‘id ve ömr-i nazikâneniz mezîd olmak da‘avâtı itmâmıyla nümûde muhibbânemiz budur ki; eyüler ve hoşlar mısınız? Hakk-sübhânehu ve te‘âlâ hazretlerine emanet olasız âmîn ve dahi birader-i azîzim Mustafa Kapudân hazretlerine selâmlar ve hayır du‘âlar olunur ve dahi ol tarafda Bekir Kapudân huzurlarına selâmlar olunur ve İsmail Kapudân huzurlarına selâmlar olunur ve dahi Kasım Kapudân huzurlarına selâmlar olunur. El-Hâc Süleyman Kapudân huzurlarına selâmlar olunur veled-i Balcı Ahmed Kapudân huzurlarına selâmlar olunur ve İbrahim Kapudân huzurlarına ve Kodur Kapudân huzurlarına selâmlar ve hayır du‘âlar olunur ve cemi‘-i neferât-ı fityân ve topcıyân ve neferât-ı yoldaş ve bahriyân oğullarımıza cümlesine fûrâde fûrâde selâmlar olunub hâtır-ı sa‘âdetleri suâl ve niyâz olunur. İşbu eyyâmlarda devletlü paşa efendimiz mahsûsen tarafınıza bir sefîne irsâl etmeğe sa‘y u ikdâm etmiştir. Bir husûsu kasâvet etmeyesiz. Oğullar sefer ahvâli budur. *Bi-hamdillahi te‘âlâ* sâye-i şehen-şâhîde ve dîn-i mübîn uğruna keşîd[e] olan zahmet *indallah* zâyî olmaz. Hazret-i Rabbü’l-ibâd her umûrunuzu âsân eyleyip an-karîbü’z-zamân nusret-âsâr [ile] mahmiye-i Cezayir’e avdet etmek nasib-i müyesser eyleye âmîn. *Bi-hürmet-i tâhâ ve yâsîn bi-avnillâh ve bi-fazlihî* otağınız râhat ve emniyet ve ucuzluk ve afiyelik olduğu cümlenizin ma‘lûm-ı sa‘âdeti ola ve’s-selam.

Fî [29] Rebî'ü'l-âhir sene [12]38 / [13 Ocak 1823]

Hâlâ Mehmed Ali Paşa Efendimizin Londura'dan gelen fırkatonu tarafımızda ve bizim mevcûd olan sefînelerimiz dahi istihdâm olunmakda idüğü ma'lûm-ı sa'âdet buyurula.

Pençe

El-muhibbû'l-muhib Seydi İbrahim

Vekilharc-ı Mahmiye-i Tersâne-i

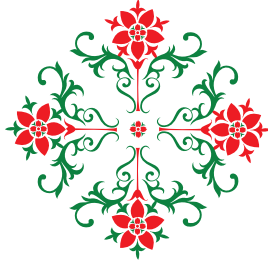
Cezayir-i Garb Hâlâ

Mühür

El-mütevekkil ale'l-Cevâd abduhû

İbrahim Vekilharc-ı Bâbü'l-Cihâd

sene 1237

Constantine'de Ahmed Bey Sarayı'nın İç Görüntüsü

CEZAYİRLİLERİN İNGİLİZLERE KARŞI ZAFER KAZANDIĞI

İngilizlerle yapılan savaşı Cezayirlilerin kazandığı hakkında Cezayir valisinin müftüsü aracılığıyla gönderdiği yazıların Padişaha takdim edildiği, cevabının İzmir’den gemiyle gönderilecek askerle birlikte götürüleceği

عرض الرسائل التي أرسلتها والي الجزائر على يد مفتي الجزائر حول تحقيق
الجزائريين الانتصار في الحرب التي دارت بينهم وبين الانكليز، على السلطان،
وإرسال الجواب مع الجنود المرسلين بالسفينة من أزمير

*İzmir’de olan Cezayir Müftüsünün Kapu Kethüdâsı Selim Sabit
Efendi kullarına meb’ûs mektubdur.*

*Devletlü inâyetlü atûfetlü ref’etlü vüfurü’l-himem kerîmü’ş-şiyem efendim sultânım
hazretleri,*

*Cenâb-ı vâhibü’l-âmâl celle zâtühü ani’ş-şebîh ve’l-misâl zât-ı vâlâ-yı kerîmü’l-
hısâllerin hatarât-ı dehr-i dûndan masûn ve mahfûz eyleyip mesned-i vâlâ-yı kâm-rânîlerinde
sâbit ve lâ-yezâl eylemeleri ed’iyyesiyle ma’rûz-ı bende-i hâlisü’l-bâlleridir ki;*

Bundan akdem darü’l-cihâd-ı Cezayir’de İngiliz keferesiyle vukû‘ bulan muhârebe-i azîmede *bi-inâyetillahi’l-meliki’l-müte’âl* kefer-i mesfûre üzerine İslâm tarafından galebe olunmuş olmağla iktizâ eden tebşîrini hâvî ve muhârebe-i mezbûrenin keyfiyetini beyân-ı reftârı hâlâ vâlî-i vâlâ-yı dârü’l-cihâd-ı Cezayir devletlü efendimiz hazretlerinin cânib-i destûrîlerinden cânib-i hazret-i Sadâret-penâhîye ve sûy-ı avâtîf-bûy-ı kerîmânelerine itâre buyurulmuş olan tahrîrât-ı seniyyeleriyle ma’ân taraf-ı kullarına vârid olan emîrnâme-i sâmilîleri mefhûmunda tahrîrât-ı seniyye-i mersûlenin yed-i çâkerânemle hâk-pây-ı devletlerine îsâl ve takdîmine me’mûr olmuş isem dahi bir müddetden beri mahrûse-i Cezayir’e irsâl ve ibsâl olunmak üzere bu tarafda celb ve tedârik olunmuş olan yoldaş neferâtının bu günlerde irsâl olunmasıçin bir kıt’a seffine istîcâr kılınmış olmağla mahrûse-i mezbûrenin bu tarafda vâki‘ olan umûrunu rû’yet edecek kimesne olmayıp seffine-i merkûme dahi çend-rûz zarfında şîrâ‘-gûşa-yı azîmet üzere olduğundan abd-i dâ‘îleri onunla meşgûl bulunduğum hasebiyle tahrîrât-ı seniyyeler işbu arîza-i bendegâneme melfûfen takdîm-i hâk-pây-ı devletleri kılınmağla lede’l-vusûl cânib-i hazret-i sadâret-penâhîye mersûl tahrîrâtın takdîmine

himem-i devletleri erzânî buyurulmak niyâzı ve iktizâ eden cevâbnâme-i sâmilîleri taraf-ı kullarınca irsâl buyurulup ez-în ba‘d mahrûse-i mezbûreye irsâl olunmak üzere bu tarafda isticâr olunacak sefine ile irsâl ve îsâle müsâra‘at kılınacağı ifâdesi vesîle-i arz-u ubûdiyetim olmuştur. Bi-mennihî te‘âlâ lede’sşerefi’l-vusûl muhât-ilm-i re’fetleri buyruldukda taraf-ı bendelerin teveccühat-ı seniyyeleriyle dûr ve nezdîk meşmûl buyurmaları ehass-ı niyâz ve müsted‘â-yı âcizânemdir.

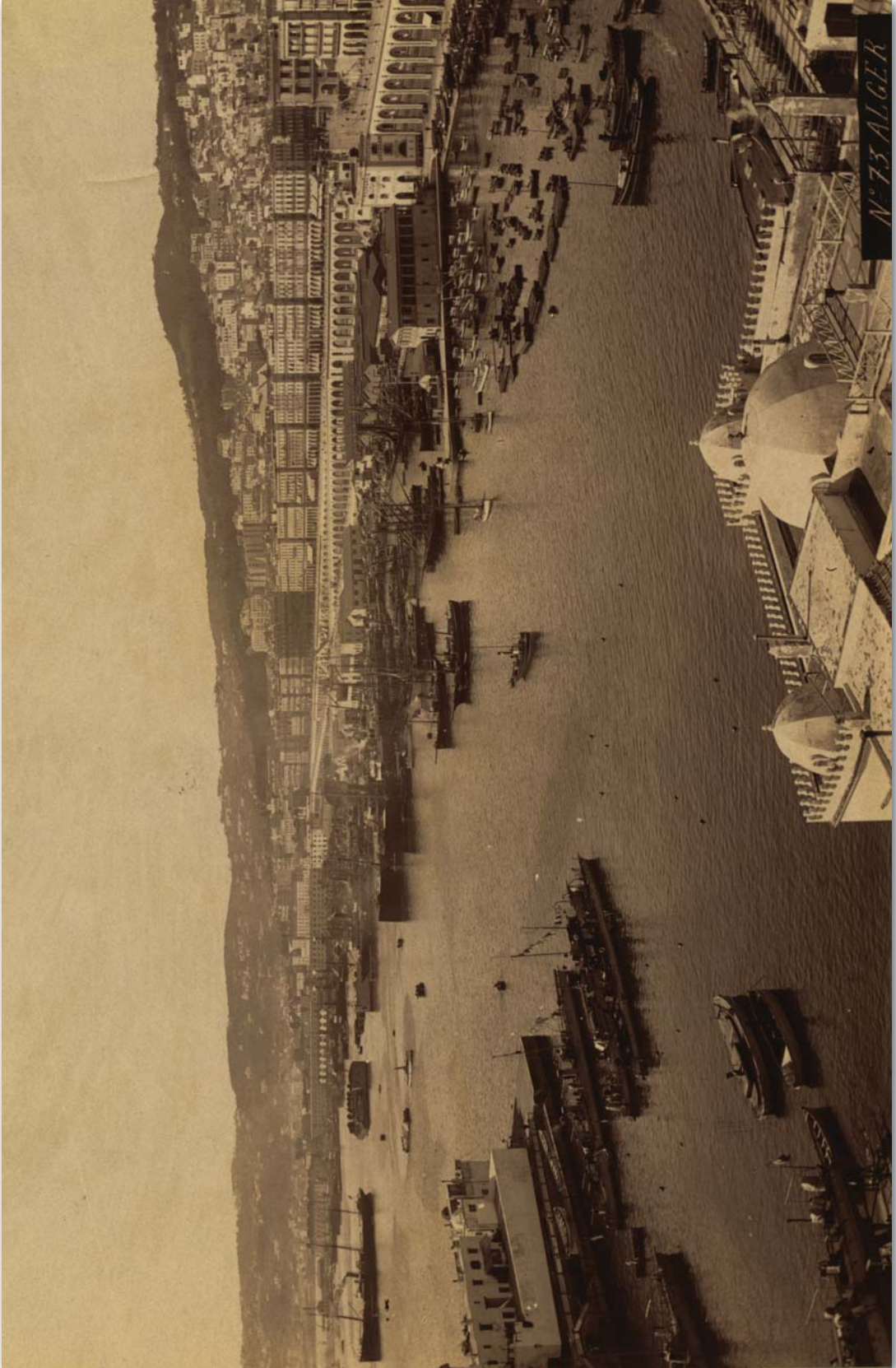
Fî 9 Safer sene [1]240 / [3 Ekim 1824]

Mahdûm-ı inâyet-mersûmları atûfetlü efendi hazretlerine arz-ı hulûs ve du‘â-yı mahsûs olup mübârek tab‘-ı vâlâları irtiza kılınır.

Cezayir Genel Görünüm

CEZAYİR DONANMASININ OSMANLI DONANMASINA KATILACAĞININ BİLDİRİLMESİ

**Hüseyin Paşa'nın Cezayir-i Garb Beylerbeyliği'nde bırakılmasından
dolayı teşekkür ettiği ve gemilerini Osmanlı Donanması'na katılmak
üzere göndereceği**

تقديم حسين باشا الشكر لتقليده بكلر بكية الجزائر وإعلامه عن إرسال سفنه
للانضمام بالأسطول العثماني

*Cezayir-i Garb Beylerbeyisi'nin işbu kâimesi ile diğer kâimesi manzûr-ı hümayûnum
olmuştur. Mücâhid âdemlerdir. Ocağ-ı mezkûr sefâyinini Donanma-yı Hümayûnumuz
ma'iyetine göndereceklerini iş'âr ediyor. İnşâallâh vaktiyle erişirler ve hayli işe de yararlar.
Hakk te'âlâ ehl-i İslâm'a nusret ihsân eyleye âmîn.*

*Devletlü, inâyetlü, merhametlü, übbetlü veliyyü'n-ni'am amîmü'l-cûd ve'l-kerem
efendim sultânım hazretleri*

Mefrûz-ı bende-i sadâkat-mefrûzlarıdır ki,

Ale'l-ittirâd lâ-ale't-ta'ayyün her ân ve her zamân mefrûz-ı rakabe-i çakerânem olan
de'avât-ı tezâyüd-eyyâm-ı ömr-i devlet ve ikbâl ve tevâfûr-i hengâm-ı ferr u haşmet ve iclâl-i
veliyyü'n-ni'amâneleriyle îfâ-yı levâzım-ı sadâkat-kârî ve ubûdiyyet ve icrâ-yı merâsim-
senâ-kârî ve çakeriyyet üzere iken avâtıf-ı aliyye-i inâyet-sâz ve avârif-i behiyye-i bende-
nüvâz-ı şâhânedan me'mûr-ı muhâfazası olduğum ocağ-ı mansûre kal'ası muhâresesiyle Ce-
zayir Eyâleti kemâ-kân uhde-i âcizânemde ibkâ ve takrîrine irâde-i kâtibe-i pâdişâhî ta'alluk
ve geçen sene-i bâhirü'l-meymenede vukû' bulan tevcihât-ı hümayûn-ı meyâmin makrûn-ı
hüsrevânede inâyet-i aliyye-i şâhâne ve mezîd-i re'fet-i seniyye-i tâc-dârânedan bâ-hatt-ı
hümayûn-ı şevket-makrûn ibkâ ve haftan-ı şâmi hü'l-erkânı kapı kethüdâm bendelerine
inâyeten iksâ buyurulup ol bâbda şeref-yâfte-i sudûr eden ibkâ ve me'mûriyet evâmir-i âlîşân-ı
ser-fürsânî ile cenâb-ı cemm-i câh-ı hazret-i adâlet-penâh-ı mülûkânedan inâyet ve ihsân
buyrulan hil'at-ı fâhire ve seyf-i kâtî'a-i tâc-dârî Müftî-i Cezayir Hacı Halil Efendi dâ'ileri
vâsıtasıyla ser-mefâheretime pertev-efzâ-yı übbet-nüzûl oldukda icrâ-yı zâbita-i teşrifât-ı

hümâyûn ve îfâ-yı râbîta-i bendegî ve ubûdiyyet-merhûn-ı refîârende istisra‘-ı tehâtî-i tebcîl ile istikbâl ve ser-nihâde-i tılsım ve ibticâl ve umûm muvâcehe-i hâss u âmm ve mahzar-ı enâmı bûsîde-i lübb-i ibtihâl kılınarak feth u kırâat ve mezâmin-i inâyet-i ekîdeti i‘lân ve işâ‘at olunarak istikrâr-ı Saltanat-ı Seniyye-i tâc-dârî ve istiksâr-ı ömr ü ikbâl-i hazret-i veliyyü’n-ni‘amî niyyet-i hâlisasıyla bi’l-umûm eyâdî-i du‘â ref‘-i bârgâh-ı cenâb-ı kibriyâ kılınmıştır. Cenâb-ı müveccih [ve] mü’eddib-i ümem ve mürettib-i kâr-hâne-i âlem izzü şânühü hazretleri evvelen şevketlü, kudretlü, kerâmetlü mehâbetlü veliyyü’n-ni‘am-ı âlem ve pâdişâh-ı heft-kişver efendimiz veliyyü’n-ni‘metimiz hazretlerinin mübârek ve mes‘ûd olan vücûd-ı kerâmet-âlûd-ı hüsvânelerin avârız-ı mütenevvi‘a-i rüzgârdan vâbeste ve me‘mûnen ale‘d-devâm zîver-i erîke-i saltanat-ittisâm ve sâye-i tûbâ-[v]âye-i mülûkânelerini müfârik-ı enâm-ı rub‘-ı meskûn ve be-tahsîs bu der-fahrîde çâkeriyyet-i merhûnları farkında ebed berdevâm inâyetlü merhametlü übbetlü veliyyü’n-ni‘am efendimiz hazretlerini dahi imtidâd-ı eyyâm-ı ömr ve şükûh-ı ikbâlleriyle zîver-i sadr-ı devlet ve iclâl-i câvidânî eyleye, âmîn. Evkât-ı hayât-ı müste‘ârım de‘avât-ı hayriyye-i ulyâ-yı ni‘amîye hasr-ı tevîk olunarak bermantûk-ı itâ‘at-mevsûk-ı fermân-ı âlî ve muktezâ-yı mehfûm-ı inâyet-melzûm-ı emîrnâme-i veliyyü’n-ni‘amî vesâyâları lâzimesince hıfz u hırâset-i ocağ-ı hâkâniyye rûz u şeb nasb-ı nefis-i takayyüd ve i‘tinâ ve vukû‘-yâfte-i âsârın pey-â-pey arz ve inhâsı ve ber-mûceb-i irâde-i aliyye-i şâhâne sefâyin-i cihâdiyelerimizi hâzır ve âmâde kılarak *bi-tevfîkullâhi te‘âlâ* evvel-bahâr ibtidâlarında ma‘iyyet-i Donanma-yı Hümâyûn-ı nusret-makrûna irsâl olunacağı farîza-i zimmet-i bendegânem idüğü beyânı tecdîd berât-ı ubûdiyetime bâdi olup hâssaten ibrâz-ı âyîn-i çâkeriyyet-i refîârende işbu arzuhâl rıkiyyet-iştîmâl-i âcizânem tastîr ve merkûm mu‘âvedetiyle takdîm-i hak-pây-i devlet-karârları kılındı. *İnşâallâhu te‘âlâ* muhât-ı ilm-i âlîleri buyruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân devletlü, inâyetlü, merhametlü, übbetlü veliyyü’n-ni‘am-ı amîmü’l-cûd ve’l-kerem efendim sultânım hazretlerindir.

Fî 19 Cemâziye’l-âhir sene [1]240 / [8 Şubat 1825]

Hüseyin
Vâlî-i Mahmiye-i
Cezayir-i Garb
Hâlâ

Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Hüseyin Paşa kullarının vârid olan kâimesidir

Geçen tevcîhât-ı hümâyûnlarında Cezayir-i Garb Eyâleti’nin paşa-yı mûmâ-ileyh uhdesinde ibkâsıyla ber-mu‘tâd kapu kethüdâsı ma‘rifetiyle gönderilen kürek ve seyfin vusûlünden bahsile ol bâbda îfâ-yı merâsim-i teşekkür ve mahmide mübâderetini mutazammın ve bermûceb-i irâde-i seniyye ocağ-ı mezkûr sefâyini evvel bahârda Donanma-yı Hümâyûnları ma‘iyyetine irsâl olunacağını mübeyyin olmağla geçen sene vukû‘ bulan velâdet-i bâsa‘âdet-i hümâyûnlarının tebşîr ve i‘lânı zımnında ısdâr ve tisyâr olunan fermân-ı âlînin vusûlü cevâbı olmak üzere diğer vârid olan bir kıt‘a kâimesiyle beraber manzûr-ı hümâyûn-ı şâhâneleri buyurulmak için arz u takdîm kılındığı rehîn-i ilm-i âlîleri buyruldukda emr u fermân hazret-i men lehü’l-emrindir.

[illegible][illegible]

هراون بیامد مقرون خسروانچ غایت علیه شاهان وزیران دانی سینه
 قاطبه بادشاهی تفاق و کین سینه با هلالینه و قویولو توپیرانه
 حاد سیه جبار ایالتی کلکان عرش عاجزان مع ایقا و تقیرنه اوده
 بیه بنق نواز شطرنج به نامور مخافطی اولینج اوجانغ منصوره قلعه سی
 لاسم شاکاری و جاکرت اودره ایکنه عواطف علیه غایت ساز و کوارف
 فرخست و اجلا و شغاف ریه ایضای نواز صفاکاری و جیوت واری
 مقروض دجه جاران اولی حکومت تازید ایام محروست و اقال و نواز هکام
 مقروض بنق صداقتفرد صیدریک علی الاطرار دلال السیم هارم و هر زمان
 و دلو غایانو و محملو اینانو و لیسیم عجم لیسیم و لاسم افند و لیسیم و لیسیم
 بیابای عری و اناری و برمهیب اوده علیه شاهان سفایر
 حاقانیه دوز شب نصب نفس نقید و اکتنا و قویانو نازار
 امرانه و لیسیم و صاباری نذر سیمه حفظ و حرارت او جانح
 بر منطوق اطاعت موفقی فرمان عری و مقتضای برغوم غنا خندم
 اوقات صیات مستقام و کوه ضربه اوطای نغمیه مهر و قویانو
 ایام محرو و شکلی اقبالیه زبور صدور و دولت و اجلا و دانی ایام ایام
 بردوام و غایانو و محملو اینانو و لیسیم افند و لیسیم و لیسیم
 انام دج سکود و تبصیبی بوجد و فرخیز جاکرت و هوندی زرقی ابد

جاءه رزقي حاضر واماده فيه في سوفي الله شك اوله بارانلار
 معيت دوتاي هياونه نصرته قوته ازال اوله مني نصيه دوت
 بنه كاتم ايوك بياني بحيد ران جهينه بارك اوج حاصه
 ابلو آييه جاكرت زخارنه اشو وضحال ديت اشغال عاجز
 شير وروقم معاد ديتيه نعيم حطاي دونقاردي قندي ان الله
 كاطلم كابلري بيودلوق اوطار وهجارت ارونق دونق
 غايكو رحمنو ابلو حليم اوج والكم اقم سطره قوتكيد

تاجداريه باطل هياونه شوكتفوت ابقا وضفانه شاخ اوردكاني
 قيوكتدم بنه رينه غناك ابودولوب اوطار شرفانه صدور
 ايه ابقا وماموريت اواركاشانه سرفاني ايله جناب هم ماه خضر
 عاتبنه ملوكانيه غياث واصانه بيوتو خلعت فاخره وسيف ما
 تاجداري صفى جزير حاجي خليل اذري داجلر واسطه سرفانه
 رتو اذري ايت زول اودوق اجري ضابطه شريفان هنيو وايقي
 رابطه بنه كي وجووت رهوت زخارنه اسسارو خطاي تعميل ايله
 استقبال وسرياده تليم وابتجال وحموم مواجهه خاص وعام وخر
 انامع يوسف لب ابرال قلم في فتح وقرنت ومضاميد عيت ايتي
 اعلو واشاعت اوله في اسفدر سلفنت سنيه تاجداري وانظار
 واقال خضره طرشي نيت خالصه سبه بالعمى ابادي كادوق باكله
 جناب كبريا غنشد جناب موجه ثار ام ورب كاخانه عالم وشرانه
 خضردي اولو شوكلو قديكو كراشو ربابو قلم عالم وباشاه هفت
 كشور اقدز وفتح قهر خضرديك مبارك وسعق اولو رحت كرت
 اتوض سولان ليه عواض مشوكة دوزكارو دايسته طماننا على الدولم
 زيود اركله سلفنت اشام سياه طوبيا يايه ملوكانيه ربي مغاره

HAT, 32910

CEZAYİR DÖKÜMHANESİ İÇİN İSTENEN TUĞLA, MÜHENDİS VE ASKERLERİN GÖNDERİLMESİ

Cezayir Beylerbeyi Hüseyin Paşa'nın talebi üzerine Cezayir Dökümhanesi için ateşe dayanıklı tuğlalar, top ve humbara yapımını öğretmek için bir mühendis ve İzmir ve civarından ihtiyaç duyulan askerlerin gönderilmesi

حول إرسال الأجر المقاوم للنار لمعمل الصب في الجزائر ومهندسين لتعليم صناعة المدافع والقنابر فضلاً عن الجنود الذين يحتاجهم الأوجاق من ازميز وأرجانها وذلك بناء على طلب بكير بكى الجزائر حسين باشا

Cezayir beylerbeyisi paşa-yı mûmâ-ileyh tarafından vürûd eden tahrîrâtın işbu bend bend hülâsası manzûr ve mealleri ma'lûm-ı hümayûnum olmuştur. Serhadde beyân oldunduğu vechile vâkı'a ocağ-ı mansûrenin bu misillü müsted'âlarına müsâ'ade-i şâhânemiz bî-dirîğ buyurulması lâzime-i vakt ü hâle evfak görünmekle cümlesi ol vechile tanzîm ve icrâ oluna. Ancak Cezayirli ile Tunuslular beyinde öteden beri bürûdet der-kâr olduğundan fermânlardan başka firârî neferât mâddesiçin bu taraftan başkaca yazılmak iktizâ eder mi etmez mi? Kapudân paşa ile bi'l-müzâkere ne vechile îcâb eder ise öylece icrâ olunsun.

Hâlâ Cezayir Beylerbeyisi Hüseyin Paşa tarafından vârid olan tahrîrâtın hülâsasıdır

Fi 17 Ş. sene [12]40

Cezayir Ocağı Dökümhânesi'nde fırın için her ne türlü türâb ile lâciver[d] kat' olunmuş ve bilâd-ı Nasârâ'dan getirilmiş ise de işe yarar türâb olmadığından nâra dayanmayıp bir mâh mürûrunda hedmolmakda idüğü beyânıyla cenâb-ı Saltanat-ı Seniyye'den dökümhâne fırını için yirmi bin mikdârı tuğlanın sefînenin safrâ yerine vaz'ıyla irsâline müsâ'ade-i aliyeye şâyân buyurulmasın.

Ber-muktezâ-yı vakt ü hâl emr-i gazâ ve cihâda ikdâm olunmakda olduğundan top ve humbara endâhtını ta'lîm ederek bir mikdâr topcu ve humbaracı peydâ etdirilmek farz mesâbesinde ise de top ve humbara endâhtı ilm-i hendese ta'lîmine muhtâc olup Cezayir'de

dahi ilm-i hendese ta'lim edecek kimesne olmadığı beyânıyla Deraliyye'de Mühendishâne-i Hümâyûn'dan takım ve edevât-ı lâzimesiyle beraber fenninde mâhir bir nefer mühendis halîfesi irsâline müsâ'ade buyurulmasın.

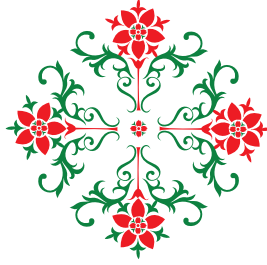
Cezayir Ocağı'nın muhtâc olduğu asâkirin Memâlik-i Mahrûsa'dan irsâli husûsuna müsâ'ade buyurulmakda ve Cezayir'den Tunus ve Trablus'a firâr eden neferâtın kâ'ide-i ocak ve nizâm-ı serhad üzere ahz u girift ve ol tarafda mukîm Cezayir Ocağı vekîlleri ma'rifetleriyle Cezayir'e irsâl olunmakda iken bundan akdem Garb Ocakları beynlerinde vukû' bulan fesâda mebnî Cezayir'den firâr eden neferâtı Tunus Beylerbeyisi teknelere irkâb ile cânib-i Rum'a imrâr ve gâh berren Trablus'a azîmetlerine irâe-i ruhsat eylediğinden hayli neferâtı telef olduğu hasebiyle usûl-i mer'iyeye ri'âyet ve firâr eden neferâtın Cezayir'e i'âde ve îsâle dikkat eylemelerini paşa-yı mûmâ-ileyhe Tunus ve Trablus beylerbeyilerine tahrîr etmiş ise de aslâ isgâ etmeyerek Tunus beylerbeyisi o makûle firârîleri cebren cânib-i Rum'a i'zâm ve tekne bulunmadığı hâlde Trablus tarafına mürûrlarına ruhsat vermekde ve Trablus beylerbeyisi dahi firârî yoldaş tahrîrine ibtidâr etmekde olduğu ve bu keyfiyet Cezayir Ocağı'nın külliyyen harâbiyetini müstelzim olacağı beyânıyla Cezayir neferâtı olarak Tunus ve Trablus'a firâr eden neferâtın cânib-i Rum ve mahall-i sâireye mürûr ve ubûrlarına ruhsat vermeyerek bulundukları mahallerde ahz u girift ve ol tarafda mukîm Cezayir vekîlleri ma'rifetleriyle Cezayir tarafına irsâli bâbında birer kıt'a emr-i âlî ısdâr ve Tunus ve Trablus beylerbeyileri tarafına tisyâr buyurulmak paşa-yı mûmâ-ileyhe iki kıt'a tahrîrâtında tahrîr eder.

Paşa-yı mûmâ-ileyhin ber-vech-i muharrer iltimâsâtından bahsile Cezayir Ocağı'nın ihyâsına bâ'is olacak niyâz-mend olduğu mes'ûlâtına müsâ'ade buyurulmasını mutazammın sa'âdetlü kapudân paşa hazretlerinin tezkiresi bir kıt'a.

Cezayir Beylerbeyisi Hüseyin Paşa kullarının vürûd eden tahrîrâtı hülâsası olup vâkı'a Cezayir Ocağı Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhânelerinden ma'dûd olarak her hâlde esbâb-ı takviyet ve istihkâmına dâir müsted'âlarına müsâ'ade-i seniyye erzân buyurulmak muktezâ-yı şân-ı ma'âli-unvân-ı Saltanat-ı Seniyyelerinden olmak mülâbesesiyle bend-i evvelde Cezayir Dökümhânesi için iltimâs olunan yirmi bin mikdârı tuğlanın iktizâ eden bahâsı cenâb-ı mîrîden i'tâ olunmak üzere Tersâne-i Âmireleri ma'rifetiyle tedârik ve tanzîm ve münâsib sefâyın ile irsâl etdirilmesi ve bend-i sâinde, irsâli istid'â olunan bir nefer işe yarar mühendis halîfesi mevcûdlardan intihâb ve ta'yîn ve iktizâ eden âlât-ı hendesiye dahi Mühendishâne-i Hümâyûnları mevcûdundan i'tâ ve istishâb etdirilerek Cezayir'e irsâl ve i'zâmı husûsunun sûret-i tanzîmi kapu kethüdâsıyla bi'l-müzâkere icrâ-yı muktezâsına mübâderet etmek üzere keyfiyet Humbarahâne-i Âmireleri nâzırı efendi kullarına havâle olunması ve bend-i sâlisde, mestûr olduğu vechile Cezayir-i Garb Ocaklarından yekdiğere firâr eden neferât istishâb olunmayarak kendi ocaklarına i'âdesi tenbîhâtına dâir emr-i âlî i'tâsında bir gûne beis görülmeyip paşa-yı mûmâ-ileyhin işbu istid'âsı vechile Tunus ve Trablus Beylerbeyilerine hitâben sâbıkları kaydlarına bi'l-mürâca'a iki kıt'a fermân-ı âlî ısdâr ve tisyâr olunması ve kapudân paşa kullarının bu husûslara dâir vürûd edip takdîm olunan tezkiresinde ocağ-ı mezkûr için

emsâli misillü İzmir ve havâlisi ve mahâll-i sâireden asker sevki husûsuna müsâ'ade-i seniyye buyurulması paşa-yı mûmâ-ileyhin müsted'âsı olduğu muharrer olduğuna binâen bu vechile dahi sâbıklarına tatbîkan iktizâ eden evâmir-i aliyyenin ısdâr ve i'tâsı husûslarında ne vechile irâde-i seniyye-i mülûkâneleri şeref-sudûr buyurulur ise emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 17 Şa'bân sene [12]40 / [6 Nisan 1825]

Büyük Köprü, Constantine

حالا خبر بکلامی صعبه با طافنده واد اوله خبرند که خود هر سید و پسر

[illegible]

مستحقانه ظهوره طاعت و ادوات لازمه سیله برارفتن ماهر بر نفوذ من ضمیمه سی رساله مساعی بولسین
بر مضنای وقت وصال و نقل و جواره اقامه اولمحقق اولدیفینه طوب و ضربه انداختنی بعلوم ایراک بر مقدار طوبی و ضروی بی اندیشه
نقضی شایسته ابرده طوب و ضربه انداختنی هم هنده نقله محتاج اولو بخزایده وضع هم هنده تعلیم ابج کل کینه اولمغنی بایله و علیله
نک

خبریا و جاذبک محتاج اولیغی عاقل محالک محوره ده ارالی خضغه ماعه بورطقه و خبریه ده تونی و طایله خبریه
نظارتک قاعق اوجاهه و نظم رصد اوزده اخذ و گرفت و اول طرف مقیم خبریه اوجغی و کیلای موقدیه خبریه ارال اولحقه اکیه نونم
غیب اوجاقای بنیزه و قوعولاره فاده خبریه فراریه نفاق تونی ریکبسی نکرده اکراب اید جانب رومطامدر و کاه بر طایله
غیرغینه الیه رخصت اکیه خبریه خبرانج اجه اصلا صفا انجیه رش تونی بکیرکسی اوصوله خبریه خبریه و یوکیف خبریه
یا سای مولیه تونی و طایله بکیرکبینه خبرانج اجه اصلا صفا انجیه رش تونی بکیرکسی اوصوله خبریه خبریه و یوکیف خبریه
ونده یوکیف خبریه طایله طرفه مورارینه رخصت و ریکب و طایله بکیرکسی زنی زنیو لاج قیرینه اندر انکله اولیغی و یوکیف خبریه
اوجاغلک کلیه خبرانی مستم اولیغی یا طایله خبریه نفاق اولیغی تونی و طایله خبریه موقدیه خبریه ارالی اجه بورطقه
اوجاغلک کلیه خبرانی مستم اولیغی یا طایله خبریه نفاق اولیغی تونی و طایله خبریه موقدیه خبریه ارالی اجه بورطقه

رضف و بر مبرك بولند كه عدد
و نوسن و از بسى بكلى طرقت سيار بولند صومليه ايجى قطع كوتيس
مدى اريك بر جو كو دالها شده كنه

153

CEZAYİR İLE TUNUS ARASINDAKİ SOĞUKLUĞUN GİDERİLEREK, İSLAM BİRLİĞİNİN KUVVETLENDİRİLMESİ

Garp Ocakları arasında eskiden beri mevcut olan ve önemsiz sebeplerle bozulan dostluğun, İslam birliği çerçevesinde güçlendirilmesi ve buna bağlı olarak Cezayir'den Tunus'a firar edenlerin de memleketlerine iade edilmesi

تحسين العلاقات القائمة منذ القدم بين أوجاقات الغرب والتي تردت لأسباب غير مهمة وتعزيزها في إطار الوحدة الإسلامية وإعادة الفارين من الجزائر إلى تونس إلى بلادهم

Buyruldu

Kayd şod

Tunus Beylerbeyisi Mahmud Paşazâde Hüseyin Paşa dâmet ma'âlîhi'ye hüküm,

Memâlik-i mevrûse-i şâhâne ve serhaddât-ı mansûre-i pâdişâhânemden olan Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb Ocakları ahâlîsi muktezâ-yı diyânetleri üzere küllü mü'minüne ihvetün nass-ı şerîfine ittibâ'en gûyâ cümlesi bir ocak hükmünde öteden beri birbirleriyle ülfet ve meveddet ve nizâm-ı kadîmlerinin tatarruk-ı hâlelden vikâyesi mâddesinde yekdiğere muvâfakat ve mu'âdadât ve dâimâ ittihâd-ı kulûb ile birbirine kufl-i metîn ve kuvvetü'z-zahr olarak izhâr-ı gayret ve şecâ'at edegelmîşler iken biraz vakitden beri Cezayir-i Garb ahâlîsi ile Tunuslu beyninde ba'zı bî-esâs esbâba mebnî mu'âdât ve mübâyenet vukû'uyla bu esnâda mücerred icrâ-yı gayz u gazez zımnında Cezayir Ocağı'ndan Tunus'a firâr edenler kabûl ve tevfiğ ile mahâll-i sâireye imrâr olunmakda olduğu istihbâr ve tahkîk olunmak mülâbesesiyle fî-mâba'd o makûle firârilere zuhûr eder ise kabûl ve tevkîf olunmayarak derhâl ahz u girift ile ocağ-ı mezkûre vekîllerine teslîmen geldikleri mahallere i'âde kılınmaları husûsu sen ki, mîr-i mirân-ı mûmâ-ileyhsin sana sadr-ı a'zâmım cânibinden mukaddemce mektûb tahrîr ve tesyîriyle tavsiye ve tenbîh kılınmış ise de el-yevm Cezayir'den Tunus'a firâr edenler geriye i'âde olunmayarak berr-i Şam taraflarına mürûrlarına irâet-i ruhsat olunmakda olduğu bu def'a dahi bi'l-ihbâr tahkîk-gerde-i şâhânem olup bu sûret zikrolunan Cezayir Ocağı'na mazarratı mûcib ve inhilâl-i şîrâze-i nizâmlarını müstelzim ve müstevcib bir keyfiyet idüğü zâhir ve ale'l-husûs ocağ-ı mansûreler beynlerinde mukaddem gelen uhuvvet-i dîniyye ve

mu‘âdadât-i İslâmiye’ye yakışır şey olmadığına binâen bu misillü şeyler min-küllü’l-vücûh rızâ-yı meyâmin-irtizâ-yı mülûkâneme münâfî ve mugâyir olmakdan nâşî vusûl-i emr-i şerîfimde ba‘d-ezîn Cezayir-i Garb Ocağı tarafından firârî neferât zuhûr eder ise zinhâr tesahhub ve kabûl ve diyâr-ı uhrâya mürûrlarına irâet-i ruhsat olunmayarak derhâl vekîllerine teslîmen geriye i‘âdeleri husûsuna mezîd ikdâm ve dikkat eylemen fermânım olmağın şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı übbehet-makrûn-ı mülûkânem mücebince tenbîhen ve ihtimâmen mahsûsen işbu emr-i celîlü’l-kadrim ısdâr ve ( ) ile tisyâr olunmuşdur.

İmdî mecbûl olduğun kâr-güzârî ve dirâyet muktezâsı üzere ba‘de’l-yevm ocağ-ı mezkûrdan o makûle firârîler zuhûr eder ise tarafından aslâ ve kat‘â tesahhub ve kabûl olunmayarak ve mahâll-i sâireye mürûrlarına ruhsat ve cevâz göstermeyerek hemen geldikleri gibi vekîllerine teslîmen geriye i‘âdeleri emrine kemâl-i i‘tinâ ve mübâderet eylemen irâde-i aliyyem muktezâsından idüğü ve bundan sonra mugâyir-i emr ve rızâ bu makûle hareket vukû‘a gelir ise hakkında mûcib-i mes’ûliyet olacağı ma‘lûmun oldukda ber vech-i meşrûh amel ve hareketle infâz-ı emr ve irâde-i şâhâneme vüfûr ikdâm ve dikkat ve hilâf-ı rızâ vaz‘ı tecvîzden be-gâyet tevakkî ve mübâ‘adet eylemen bâbında.

Fî Evâil-i Cemâziye’l-âhir sene [1]242 / [9 Ocak 1827]

II. BÖLÜM

FRANSIZ İŞGALİ VE İŞGAL SONRASINDA CEZAYİR İLE SİYASİ İLİŞKİLER

الباب الثاني
الاحتلال الفرنسي والعلاقات السياسية مع الجزائر إبان
الاحتلال

CEZAYİR-İ GARB OCAĞI İLE FRANSA ARASINDA ÇIKAN ANLAŞMAZLIĞIN GİDERİLMESİ

Cezayir-i Garb Ocağı ile Fransa arasında savaşa sebep olacağı anlaşılan diplomatik krizin, barış yoluyla giderilmesi için padişahın özel yetkilerle Tahir Paşa'yı Cezayir'e gönderdiği

إيفاد طاهر باشا من قبل السلطان إلى الجزائر ومنحه صلاحيات خاصة للقيام
بإنهاء الأزمة السياسية بين أوجاق الجزائر وفرنسا والتي قد تؤدي إلى وقوع
الحرب بينهما، وذلك بالجوء إلى الطرق السلمية

Kâim-makâm Paşa

İşbu takrîrin ve kaleme aldırılan fermân müsveddesi manzûr ve ma'lûm-ı hümayûnum olmuştur. Müsveddenin sebk ve ibâresi yolunda ise de şu “aralarına kılınç girmeksizin” ta'bîri zât-ı maslahata muvâfık görünmediğinden o mahallini çizdim ve kenarına işâret eyledim. Bu vechile tebyîz olunup bâlâsı hatt-ı hümayûnumuzla tezyîn olunmak üzere taraf-ı hümayûnuma arz u takdîm olunsun.

Şevketlü, kerâmetlü, mehâbetlü, kudretlü velî-ni 'metim efendim pâdişâhım

Cezayir'e me'mûr Tahir Paşa kulları geçen gün Bâb-ı Âlîlerine gelip kendisinin usûl-i me'mûriyetine dâir kaleme alınmış olan ta'lîmnâme i'tâ ve şifâhen tefhîmât-ı lâzıme tebyîn ve ilkâ olunarak mûmâ-ileyh bendeleri vâkı' olan ifâdesinde Cezayirinin kendisinin mazbût ve mücerrebi olan hâllerine göre bunların akıllarını kandırıp yola yatırmak yalnız şifâhen nush u pend ile hâsıl olamayarak öteden beri bunların i'tibârları tuğrâlî fermân-ı âlîyye olduğundan kendisinin me'mûriyetini ve Cezayirliye iktizâsına göre tenbîhât-ı seniyyeyi mutazammın yedine bir kıt'a dahi fermân-ı âlî ısdâr ve i'tâsı lâzım geleceğini beyân eylemiş ve ba'dehu keyfiyeti serasker paşa bendeleriyle dahi müzâkere ederek serasker-i müşârun-ileyh dahi Bâb-ı Âlîlerine vürûdunda vâkı'a paşa-yı mûmâ-ileyhin ifâdesi gâyet yolunda olarak istediği fermân-ı âlînin ısdârı ve belki tenbîhât-ı seniyye gereği gibi müsmir ve müessir olup da avn-i Hak'la şu maslahatın bitirilmesini mûcib olmak üzere yazılacak fermân-ı âlî bâlâsının mübârek hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn-ı şâhâneleriyle dahi tevşîhi münâsib olacağını ifâde etmiş olmalarıyla fi'l-hakika Cezayirinin ahvâl-i mazbûtasına ve

maslahatın ehemmiyetine nazaran müşâr ve mûmâ-ileyhimâ kullarının re'y ve ifâdeleri îcâb-ı hâle muvâfık görüldüğünden ol vechile paşa-yı mûmâ-ileyh ve Cezayir beylerbeyisi ve sâire hitâben tenbîhât-ı lâzimeyi hâvî bir kıt'a fermân-ı âlî müsveddesi kaleme aldırılmış ve manzûr-ı hümâyûn-ı mülûkâneleri buyurulmak için arz u takdîm kılınmış olmağla paşa-yı mûmâ-ileyh kullarına bu vechile fermân-ı âlî i'tâsı ve müsvedde-i mezkûrenin sebk ve ibâresi muvâfık-ı irâde-i seniyye-i şâhâneleri buyurulur ise bi't-tebyîz bâlâsının mübârek hatt-ı kerâmet-nukat-ı mülûkâneleriyle tevşîhi zımnında atabe-i ulyâ-yı şehen-şâhîlerine arz ve tesyâr olunacağı muhât-ı ilm-i âlem-ârâ-yı şâhâneleri buyruldukda emr u fermân şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü velî-ni'metim efendim pâdişâhım hazretlerindir.

*

Kaleme aldırılan fermân-ı âlî müsveddesidir.

Mîr-i mîrân-ı kirâmımdan olup bu def'a Cezayir-i Garb tarafına me'mûr ve ta'yîn kılınan Tahir ve Cezayir-i Garb beylerbeyisi ( ) dâme-ikbâlehümâya ve müfti ve ulemâ zîde ilmühuma ve Cezayir dayıları ve iş erleri zîde kadrühuma hüküm,

Memâlik-i Mahrûsetü'l-mesâlik-i şâhânemden olan Cezayir Ocağı'yla Fransa Devleti beyninde biraz vakitten beri tekevvün etmiş olan münâza'anın sebep ve menşe'i bir mâdde-i cesîmeye mübtenî olmayarak Fransa konsolosu hakkında mu'ûmele-i tekdîr vukû'u ve Fransa tüccârına ba'zı ta'addiyât îsâli misillü mevâdd-ı cüz'iyeden ibâret olmak hasebiyle beynlerinde tesviyesi me'mûl iken gitdikçe kesb-i iştîdâd ederek Cezayirli muhârebe için kendilerine takvîyet vermekde ve Fransalu dahi iki seneden beri bunları abluka ile sıkışdırmakda olduğundan şu mâddenin bilâ-muhârebe indifâ'ıyla Fransalu tarafından kendilerine zarar ve hasâret vukû'a gelmemek üzere mücerred himâyet ü siyânetlerini ilzâmen bundan akdem İzmir'de olan Cezayir Müftüsü Sâbık Halil zîde-ilmühû Dersââdetime celb ile bu mâddenin ilerisi uygunsuz görüldüğünden suhûletle bitirilmesi vesâyâsını şifâhen kendilerine ifâde ve tefhîm eylemek için Cezayir'e gönderilmiş ise de henüz münâza'a-yı mezkûre ber-taraf olmadığından mâ'adâ el-hâletü hâzihî Fransalu tarafından berren ve bahren tedârikât-ı harbiyeye teşebbüs olunduğu alenen söylenilmekde olarak rivâyât-ı vâkı'a ve kırâat-ı hâliyye nazaran maslahat bu hâl üzere kalmak lâzım gelse netîcesi Cezayirli hakkında gâyet muzır olacağı tebeyyün edip bu sûret ise nezd-i meâl-i vefd-i şâhânemde marzî olmadığından iki tarafa dahi hayırlı olmak üzere aralarına şiddet-i husûmet girmeksizin ve nihâyetinde muhârebeyi müntic olmayarak beyhûde sefk-i dimâ-ı i'bâdı müstelzim olmaksızın şu münâza'anın mu'accelen def' u ref'i zımnında taraf-ı Saltanat-ı Seniyyemden mevsûk ve mu'teber ve dirâyet ve fetânetiyle ma'rûf ve müştehir birinin mahsûsan Cezayir'e me'mûr ve ta'yîn kılınması îcâb edip sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin. Sen evsâf-ı mezkûre ile mevsûf hademe-i Saltanat-ı Seniyyemden olarak hakkında bi'l-vücûh hüsn-i i'timâd ve i'tikâd-ı mülûkânem der-kâr ve bi-avnihi te'âlâ bu maslahatın uhdesinden gelmeğe liyâkat ve iktidârın bedfîdâr olmak mülâbesesiyle karîha-i sabâha-i hümâyûnumdan bu mâddeye ruhsat-ı kâmile ile me'mûriyetin husûsuna irâde-i seniyye-i pâdişâhânem ta'lîkiyle ol bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem sahife-pîrâ-yı sudûr olmuş ve senin bu vechile

me'mûriyetin keyfiyeti hizmet-i riyâsetden Dersaâdetimde mukîm Fransa Devleti elçisine bildirilerek Cezayirli tebe'a-i Saltanat-ı Seniyyemden olup Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'd-devâmım ile Fransa Devleti beyninde dahi silm ve safvet der-kâr olmakdan nâşi ba'de-zîn devlet-i müşârun-ileyhâ cânibinden dahi esbâb-ı husûmet ve mu'âdatın ref' ü izâlesiyle beyne't-tarafeyn husûl-i muvâfakat ve iltiyâma teşebbüs olunması devleti tarafına tahrîr eylemesi ifâde kılınmış olmağla bi-mennihi te'âlâ sen bu taraftan hareket ve serî'an ol cânibe varıp dirî'a-i kuvve-i hâfızan kılınan vesâyâ-yı lâzime ve tefhîmât-ı mukteziyeyi Cezayirliye ifâde ve tebyîn ve senin bunlar hakkında her türlü şükür ve şikâyetin nezd-i pâdişâhânemde müsmir ve müessir olacağına mebnî re'y ve irâdene muhâlefet sûretine teşebbüs etmeleri lâzım gelir ise haklarında mûcib-i vehâmet olacağı gûş-ı hûşlarına gereği gibi ilkâ ve telkin ederek ve iktizâsına göre devlet-i müşârun-ileyhâ tarafıyla dahi muhâbere eyleyerek muktezâ-yı ruhsat-ı kâmilen üzere devlet-i müşârun-ileyhâ ile beynlerinde vâki' ve mümted olmuş olan münâza'a ve münâfesenin alâ eyyi hâl def'ü ref'iyle te'lif ve iltiyâm-ı tarafeyn ve ıslâh ve tevfk-i zâtü'l-beyn esbâb ve vesâilini istihsâl ve istikmâle sarf-ı ru'yet eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî rikâb-ı müstetâb-ı mülûkânemden işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve bâlâsı hatt-ı hümayûn-ı übbet-makrûn-ı şehriyârânemle muvaşşahan yedine i'tâ olunmuştur. İmdi seni miyâne-i emsâlinden bi'l-intihâb bu emr-i ehemme ta'yinden maksûd sana bi'l-vücûh der-kâr olan hüsn-i zan ve i'tikâd-ı pâdişâhânem iktizâsınca şu maslahatın bilâ harb ve cidâl bitirilmesine muvaffak ve muktedir olmağının me'mûlüne mebnî olmakdan nâşi lâzime-i dirâyet ve me'mûriyetin üzere bu bâbda sana etrafiyla vâki' olan tenbîhât-ı seniyye-i mülûkânem muktezâsını yoluyla icrâ ederek şu münâza'anın müntic-i muhârebe olmaksızın bâ-yı vech-i kân def'ü ref'i husûsuna mezîd ikdâm ve dikkat eylemek matlûb-ı mülûkânem olduğu ma'lûm-ı dirâyet-melzûmun olduğda i'fâ-yı me'mûriyetine âna göre davranarak senden me'mûl ve muntazır-ı şâhânem olan âsâr-ı mehâm-şinâsî ve dirâyet ve levâzım-ı kâr-güzârî ve reviyeti ibrâz ve izhâr ve *bi-avnihi te'âlâ* itmâm-ı maslahata muvaffakiyetle isticlâb-ı teveccühât-ı mekârim-gâyât-ı mülûkâneme âsâr-ı nakdîne-i vüs' u iktidâr eylesin ve siz ki beylerbeyi ve müfti ve ulemâ ve sâir mûmâ-ileyhimsiz mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh bu husûsa yani Cezayirli ile devlet-i müşârun-ileyhâ beynini te'lif ve tesviyeye taraf-ı bâhirü's-şeref-i mülûkânemden ruhsat-ı kâmile ile mahsûsan me'mûr ve müte'ayyîn olduğu ve cümleiniz hakkında vâki' olacak şükür ve şikâyeti nezd-i meâl-i vefd-i şâhânemde müsmir ve müessir olacağı cezmen ve yakinen ma'lûmunuz olduğda Cezayir Ocağı öteden beri tebe'a-i Saltanat-ı Seniyyemden olarak her hâlde zât-ı hilâfet-simât-ı şehriyârânem tarafından şeref-bahş-ı sünûh ve sudûr olan emr u fermân-ı pâdişâhâneme itâ'at ve inkıyâd ile tahsîl-i rızâ-yı meyâmin iktizâ-yı mülûkâneme dikkat cümleimize farîza-i zimmet ve *ma'âzallahi te'âlâ* hilâfî vaz'-ı hareket hakkınızda müstevcib-i şe'âmet ve vehâmet olmakdan nâşi âna göre akılâne ve rızâ-cûyâne amel ve harekete mübâderet ve mazmûn-ı emr u irâde-i hidivânemi lâzım gelenlerin mesâmi'-i intibâhlarına gereği gibi telkîn ve ilkâ birle her hâlde mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin re'y ü irâdesine muvâfakat ve mütâba'at ve zinhâr tedbîr ve tenbîhâtına münâfî hâl ve hareketden begayet tehâşî ve mucânebet eylemeniz bâbında.

فقد المبرورون في طاعة الله تعالى

[illegible]

وآمدنك اذ دره بولیده كا اطفاله واقع الولایه بنیفات - سلطنتك قضائی بولیه ابرار ملك
خونازن ملك تنخ مجاربه الحشره باى وجهه كانه دفع ورضی خطبه سیزدهم ودفن اماكن طلبه
ملوكك واولیین معلوم وایمذ ملك اولقره ایقای مودیکه اكاوړه طورانه سنده نهول و
نهان اولاده اناارسلانستنی وولایت ولایت كاركردی وروی ایزد ازلطاد وعبودتعالى اتمام
مؤنضله تجدد نفقات كا وعبایات ملكانه نارنقده ورسع اقتدارالمیه وكره بكارك
وضعی وعلما ولسا سولكك سیریه موی اله بعضه یعنی خیرولایله دولت شان اراپايتی
نالیف نسویه لطیف باهالطرف ملككانه ورضف كامله اله فخصها مود وسمیه الیثغ
وعله كرمقده واقع اولاین كرككای نه عالینف نه هارنده مرموز اولاین خیرا وفسا
ملوكك اولقره خیرا اچنی ازیه روضه سلطنتیه مدر اولدره اهرالده ولف خاكرستانت
شهر بارایم ظنیه شفعج شفعج وصد واولاده امروزامه باران هارنه اطاعت وایضا وایله تحصیل
رضای سیه انضای ملككانه ودفن حله كره ورضف ودفن وعماراللهی خلائفی وضع وكره ففكر
سحب شانت ووفات اولینف تانی اكاوړه عافله وراضوباره عمل وكره بارودف
وضمونه امرالوده خدیوای لایم طلالك سامع انبا هله كرككی نصیه وانا به اهرالده
سیریه موی اله ملك زای واروده نه موافقت وناایف ورفزار نه ریتلانه نانی حال وكره
نایف قانی وعبایات الملك بانه
اواقره شفی

ماسونيك فقهه اراده سنة يار هاتم قفيله اولاده نظره مني كنهونه شاهانم عفيفه
 صد واطم ونيك بوجوه يارونيك كيني خدمت رياسته ووسا قديم زار دوت بيه
 بيدرله زك خيره بوجوه سطره ستره اديب دوت علي ادي الدوام اليه فزار دوت بيه فتم
 خدمت وركا واطمونه نتي بعاينه دوت شادالرا جانين دوت اسباب خدمت وسارونيك في
 دارالرسله به الطيفه حصول موافقت والبارتنت الحسن دوت طيفه خير ليس افاده فتمسك اوطله ه
 نظري سهر طيفه من كرت وسيل الطمانه وادوب وديف فوزه حافظك كلام وصايات لاديه وفترت
 تقصير في خبره افاده ونيك ونيك بولخصه هردوروسكر ونيك زك يار شفاينه فتمونه
 اليفه نتي راي ولاده كخالف صورة نتي اتماري لاديه ككولوسه قطره سحر وفات اليفه كوني
 هتايه كني كني الفا ولفيه اديك وادضا كوره دوت شادالرا طيفه دوت مجاير اديك قطره
 دقت كاطله ك اوزه دوت شادالرا اليه بيليره واقع وقت اولم اولاده فتمونه وسارونيك على
 وقع وديفله ناليف واليار طيفه واصلاح ونفوسه ذات اليه اسباب ووسا مني كخطا وكنا كوني
 دوت الماك فزار طيفه بونتي حاري وكاب منهب ملكا مني اسبوا بيل القدم اصدا
 وبالي نظره مني بتمقوده شهر يارمله شخا يركه اعنه الخضر ابي نتي بار اسكند
 بالاقاب بولر اقمعديه سقوط كاياجه وركا اولاده حسنه واقفا واديه شاهانم ايضا
 نوصليك بديوب وصال بولس موني فتمونه اوطله ك بولس نتي اقمع نتي لاديه ونيك

CEZAYİR'İN GERİ ALINMASINA YÖNELİK DÜŞÜNÜLEN TEDBİRLER

Cezayir'deki işgallerinin kalıcı olması için imar faaliyetlerinde bulunan Fransızların, ayrıca Tlemcen ve Cezayir sahillerindeki niyetlerinin de Osmanlı Devleti tarafından bilindiği, dönemin siyasî gelişmeleri dikkate alınarak Cezayir'in geri alınması hakkında çalışmalar yapılması

قيام الفرنسيين بحركة إعمار في الجزائر لديمومة احتلالهم، ومعرفة العثمانيين بنواياهم في سواحل تلمسان والجزائر والعمل على استعادة الجزائر مع الأخذ بنظر الاعتبار التطورات السياسية في ذلك الوقت

Fransız Devleti Cezayir'i zabtetmesinde ta'addî etdiği şöyle ki; Devlet-i Aliyye ile olan şurût-ı kadîmelerine ve müceddeden tertîb olunan uhûd-ı mevâsıklarına münâkız olduğu ayânken cemî' ecnâsın ve Avrupa Devletlerinin i'timâd ve i'tibâr etdikleri hukûk-ı beşeriyeye muhâlif olduğu sebeben Frenklerin cümlesi Cezayir'i temellük etmesi husûsunda nizâ' ve münâkaşa etdiklerinden başka Devlet-i Aliyye'nin bu husûsa râzî olmayıp mâlik olduğu eyâletin istircâ'ını i'lân ve teşhîr buyurup kirâren Fransa Devleti'ne tahrîr ve inzâr buyurulmuş iken Fransızların bildiklerinden şaşmadıklarından vâfir müddetten beri meskûtün-anhı kaldığında Fransızlar, Cezayir'i temellük etmişler gibi hedm ve binâ ve bey' ve istîcâr ve tebdîl ve tağyîr gibi ma'lûm ve mesmû' hareketlere meşgûl oldukları tûl müddete bâliğ olur ise şerî'at-i mutahharamızın kavâ'id-i fıkhiyyelerinde mukarrer olduğu gibi Frenklerin umûmen ittifâk etdikleri kâ'ide-i külliye mücebine mâlik olan kimesnenin müte'addî ve fuzûlî olan kimesnenin tasarrufâtına sukût etmesi hukûk mütâlebesini iskât eder ve bu cihetden fukahâ-i İslâm hazretleri müddet-i sukût muskıtı takdîr etmişler. Müddet-i müte'addîdeyi tecâvüz etdiğinde müte'addî olan kimesnenin tasarrufu nüfûz bulup mütâlebeye ve mümâna'aya mecâlî olamaz. Bu husûs ma'lûm-ı ricâl-i Devlet-i Aliyye hazerâtı olduğu gibi mel'ûn Fransızlar Cezayir'in sevâhilinde bulunan memâlik zabtetmelerine cesâret etdiklerinden mâ'adâ Tilimsan (Tlemcen) memleketine varmaları ve sahrâ ve cibâlî urbânla muhârebe etmeye şürû' etdikleri ma'lûm-ı sa'âdetleridir. Konstantine [Constantine] Eyâletinde bulunan el-Hâc Ahmed Bey kulları eyâletin urbânıyla ittifâk edip oşr-i şer'îlerini kendüye takdîm edip ve kelime-i vâhîde üzere oldukları ve Hâc Ahmed Bey'in Devlet-i

Aliyye'ye ilticâ edip istigâse ve isti'âne ettiği meşhûr iken ve melâhim-i kübrâya şürû' etmezden mukaddem arzuhâlini Devlet-i Aliyye'ye takdîm ettiği husûslar Fransız keferenin ma'lûmları olduğundan Kostantine Eyâleti'ne varmaya cür'etleri olmamış iken Devlet-i Aliyye tarafından bir eser zuhûr etmeyip kapudân-ı deryâ hazretleri Trablus Eyâleti'ne azîmetinde şakî olan Tunus vâlisi Fransızların himâyetlerine ilticâ edip ve niyet-i habîseleri mûcebince Fransızlar ile ahidnâme iltizâmına ve tertîbine tecâsür ettiğinde Fransızların tama'-ı aslîleri taharrük edip bu husûsu ağrâz-ı fâsîdelerine ni'me'l-vesîle i'tikâdında fırsatı iğtinâm etmek bâbında mesmû'umuz olduğu vech üzere on iki bin asker tedârik edip mûmâ-ileyh el-Hâc Ahmed Bey'in üzerine varmak kasdıyla Bone [Annaba] memleketine varılmışlardır. Hâc Ahmed Bey kullarının galebesi olmadığı sûrette bedenlen sağ dönmeleri mümkün olamaz. Kostantine memleketi[ni] boş bırakıp, sahrâda bulunan akrabalarının yanlarına varması muhakkaktır ve Fransızlar Kostantine memleketini zabtedip ehl-i İslâm'ı teşfî ve temzîk etmeleri bu mülâhaza ile ki Kostantine memleketinde karâr etdiklerinde Tunus vâlisi kendilerine bend olur ve Fransızların ba'zı generalleri gibi ra'iyeyi istir'â etmelerine sa'y ve müsâ'ade eder. Sâbık biraderi Hüseyin Paşa sâmeahullah Fransızların Cezayir'e istilâ etmelerine i'âneti olduğu gibi bu şıkkı Mustafa biraderi dahi Cezayir Eyâleti'nin mahsûlüyle temekkün ve temellük etmelerine i'ânet etmesi ayândır. Bu târihe değin Fransızların Cezayir'den bir menfa'atleri yokdur ve senevî otuz milyon Frank ki iki yüz kırk bin kese akçe masraf etmekdedirler. Bu masraftan kendilerine mecl hâsıl olur me'mûlünde iken Tunus vâlisinin Fransızlar ile olan ittihâdından eyâletin mahsûlünü ve îrâdını zabtetmelerine müsâ'ade ve mu'âvene edeceğini bilirler. Bonabarta'nın (Bonaparte) âmâl-i habîseleri gibi şey'en feşey'en âhar eyâletlere tetâvül ve ta'addî etmeleri ve nihayetü'l-emr Mısır vâlisine ittisâlleri gibi fesâdların zuhûr etmesi ayândır ve bu dereceye vardıkda ecnâs-ı Nasârâ'nın Fransızlara olan mu'âraza-i sâbıkaları sâkit olacağı ve Mısır vâlisinin azîmet-i habîselerinde olan mefsedetlerin zuhûra gelmesi efkâr-ı sahîha ile teemmül eden ricâl-i devlete hafî değildir ve Cezayir'i Fransızlardan istircâ' etmeye Devlet-i Aliyye'nin mecâlî kalmaz. Gerçi bu makâmda i'tirâz tarîkiyle denilir ki bu husûslar Devlet-i Aliyye'ye hafî değildir ve ihmâl buyu[r]ulmamışdır ve Hâc Ahmed Bey kullarının istigâselerinden i'râz buyurulmamış ve Cezayir'in rücû'unu me'mûl edip ol eyâletde bulunan ehl-i İslâm'ı bu musîbetlerden inkâz etmek ehemmi-i umûr olduğundan Avr[u]pa memâlikine süferâ-i muhteremlerini irsâl edip yedi bin kese akçeden ezyed süferâlarına masraf buyurulmuşdur. Hâlâ bu bâbda ehaffü'z-zarârın husûsunu mülâhaza etmekdedir ve vakt-i fırsatı tarassud etmekde küfrün millet-i vâhide olduğunu bildiğinden ve hükmi-i tuğyân ve tecebbürlerini mülâhaza ederek vaktin muktezâsınca hareket etmektedir ve bu vaktin hükmünde Cezayir'i Fransızlar'dan istircâ' etmek sûretinde Mısır vâlisiyle olan in'ikâd-ı muhabbetlerinden Mısır vâlisini müstakillen bir devlet i'tibâr etmeleri ve Mısır'dan ve Şam'dan istedikleri menfa'atlere müsâ'ade olunacağı husûsu mürâ'ât edip bu makûle fesâda teheccüm ve cür'et etmeleri ihtimâlden neş'et edecek fesâdı *halifetullâhi fî-arzihi* şevketlü efendimiz hazretlerinden mâ'adâ ayn-ı teyakkuz ile mülâhaza eder kimse yokdur ve illâ bu makûle muhâtaralı ihtimâller olmasa ricâl-i devlet Bâb-ı Âlî'den bu husûsu te'hîr buyurmayacakları bedîhîdir. Bu i'tirâzın mukaddemâtına mu'ârazamız yok iken nasîhat ve tezkîr bâbından olarak usûl-i politika üzere hüccet ve bürhânla cevâb-ı abîdânem şöyle ki; Fransızları Kostantine'den men' etmeye vakit olmayıp diyâr-ı ba'idede

bulunduğundan bir tedârîke mecâl yok iken Devlet-i Aliyye'nin Rusyalı ile olan ahidnâme husûsunda Rusyalının ızdırâbı ve iştibâhı olup Devlet-i Aliyye'nin ahidnâmelerine vefâsı var mıdır? Yâhud İngiliz elçisinin mukâseme husûsunda cevır ü ta'addîye nisbet ettiğinden ve sırran Mısır vâlisiyle ittihâd üzere olduğunu ithâm ettiğinden Devlet-i Aliyye'nin ahidnâmeleri ibtâl ve ilgâ olunmuş mudur? Rusyalılar bu husûsda tereddüd üzere olduğundan mâ'adâ İspanya fitnelerine ve Bortukal (Portekiz) husûsuna mütâlebesi ve münâza'ası vardır. Hâl böylece iken Devlet-i Aliyye tarafından Rusyalıları Cezayir'in mâddesini ve istircâ'ını söyletme husûsunu teklîf buyruldukda mûmâ-ileyh ahidnâmenin tashîhine unvân olduğundan başka İspanya ve Bortukal mâddelerine şürû' etmelerine ni'me'l-vesîle olacağı ayândır. Abd-i hakîrin nasîhat ve tezkîr bâbından münâsib gördüğü ve'l-ilmü indallâh bu ki Rusya elçisi Cezayir'in husûsuyla mufâtaha olundukda kendüye gayret ve iftihârın husûlüne vesîle olur. Zirâ muktezâ-yı makâmıla mükâleme olundukda iki taraflı menfa'atlerine mûcib olur. Evvelâ Devlet-i Aliyye ile olan uhûd ve mu'âkadenin sübûtuna ve teekküdüne delîldir ve sâniyen bu münâsebetle merkûm İspanya ve Bortukal mâddelerini fasletmeye ve münâza'alarına mukaddime olması ayândır ve olmasa da mücerreden ahidnâme mücebince Devlet-i Aliyye'nin maslahatına ve menfa'atine dâir tekellüm etmesi mûcib-i iftihârları olduğuna binâen ihtimâm edeceği ayândır ve andan mâ'adâ Nemse Devleti[ni]n mûmâ-ileyh İspanya ve Bortukal mâddelerinde Fransızlar ile münâza'aları vardır. Cezayir'i Fransızlardan istircâ' etmek zımnında merkûm mâddeleri meydana çıkarıp nizâ' ve mükâlemelerine vesîle olacağını bildiğinden mâ'adâ Devlet-i Aliyye'nin memâlikinden olan menfa'atleri zımnında müsâ'ade ve ihtimâm etmesi muhakkak menzilesindedir. Bu siyâkda Frenk tavâifi birbirlerine düşürmek ve musallat etmek mümkün oldukça dîn-i İslâm'ın menfa'atleri husûl ettiğinden başka birbirlerine olan meşgûliyetden mekâyidlerinden ve sû-i kasdlerinden istikfâ olunmasına Kelâm-ı Kadîm'de *"İnnâ erselne's-şeyâtîne ale'l-kâfirîne tû'ezzihim ezzen"* hitâb-ı şerîfiyle işâret buyurulmuşdur. Bu husûsa şürû' olundukda Beylikci Efendi hazretlerine evâmîr-i aliyeyi tevcih olunması ve Cezayir'i istircâ' etmek zımnında letâfetle muhâtaba buyurup ve olan cevâblarını kitâbetle tahsîl etmeye tahayyül etmeleri ve husûlünde sûretini Devletlû Reşid Bey Hazretlerine irsâl buyurduğunda Reşid Bey Efendi Hazretleri dahi İngiliz Devleti'ne ifâde edip ve ta'rîf ve ifâde tarîkiyle Devlet-i Aliyye'nin İngiliz Devleti'ne olan hüsn-i sadâkatinden nâşî Fransızlar ile olan ittihâdlarını mürâ'ât ederek Cezayir'i istihlâs etmeye Arabistan'ın urbânlarını ve civârlarında olan Müslümânları Fransızlara taslît ettirmişdir ve Fransızlar ahd-i misâklarını nakzetdikleri ve Cezayir'i temellük etmiş gibi tasarruf etmesi uhûd-ı kadîmeye ve 1206 sene-i Hicriyye ve 1817 sene-i Mesîhiyye târihinde akdolan şurût ve uhûda sarâhaten muhâlif olduğunu ifâde buyurup hâl böylece iken mülâcece ve muhâsama tarîkine Devlet-i Aliyye'nin sülûk buyurmadıkları ancak İngiliz Devleti'ne olan hüsn-i mu'âmelele mürâ'ât etmekteyken ve zımnın olan maslahat şöyle ki; sırran düşmân olan Rusyalıya hüccet olup Leh mâddesinde olan ahdine vefâ ettirmek Cezayir'in istircâ'ına mevkûfdur gibi vâfir mübâhisleri ve vekâyî'-i hâliyyeleri tanzîm edip Reşid Bey Hazretleri İngiliz Devleti'ni hüccet ve bürhânla ilzâm ettirmesine iştibâh yokdur. Abd-i hakîrin bu husûslara me'mûriyeti olduğu sûrette mufasssalan tahrîr etmekde kusûrları yokdur. Hâsıl elkelâm bu makûle hareketle dîn-i İslâm'ın menfa'atli maslahatları tahsîl etmekde Devlet-i Aliyye'nin bir muhâtaralı nesneye ta'arruz etmeyerek Cezayir'in eyâletinde bulunan

Müslümânları Fransızların fitnelerinden inkâz etmelerine vesîle olmasına iştibâh yokdur ve Fransızlar Cezayir'den çıktıkları sûretde ke'l-evvel ticâretleriçün ve mercan avlamalarıçün bir ufak liman verilmesi mümkündür ve lillâhi'l-minne bu vaktin hükmünde Devlet-i Aliyye'nin her cihetden sa'd u ikbâl alâmetleri âşikâr iken nev'an esbâbına teemmül buyurup ve mâddeyi tahrîk etmeye mevkûfdur. Zâhiren liyânet ve müsâ'ade sûretini izhâr edip ve bâtinen hazm ve tenebbüh birle fırsatı iğtinâm etmek husûs-ı hükemâ-i mütekaddimînin medhetdikleri sîret-i hasenedir ve bu fırsatın zımnında ehl-i İslâm'ın esîr gibi olduklarını âzâd ettirmek ve me'mûl olan sevâbın bu mübarek “*Şehri Ramazânellezî ünzile fîhi'l-Kur'an*”da iz'âf-ı muzâ'afe olacağı dahi kebîr fırsattır.

*

Seniyyü'l-himemâ kerîmü's-şiyemâ devletlü inâyetlü âtufetli efendim hazretleri

Cezayir Eyâleti dâhilinde kâin Kostantine Beyi cânibinden bu def'a vürûd eden ma'rûzât tercümeleri ve ol bâbda devletlü serasker paşa hazretleriyle muhâbere-i âcizânemizi şâmil tezkire-i senâverî meşmûlü'l -hâza-i şevket-ifâza-i cenâb-ı mülûkâne buyurulmak için mersûl-i sûy-ı sâmi-i atûfleri kılındı. İş'ârât-ı vâkı'anın icrâ-yı iktizâsı Amedci bey kullarının *bi-mennihî te'âlâ* Paris'e vusûlüyle müzâkere-i maslahatdan sonra vâki' olacak inhâsına tatbîkan mütâlâ'a olunmak lâzım geleceğinden fakat keyfiyet ma'lûmu olmak üzere iş'ârât-ı mezkûrenin mir-i mûmâ-ileyh bendelerine tahrîr olunması husûsunda ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i şâhâne sünûh ve sudûr buyurulur ise iş'ârı menût-ı himmet-i aliyyeleridir efendim.

Devletlü inâyetlü âtufetli ref'etlü übbetlü veliyyü'n-ni'am kesîrû'l-kerem efendim hazretleri; Resîde-i dest-i tekrîm olan işbu tezkire-i seniyyeleriyle evrâk-ı mezkûre mübârek ve mu'allâ hak-pây-ı hümayûn-ı hazret-i şâhâneye arz u takdîm ile manzûr-ı mekârim-mevfûr-ı cenâb-ı pâdişâhî buyurulmuş ve husûs-ı mezbûr mahzûziyet-i hazret-i şâhâneyi ve tercüme-i mezkûreyi Sünûhî Efendi bendeleri mi tercüme etmiş? Kim ise Allah bilir pek güzel tercüme etmiş olduğundan o dahi başka hem mücib-i mahzûziyet ve hem pesendide-i alâ-i şehen-şâhî buyrularak tıbk-ı iş'âr buyrulduğu vechile iş'ârât-ı mezkûrenin ale'l-acele mûmâ-ileyh Amedci bey bendeleri tarafına izbâr kılınması husûsuna irâde-i seniyye-i şâhâne ta'alluk edip evrâk-ı mezkûre leffen i'âde kılınmış olmağla ol-bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

2 Cemâziye'l-evvel 1249 / [17 Eylöl 1833]

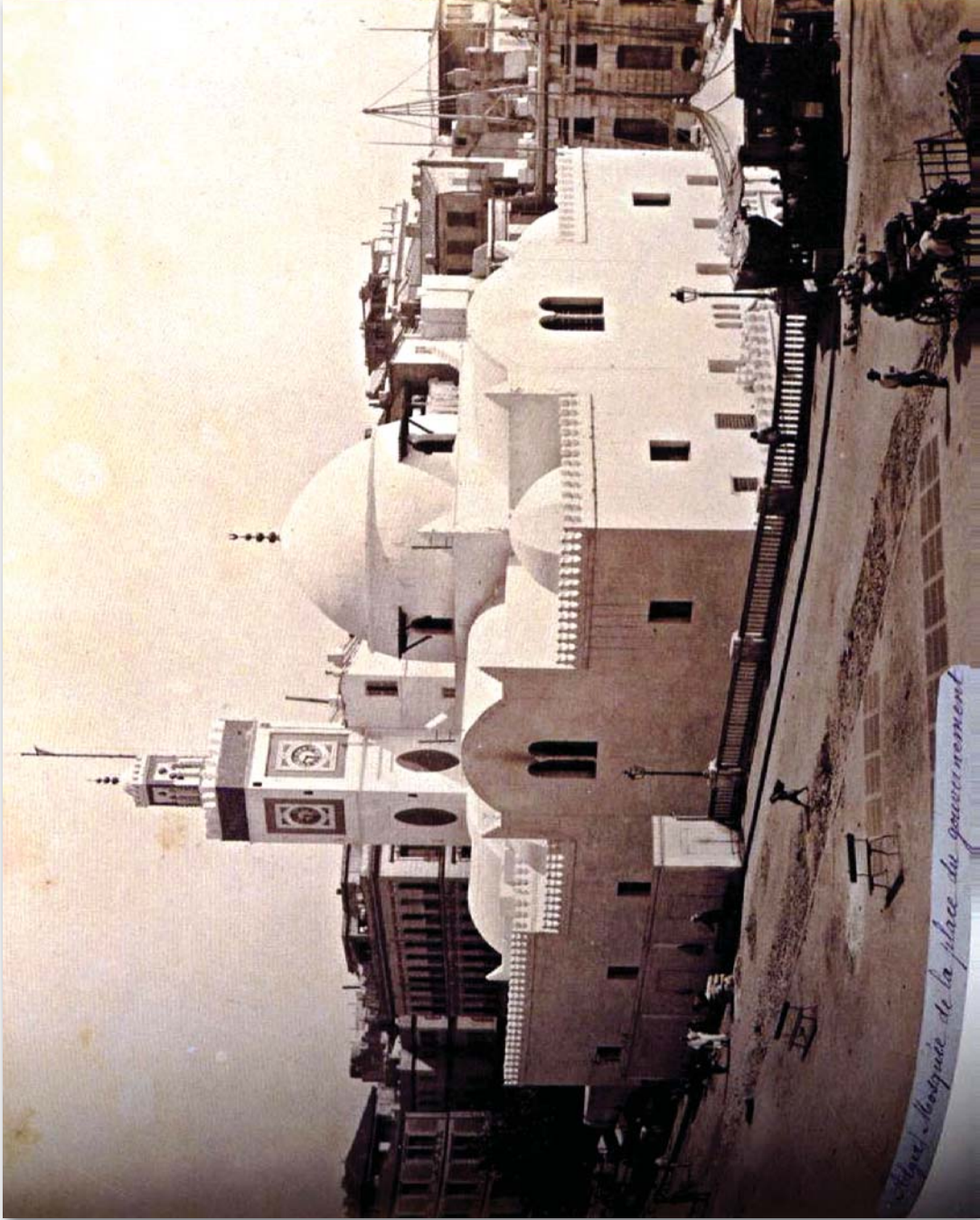
[illegible]

يوردشده حالاً بواب اخف الصديق فقصصنا ملاحظه ايتكم در وقت فرضي تصد ايتكم كقولك ملة واحده اولديغني بيليكندن
 وحكم طليان وخبير لريني ملا حظله ايرتلك وقتك مقتضايكم حركت ايتكم در ديو وقتك حكمنه جزايري فزسرلاردن استرجاع ايتلك صورت
 مهرد البسبه اولان اعتقاد مختلندن مهرد البسبه مستغلا بولت اعتبار ايتلري مهردن وشامدن استركلي مستغلا ساع اولنه جقي
 فقصصى مراعاة ايروپ بو مقوله فساد ايتلري وخرجات ايتلري احتمالندن نشات ايرتلك فسادى خليفة الله في ارضه سؤكندو اخذ بيز
 مهردنكندن ماعول غير نيقظ ايله ملا حظله ايرتلك بوقدر والا بومقوله فطال اوصاف لار اولكه دجال دولت باب عاليدن بوضعه
 تاخير بويديه جقلى بديريدمر بواضاصله مقدمانته معارضه مزبور ايتك نصيحت وتذكير باندن اوله دون اصول بولستقه اوزره حقت
 وبرهانك جواب عبيدانه شو بيهكه فرضي لرني قسطنطينه دن متا ايتيه وقت اولويوب ديار معيرك ده بولنديغندن برتلك كه مجال بوزن ايتك
 دولت عليه لكه وكسره لوايله اولان عهدنامه فقصصنم وكسره اولك اضطراري واشتياقي اولويوب دولت عليه لكه عهدنامه لرنيه وفاسى
 داويدنر باخود اكليز الجيسلست ساسه فقصصنم جودونقدي به نسبت ايتيكندن وكسره مهرد البسبه اتحاد اوزره اولديغني اترام
 ايتيكندن دولت عليه لكه عهدنامه لرني بطلال والفا اولمشي مبدر وكسره اولر بوضعه ترة داوزره اولديغندن ماعول اصبايه قته لرنيه
 درتقال فقصصنم مطالبه كسى وماناعه كسى وادد حال بويجه ايتكم دولت عليه طرفندن وكسره لوري جزايرك مادمه كسى واسترجاعنى سويلتلت
 فقصصنى كليط بولديقم مولى ايله عهدنامه لكه نصيحيه عنوان اولديغندن بشقه اصبايه وبرتقال مادمه لرنيه شروع ايتلرينه نعم الوصيله
 اوله صفى عياندنر عبدصيرك نصيحت وتذكير باندن مناسب كودونكي والعلم عند الله بويكه وكسره الجيسى جزايرك طرفيهه سفاقة اولنديقم
 كسره بيه غيرت وانفازك طرفنه وكسره اولور زيرا مقتضا مقابله ككاه اولنديقم ايتك طرفلو مستغلا بيه موجب مستغلا بيه مقدمه اولمشي عياندنر واولكه ده
 ومعافرك لكه ثبوتنه وتاكيدنه دليد رثا بونا بولسته مرقوم اصبايه وبرتقال مادمه لرنيه فضل ايتيه وبناعه لرنيه مقدمه اولمشي عياندنر واولكه ده
 مجرده عهدنامه موجبيه دولت عليه مصححه ونصحنه دائركلم ايتكى موجب اقتضاي ايرك اولديغني بناه اهتمام ايرك جقي مياندر واندن ماعول
 غمده دولك سويايله اصبايه وبرتقال مادمه لرنيه فزسرلار ايله ستاناعه لرني وادد وجزايري فزسرلاردن استرجاع ايتلكه ضمن مرقوم مادمه لوري ميانه
 جيقوب نزاع وككاه لرنيه وكسره اوله جقني بيليكندن ماعول دولت عليه لكه حاكمندن اولان مستغلا بيليكندن مرقوم واهتمام ايتكى خلق منزه كنسره دور
 بوسايق فزلكه طراري برى برلرنيه وكسره ايتلكه ممكن اولر بيه ديار سلاست مستغلا بيليكندن ماقول ايتيكندن بشقه برى برلرنيه اولان فزسرلاردن
 ككاه لرنيه وكسره فزسرلاردن استكنا وانكسره ككاه قديم انا اولسلنا الشياطين على الكافر فزسرلار ايتك خطاي كسره ميه اشا وت بولستكه
 ديو فقصصه شروع اولنديقم ايتكى اخذ ومرتبه ايرك عديده لرني موجب اولمشي وجزايري استرجاع ايتلكه ضمنه لطافته فاطمه بويروپ واولان جوا بيليك
 ككاه فقصص ايتيه قبل ايتلري وقصصنم صورتى دوتلو وكسره بيلك مهردن لرنيه ارسال بورد بيليك ايتلكه ضمنه لطافته فاطمه بويروپ واولان جوا بيليك
 ومرتض وافاده طرينيه دولت عليه لكه اكليز دولته اولان حسن صداقتندن ناشى فزسرلار ايله اولان اتحاد لريني مراعاة ايرك لكه جزايري استخلاص ايتيه
 عربستانك عربا لريني وجوا لرندن اولان سلاست فزسرلار ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن
 ايتكى مهردن بيه به ولاككاه مجريه وكسره مسيحه ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن ودرن فزسرلار ايتيكندن
 علاجه وفناصحه طريقته دولت عليه لكه سولست بويروم قلدري ايتكى وكسره اولان حسن سامنده مراعاة ايتيكندنر وضعا اولان مصحح كسره
 سترام وكسره اولان وكسره لويه حقت اولوب مادمه كسره اولان عهدنه وفا ايتيرمكلى جزايرك استرجاعنه موقدر بويك وافر باحتلازى وقايع
 حاله لوري تنظيم ايرك وب وكسره بيلك مهردنكلى اكليز دولته حقت وبرهانك اترام ايتيرمكلى اشبا بوقدر عيوقله بولستكه مامون بويك اولديغني صورتى
 مستغلا فزسرلار ايتكم فقصصنم بوقدر مهم اكلام بومقوله حركته دين اسلامك مستغلا بيليكلى فقصص ايتكم دولت عليه لكه برخطاط نويسنه بيه
 نغرض ايتيه لكه جزايرك اياستك بوقدر سسما لوري فزسرلار فزسره لوند اتحاد ايتلرينه وكسره اولكه اشتياق بوقدر وفزسرلار ايتلردن
 جيقند فزسرلار ايتكم كالا اولر تاجا ولر بويك وجوا اولر بويك براون ليمان بولستكه ككندر وده المة بوقدك ككندن دولت عليه لكه مهردنكلى
 سسد واذبال علامتلى اشكارا ايتكم نوينا اسبابنه تام بويروپ ومادمه فزسرلار ايتيه موقدر ظاهرا اياست وكسره صورتى اظهارا ايروپ
 وباطلا مزم وثنية برله فرضي افتخار ايتلكه فقصصنم ككاه مستغلا بيليك سيع ايتيكلى كسره حسنه در وويروقتكك صمنسره اهل اسلامك
 اسيركلى اولد قلدري ايزاد ايتيرمكلى ومما اول اولان فزسره جوبيا لرك شهر رمضان الدنى اترل في الزمان ده اضعا مضاعفه اوله جقني دق كبر فزسند

Cezayir'de Hükümet Meydanı Camii

CEZAYİR HAKKINDA OSMANLI DEVLETİ İLE FRANSA ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Fransa'nın Cezayir'i Osmanlı Devleti'ne teslim ettiğine dair iki ülke arasında yapılan on bir maddelik anlaşmanın metni

نص الاتفاقية المعقودة بين فرنسا والدولة العثمانية حول إعادة تسليم الجزائر
للدولة العثمانية

Evvelki Mâdde: Fransa imparatoru Cezayir şehri ve arâzisini yed-i hazret-i pâdişâhîye hükûmet-i tâmmе ve kâmile ve cümle tasarruf olunmak için teslîme rızâ dâde olur.

İkinci Mâdde: İmparator cenâbları fakat Afrika'nın sâhil-i şîmâlisinde kâin Fransalunun arâzisini Tunus hududundan Bucaroni [Bugaroni] Burnu'na müntehî olan cibâl-i müselsile kadar tahdîd-birle işbu tahdîd mârrü'z-zikr Fransalunun arâzisi müddet-i medîde mübtelâ olduğu hücûmât ve muhâtarâtdan masûn olmak için elzem ve ehemmdir.

Üçüncü Mâdde: İşbu tahdîd-i arâzî mücebince imparator cenâbları bi-gayr-ı hakkın da'vet olunan bir muhârebenin masârif-i külliyesiyçün taraf-ı hazret-i pâdişâhîden tazmînât talebinden keff-i yed eder.

Dördüncü Mâdde: Ba'de-zin Cezayir bayağı bir ticâret limanı olup Akdeniz'in emniyeti ve Devlet-i Aliyye'nin hükûmetinin muhâfazası bunu müsted'îdir.

Beşinci Mâdde: Cezayir Ocağı kendine âid cenk sefâyini temellük edememekden başka bahriyyûn dahi istihdâm etmeyecektir.

Altıncı Mâdde: Cezayir taraf-ı Devlet-i Aliyye'den bir vezîr ile idâre olunarak her beş seneden beş seneye me'mûr olup ve Cezayir'in müstahfız askeri olmak üzere re'y ve idâresinde bulunacak asker, fakat mu'allim ve muvazzaf asker ola ve zikrolunan müstahfız askeri beher üç-beş veyâhud yedi senede tecdîd oluna.

Yedinci Mâdde: Fransalunun arâzisiyle Kostantine Eyâleti beyinde olan ittisâl ve iltisâk bu tarafın me'mûrları beyinde hüsn-i zindegânînin bir tarîk-i mahsûs ile te'mînini

müsted'î olmağla Fransa Devleti'nin Kostantine Beyi'nin intihâbında medhali ola ve işbu eyâletin hiçbir kıt'ası Fransalu arâzîsi kumandanlarının re'y ve rızâları munzam olmaksızın eyâlet-i mezkûreden tefrîk olunmaya.

Sekizinci Mâdde: Zât-ı şevket-simât-ı şâhâne Cezayir beylerbeyisinin makâmında bulunacağından hükûmet-i sâbıkanın düyûnuna vâris gibi addolunup Devlet-i Aliyye kendüye irâe olunacak evrâkı ahz ve tahkîk etdiği gibi Deraliyye'de mukîm Fransa elçisine Cezayirlinin Fransa tebe'ası ve mahmûllerinden me'hûzları ve bî-vech olunan müsâderât ve hilâf-ı uhûd ahz olunan rûsûmât ve ticâretin inktâ'ı ve Fransalunun emlâkının hod be-hod tevkîf ve isti'mâli ve hüner-mendden terettüb eden zarar u ziyâna ve'l-hâsıl Fransalunun Cezayirli tarafından haklarında vukû'a gelen hareket sebebiyle herhangi gadr ve hasâra mu'âdil meblağı teslim eyleye.

Dokuzuncu Mâdde: Fransa Devleti ve Devlet-i Aliyye Hristiyan tâifesinin istirkâkı ve korsanlık ve Avrupa düvelinin kadîmde Cezayirliye verdikleri vergilerin ref' ve imhâsı şurûtuna ba'dehû karâr vereceklerdir ve Cezayir'deki vezîr ve bulunmadığı hâlde Devlet-i Aliyye Cezayir sevâhilinde kazâ-zede olan bi'l-cümle Avrupa sefînelerinde bulunan emti'a ve eşyânın gasbı ve yolcu veyâhud mellâhların i'dâmından nakden mes'ûl olacaktır ve şurût-ı sâire Fransa Devleti'ne imtiyâzât-ı mahsûsasının muhâfazasını ve Cezayir ahâlîsine hâl ve tahammüllerine münâsib vergi vaz' olunmak ve ahâlî-i mezkûre hod be-hod harekâtdan gereği gibi himâyet olunmak ve emlâk ve eşyâları dahl u ta'arruzdan masûn olmak ve mevzû olan rûsûmâtın edâsıyla milel-i ecnebiyye ile serbestiyyet-i kâmile ticâret ederek vezîr veyâhud sâir zâbitân-ı memleket tarafından hiçbir emti'a ve eşyâya inhisâr olunmamak husûslarını ve bi'l-cümle Hristiyan tâifesine icrâ-yı âyinlerinde lâzım addettikleri her bir mahalle kilise inşâ etmek salâhiyetiyle beraber serbestiyyet-i tammeyi ve kâffe-i düvelin el-hâletü hâzihî Cezayir'de olan menâfi'leri her ne ise kemâ-kan hıfzetalemelerini te'mîn eder.

Onuncu Mâdde: Devleteyn yek-diğerin rızâsı munzam olmadıkça Cezayir arâzîsinin her bir hangi kıt'asını âhar devlete terkedemeyeler.

On Birinci Mâdde: Ve'l-hâsıl Cezayir memleketi ikinci bendde münderic mevâdd ve müte'âkiben taraf-ı Devlet-i Aliyye'den icrâ ve cânib-i hazret-i pâdişâhîden mahalline kendinin hükmünü infâza kâfi mu'allim asker irsâlinden sonra Fransa askerinden tahliye ve taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye teslim oluna.

[1250] / [1834-1835]

التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من
التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من

التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من
التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من

التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من
التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من

التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من
التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من

التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من
التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من

التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من
التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من

التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من
التي مائة واربعة وثمانون خزانة ويطوي خزانة من

FRANSIZLARIN CEZAYİR'DE UYGULADIKLARI ZULÜM VE ALINACAK TEDBİRLER

Fransızların işgal ettikleri Cezayir'de Müslüman halka kötü muamelede bulundukları, Cezayir, Tunus ve Trablus ocaklarının aralarında birlik sağladıkları takdirde büyük bir kuvvet olacakları, Kostantalı Hacı Ahmed'in Bey veya Paşa unvanıyla görevinde bırakılmasının uygun olacağı

حول المعاملات السيئة التي يتعامل بها الفرنسيون مع الأهالي المسلمين في
الجزائر، وتمكن أوجاقات الجزائر وتونس وطرابلس من تشكيل قوة كبيرة في
حالة تحقيقهم الوحدة فيما بينهم ومن المناسب استمرار الحاج أحمد القسنطيني
في وظيفته برتبة باي أو باشا

Cezayir ahâlisinden Badiz [Badis] memleketinde bulunan Mustafa Paşazâde İbrahim Bey ve Cezayir Defterdarı müteveffâ Osman Hocaâde Hamdan nâm kimesnelerin bir küt'a arızaları hülâsaten

Fî 4 M. sene [1]250

Cezayir Memâlikî Fransalı tarafından zabt ve teshîr olunduğu mukaddemâ ahâlîsi tarafından arzuhâl takdîmiyle inhâ olunmuş ise de etrâfiyla ma'lûm-ı âlî buyuramayıp Fransalunun Cezayirli hakkında olan ta'addîsi *bi-takdîrillâhi te'âlâ* Rusyalunun ba'zı memâlik-i İslamiyye'yi istîlâsında ol mahaller ahâlîsi ra'ıyyetde bulundukça aşırı rencîde vukû' bulmayarak ol memleket taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye ircâ' olununcaya kadar âsûde olduklarına kıyas buyurmayıp şu vechile ki; Cezayir vak'asında fevtolup henüz vücûd ve lihye ve saçları fersûde olmamış zükûr ve inâsı kabirlerinden ihrâc ve sefînelere vaz'la Frenkistan'a götürmüş ve nice felâkete dûcâr olmuş oldukları elbette mesmû' olmuş olacağı ve her ne kadar Cezayir'i Fransalı harâb etmiş ise de ahâlîsi ol tarafda olan urbân ve şüyûhü'l-Arab ile âşinâ olarak Berberiyye tâifesinin celbi tarîkini bildiklerinden taraf-ı Devlet-i Aliyye'den seyf ve hil'at ile pašalık fermânı bir kimesneye irsâl olunup ol kimesne dahi kendi re'yiyle bir iş etmeyerek memleketliden beş-on nefer umûr-dîde ve âkil kimesneler ile bi'l-istişâre tedbîr ve re'âyâyı kendiye bend ve teshîr eylediği sûretde memleket-i hâkânîyye ve bunca ahâlî-i İslâm âbâd ve ihyâ olarak ve bir sene zarfında memleket kendiyi bularak bu bâbda asker ve mühimmât ve zahîre ve hazîne gibi şeylerden istignâ hâsıl olacağı ve Tunus ve Trablus Pa-

şalıkları fı'l-asl kendilerinden olarak umûr-ı siyâsiyyeleri muhasseñâtdan ise de inkılâbât-ı zamâniyye ile muktezâ-yı vakt ü hâle göre hareket eylemediklerinden bunlar dahi za'fdan hâlî değil iseler de Cezayir ve Tunus ve Trablus Memâlikinde yirmi milyon İslâm olarak birbirleriyle ittihâd eyledikleri hâlde lede'l-iktizâ taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye kırk-elli bin asker irsâli mümkinâtdan olduğu ve Cibâl-i Berberiyye'de a'lâ asker var iken İzmir ve sâir limanlardan asker yazıp Cezayir'e getirmeleri Cezayirinin âdet-i kadîmelerinden olarak Berberiyye'den yanlarında asker bulunmadığı ve kable'l-istilâ Cezayirli iki-üç senede bir pašalarını katledip haydûd makûlesi olan askerin tedbîriyle hareket eyledikleri ecilden bu keyfiyet haklarında uygunsuzluğu da'vet olduğundan ba'd-ezîn o makûle müfsidler men' olunmak üzere taraf-ı Devlet-i Aliyye'den Cezayir'e vâlî nasbıyla Fas Memâliki'ne muhâzî olanlar kemâ fı's-sâbık Cezayir tasarrufunda olmak ve vâlî itâ'atından rû-gerdân olanları tergîben ve terhîben vâliye inkıyâd ettirmek için Fas hâkimine ve kezâlik şark tarafından Tunus'a mücâvir olduğundan i'âne olunmak üzere Tunus Beylerbeyisine evâmir-i şerîfe gönderildiği ve merhamet-i seniyye haklarında ibzâl buyurduğu hâlde işbu üç adet memâlik ma'mûr ve cism-i vâhid olarak kuvvet husûlû me'mûl olduğü ve Kostantine Bayı Hacı Ahmed Paşa âkil ve cesûr ve müdebbir âdem olup Cezayir'e vâli nasbı münâsib ise de kendi evlâdı olmayıp Frenkler ile dahi ülfeti olmadığından vatanından âhar memlekete azîmete rağbet etmez ise de perîşân olmuş olan ehl-i İslâm haklarında der-kâr olan sa'y u gayretine ri'âyeten olduğü vatanda murahhas ve muhterem olarak Bay nâmında yâhud fetvâ ile telkîb olunan Paşalık nâmında ibkâsı lâzımeden idüği beyânıyla kendileri umûr-ı memlekete vâkıf olduklarından Fransalunun zulm ve ta'addîsinden perîşân ve ıyâl ve evlâd ve vatanlarından dûr ve mehcûr olmuş olan Cezayir ahâlîsi taraflarından bi'l-vekâle beyân-ı hâle ibtidâr etmiş oldukların mûmâ-ileyhimâ sâlifü'z-zikr arîzalarında tahrîr ederler.

Fî 4 Muharrem sene [1]250 / [13 Mayıs 1834]

جزایر اهلیسنده بادر به مملکت بوظ به مصطفی پاشا زاده ابراهیم پاشا
و جزایر دزدی متوفی عثمانیه خواجهد زاده محمد نام کنه لایق بقطعه عیضه شری

[illegible]

Keçiova Camiinin İçi

FRANSA’NIN CEZAYİR’DE BİR ARAP HÜKÜMETİ KURMA İSTEĞİ

Bir Fransız gazetecinin makalesinde ileri sürülen; Fransa’nın “Cezayir’de Arap hükümeti kurulması” fikrinin birçok sakıncaları olacağı, bunun yerine Cezayir’in Osmanlı Devleti’ne iade edilmesinin daha doğru bir politika olacağı hakkında Osmanlı tarafının görüşü

حول موقف الدول العثمانية مما ورد في مقالة لصحفي فرنسي يرى أن إقامة
حكومة عربية في الجزائر من قبل الفرنسيين ستكون لها محاذير كثيرة وأن
إعادة الجزائر إلى الدولة العثمانية ستكون سياسة أكثر إيجابية

Cezayir-i Garb’da bir Arab hükûmetinin ihdâs ve vaz’ı şıkkı zîr-i hükûmet-i meşrû’a-i Devlet-i Aliyye’ye i’âdesi şıkkından Fransa’nın maslahatına enfa’ ve evfak olup olmadığının bahsidir ki; bu def’a Takvîm-i Vekâyî’hâne-i Amire’den ta’yîn buyrulan Françeski nâm gazeteci bendelerinin kaleme aldığı diğer bir makâlesi tercümesidir

Politikaca zinde ve zî-rûh olup ancak zell-i illet ve gıll-ı garaz ile mahlûtiyeti cihetiyle makdûh olarak derece-i istiglâk ve istişkâle varmış bir meselenin sıdk-ı akîdet ve garazdan selâmetle mevsûf bir taharrî ve teftîş-i vâsî’ini şâmil ve ihtimâl-i tesviye ve inhilâlîni müsted’î ve müsehhil bir risâle-i cedîde muahharan rehîn-i tab‘ ve intişâr olmuştur. İşbu risâle me’sele-i Cezayir-i Garb unvânıyla be-nâm olarak ve Dacober demekle müte’ârif ve Fransa’nın meb’ûsân-ı milletinden ma’dûd bir şahsın tasnîf ve inşâsıdır. Zî-vaz’ ve temkîn ve kânûn-ı münâzaraya mütefennin olan merkûmü’l-ism sâhib-i risâle vatan ve memleketini ehemmi olan mesâlih-i mülkiyesi emrinde tenvîr ve irşâdî kâd u hedef ittihâz eylemiş ise de ashâb-ı vatanının tenevvür ve âgâhlığı mücerred evvel be-evvel dîde-i basîretlerine keşîde olunan perde-i gaffetin irtifâ’ına mevkûf olduğunu iz’ân etmiş olmanın mes’elenin yalnız taharrî ve teftîşine cehd ü zahmetle mukayyed olmak ve şerr ü mazarratının künhüne varınca iskandil-i akl ile yoklamak ve çâresini tefekkür eylemek inhilâl-i mes’eleye kâfi ve vâfi addetmediğinden şerr ü mazarratının sebebini dahi âhirü’l-emr medâr-ı iknâ olmak üzere milletinin gözlerine îrâd ve pîş-nihâd ve bi’l-istilzâm enzâr ve uyûn-ı nâsa hâil ve hâcib olan perdeyi dahi şakk ile izhâr-ı mâ-fî’z-zamîr ve’l-fu’âda ibtidâr eder. Sâhib-i risâle işbu cehd ü imtihân-ı pür-hatarın mes’ûliyetini deruhde ederek akîdetine mugâyir bir re’y ü karîha beyân etmek

mahzûruyla Fransa a'dâsının gazablarını üzerine da'vet etmek mahzûru arasında tarîk-i as-veb ü eslemi ihtiyârda tereddüd etmediğinden risâlesinde teessüf mücib nice hâlât ve esrâr münkeşif olmaktadır. Fi'l-vâki' nice hiyel-i mahfiyye-i pür-töhmetye-i a'mâl ve ilm ve zarâfeti cihetiyle en rûşen ve âgâh olan Fransa milleti taglît ve iğfâli ve emvâli ve teklîfât-ı ahâlî nâ-becâ ve nâ-be-hakk isrâf olduğu risâle-i mezkûrenin mütâla'asından müstefâd ve zâhir oldukça milel ve ümem-i müterebbiyenin âdâbını ifsâd ve ihlâl eder. Bu misillü manzar mücib-i bükâ olmaz mı ve ale'l-husûs bu şerr ü darrın ashâbı millet ve devletimizi aldatmağa ve hasâret-i âmmeyi müntic turuk-ı mütelhâlifeye sürüklemeye tesâdüf eyledikleri kolaylıklar mülâhaza olundukça şâyân-ı endîşe ve teemmül bir keyfiyet-i müellime değil midir ve Avrupa'nın sivilizasyonu Afrika'nın barbarlığına böyle bir ibret-i pür-küdûreti der-miyân etmek ve kendilerini müeddib ve munsıf addiyle iftihâr eden Fransalı vahşî ve terbiyesiz add ve kıyâs eyledikleri tâife-i urbâna böyle misâl-i kerâhet-iştimâli vermek cây-ı ta'accüb ü istigrâb değil midir ve hangi ân ve zamânda veriyor? Kaçan [haçan] sivilizasyona kendisini Afrikalılara düstûr'l-amel bir örnek ve meşk vermek sadedinde oluyor? Lâkin ashâb-ı şer vech-i meşrûh üzere teshîr ve imâle-i enâma dest-res olmak için hangi turuk ve esbâb-ı kaviiyyeyi i'mâl eylediklerinden bahs ve suâl olunur ise hayf hadd-i hayf ki bu tarîkler sehlü'l-ihsâs ve'l-işti'âl olan efkâr-ı necîbe-i milletin tahrîkine müsâdif oldukça ve ashâb-şerr elfâz-ı sihr-bâzâne ve dil-firîbânenen olan nâmûs-ı milliye ve şân-ı harbiye ve tevsî'ât-ı mülkiye ibârâtını isti'mâl eyledikçe bir millet-i kaviiyyenin heyecân ve hareket-i kulûbuna bâdî ve milletin hazâyin ve emvâlinin telefine müeddî olmaktadırlar. Niyetimiz sâhib-i risâleyi mevzû'-ı risâlesi olan mâddeye verdiği tevsî'ât ve tafsîlâtını teftîş ile der-pey etmek veyâhud risâlesini hülâsaya iblâğ eylemek olmayıp, belki risâlesinin rûh ve mevzû'unu îzâhdan maksûdumuz Cezayir-i Garb hakkında Fransa tarafından iltizâmı sevk ve irâe olunan netîce-i karârına adem-i tevâfukumuzu bî't-teessüf izhâr eylemek emniyesinden ibâret olmakdan nâşi ve sâhib-i risâlenin bu mâddede re'y ü zehâbını bi'l-icmâl lede'l-beyân tenvîren li'l-mes'ele mütâla'atımızı terfîk ve iş'âra ibtidâr ederiz. Sâhib-i risâle Cezayir-i Garb'da şimdiye değin iltizâm olunan usûl-i muhtelif-i idâreden ve bu usûllerin icrâsında rû-nümâ olan mehâzirden bahs ve tafsîl ve fezleke-i kelâmında Fransa tarafından Cezayir-i Garb'da doğrudan doğru hükûmet ve müdâhalesi muzırr olduğunu tedlîl ü isbât eyledikten sonra zu'munca ehaffü'l-mahzûr diğer bir sûret-i idâre irâe ve ihtiyâr eder. Şöyle ki; Arab usûlü nâmıyla irâe eylediği sûret evvelen milliyet-i Arabiyye'nin kabûl ve i'tirâfı ve sâniyen ba'zı nukât-ı arziye-i sâhiliyyenin Fransa tarafından ber-vech-i te'bîd zabt u temellükü ve sâlisen; Avrupalı olarak Cezayir-i Garb'da tavattun ve temekkün-i ecânibin adem-i tecvîzi ve Cezayir-i Garb'a Avrupalı gelmiş veyâhud gelecek var ise Fransa tarafından himâyet olunmayarak ve hayr ve şerri zimmet-i mes'ûliyetlerine mevkûf ve muhavvel olarak yerli hükûmetine teba'iyetleri esâslarının üzerine binâ ve tasavvur eder. Ve'l-hâsıl sâhib-i risâle Afrika'nın kıt'a-i mezkûresinde hükûmet-i atika-i Osmaniyye'ye hükûmet-i Arabiyye'yi istihlâf ve te'âkub etdirmek usûlünü tercîh ve iltizâm eder ve bu usûl Fransa tarafından iltizâm olduğu takdîrde evvelen; li-husûs bahriyenin ibtâlî ve sâniyen; Afrika sâhilinde iki-üç mahall temellükten Fransa'nın zîr-i zabtında bulunduğu hâlde bir muhârebe-i bahriyenin zuhûrunda ekser-i bahriyyûnun i'tikâdına göre Fransa donanmalarına medâr-ı i'âneleri ve sâlisen; el-hâletü hâzihi Fransa Devleti beher sene Cezayir-i Garb'da yüz bin kese sarfına muhtâc iken sâhib-i

risâlenin sûret-i musavveresi kuvveden fî'le getirildikde Fransa Devleti senevî yalnız yirmi bin kese sarfıyla iktifâsı ve râbi'an; Afrika'dan ticâretce Fransa'ya fevâid-i kesîreye aid olacağı ve nihâyetü'l-emr Fransa milleti bu vechile sivilizasyonanın muhasenâtını Afrika kıt'asına tevsî' ve ta'mîm ile kadr ü şânı efsun olacağı lutfiyâtı terettüb eder. İşte bizler sâhib-i risâlenin muhtârı olan mezheb ve meslek-i politikyesinin esâslarını ve me'mûlû'l-husûl eylediği netâyic ve âsârını bast u tavzîh eyledikten sonra şol vechile mukâbeleye ibtidâr ederiz ki, Fransa tarafından Afrika'da doğrudan bi'-bedâhe bir hükûmet-i mülkiye hangi lafz ve resm ve hey'et üzere olur ise olsun nice mehâzir-i nâ-mütenâhiye ve istişkalât-ı vahîmeye mûcib olacağı ve me'mûlû'l-husûl eylediği semerât ve lutfiyâtı istitbâ' edemeyeceği indimde bir emr-i gayr-ı mübhem görülür ve sâhib-i risâle bi'l-cümle icâbâtı ve kâffe-i menâfi'î mutazammın ve müellif bir sûreti der-hâtır edememesi bâdî-i istiğrâbımız oluyor. Ya'ni istilâ olunan memleketi sâhib-i kadîmi olan zât-ı hazret-i sultânî-i pâdişâhiye redd ü i'âdesi sûreti ki ândan gayrısının tedârik çâresini göremiyorsa sâhib-i risâlenin adem-i hutûruna ta'accüb ederiz. Sâhib-i risâlenin tasavvur ve irâe eylediği sûret ve karîha benim hâtır-güzârım olan sûret-i karîha ile mukâbele ve mukâyese olundukda hangi sûret ehven ve enfa' idüğü ve hangi karîha ve terkîb cümle müşkilâtı ref' ve cümlelerin menâfi'ini cem' eylediği ûlû'l-elbâ[b]ın re'y ve temyîzine havâle olunur. Evvel emîrde milliyet-i Arabiyye'den murâd nedir? Ma'nası gâliben mütehâlifü'l-asl ve'n-nesl olan esnâf-ı kabâili ve urbân ve Mağribiyyân ve Kuloğluyan denilen ecnâs-ı muhtelif-i urbânı ki sâhib-i risâlenin kendi takrîr ve ikrârı üzere sıfat ve şî'ârları ve garaz ve maslahatları yek-diğere münâfi ve mütenâfir olan tavâif-i urbânı bir Arap reisinin taht-ı hükûmetine idhâl ve mütâba'at ettirmek demek olur. İşte yalnız bu nikât-ı ta'rifiye ve tavsîfiyeden millet-i Arabiyye'nin ecnâs-ı muhtelifesine ihsânı irâe olunan atıyye-i Franseviyye ne derece muzırr olacağı istitlâ'a kâfidir. Acâib yek-diğere mütehâlif ve mütenâfir olan tavâif-i urbân cümleten bir reis-i Arab'ın hükûmet-i müstakillesine hüsn-i rızâ ve ihtiyârlarıyla râm ve tâbi' olmağa râgıb ve hoşnûd olacakları neden ma'lûmdur? Ber-aks bu sûret-i hâdiseden tevellüd edecek tehâsüd ve rekâbet bunca bunca halâyıkın arasında mâye-i nifâk ve şikâkı ilkâ edeceği kaziyyesi aaleb-i ihtimâl değil midir? Eğerçi el-hâletü hâzihî Fransa'nın ism ve vücûduna der-kâr olan husûmet ve adâvetleri ve ta'assub-ı dîniyye esbâbı aradan merfû' olduktan ve cümle urbânı bir maksûda mukârenetle irtibâtlarına vesîle olan bir niyet ve selâmet-i müştereke vesâik olan ferâiz-i mezhebiyye Fransalunun tahliyesiyle miyânedan kalkıkdan sonra tavâif-i urbân kemâ fî's-sâbık birbirlerine murtabit olacaklarına ve Fransa'nın vaz' ve tasannu'-gerdesi olacak dolaba cümlesi tevâfuk ve inkıyâd edeceklerine i'tikâd ve i'timâd olunmak câiz midir? Keyfiyet-i hâl ve meâl bu minvâl üzere iken meydâna getireceğiniz çerâğı âkibeten nâçâr terketmek Fransa'nın nâmus ve i'tibârına el verir mi ve unvân-ı hükûmet-i mülk-dârî ile mu'anven edeceğiniz reis-i urbân cümle tavâif-i ahâlîyi te'lif ve istihdâmdan âciz ve bi't-tab' bir kuvvet-i kâfiye terkîbine nâ-kâbil olduğu hâlde ağıyâr ve ecânib yalnız Fransa'nın intihâb-gerdesi ve çerâğ-ı efrutesi olduğuna râğmen kuvvet-i mâliyelerinin inzimâmıyla üzerine tehâcüm edecekleri bî-iştibâh olduğuna binâen ol derd-mend reisü'l-hükûmet çerâğınızı ağıyârın insâfına terk ile pâ-zede ve perîşân olmasına pişin bi'l-mütâlâ'a râzı olur musuz? Bu âr ve nakîseyi irtikâb etmeyeceğiniz bî-rey ü gümândır. Zirâ kabûl ve irtikâb eylemek elinizden gelmez. Elbett çerâğınızı himâyet ve muhâfazaya muhtâcsız. Bu takdîrce el-yevm halâsına mütemennâ ve

ref' ve tekmiline câhid olduğunuz hâlât-ı nâ-mütenâhiye-i muhâsamat ve muhârebeye müceddeden dûcâriyetiniz lâzım gelir ve bi'l-istilzâm Afrika kıt'ası şimdiki hâl üzere Fransaluya bî-hadd ü kıyâs fedakârlıklara ve gayri munfasıl teşennücâta bâ'is olacağı fe-lâ-cerem milliyet ve hükûmet-i Arabiyyenin kabûl ve ikrârı kaziyyesinin eser-i akdemi ve netîce-i evvelîsi içine Fransa'nın idhâli murâd eylediği sivilizasyonanın yerine mesâyib şikâk ve nevâib-i nifâkın idhâli ve istimrârına ve ehli'l-bilâd ile ehlü'l-bevâdî miyânesinde bir muhârebe-i mütemâdiye tohumunun zer' ü ilkâsına sebep olacağı ve bi't-tab' Fransa Devleti ale'd-devâm gâh bir kabîlenin ve gâh diğer bir kabîle ve fırkanın darb u harbi veyâhud himâyesiyçün ale'd-devâm tavzîf-i askere ve sarf-ı nukûda ya'ni politikasının hilâf-ı maksûdu olan silke mütâba'at-ı zarûriyyeye muhtâc olacağı karâyin-i hâliyeden müstebân ise de te'yiden li'l-müdde'â Yunan'ın keyfiyetini emsâl ittihâzıyla der-miyân edelim: Yunan'da dahi sönmüş bir milliyetin ihyâ ve i'âdesi der-pîş ve iltizâm olunmuşiken hîn-i imtihânda âkıbet mültezem olan milliyet-i Yunaniyenin idâre ve istikrârıyçün bir ecnebî hükümdârın hükûmeti altına idhâl ve ittibâ'ı zarurî; şart-ı evvel milliyet-i Yunaniyye ittihâz ve istihsân olunmak lâzım geldi ve ma'mâfih Yunan'da düvel-i selâsenin himâyet ve i'ânet-i müstemirreleri olmasa ecnebî hükümdârın vücûdu zamânı dahi vikâye-i emn ü râhatlarına medâr-ı kâfi olamayacağını herkes re'yü'l-ayn bî'l-mu'âyene i'tirâf eder. Lâkin sâhib-i risâlenin meslek ve kavline gelince bir milliyet-i Arabiyye'nin vaz' u ihdâsı kaziyyesi hiç olmaz ise bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Fransa'nın Afrika'da hıfz u temellük edeceği ba'zı nukât sâhiliyyenin muhâfazasına medâr olacağı me'mûlû karşımıza mukâbele ve i'tirâz olunur ise bu me'mûlûn esâsında dahi şekk ve tereddüd lâzım gelir. Zirâ farzolunan hayâl-i hükûmet-i milliye-i Arabiyye kuvveden fi'le getirilmeksizin Afrika'da Fransa'nın gerek makâsıdına ve gerek menâfi'ine muhâlif ale'd-devâm bir hâlet-i temevvüc ve ızdırâb cârî iken bir muhârebe-i bahriyenin ihtimâli veyâhud bi'l-fi'l vukû'u takdîrinde el-yevm der-kâr olan esbâb-ı şûriş ve teşevvüş ziyâdetin ani'l-evvel müstağlık ve müteşennic olacağına iştibâh mı vardır? Bu sûretde el-yevm mevcûd olan esbâb-ı tenâfür ve şikâk vâki' olmasa bile bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Cezayir-i Garb'da hükûmet-i Saltânat-ı Seniyye'nin i'âdesi hükûmet-i muhdes-i Arabiyye'den ziyâde Fransa Devleti'ne zamân ve medâr-ı emniyet ve itmînân olmaz mı? Fi'l-hakîka mahûf olan bir muhârebe-i bahriye vâki' olur ise Fransa Devleti'nin Afrika'da bâ'is-i havf ve ihtirâzı olacak hangi sebep olabilir? Olsa olsa hasmı olacak Devlet-i Arabiyye'nin tasannu'ât ve amelîyyâtından ihtirâz ve mübâlât etmek lâzım gelir. Bu sûret-i mefrûzada bir hükûmet-i Arabiyye esnâsında zuhûr edecek hasm-ı harbînin tasannu'ât ve hecemâtından Fransa'nın vâreste olacağı ümîd ve i'timâdı ne gûne esâsa mebnîdir? Âyâ bu ümîd ve i'timâdı hükûmet-i mefrûza-i Arabiyye'nin şükr-güzârlığı ve vefâ-dârlığı ve yerlilerin sadâkat-kârlığı üzerlerine mi müessesdir? Lâ, zirâ bu mahsûsât ve idrâkât beyne'l-milel zayıf bir zamândır ve Fransa Devleti dahi bu makûle mahsusât ve idrâkât-ı necîbeyi Afrika ahâlisinde tesâdüf etmek ümîdinde olmamak gerekdir. Yoksa urbânın garaz, maraz, tama'dan sâlim ve affî ahlâklarına mı istinâd eder? Lâ, zirâ Arab tâifesi sâir ebnâ-yı benî Âdem'den ekall-i tama' ve irtişâyâ tâbi' olduklarını kimse farz ve kıyâs edemez ve çünkü Fransa Devleti tâife-i urbânın vefâ-dârlıklarına ve sadâkat-kârlıklarına ve bî-garazlıklarına i'timâd ve istinâd edemediği zâhir ve serî'ü'l-istihâle bi't-televvük bir tâife olduğu bâhir olduğundan bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Fransa milleti Afrika'da temellükât ve istihsâsâtlarının mut-

mainen tasarrufu için Arap usûlünde rehn ve vesîka bulmak ümîdi câiz midir? Zehâb ve i'tikâdımıza göre Fransa milleti maksûd ve mütemennâsı olan rehn ve vesîkayı ancak bu memleketin hükûmet-i Osmaniyye'ye i'âdesi takdîrinde bulmak esahh bir me'mûl idüğünü tevsîk ve tasdîk ederiz ve bu müdde'âmızı müeyyid ve musaddık olan berâhîn ü beyyinât şunlardır ki; Evvelen- tasavvur olunan hükûmet-i Arabiyye Avrupa'nın terkîb-i muvâzene-i politikiiyesine bî-gâne olarak irtibât ve iltihâka mecbûr olmadığından keyfe mâ-yeşâ irtikâb edeceği serbestiyet-i hareketin mazarratı hasren ve kasren Fransa Devletine râci' ve âid olacağı ve Avrupa'nın çi-gûnegî-i usûl-i muvâzenesine mürâca'at ve hangi devlete dokunup dokunmayacağı dekâyik-i amîkasına mülâhaza etmeksizin dilediği vakitte Fransa'ya ilân-ı harb ve îsâl-i mazarrat emrinde fâ'il-i muhtâr olacağı ve halbuki, Cezayir-i Garb zîr-i Saltanat-ı Seniyye-i Osmaniyye'de bulunduğu hâlde bu ihtimâlâtın birisi vukû'a gelmez ve ale't-tarîkû'l-farz Cezayir-i Garb Devlet-i Aliyye'nin bir vekîli ve vâlisi idâresinde iken Fransa Devleti bir muhârebe-i bahriyeye dâ'ir olmak vâki' olsa Fransa'nın Afrika sevâhilinde olan emlâkinin tasarrufuna bir hatar gelmeyeceğine Cezayir-i Garb vâlisi kefil addolunmayıp belki metbû'u olan sultân-ı azîmü's-şân hazretleri mâ'nen zâmin i'tibâr olunacağı ve zât-ı hazret-i pâdişâhî Fransa Devleti'yle ve bi't-tab' Avrupa'nın muvâzenesine dahli olan düvel-i sâire ile mu'âmelât ve münâsebâtını ma'rûz-ı muhâtaraya ilkâ etmeyeceği zâhir ü ayân ve bu sûretde muhtâr ve tensîb-kerdemiz olan usûl-i Osmaniyye'nin vukû' ve cereyânı esnâsında Fransa Devleti bir muhârebe-i bahriyede Afrika'daki emlâkinin zâmini olacak mu'temedün-aleyh bir devlet bulacağı ve Devlet-i Aliyye ise Fransa ile musâlih ve mütehâbb olmak muktezâ-yı musâlih-i mülkiyesinden olacağı vâreste-i kayd-ı tedlîl ü ityândır. İşbu müdde'âyı hakîkiyi vekâyi'-i güzeste ve tecârüb-i mâziye dahi te'yîd eder. Şöyle ki; Cezayir-i Garb taht-ı hükûmet-i Devlet-i Aliyye'de iken Fransa Devleti dâ'ir olmuş olduğu muhârebe-i bahriye-i muahhara esnâsında üç yüz seneden beri Afrika'da mutasarrıf olduğu emlâkine hiçbir güne ta'arruz ve noksan âriz olmamış idüğü kazâyâ-yı müsellemedendir ve Fransa ticâretinin Afrika'da nâil olması kâbil olan menâfi'-i ma'kûleye gelince; menâfi'-i mezkûre Cezayir-i Garb hükûmet-i Osmaniyye tahtında bulunduğu hengâmda dahi ziyâde mer'î tutulacağının iddî'â-yı isbâtı dahi hâsılı tahsîl kâbilindendir. Hâl-i mesele alâ hâza'l-minvâl iken Fransa'nın menâfi'-i mahsûsasına mensûb ve müte'allik ve iki sûretten münba'is olan sebât ve âsâr-ı müntecesi rû be-rû mukâyese ve mukâbele olucak hükûmeteyn-i mebhûseteynden hangisi Fransa'ya enfa' ve ahyâr olduğunu fehm ve hükmetmek dûr-ı dirâz münâzara ve mütâlâ'aya ihtiyaç kalmaz. Bundan kat'-ı nazar iş bu mesele Avrupa politikasının menâfi'-i mutlakasıyla der-kâr olan münâsebât ve ta'allukâtı manzarında taharrî olunur ise nice ıstîlâ'ât-ı mühimme ve istihrâcât-ı cesîmeye bir meydân-ı vâsi' pîş-gâh-ı enzâr-ı müdakkikîne münkeşif olur. Cezayir-i Garb sâk-ı şecer-i müsmir-i Hânedân-ı Âl-i Osman-ı zî-şâna kemâ fi's-sâbık bend ü rabtolunmak takrîbi ile Avrupa'nın muvâzenesi terâzisine dâhil ve mültehih olacak ol muvâzenede tama' u hırs-ı ecânib ve ağıyâra mukâbil bir zamân-ı vâfi bulacağı ve bu zamân gerek ale'l-ittlâk Avrupa'nın menâfi'-i âmmesine ve gerek ale'l-husûs bir muhârebe-i bahriye vukû'unda Fransa maslahatına müfîd olacağı ve emr-i ber-akis olup Cezayir-i Garb bir hükûmet-i müstakille hükmüne vaz' olunduğu hâlde devâm ve istimrâr-ı istiklâline ne güne rehn ü emniyet vereceği ve istiklâli mefrûz olan bir memleketin tamâmiyetini tayîn ve tahdîd için zincir-i muvâzene-i politikiiyenin hangi halkasından bed ve tahrîk ile kalıb-ı

nizâma ifrâğ olunacağı sûal ve ıztırâb vârid olmaz mı ve âyâ korsanlığın ibtâlî yalnız milliyet ve hükûmet-i Arabiyye'nin kabûl ve ikrârı tarîkıyla mı hâsıl olabilir? Bu noktayı dahi taharrî edelim. Acâib Avrupa henüz devlet ve millet-i Osmaniyye'yi bilip anlayamadığı münfehim olur. Zirâ bilmiş anlamış olaydı millet-i Osmaniyye'nin diyânetini ve âdâbı ve ahlâk-ı ma'rûfesi teneffür ve istikrâh eylediği bir hareket var ise mahzâ korsanlık olduğunu ikrâr ve teşekkür etmiş olurdu. Bu müdde'âmızın hilâfına Cezayir dâ'îlerinin irtikâb ve san'at ve ma'aş etmiş oldukları korsanlığın kazıyyesi delil ittihâz ve der-miyân olunur ise bu kazıyye vekâyi'-i müstesnâiyeden ve teceddüdü müstahîlül'îl-îmkân esbâb-ı hârikulâdeden neş'et etmiş olduğu kâbil-i inkâr mıdır? Ma'lûm-ı âlemiyândır ki; fi'l-asl Garb Ocakları İslâmiyet'e şiddet-i husûmetle müte'ârif olan ve Hazret-i Yahya kavalierleri ta'bîr olunan Malta kavalierlerine ya'ni diğer bir usûl-i dîniyye-i müsellahaya müdâfî' ve mukâbil olmak için bir nev' nizâm-ı harbî ve dinî kabîlinden olmuş ve bu sebebe mebnî bir kuvvet-i bahriye-i harbiyenin tavzîf ve idâresine muhtâc olmuş ve fi'l-vâkı' bu misillü tavr ve hâlden Avrupa akvâmının ocakhâ-yı mezkûreye nisbetle haraç-güzârlığı ve menhûbiyet ve istirkâkları mesâyibi zuhûr etmiş olup lâkin bahs u şikâyet olunan mesâib-i vâkı'a-i mâziye büsbütün selâtin-i Âl-i Osman hazerâtına azv ve isnâd olunmak revâ-yı hakk mıdır? Tesârîf-i rûzgâr sebebi ve politikanın tebeddülât-ı mütevâliyesi cihetiyle selâtin-i müşârun-ileyhim hazerâtının hükm ve nüfûzu Garb Ocaklarında bi't-tedric noksan-pezîr olmuş olduğundan başka darû's-saltanatda yeniçerilerin tagallüb ve tehekkümü Memâlik-i Osmaniyye'nin her köşesinde îfâ-yı levâzım-ı adl [ü] dâd-ı şâhâne ve icrâ-yı ahkâm-ı meşrû'a-i mülûkânelerine mâni' olmuş olduğu hâlât-ı müsellemeden değil midir ve selâtin-i izâm-ı Âl-i Osman memâlik ve ebhâr-ı mahrûselerinde hiçbir mahalde ve bir târihde korsanlığı tecvîz etmemiş ve eczâ-yı millet-i Osmaniyye'den irtikâb olunmamış olduğu ve Afrika kıt'asında alenen tevârîh-i muhtelifeden ısdâr eyledikleri ferâmîn-i aliyye ile korsanlığın men' ve istikbâh eyledikleri ve Garb Ocaklarının korsanlıklarından tebe'a ve tüccârlarının vikâyesi ve hasârât-ı muhtemelelerinin tazmîni için mahsûsan Devlet-i Aliyye ile akd-i mu'âhede etmiş olan Rusya ve Avusturya Devletleri Cezayir korsanlarının hasârâtından mahfûz ve masûn olagelmiş oldukları müsellemler olup hatta sâhib-i risâle dahi ibârât-ı âtiyetü'z-zikr ile şöyle tahrîr ve ikrâr eder ki; Cezayir-i Garb hükûmetinin Avrupa milletlerine nisbetle mu'âmelât-ı politikıyyesi bir üslûb-ı vetire üzere değil idi ve Fransa ve İngiltere Devletleri Devlet-i Aliyye'nin inzimâm-ı hükm ve müdâhalesi olmaksızın doğrudan hükûmet-i mezkûre ile mukâvele ve mu'âhede ederler idi ve Rusya ve Avusturya Devletleri hatt-ı muhtelif üzere sülûk ederek bi'n-nefs kendilerinin dahl ve ta'mîd eylemedikleri istiklâli i'tirâf etmezler idi ve çünkü Devlet-i Aliyye Garb Ocakları üzerine hükümdârlığını iddi'â edegeldiğinden devleteyn-i merkûmeteyn ocakları merkûme tarafından bir hasâret gördükçe tazmîn ve tarziyesiyçün Devlet-i Aliyye'ye bi'l-bedâhe mürâca'at ederler idi ve hîn-i mürâca'atlarında tarziye-i müdde'âya istihsâle dest-res olmadıklarına dâir bir emsâl-i mezkûr değildir deyü ve ma'dem ki hükm-i sultânî-i pâdişâhî Cezayir-i Garb'da vüs'at-i kâmile ile nâfiz olduğu zamânlara varınca Devlet-i Aliyye uhûd-ı mahsûsa ile müte'âhid olduğu düvelin bayraklarını korsanlıktan sıyânet ve himâyet eylemiş iken el-yevm ki korsanlığın vukû'u müstahîlül'îl-îmkândır. Korsanlığın müceddeden zuhûru aklen muhtemel görölür mü?

Mütercim kullarının ilavesidir: Tevârîh-i atıkada Bosna hudûduna muttasıl Karvaçya'da (Croatia) Dalmaçya Adalarında Desniya? nâm kasabada Yozkok ? ta'bir olunur bir takım haydudlar ve hudûd-ı şimâliye-i Devlet-i Aliyye'de Kazak tâifesi ve zamânımızda Yunan hududunda Klepte (Klepht) nâmıyla damga-zede olan bir sınıf-ı eşkiyâ berren ve bah-ren lusûsiyeti kâr-ı ma'âş edinmiş ve hudûd-ı Osmaniyye'ye ve benî Âdem'e îsâl-i hasârât ve mazarrâtları reh-neverd-i mütetâvile cârî olmuş ve Almanya memleketinde ale'd-devâm senenin on iki ayında gerek sulh ve gerek harb esnâsında günde üç kere Osmanlı çanı nâmıyla İslâm aleyhine tahrîk ve da'vet için çan çaldırılmak usûlü ihtiyâr olunmuş ve bu ef'âl-i müstakbihanın cümlesi Nasârâ tâifesinden sâdır ve zâhir olagelmiş iken bu ân ve zamânda eserleri kalmamış yalnız Garb Ocaklarının korsanlığından bahsolunmak kanûn-ı hak-gûyî ve insâfa mugâyir bir garaz ve maraza delâlet etmez mi?

İşbu bahsi tekmîl etmezden evvel bize mukâbele olunmak kâbil olan bir i'tirâza dahi cevâb verilmek lâzım gelir. Farzolunan i'tirâz şudur ki; Cezayir-i Garb meselesinde muta-zammın ve muntabı' olan müşkilâtın hall ü tesviyesiyçün bu memleketi Devlet-i Aliyye'ye i'âdesinden gayr[i] tarîk irâe olunmuyor: Ancak yerli hâkim intihâbında mahzûr mütâlâ'a olduğu misillü Devlet-i Aliyye tarafından ta'yîn olunacak bir hâkim ve vâli şıkkı yine ol mahzûrları tekvîn etmez mi ve yerlilerin temerrüdât ve tas'îbâtını müstelzim olmaz mı? Ol hâkim-i Osmani muhtelifü'l-cins ve'l-meşreb olan kabâil-i müte'addide-i urbânı livâyı hükûmet ve nüfûzu altına cem' ve ittibâ'a zafer-yâb olabilir mi deyü vârid olan suâl ve i'tirâza şöyle cevâb veririz ki;

Evvelen müdde'âmızı tecârüb-i selef te'yîd eder ve sâniyen ahâlî-i memleketi Saltanat-ı Osmaniyye'ye itâ'atlerini esbâb-ı sülûse da'vet ve intâc eder: Sultân-ı azîmü'ş-şân ve pâdişâh-ı adâlet-unvân hazretleri reisü'l-milleti'l-İslamiyye olmak şî'âr-ı dîniyye-i muhteremesi ve sâniyen Hanedân-ı Âl-i Osman'ın kuvvet ve saltanat-ı kadîmesinin gözbağ-cılığı ve sâlisen tabi'at-ı idâre-i siyâsiyye-i mülkiyeleri keyfiyatı vâli-i Osmani'nin teshîl-i me'mûriyetine te'âvün ederler ve bu cihetlere mebnî yerli reisü'l-hükûmetin urbân ezhânında tahammürüne bâ'is olacak mâye-i tehâsüd ve nifâk vâli-i Osmani'nin hakkında mahûfû'z-zuhûr değildir. Zirâ vâli-i Osmani diyâneten ihtirâmı vâcib olan ve naklen ve aklen şükûh ve şevketinden hazer etmek zimmetlerine müterettib görülen bir pâdişâh-ı âlîşânın yalnız bir vekîli olacağı ve bundan başka ahâlî-i memleket mine'l-kadîm merâsim-i idâre-i siyâsiye-i Osmaniyye ile me'lûf olmuş olduklarından melekât-ı kadîme ve zu'miyyât-ı mu'tâdelerine dokunacak bir şeyi hâdis görmeyecekleri der-kârdır. Kaldıki idâre-i siyâsiye-i Osmaniyye ol memleket hakkında teneffür-i ahâlîye bâdî olacak sûretde olmadığına sâhib-i risâle kendisi şehâdet ve ikrâr eder. Sâhib-i risâle şöyle der ki; Osmanlının idâre-i siyâsiyesi her ne kadar karh ve ta'n olunmuş ise de tahayyül olduğu derecesinde fenâ değil imiş. Zirâ üç yüz sene memleket-i mezkûre mütemâdî ve müstemirr oldu ve halbuki Cezayir'in hükûmet-i kadîmesi sekiz bin neferâtdan ziyâde asker istihdâm eylemediği ve masârif-i idâreleri ancak yirmi bin keseye bâlîğ olduğu emr-i müsellemdir. Bizler ise Cezayir-i Garb'ın zabt ve idâresi için otuz bin neferâtın tavzîf ve istihdâmına ve her sene yüz bin kese sarfına muhtâcız ve Osmanlı'nın maksûdu bizim maksûdumuza tevâfuk etmez idi. Osmanlı'nın maksûdu yalnız memleketi

zabt ve tasarruf etmek merkezinde cevelân edip ecânibi getirdip Cezayir Eyâletinde iskân ve muhâfaza etmek şugul ve kayıdları yok idi ve Osmanlı hâkimi memâlik-i sâireden li-eclî'l-l-iskân memlekete tevârüd eden sâir Osmaniyânın ta'ayyüşleri gâilesiyle uğraşmaz idi ve Osmanlının usûl-i idâresine nazaran yerli urbânın temellükâtına dokunur bir şey yok idi ve milliyet-i Arabiyye selb ü inkâr olunmaz idi ve urbâna umûr ve ahkâm-ı dâhiliyede bir nev' nüfûz ve iştirâk verilir idi. İşte müşkilât-ı müterâkimenin ukdesi bu dakâyıkdadır deyü risâle-i mezkûrede mestûrdur. Bâlâda mesrûd ve meşrûh olduğu vech üzere evvelen Cezayir-i Garb'da bir Arab hükûmetinin ihdâs ve îkâ'ı husûsu gerek Fransa'nın mesâlihine ve gerek Avrupa politikasının menâfi'ine tevâfuk edemeyeceği ve sâniyen bu memleketin hükûmet-i Osmaniyye'ye mücerred i'âdesi takrîbi ile âmmenin menâfi'i kâbil-i te'lif olacağı ve sâlisen Hükûmet-i Osmaniyye hengâmında korsanlığın teceddüdü endişesi bî-esâs olduğu makalemizin mütâla'asından müstebân olur. Kaldı ki tekâbül ve mukâyesesi bâlâda beyân olunan iki sûret-i hükûmet ve idâreden dahi Fransa'ya âid olan menâfi' farz-ı muhâl ile müsâvî ve yeksân add ve hesâb olunsâ bile ahad sûretinden birinin ihtiyâr ve tafdîlini icâb edecek diğer bir mütâla'a dahi yok mudur? Âyâ Fransa milleti bundan kırk yedi sene mukaddem cumhuriyeti hîn-i zuhûrunda ve Avrupa tarafından terk ve inkâr olunduğu hengâmında Fransa'nın dostluğuna sebât ve metânet göstermiş ve Fransa'nın kadîmî müttefikî olmuş olduğu müsellemler olan Devlet-i Aliyye'ye nisbetle bir nev' hak îfâsı Fransa'nın müterettib zimmet-i vefâ-dârı ve hakkâniyeti değil midir? Âyâ Fransa'nın el-yevm zabt u istilâsına muşır olduğu memleket ol müttefik-i kadîmî olan Devlet-i Aliyye'nin emlâkından ma'dûd olduğuna ve istilâsına illet olan şikâyet-ı Franseviyeye sâhib-i mülkün medhal-i zâhirî ve batınîsi olmamış idüğüne dâir havâtır ve zamâir-i erbâbü'l-insâfdan zuhûr eden sevâba Fransa Devleti'nin ve milletin girân-gûşluğu ve işitmezliği lâıyk mıdır ve Fransa Devleti'nin Devlet-i Aliyye'ye eylediği gadr yalnız Cezayir-i Garb mâddesinde olmayıp belki Yunan umûrunun istiglak ve teşennücünü ve Navarin Muhârebesi'ni ve Rusya seferini istintâc etmiş terkîbât-ı politikıyye-i ma'lûmeye Fransa'nın mü'essir olan medhali sebebiyle hâsıl olan inkisâr-ı Devlet-i Aliyye hakka makrûn olduğuna kulûb-ı Franseviye şehâdet etmezler mi ve eğer Cezayir-i Garb'ın Devlet-i Aliyye'ye i'âdesi kazıyyesinde bir ihkâk-ı hak hükmünü icrâ etmiş olacağını ikrâr etmez ise bâri hiç olmazsa Devlet-i Aliyye'nin dūcâr olduğu nevâib ve hasârât-ı mütenevvi'aya bir nev' tazmîn ve mükâfât olmak üzere Cezayir-i Garb'ın i'âdesine rağbeti Fransa milletine mûcib-i şân olmaz mı? Bu misüllü mesâili pîş-nihâd ve îrâd etmek hemân tesviye ve inhilâlîni intâc etmek demektir ve politika fenninin emr-i te'vîlâta isti'dâdı her ne kadar vâsi' olur ise olsun vâkı'âtı hadd-i zâtında tebdîl ve ihlâl-i mâ'nâ edemediğinden ve ef'âl-i ahkâm-ı vâkı'a tahvîl ve inkâr olunmak vus'-ı beşerıyyeden hâriç olup âsâr-ı bâhire ve bâkiyeden olduğundan nik ü bed tedbîrât-ı millıye ve ahkâm-ı düveliyenin muhâkemesi ve medh ve karhı bî-garaz olan a'kab ve ahlâf nasfet-i ittisâfa muhavvel olur.

[29 Zi'l-hicce sene 1250] / [28 Nisan 1835]

جزایر بحر و بطن کوهستان احداث و وضعی شتی زیر ملکیت متروکه دولت عظیمه اسلامه شدت ذرات ملک معصومه انبیا
و افراسیاب و امیرت جنین در که بومعه لغیرم و بنا اثباته عا در او به شهر بوزیرس و فاضلی نام قریه می نزاران ملک کله
دکتر شاکه نرنگه

[illegible][illegible]

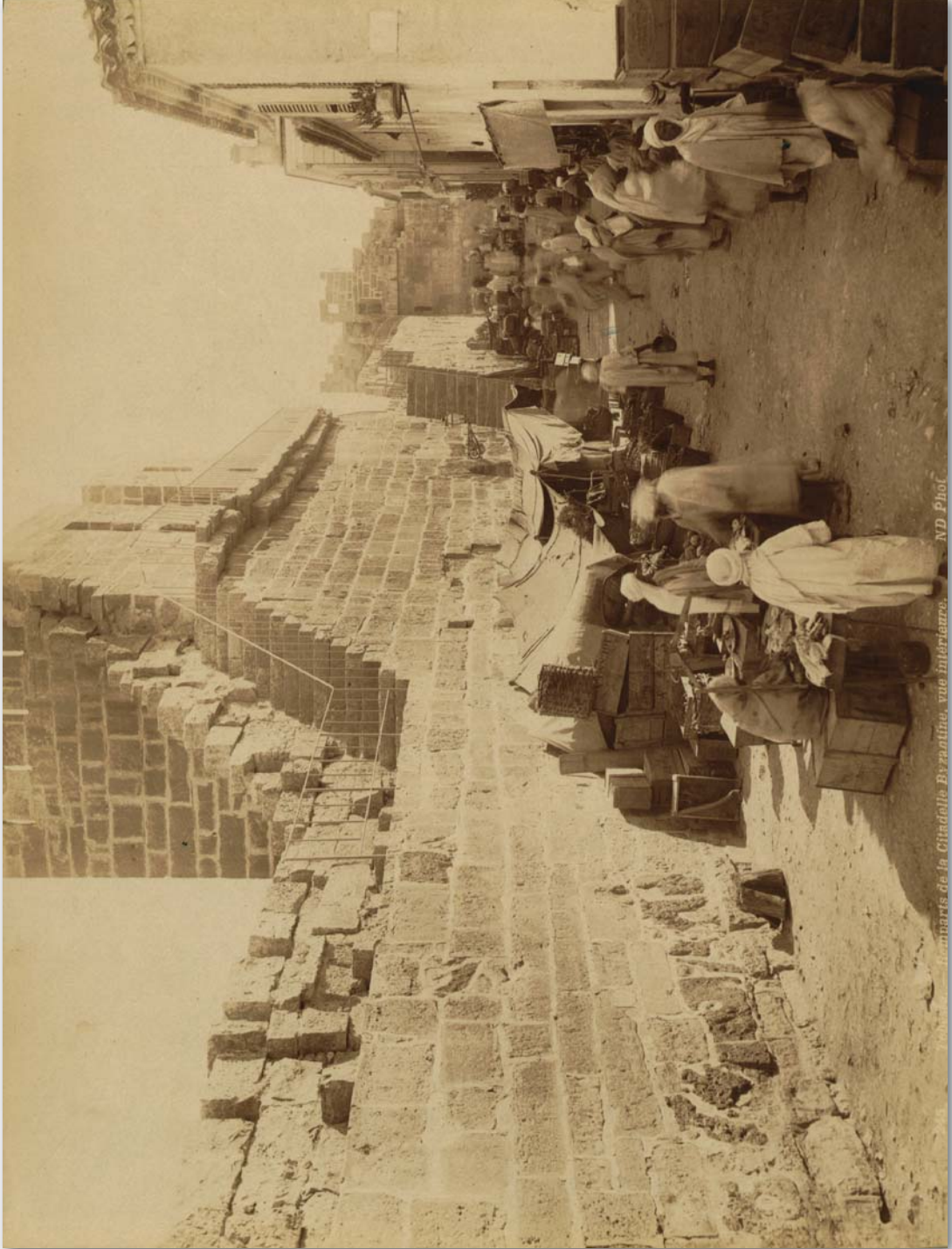

[illegible][illegible]

[illegible]

Tébessa'da Bizans Kalesi Surları

CEZAYİR'İN İADESİ HAKKINDA PADİŞAHA SUNULAN YAZININ TERCÜMESİ

Cezayir'in Osmanlı Devleti'ne geri verilmesine Fransa Devleti'nin olumlu baktığı ve Fransız Meclisi üyelerinden çoğunun da bu düşüncede olduğu

حول النظرة الإيجابية للدولة الفرنسية لإعادة تسليم الجزائر إلى الدولة العثمانية وتأييد معظم أعضاء المجلس النيابي الفرنسي لهذه الرأي

Dobinyos kullarının hâk- pâ-y-ı veliyyü'n-ni'amîlerine takdîm eylediği kâğıdı[n] tercümesidir

Cezayir'in istirdâdı husûsuna dâir kaleme alıp hâk-pây-ı âlîlerine takdîm eylediği lâyhada maslahatın kabûlünü müstelzim olur bir sebep-i mühimmin zikr ve beyânını bi'l-küllîye ferâmûş etmiş olup şöyle ki; bu esnâda Franca vükelâsı dîvânı ber-mu'tâd gelecek seneye kadar hitâm-pezîr olmağla el-hâletü hâzihî meclisler ta'tîl üzere olduğundan imdi meclis-i mezkûrun küşâdına kadar devlet icrâ-yı nüfûz ve merâmırlarında serbestiyet üzere bulunup ve bazen vâki' olduğu misillü millet kanûnî usûlüne mugâyir olarak aslâ karîn-i kabûl olamayacak ba'zı mu'âfiyet veyâhud devlet hazînesinden bir husûsa akçe sarfına dâir bir nesneye devlet tarafından karâr verilerek ba'dehu meclis-i mezkûrun vakt-i mu'ayyeni hulûl-birle küşâd olundukda meclis-i mezkûr a'zâsı ol mâddeden dolayı suâl ve istifsâr edildiklerinde devlet dahi i'tizâr ve niyâz tarîkiyle vâki' olacak mes'ûliyetden tahlîs-i girîbân edegeldiği vâki'dir ve kaldı ki Franca Devleti Cezayir'in reddi husûsuna râzı olacağı sûretde meclis-i mezkûrun küşâdına kadar ya'ni şehir-i Şubat'ın âhırine kadar a'zâ-yı mersûmûn tarafından keyfiyet taharrî ve tecessüs olunamaz ve ba'dehu devlet ber-minvâl-i muharrer bast-ı i'tizâr eylediğinde özrü dahi hayr kabûlüne resîde olur. Zirâ devlet bi'n-nefs Cezayir'den hâlâs olmağla heves-kâr olup ve taraflarından mes'ûliyet terettüb edecek a'zâ-yı mersûmûnun ekserîsi dahi Cezayir'in terk ve teslîmini arzu etmekde iseler de tensîb ve i'lân etmeye kâdir olamadıklarından bu misillü bir matlûbu ni'me'l-vesîle ittihâz edeceklerini hâk-pây-ı merâhim-ihativâ-yı veliyyü'n-ni'amîlerine arz ve ifâdeye ictisâr eylediğini mersûm tahrîr eder.

[29 Zî'l-hicce 1250] / [28 Nisan 1835]

درویشی فولادین کتبی فی السیاسة تقدیم الیه کاعتراف من سید

فیریک استرادی خصوصاً دایرة الموب فی السیاسة تقدیم الیه کاعتراف من سید
بالکلیة فی السیاسة الموب فی السیاسة تقدیم الیه کاعتراف من سید
بالمطابق لدرج الدلیقة ایچی مجلس مذکور کتانه قدر دولت اجری نفوذ و امارت سبب از ره بدستوب و بعضاً واقع
الطبی مناصول فان فی اصوله مقارن لدرج اصلا فیریک قبول اوله مبه صوبه بعضه معافیت و باضود دولت فیریک شکره
بخصوصه لجه صرفه دایر بر شکره دولت لدرج قدر قرار بر یلدرک بعده مجلس مذکور دقت معینی صلوات یله کتانه لدرج مجلس مذکور
اعضای اول ماده و نه طولانی سوال و استفسار لدرج قدر دولت دخی اعتراف و نیاز طریقه لدرج واقع اوله صوبه مسئولیت من قلیسی کتانه
ایچ کلیدی و افقد و فالدیکه فرجه دخی فیریک ردی ضمیمه اضی اوله صوبه صوری مجلس مذکور کتانه قدر بعضی نشاطات فیریک
اعضای مبرم و نه طریقه که کیفیت تحری و مجلس اوله قدر و بعده دولت بر سوال محرر بط اعتراف الیه کتانه عذری دخی ضیر قبوله
رسید اوله زبانه لدرج بالنفس فیریک خلاص اوله هه کار اوله و طریقه منسوبه رتب ایچ جان اعضای مبرم و نه
کتبی دخی فیریک رتب لدرج ارزا و کتانه الیه منسوب و اعلا منسب فیریک قادر اوله مد فیریک بر منطوبی لدرج الوسیله
انکار ایچ کلیدی صاحبی مبرم صوبه کتانه لدرج عرصه و افاده اعتبار الیه کتانه منسب تحری لدرج

CONSTANTİNE İLERİ GELENLERİ TARAFINDAN SULTAN II. MAHMUT'A GÖNDERİLEN ARAPÇA MEKTUP

**Cezayir'in Constantine şehri ileri gelenlerinin Sultan II. Mahmud'a,
Cezayir'in Fransızlar tarafından işgal edilmesinden sonra halkın
Konstantanalı Ahmet Bey'e biat ettiğine dair gönderdikleri yazı**

رسائل أعيان مدينة قسنطينة الجزائرية إلى السلطان محمود الثاني حول إعلان
طاعتهم إلى أحمد بك القسنطيني اثر احتلال الفرنسيين للجزائر

Cezayir'in Constantine şehri ayan, kudat, müftü, ulema, fukaha, şeyhü'l-beled, reaya şeyhleri, zanaatkarları, halkın avam ve büyüklerinin Sultan II. Mahmud'a, 14 Eylül 1835'te düzenleyip gönderdikleri bu mektupta:, Fransız işgalinden sonra Cezayir Beyi Ahmed Bey oğlu Hac Ahmed'in Kostantine'de duruma hakim olduğu, kendisine halk tarafından biat edildiği bildirilerek Emirü'l-Mü'minin'den (Osmanlı padişahı) Ahmed Bey'i kendilerine Bey tayin etmesi istenmektedir. Yazıda ayrıca Constantine şehrinin limanı olmadığı için dış dünyaya açılmalarının zor ve durumlarının ağır olduğu da bildirilmiş ve Osmanlı padişahından kendilerine yardım edilmesi talebinde bulunulmuştur.

Mektupta imzası bulunanların isimleri şunlardır:

Alim abu Abdullah Şeyh Muhammed el-Fakkuf
Hanefi Kadısı Alim abu'l-Vefa Şeyh Mustafa bin Şeyh Abdurrahman
Malikiye Kadısı Alim abu'l-Abbas Şeyh Ahmed bin Şeyh Said
Hanefi müftüsü Alim Şeyh Mustafa
Maliki Müftüsü Fakih ve Hatip abu Raşit Şeyh Ammar
Cami vakıfları nazırı Alim abu Abdullah Şeyh Ahmed el-Arabi

Zanaat eminlerinden	Cezayir Halkı ve İleri Gelenlerinden
Ammar bin el-Kışşı	eş-Şeyh bu Aziz
Hacı Salih Bersi Sabit	eş-Şeyh Bedyaf
Muhammed bin Fazi	el-Kaid Muhammed ibn el-Arabi
El-Arabi bin Belkasim bin el-Hacı el-Arsebi	eş-Şeyh el-Kureşi
Ali bin Sabit	eş-Şeyh el-Mekki
Hasan bin Şerad	eş-Şeyh Ahmed bin el-Hac
Mustafa bin Ali	eş-Şeyh Abdullah bin bu Aziz
Hüseyin	eş-Şeyh Ali bin el-Hac
Cafer	eş-Şeyh el-Rezfi bin Mensur
Ammar el-Şerif	eş-Şeyh Ahmed ibn el-Zeyn
Salih	eş-Şeyh Muhammed bin Abdullah
Muhammed bin el-Meabid	eş-Şeyh Ahmed bin Muhammed
Abdurrahim	eş-Şeyh Abdüsselam
Muhammed ibn Zeho	eş-Şeyh el-Hafsi
Abdurrahman	eş-Şeyh Ahmed bin Mahmud
el-Hacı Hafız	eş-Şeyh el-Mesud bin el-Mubarek
Abdulvahit	eş-Şeyh Ali bin Süleyman
Ahmed bin Salih	eş-Şeyh Muhammed el Şerif
Abdülkerim	eş-Şeyh Nasır
Mevlud	eş-Şeyh Ali bin el Accabi
Süleyman	eş-Şeyh Sehl bin Sehnun
Mustafa bin Haşi	eş-Şeyh Muhammed bin el-Mesud
Muhammed bin Hacı Abdülkadir el-Nussah	eş-Şeyh Bornan
Mustafa bin Musa	eş-Şeyh Ahmed bo Akkaz
İsmail	eş-Şeyh Aşur
Abdülhafız	eş-Şeyh Said bin Nasır
el Hac Süleyman	eş-Şeyh Ahmed bin el Hacc
ebu Abdullah el-Muhtesib	eş-Şeyh Abdullah bin Şaban
	eş-Şeyh Muhammed bin Murad
	eş-Şeyh el-Ahdar bin Murad
	eş-Şeyh el-Tayyib bin bozeyan
	eş-Şeyh Muhaad ibn el-Akhal
	eş-Şeyh Recep
	eş-Şeyh Kasım bin Yakup
	el şeyh bin Abdullah bin Mensur
	el şeyh Receb bin Bozeyd Reşid
	eş-Şeyh el-Sadık Salim
	el-Kaid Muhtar
	eş-Şeyh Ali bin Ahmed
	eş-Şeyh Muhammed ibn el Ba'li
	eş-Şeyh Selame
	eş-Şeyh Berekat

21 Eşref-i Rebî'în[Rebî'ü'l-evvel] 1251 / [17 Temmuz 1835]

جسمه الزبون على أن نام بجلايزا بيم وفواضلا لا كرام الذم فرجع منارمة لا مسلام وأبد قوم الدين تأييدا من بلاد ونا انقام وصلاة وثابتا من أكملين على نبيينا محمد بن عبد الله الذي قام به
 اهو الدين وقم به ارسالهم وسليين وكن الد الطاهرير وكحاثته الاكبرير متههلين بصادق الدينه وصافي الطوبه للملك الملكوت والسناء والبر والبرير فافخ اواب
 الفرج سفيح خرج امسليين من البوس والحج جلاذ عيه الصالحه المناطق بها كل عضو وجارحه لستحقها بيمول انفع العام الما لوف ودفع المضار للطلب الخوف ملكا لوكس
 الزمان وأميرا العصر والوان سلجاق في الامراب وملاذ المستغنيين ملا اترياب طلال الله في أرضه وخليفه على خلقه ملكا كبيرين وخاشا في الكبيرين مولانا السلطان دين
 السلطان السلطان لغا ونحوه لا لا في انموليد اعظم الشان منصورا عزيز الجنب وعزة وجلالة وادى القواف اما به د محمد له تقي على كل حال وسوا لا تدرك
 ان الطواف الخفية في سائر الاحوال وسوا له بروجوده واحسانه في لاق والشان فاقا لكفام العلي والينا ب الاعظم السنن لا يعزب عنه ما كان دهي الجوايز من سبيل لا يثيد
 الكفار بقضا قوله في احد اعزرا اقيمار يفعل ما يشاء لا يسأل عما يفعل ولقد تشققت لعدوك لكل خطي لم يراقت العلوب الخاجر ووقع التشتيت والاهمال ورسات الاخلان ووالا لاول
 وتا بقت الخطوب وتابعه الحبيب عن الحبيب وتقام كبرئوس والشانزات النفوس وكان بفضل ثبات جمع لكفشوق ونم الشان من اعاد القسطنطينية امنها الله تعالى سلسل
 الكفاية الشرقية عبدكم الحاج احمد باي بن محمد رحمه الله تعالى احمد باي نموض جد واجتهما وسلكنا سعيه مسالك الكسلك بجمع المقفوق والطعم الجايغ واجار المستجور وانك
 استغفنت وكسي كعربان ولم يخلل تفريط ولا اساءة فهدا الشان واستمر حاله الذي ان ابلغ مائة كذا لك بالسياسة والتفكير وحسن التلطف والتدبير ولما عانا ما يسر
 من حجم الغزوة وقام الذم وبنان الجاش والنزوين وما انقذ في كصالح الكامة من اجل ذلك ورد من اسلافه على التحقيق من غير حنفة عاقبة عليه ولا استفادة تباله ذلك حصل له
 ولهمر لنا من مهابته واقفا درعته وسعيه في تامين الطرف وسياسته بأعداءه على السبع والطاعة وفعالنا برز البربر وثغلا ولا قبوليته على ليلته حتى يقضى له امر اكان
 مفعولا شمس بين من مقام مولانا امير المؤمنين ملاذ العباد في اعلام الدين راجسين من شيم الحسنة وأخلاقه الكريمة الشتمسنة ولبه السديد وتعبير السايب
 الرشيد تيمير ما تفرحناه وابقا له علينا من الباب الذي طهرناه وحيث علينا عظم الحاج احمد بن محمد احمد باي فاق في قوليه مع جلالة جملة الدلالة الشنية الخ واحمد ثم يفت
 وقامه ان سعاد الجوا عليه لكال من ضيقا لا سباب في قللة الكمال اذ الحاج احمد يعلد وعليه يسر الاسباب وتفتح لديه المطالب والارباب لانه ليس له مرسى يرتفع بها ويوسع من جهتها

وأقرب الناس إليه جرح فلم يغب من جنابكم اعلى توصيلهما له بالظلم السعيد فانه يبعد عليه جله مما - من اجل ذلك اذهلكم المكتوب لاني لم يكن لي اية الرضا لكم اني استعمل الي
الميلة في هذه الصوبه ولو كانت كمرسى كانت امور منيرة من تملككم قبلها وفي من الامور العالي ان يعقد اجتماع كرسنا فانه مجتهد في باب ويدع المعالجة ومن اعلى الله ما رمن
على ادعاء بدعكم ولكنكم تجدوه في استكمال طاعتكم لا زالت لما تصدق حاجبا ولا عدلا كذا قاهره والمسلمين عونا اصل في مقام اسعد وعيش راضد حردا كذا على عايد العالم القسطنطينية
وهم القضاة والعلماء والفقهاء والولاة وشيخ البلد ومشايع الرعية وخوفا من الغريبين وعاقبة منهم اعلامة ان احسب اني انسب ابو عبد الله الشيخ محمد الغفوف والعلامة الاعلى
أبو الكواشي مصطفى الكاظمي بن الشيخ عبد الرحمن والعلامة الحجة ابو عبد الله الشيخ احمد فاخرها لكية ابن الشيخ معيد والعلامة اهل الشيخ مصطفى الحق الحنفي والفقيه الخطيب ابو الشاذلي
مفتي الكلي والعلامة ان مثلا ابو عبد الله الشيخ محمد لعلى ناظر وفاق المساجد وأمثا الكور وهم عمار بن القش والهاج صالح بن سنايت ومحمد بن زايح والكعوب بن بلناس بن الحاج العوس
وعلى بنات وحسن بن شراد ومصطفى بن علي جويك وعلال الشربين والصالحي ومحمد بن الكايد وعبد الرحيم ومحمد بن زهرو وعبد الرحيم والهاج حافل وعبد الواحد واحمد بن صالح
وعبد الكريم وعملون وسليمان ومصطفى بن خاشع ومحمد بن حاجي وعبد القادر الشناخ ومصطفى بن مومن ولسا عيل وعبد الحفيظ والهاج سليمان وابو عبد الله المحسب
وعلم اهل الباطن كبر الكواشي الشيخ جوعير والشيخ لفضيان والعلامة محمد بن الكعوب والشيخ القريش والشيخ المكي والشيخ احمد بن الحاج والشيخ عبد الله بن بوزييز والشيخ علي بن
والشيخ الزيزي بن منصور والشيخ احمد ابن الكوين والشيخ محمد بن عبد الله والشيخ احمد بن محمد بن الشيخ عبد السلام والشيخ الحفص والشيخ احمد بن محمد بن الشيخ السعدي
والشيخ علي بن سليمان والشيخ محمد الكشور والشيخ ناصر والشيخ علي بن العجاني والشيخ شمل بن محمد بن الشيخ محمد بن مسعود والشيخ نور بنان والشيخ احمد بن عكار والشيخ
والشيخ سعيده بن نصر والشيخ احمد بن الحاج والشيخ عبد الله بن شعيبان والشيخ محمد بن مراد والشيخ الاخضر بن مراد والشيخ الطيب بن بوزيان والشيخ محمد بن
رحبا والشيخ خاسم بن يعقوب والشيخ ابو عبد الله بن منصور والشيخ رحبا بن بوزيد والشيخ رشيد والشيخ الصادق والشيخ سالم والقايم مختار والشيخ علي بن احمد والشيخ محمد
ابن البعل والشيخ سلام والشيخ بركات وكافة اهل الكواشي هؤلاء كلهم تبركوا بقبول اعليته العلية متبركين بها لانهم يدعون بلسل بقايد وتخليد ملكها منهم ابيها تسليما
طيبات مباركات الحق الشرف الكوين

HAT, 47971-D

CEZAYİR'İN FRANSIZLARDAN GERİ ALINMASI KONUSUNDA ACELE EDİLMEMESİ

İngiltere ve Fransa parlamentolarında değişiklikler yapılmakta olduğundan, Cezayir'in Fransızların işgalinden kurtarılaraq geri alınması konusunda acele edilmemesi

عدم الاستعجال في مسألة تحرير الجزائر من الاحتلال الفرنسي واستعادتها
وذلك للتغيرات التي تحدث في برلماني انكلترا وفرنسا

Paris'de olan âmedci bey kulları tarafından hurûf-ı ma'hûde ile muharrer vârid olan tahrîrâtın hallidir

Fransa Devleti ministroları her ne kadar tebeddül etmiş ise de muahharan nasbolunanların dahi isti'fâ etmekde oldukları geçen gün takdîm-i hâk-pây-ı veliyyü'n-ni'amîleri kılınan arîza-i abîdânemizde tahrîr ve beyân kılınmış idi. Bu def'a ber-minvâl-i muharrer isti'fâ vukû'una mebnî ministroların cümlesi azl ile başvekâlet kemâ fî'l-evvel Umûr-ı Harbiye Nezâreti'yle beraber olmak üzere Mareşal Dük Dö Betrevis câniblerine müceddeden ihâle olunup ândan mâ'adâ Umûr-ı Ecnebiye Nezâreti mutasarrıf-ı sâbıkı Kont Amiral Derini'ye [de Rigni] ve umûr-ı dâhiliye ve umûr-ı mâliye ve umûr-ı ticâret ve medâris-i ta'limiyye nezâretleri dahi kezâlik evvelki mutasarrıfları Mösyö Betres ve Mösyö Human ve Mösyö Roşatel ve Mösyö Kizo[Guizot] nâm kimesnelere ibkâ sûretiyle sipâriş olunarak bu cihetle Prusya'dan Umûr-ı Dahiliye Nezâretiçin gelecek Fransa elçisi Mösyö Preson dahi yine sefâret hizmetinde ibkâ olunmuş ve henüz umûr-ı harbiye nâzırı nasbolunmadığından şimdilik onun vekâleti dahi Umûr-ı Ecnebiye nâzırı mûmâ-ileyhe ihâle kılınmış olmağla mücerred ma'lûm-ı âlî-i mun'amâneleri buyurmak için iş'âra mübâderet kılındığı.

Burada olan Rusya Devleti büyükelçisi cenâblarıyla aralık aralık mahremâne muhâbere olunmak muktezâ-yı hâl ve maslahatdan olduğuna ve atûfetlü Namık Paşa Hazretleri bendeleriyle buranın lisânı müttehid olması münâsib olacağı elçi-yi mûmâ-ileyhe birkaç kerredir ihtâr sırasında paşa-yı mûmâ-ileyhin mektûbu gelip gelmediğini istifsâr etmiş idüğüne binâen bu def'a Tercümân Ruhüddin Efendi kulları yedine ta'limnâme i'tâsıyla elçi-yi

mûmâ-ileyhin sefârethânesine irsâl olunarak bu kerre paşa-yı mûmâ-ileyhin müte‘akiben vürûd eden tahrîrâtında Mehmed Ali hakkında oranın lisânı dahi buranın usûlüne mutâbık olduğu muharrer olup bundan başka çünkü Cezayir maslahatında İngiltere’nin menviyyâtı bilinmesi münâsib mütâlâ‘a olunarak istikşâf-ı zamîrleri paşa-yı mûmâ-ileyhe yazılmış olduğundan ol dahi araştırdıkda İngilterelü Fransa’nın Cezayir’e yerleşmesine her ne kadar râzı değiller ise de şimdiki hâlde cârî olan politikaları iktizâsınca Fransaluyu icbâr edemeyip fakat taraf-ı Devlet-i Aliyye’dan Cezayir’in istirdâdı husûsuna teşebbüs buyurduğu hâlde bu bâbda mülâyemet tarikiyle sa’y edebilecekleri ve Dük Dö Wellington takımı İngiltere ministroluklarında oldukları hâlde İngiltere’nin bu husûsda daha ziyâde da‘vâcılık etmesi me’mûl idüğü keyfiyâtı paşa-yı mûmâ-ileyhin cevâbnâmesinde iş‘âr olunmuş olduğundan bahisle Dük Dö Wellington takımının ministrolukda yerleşmeleri ve yerleşdikleri hâlde Cezayir maslahatına faydasız olması me’mûldur ve el-hâletü hâzihî burada parlamento kamaralarının küşâdı pek takarrub etmiş olduğundan Cezayir maslahatında ne vechile davranılmak iktizâ eder ve bu aralık burada ve İngiltere’de zuhûra gelmiş olan ministro furtınası mücerred kendi umûr-ı dâhiliyelerinden dolayı beynlerinde ihtilâf vukû‘undan mıdır? Yoksa umûr-ı hâriciye politikalarının değişmesine dahi delâlet eder mi ve şu aralık Mehmed Ali’nin harekâtına ve Beriyyetü’ş-Şam ihtilâli keyfiyâtına dâir bir gûne ma‘lûmât ve mesmû‘âtı var mıdır nâzikâne istifsâr olunmuş olduğundan icrâ olunmakda olan mahremiyet usûlünden ziyâde izhâr-ı mahzûziyet ederek vâki‘ olan cevâblarında işte Cezayir maslahatının te’hîri husûsunda ihtiyâr sözü dinlemenin faydaları zuhûr etmeğe başladı diyerek Dük Dö Wellington takımının ministroluklarında yerleşmeleri me’mûl olup eğerçi Cezayir husûsunda bayağı muhâbebe derecesinde Fransa’yı icbâr etmelerini akıl kesmez ise de evvelki ministrolardan ziyade sa’y etmeleri ve Wellington ile kendisinin ülfet-i mahsûsası olduğundan sâir cihetlerle dahi işe yaramaları melhûz idiğünü ve Cezayir maslahatında bu kadar sabır olunmuşiken bir on beş gün dahi te’hîr olunur ise kendisinin ba‘zı müterakkıb olduğu şeyler olmağla onları dahi ifâde edeceğini ve İngiltere ministrolarının sebep-i tebeddülleri henüz lâıkiyla anlaşılma- mış ise de Fransa ministrolarının tebeddülât-ı acîbesi hiçbir sebebe mebnî olmayıp mücerred hıffet-i mîzacdan neş’et etmiş şey olarak bu cihetle politika maslahatlarına dokunacak yeri olmadığını ve Mehmed Ali’ye ve Beriyyetü’ş-Şam’a dâir bu günlerde bir şey işitmeyip fakat buradan ve İngiltere’den Mehmed Ali’ye ziyâdece tehdîdât gösterilmiş olduğundan bir gûne harekete mecâli olmayacağını beyân ve îrâd etmiş olup kulları dahi şu Cezayir husûsunda mûmâ-ileyh Namık Paşa hazretleri bendeleri tarafından İngiltere ministrolarının istikrârı anlaşıldıktan sonra tekrâr inhâ vukû‘una müterakkıb olmaklığa ve bir de şu günlerde ya taraf-ı vâlâ-yı veliyyü’n-ni‘amiyâna emîrnâme zuhûruyla veyâhud burada bir haber-i resmî ahzıyla Mısır mâddesinin ahvâl-i hakîkiyesini öğrenerek ona göre hareket etmekliğe mecbûr olduğumu her nasıl olsa bir on beş gün kadar dahi i‘lân-ı me’mûriyet olunmamak münâsib idü- ğine binâen keyfiyet tekrâr mûmâ-ileyh Namık Paşa bendelerinden isti‘lâm olunarak zuhûr edecek cevâb ve ihbâra terakkub olunmakda idüğü ve burada eğer Wellington takımı İngilte- re ministroluklarında kalır ise zıddiyet-i kadîmeleri cihetiyle Fransa ile beynleri bozulması ihtimâlini ba‘zı mevsûkû’l-kelim kimseler rivâyet etmekde oldukları beyânıyla.

باريس اودود ، مريض بك فؤادي طافزده صدف مهورده ابله محرد وارداودود خبرانك صليد

فانتم دولتي مندوزلي هيفقدرب تلبا جنوح ايسره مقرر نصب وسانك في استغفا انجندو ، ولدوزك كبركونه تفهم
 خاكاي وعلميري قنده عطفه : عبادتكم خبر ويا قلمنسيك بودفد برنال محراستغفا وقنه بيني شترورك جلدح
 عزليه باوح وكات كخانه ادولامور صبه نظا نيله برباطه اودره مارشال دودره دوبره ويس جنابله محرد
 ، حالالغلب انيه ماعد الموضليه نظا نغ مقرر باجي قوت امدال ديدج : دودر لاضيه دودر مابه وامورخا ران
 ومدرستي تعليم نظا نغ في كندك ، ولكي مقرر موبو نبسي وموسو هوانه وموسو دوشاند وموسو كبرو نام كند
 ، بقا صوريله سايس اولدوره بوزيله روسا دودر موضليه نظا نغ نيمه كله حاك فندل الحسبي موسو بوسه في به
 خا روف فنين بقا ، اوتوح هونز اودر صبه نا فلي نصب ولتمينينه سميرك انك وكات في موضليه نا فلك
 سوي ايه ، حالتمنوح ، ملغله جرد معلم عالي نغا نغ بوزيله عيجه ، استغاره مبادر فدينغ
 بوزاره اودود روسه دولتي بولج الحسبي جنابله ، اودود الوه محسنا ، محاسره ، اوتوح مقرر في حال محسنيه ، ولدينغ
 وعطوفتونا مولا حضرتك بنه ريله بوزانك سانه مخدر لسي نائب الوه صفتي ايجي مولا برباط كركه در اظفار
 صر كرك با شاي سوي ايرك مكنوب كلج كلكي استغفا ايجي ايدرك نيا : بودفد زجهانه رولج ايسره اذني تولدي بين
 نغينا راعطا سله ايجي سوي ايرك خا رقا نيمه رسا لاله روسه بركه با شاي سوي ايرك متعاقبا ودور ايسره خبرانده
 محرد صقنه ، ووزانك سانه في بوزانك ، اصله مطابق اولدي محورا ولج بونيه بقه حوكم خبر صحتنه اكلته لك
 موزانك بنفي مطلب مطالعه اولدوره ، استغفا في صيروري با شاي سوي ايه با نيس ، ولدينغ ، ولدي ايسره روقه اكلته لك

KONSTANTANALI AHMET BEY'E PAŞALIK RÜTBESİ VERİLMESİ VE ANABE İSKELESİNİN FRANSIZLARDAN KURTARILMASI

Cezayir'i işgal eden Fransa'nın halkı tahrik ile çıkardığı bozgun hareketlerini önlemek için Konstantineli Ahmet Bey'e Cezayir halkı ve ileri gelenlerinin ittifakıyla paşalık ünvanı verildiği ve bağlılık nişanesi olarak Osmanlı padişahı adına para bastırıldığı; Anabe iskelesinin Fransızlardan geri alınmasına çalışılması talebi

منح أحمد باي القسنطيني رتبة الباشوية تقديراً لجهوده في صد أعمال الفتنة التي أثارها الفرنسيون المحتلون بين الأهالي وذلك باتفاق آراء أهالي الجزائر وأعيانها، وقيام أحمد باي بضرب النقود باسم السلطان العثماني دليلاً على تبعيته والطلب للعمل على استعادة مرفأ عنابة من الفرنسيين

Humbarahâne-i Âmile miralaylarından me'mûriyetle Tunus'a gidip bu def'a avdet eden Mehmed Kâmil Bey'in hâmil olduğu Arabiyyü'l-ibâre evrâkın tercümeleri hülâsasıdır

Fî 24 Ra. sene [12]52

Mîr-i mûmâ-ileyh iktizâ-yı me'mûriyeti üzere Trablus'a vuslat ve ândan Konstantine'ye (Constantine) azîmet ile hâmil olduğu emîrnâme-i-sâmîyi Kostantine Bayı Ahmed Bey'e i'tâ ve Kostantine ahâlîsi haklarında ebvâb-ı lütûf u âtifet-meftûh olarak mukaddemâ vâki' olan istid'âlarına müsâ'ade-i seniyye erzân buyrulacağı ve şehzâde-i civan-baht devletlü necâbetlü Sultân Nizâmeddin Efendi hazretlerinin vilâdetleri keyfiyetlerini mîr-i mûmâ-ileyhe tebşîr ve inbâ etmiş olduğundan bu keyfiyet bir kat dahi bâdi-i meserretleri olarak ed'îyye-i hayriyye-i hazret-i hilâfet-penâhî merâsimini ba'de'l-edâ yedi gün top endâhtıyla icrâ-yı şâdî ve meserret olunmuş ve ber-muktezâ-yı kadr-i ilâhî Cezayir'in istilâsından sonra etrâfında bulunan ehl-i İslâm ve re'âyâsını bay-ı mûm-âileyh akçeler sarfıyla yerli yerine i'âde etmiş ise de Garb ve Fransalu taraflarından kağıdlar tahrîriyle re'âyâ ifsâd olunmakda olduğundan bi'l-cümle ahâlî ve ulemâ ve sülehâ ve meşâyih-i urbân ittifakıyla hasbe'l-müsâlaha mûmâ-ileyh hakkında paşalık unvânı i'lân olunmuş ve ol tarafda hod be-hod bey olanlar ism-i digere olarak sikke darbetdirecekleri melhûz olduğundan bunların işbu zu'mlarını ibtâl için kadîmden Cezayir'de sikke darbolunduğu misillü cümle ittifakıyla ism-i sâmi-i hazret-i hilâfet-penâhiye olarak sikke darbetdirilmiş olduğu ve kendisi dahi Devlet-i Aliyye bendesi

olarak her bir emr u irâde-i Devlet-i Aliyye'ye itâ'at ve inkıyâd edeceği beyânıyla Tunus ve Trablus haklarında der-kâr ve erzân buyrulan mehâsin-i teveccüh-i âlî bunlar hakkında dahi şâyân buyrularak hademe-i Devlet-i Aliyye'den câ be-câ ol tarafa me'mûrlar irsâline ve Ana-be (Annaba) İskelesi'nin Fransaludan tahlîsine himmet buyurulması ve ol tarafların ahvâl ve keyfiyâtı mîr-i mûmâ-ileyhin takrîrinden ma'lûm-ı âlî buyrulacağı mûmâ-ileyh Hacı Ahmed Bey'in üç kıt'a kâ'imesi tercümelerinde muharrer ve mestûrdur.

Keyfiyyât-ı meşrûtadan ve bâde'l-istilâ herkes dâire-i itâ'atden hurûc etmiş ise de mûmâ-ileyh Hacı Ahmed Bey cümlesini dâire-i itâ'ate idhâl etmiş ve fesâdın önü kesdirilmek için ittifâk-ı ârâ ile darb-ı sikke ettirilerek pašalık unvânı i'lân olunmuş olduğundan bahisle ol bâbda müsâ'ade-i seniyye erzân buyurulması ahâlî-i merkûmenin bir kıt'a Arabiyyü'l-ibâre mahzarları tercümesinde muharrer ve mezkûrdur.

Tunus Beylerbeyisi izzetlü Mustafa Paşa tarafından vârid olan tahrîratın hülâsasıdır

Mûmâ-ileyh Kâmil Bey ile irsâl olunan emîrnâme-i sâminin vusûlünden ve mîr-i mûmâ-ileyh hakkında lâzime-i hürmet ve ri'âyet îfâ olunarak ma'iyetine süvâri terfikiyle savb-ı me'mûresine i'zâm kılınmış ve biraz müddetden sonra îfâ-yı me'mûriyet ederek Tunus'a avdet eylemiş idüğinden bahisle mîr-i mûmâ-ileyh Tunus'un brik sefinesine irkâb olunarak bu def'a Dersââdet'e i'âde ve i'zâm olunmuş olduğun paşa-yı mûmâ-ileyh bir kıt'a kâ'imesinde tahrîr eder.

Mûmâ-ileyh Mehmed Kâmil Bey'in iki kıt'a takrîri hülâsasıdır

Mîr-i Mûmâ-ileyh Dersââdet'den hareketinin otuz ikinci günü Trablus'a ve Trablus'dan dahi Tunus'a vâsıl olarak müşârun-ileyh Mustafa Paşa hazretleriyle bi'l-mülâkat cümle ahâlî ve mu'teberân-ı memleket hâzır oldukları hâlde vilâdet-i hümâyûn-ı şâhâne fermân-ı âlîsini kırâ'at ile taraf-ı eşref-i şâhâne için isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyeye mübâderet olduğundan başka teşekküren toplar endâhtıyla icrâ-yı şâdî ve meserret etmiş oldukları ve müşârun-ileyh mîr-i mûmâ-ileyh ma'iyetine otuz nefer süvâri terfîk ederek Tunus'a on sâ'at mesâfesi olan Mecazilbabe (Mecedu'l-bab) ve mahall-i mezbûr civârında vâki' Kef Kasabası zâbiti tarafından ve Tunus'dan terfîk olunan süvâri ile re's-i hudûda vardıkda Kostantine'ye iki sâ'at mesâfeden mûmâ-ileyh Ahmed Bey'in dâiresi halkı ve Konstantine ahâlîsi vâfir asker ile karşılayarak tüfenkler endâhtıyla izhâr-ı şâd-mâni birle mûmâ-ileyh Ahmed Bey ile lede'l-mülâkat mûmâ-ileyh Kâmil Bey'in bu vechile me'mûriyetinden mîr-i mûmâ-ileyh kemâl derece memnûniyet izhâr etmiş olduğu

Mûmâ-ileyh Kamil Bey'in muktezâ-yı me'mûriyeti üzere hâmil olduğu emîrnâme-i sâmi ve mekâtib-i sâireyi mûmâ-ileyh Ahmed Bey'e teslim ederek mukaddemâ taraf-ı eşref-i hazret-i mülûkânededen vâki' olan niyâzlarının şimdiye kadar adem-i icrâsı Cezayir Eyâleti'nin Fransaludan tahlîsi esbâbının istihsâline himmet olunmakda olduğundan neş'et etmiş olduğundan *inşâallâhu te'âlâ* sâye-i hazret-i şâhânede ahd-ı karîbde tahlîsi eltâf-ı ilâhiyyeden müsted'â ve me'mûl olduğu ve kendisinin ve ahâlînin müddet-i medîdeden beri

uğur-ı Devlet-i Aliyye’de metânet ve sebât ederek muhâfaza-i memlekete sa’y ve ikdâmları mahzûziyet-i mülûkâneyi mûcib olarak haklarında hüsn-i nazar-ı kimyâ-eser-i cenâb-ı cihân-dârî der-kâr ve ber-kemâl idüğünü ifâde etmiş idüğü

Mûmâ-ileyh Ahmed Bey hakkında her ne vechile emr u irâde-i pâdişâhî zuhûr eder ise icrâsına sa’y ve gayret edeceğine beyân ve şimdiki hâlde Fransalu tarafından bir gûne sıkleti olmadığını der-miyân ile fakat Anabe’de (Annaba) olan Yusuf “taraf-ı Devlet-i Aliyye’den zâbit nasbolundum ve Konstantine dahi bana havâle olundu” diyerek dâimâ etrâfı teşvîk ve bir mikdâr asker cem’iyle üzerine geleceği ecilden mûmâ-ileyh Ahmed Bey dahi beş altı bin âdem ile ânın üzerine gitmek üzere iken mûmâ-ileyh Kâmil Bey’in Tunus’a vusûlünde azimetini terketmiş ve taraf-ı Devlet-i Aliyye’den mîr-i mûmâ-ileyh Ahmed Bey’e me’mûr gönderildiği havâdisi Anabe halkının ma’lûmları oldukda merkûm Yusuf’un üzerine hücum ve “eğer Devlet-i Aliyye tarafından sen dahi me’mûr olsan sana dahi elbet bir mübâşir me’mûr buyurulur idi” deyü vâki’ olan ifâdelerine merkûm cevâb bulamayıp “beni Fransa Devleti me’mûr eyledi” deyü cevap vermiş olduğundan bu husûs halkın teneffürlerini mûcib olmuş ve bir takım ahâlînin Ahmed Bey tarafına temâyüllerini mübeyyin vürûd eden evrâkı mûmâ-ileyh Ahmed Bey mûmâ-ileyh Kâmil Bey’e ibrâz ile ifâde-i hâl edip mûmâ-ileyh Kamil Bey dahi dîn ve Devlet-i Aliyye’ye hizmet ve sadâkat edenlerin nâil-i mükâfat-ı celîle olduklarını beyân ile sâye-i mekârim-vâye-i hazret-i mülûkânede karîben emelinden ziyâde lütf u inâyet-i hazret-i hilâfet-penâhiye mazhar olacağını ifâde eylemiş olduğu

Sâlifü’z-zikr Arabiyyü’l-ibâre evrak

Kıt’a

20

Cezayir’in istilâsından sonra Varhan (Oran) ve Medye [Médéa] Sancaklarında ba’zı kimesneler Fransalu ma’rifetiyle Devlet-i Aliyye’den paşalık unvânı geldi deyü bir takım urbânı başına toplayarak ve havâdis-i kâzibe neşreyleyerek dâimâ mûmâ-ileyh Ahmed Bey’e kâğıdlar tahrîriyle Fransaluya mûtâba’ata teşvîk ve iğrâ eylemişler ise de mûmâ-ileyh redd ile cevâb vermiş ve hem-civârları bulunan Fesü’l-Kasi hâkimi bir takım urbânı teşvîk ile Devlet-i Aliyye sizi Fransaluya teslim eyledi deyü ifsâd ve biraz asker tedârikiyle biraz mahallerini kabza-i tasarrufuna almış ve Cezayir’in hîn-i istilâsında mâlen ve bedenlen sa’y u gayret ederek tahlîs etmiş olduğu kimesnelerden ba’zıları beyliğe hâhiş-ker olarak beldede ve etrâfında ba’zı şeylerin zuhûru mîr-i mûmâ-ileyhin ye’sine bâdî olarak çend nefer âdemiyle Hicaz tarafına azîmet niyetiyle sahrâya çıkmış olduğundan derhâl memleketde fesâd zuhûr ederek ulemâ ve sulehâ ve meşâyih-i kirâm ve mu’teberân-ı vücûh-ı memleket mîr-i mûmâ-ileyhi tevkîf edip def’-i fiten ve fesâd için darb-ı sikke olunarak paşalık unvânı dahi i’lân kılınmış ise de mukaddemâ takdîm olunan mahzara müsâ’ade buyrulmamış olduğundan bu keyfiyet kendüye mûcib-i endişe olmakda olduğunu ifâde etmiş ve mûmâ-ileyh Kâmil Bey tarafından dahi iktizâsına göre teselliyet verilmiş olduğu

Mîr-i mûmâ-ileyh yedine verilen ta'limnâme-i seniyye mücebince Cezayir'in istirdâdının devletce husûl ve netîcesine kadar ziyâde tecâvüz ve tahattîlerine hâil olacak sûret mümkün olabilir mi ve Cezayir ile Konstantine hudûdu beyninde kendi kendilerine bir hadd-ı fâsıl ittihâzıyla ke-enne pek de devletçe olmayarak mütâreke kılıklı bir şey yapmaları hadd-i imkânda mıdır? Anlamak için münâsib zemîn ile mîr-i mûmâ-ileyhden lede's-suâl mukaddem Konstantine Sancağı dâhilinde olup mahall-i mezbûra on iki sâ'at mesâfede olan Anabe İskelesi yedlerinde olsa lüzûmu olan şeylerin celb ve tedârikinde suhûlet olacağını ve mezkûr iskeleyi mukaddem Fransalı akçe ile onların ve Paris'te sâkin Hamdullah Efendi'nin vâsıtalarıyla iki milyon riyale ve sonra bir milyona verecek olmuş ise de kabûl olunmamış olup eğer devletçe mezkûr iskelenin ahzı sûretine bakılır ise yeni baştan dünyaya gelmiş gibi olacaklarını ifâde etmiş ve mîr-i mûmâ-ileyh dahi ne mikdâr akçe ile ahzına râzı olacağını suâl eyledikde "bir milyon Fransa'ya ve dahi ziyâdeye alınsa râzıyım" deyü cevâb vermiş ve bir milyon riyal kırk bin kiseye bâliğ olarak meblağ-ı mezbûrun ve dahi ziyâde ve noksanının verilmesi lâzım gelir ise ne kadar vakitte verilebileceği ve Deraliyye'de ta'ahhüd edecek âdemi olup olmadığı dahi suâl olundukda Deraliyye'de ta'ahhüd edecek kimsesi olmayıp atûfetlü kapudân paşa hazretleri nâzırları bulunduğundan müşârun-ileyh ma'rifetiyle iskele-i mezkûrun alınması karârlaştırılıp tarafına iş'âr olundukda ceste ceste çok uzatmayarak emr olunan mahalle irsâl olunacağını ifâde eylemiş olduğu

Mîr-i mûmâ-ileyhin zîr-i idâresinde olan mahallerin vüs'ati kendisinden ve sâir erbâb-ı vukûfdan tahkîk olunduğundan başka Mühndishâne-i Berriye'de tersîmen berâber getirmiş olduğu bir kıt'a haritaya dahi tatbîk olundukda el-yevm zîr-i idâresinde olan mahaller ile itâ'at ve hükmünde olan urbânın mikdârını mübeyyin takdîm olunan cetvelden ma'lûm-ı âlî buyrulacağı vechile Tunus hudûdu ile Konstantine hudûdu beyninde câri olan Harat suyundan garb tarafında vâki' Hamza Ovası'na varınca nihâyet-i hudûdu tûlen yüz on üç ve iskele-i mezkûr civârından nihâyet-i hudût olan Sahara Ovası'na kadar arzen seksen sâ'at mesâfe olduğu ve mezkûr sudan Konstantine'ya varınca yollarda memleket ve karye olmayıp bulunan urbân hayme ile sâkin olduklarından bunlar kangı sahrâda su bulurlar ise orada temekkün etmekte oldukları ve Konstantine beldesi cesîm olarak yedi bin hâne ve seksen binden mütecâviz nüfûs ve mevki'i yüksek ve etrâfında hendek nev'inde su câri olup hâneleri dahi kale gibi taştan metîn ve muhkem ve mîr-i mûmâ-ileyh ma'iyyetinde dâimâ mâhiyelü on iki bin asker olarak civârında dahi müretteb on iki bin süvâri olduğundan lede'l-iktizâ bir top atdıkdâ ol mikdâr süvâri sabaha kadar celb ve cem' olunacağı

Tâife-i urbân iki yüz elli kabîle ve arş olarak ellisi memleket ve karye ve iki yüzü göçebe ve bu kabîle ve â'râşın doksan sekiz bin bu kadarı süvâri ve dört yüz yirmi yedi bin şu kadarı piyâde olup mîr-i mûmâ-ileyhin zîr-i itâ'atında olan re'âyâ ve â'râş ve cümle belde ve karyelerde bulunan urbânın kayıdlara ve maslahat-güzârların ifâdelerine nazaran cümlesini beş yüz yirmi altı bin bu kadar nüfûs olacağı

Mîr-i mûmâ-ileyhyden hîn-i iktizâda ne mikdâr asker celb edebileceği lede's-suâl şeyhlerine her ne vakit tahrîr olursa on günde yüz bin süvâri ve yüz bin piyâde cem'i mümkün

olup ancak ol mikdâr askerinin ve dahi ziyâdesinin bir mahalle celbi lâzım gelen ta'yînâtlarında su'ûbeti mûcib olur. Eğer olmamak lâzım gelse ve irâde-i seniyye-i şâhâne dahi şeref-sünûh buyurulsa Anabe değil az vakitte çok mahallerin ele geçmesi hiçbir şey olmadığını ifâde ve beyân eylemiş olduğu

Eyâlet-i mezkûre dâhilinde olup el yevm Fransalu yedinde olan mahallere tecâvüz için mi rütbe-i mîr-i mirânî taleb eylemiş olduğu ta'lîmnâmede mûnderic olduğundan mukaddemâ kaç bey hükmeyletiğini ve keyfiyetleri ne vechile idüğünü suâl eyledikde Varhan ve Medye ve Konstantine'ye vâli ma'rifetiyle birer bey nasbolunarak eyâlet-i mezkûre üç nefer bey hükmünde olduğunu ifâde eylemiş olduğundan mûmâ-ileyh Kâmil Bey dahi karîben paşalığın ihsân buyurulur ise de Varhan ve Medye Fransalu yedinde olarak el-yevm nefice verilememiş olduğundan mahall-i mezkûrede bulunan zâbitân taraflarından ba'zı hürmetsizlik vukû'uyla mahall-i mezkûreye asker sevk eylediğiniz takdîrde bu husûs Fransalunun dahi in'î'âlini mûcib olacağından başka ihsân buyrulacak rütbe sebebiyle Fransalu taraf-ı Devlet-i Aliyye'den iş'âr olunmuştur. Hâliyâ sene zâhib olacağına ve Devlet-i Aliyye ile Fransa Devleti beyninde sohbeti olunarak eyâlet-i mezkûrenin tekmîlen tahlîsine teşebbüs olunmakda olduğuna mebni bu husûsda mâni'-i küllî ve yakışksız bir şey olacağını ifâde eyledikde taraf-ı hazret-i eşref-i hazret-i mülûkâneden emr u fermân sudûr etmedikçe bir gûne şamâtât çıkarmayacağına tekrâr be-tekrâr kasem eylemiş olduğu

Mine'l-kadîm Cezayir Vâliliği tevcîhinde sırmalı bir haftan [kaftan] paşalara ve bir haftan dahi fazla olarak irsâli kâ'ideden olup mezkûr haftanların sırmalısı paşalara ve diğeri mu'teber şeyhlere ilbâs ve onlar dahi kabîlesine irsâl ile herkes gördükten sonra yine haftan-ı mezkûr ahz olunarak diğerk şeyhlere ilbâs olunmak âdet-i belde olduğunu mîr-i mûmâ-ileyhe ifâde ile *"ihsân buyrulacak rûtbeye ne vechile haftan irsâl buyrulur?"* deyü suâl eyledikde elhâletü hâzihi *"paşalık rûtbesi tevcîhinde kürk ve haftan ilbâs olunmayıp yakası müzeyyen sırma işlemeli çukadan hırvânî inâyet buyrulduğundan size dahi ol vechile irsâl buyrulur"* dediğinde ahvâl-i urbânî tafsîl ederek bu vechile görmüş olduklarından hiç kimesne taraf-ı Devlet-i Aliyye'den paşalık inâyet buyrulduğuna i'timâd etmez ve irsâl buyrulacak hırvânî ile sırmalıca bir haftan ve dahi aşağıca diğerk bir haftan irsâl buyurulmasını niyâz etmiş ve fi'l-hakîka böyle olmaz ise Arablar i'timâd etmeyecekleri mûmâ-ileyh Kâmil Bey'in meczûmu olmuş idüğü

Hakkınızda der-kâr olan hüsn-i nazar-ı hazret-i hilâfet-penâhî iktizâsınca karîben rütbe-i âlî ihsân buyrularak hırvânî ve mezkûr haftanların irsâline müsâ'ade buyrulur ise de akranlarınız misillü *"sizin dahi elbise-i resmiye iktisâ etmeniz lâzimedendir"* denildikde *inşâllahu te'âlâ* tadrîcen her bir ehemm olan husûsa muvaffak olarak Tunus'da icrâ olunduğu misillü kendisi dahi nizâm-ı askerî tertîbini hâk-pây-ı hümâyûn-ı mülûkâneden istîzân ile müsâ'ade-i aliyye erzân buyruldukda icrâsıyla bir takım köle olarak asker dahi Dersââdet'e irsâl edeceğini ifâde etmiş olduğu ve mûmâ-ileyh Kâmil Bey mahall-i mezkûrda on gün ikâmet ile bâlâda muharrer husûsâtı bu vechile bâ'de't-tahkîk mûmâ-ileyh Ahmed Bey'den tahsîl-i ruhsat ederek ahâlînin vermiş oldukları mahzar ve mîr-i mûmâ-ileyhin arızalarıyla

Tunus'a avdet ve bir hafta ikâmet ile Tunus'da tehiyye olunan brik sefînesine râkiben mâh-ı Saferü'l-hayrın yirmi beşinci günü hareket ve Dersaâdet'e avdet eylemiş idüğü mûmâ-ileyh Kâmil Bey'in iki kıt'a takrîrinde muharrer ve mezkûrdur.

*Mûmâ-ileyh Hacı Ahmed Bey'in zîr-i idâresinde olan
mahallerin isimleriyle mevcûd olan nüfûsunun mikdârını
mübeyyin sâlifü'z-zikr defter*

Kıt'a

1

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene [12]52 / [9 Temmuz 1836]

صبره فانه عامره ميرالدينه نامونك توكس كيرب بوروشه عوده اينه محكم كامل بلكه حاصل داليني عربي الباره اورا نك بزوري فلا صيدس

[illegible][illegible]

مومن ابہ محمد کا مل بکلاں ایک نقطہ تقریری خلاصہ سید۔

[illegible]

طائفه عربد الكبد الخليل وعنه الطاهر النسي ملك وفر وكبد كبد ووجدوا اعزله لشاء كبد بنوشى ساري وندوشى كبدى
يك شوقى ياد الجب سيموى الكبد ارباقتنه وادنه رعيا واعزلى وعلابه وديره بوطه عرمانك تدره وصدك اركل نااميك
نظرا جلس انيشه كبدى اتى يك بنوشه نفس الطاهر

[illegible]

وای کمال به گفتنی موقوفه از میره حاصل از اینجی امرانته تسمی و کلتایب سانی موی ایا هیج تسلیم ایدیه قیماوق ایشو مطهره کلا کلا وای کمال به گفتنی موقوفه از میره حاصل از اینجی امرانته تسمی و کلتایب سانی موی ایا هیج تسلیم ایدیه قیماوق ایشو مطهره کلا کلا

[illegible][illegible][illegible]

HAT, 47965-B

[illegible][illegible][illegible]

کونین اولاد قندوز، ھېچ کس طرف ددغ علم پیاوړتیا نه لري. خو
پروفیسار ابرال چولسی نیازمنش وځی الحقیقہ بولم اولتراسر عبدلغفارتمه جگړی موی ال کامل بلک دی جړدی اوس .

[illegible]

مولى ابي يحيى الهريكي بن ابي اسحق اولاد حمارك
الحارثي موهوب اولاد يقوون مقاربين فيه

الف الذكر وفتره
قطعه

CEZAYİRLİ HAMDAN EFENDİ’NİN OĞLUNA TOPÇU BİNBAŞILIĞI RÜTBESİ VERİLMESİ

Hamdan Efendi’nin Paris’te öğrenim gören oğlu Topçu Yüzbaşı Ali
Efendi’nin rütbesinin binbaşılığa terfi ettirilerek nişan ve kılıç veril-
mesi

ترفع ابن حمدان أفندي اليوز باشى المدفعي علي أفندي الذي تلقى تعليمه في
باريس إلى بيكباشى ومنحه نوطاً وسيفاً

Manzûrum olmuştur

*Serasker paşanın işbu arzında inhâ olunduğu vechile mûmâ-ileyh rûtbe-i mezkûrenin
lâzım gelen emri isdâr ve nişân ile seyfi dahi i ‘mâl ve i ‘tâsıyla icrâsına ibtidâr olunsun.*

Serasker paşa bendelerinin arzıdır

İnhâsı vechile mûmâ-ileyh kullarına topcu binbaşılığı rütbesi i ‘tâsı rehîn-i müsâ‘ade-i
inâyet-âde-i cenâb-ı pâdişâhaneleri buyurulur ise emri isdâr ve nişân ve seyfinin i ‘mâl ve
i ‘tâsıyla icrâsına ibtidâr olunacağı muhât-ı ilm ü âlî-i mülûkâneleri buyruldukda emr u
fermân hazret-i veliyyü’l-emr ve’l-ihsân efendimizindir.

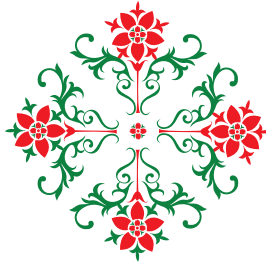
Ma‘rûz-ı bendeleridir ki,

Ma‘lûm-ı âlîleri buyrulduğu vechile Arabî mütercimliği hizmetiyle Vekâyî‘hâne-i
Âmire’de müstahdem Cezayirli Hamdan Efendi dâ‘îlerinin oğlu olup el-yevm Paris’de
tahsîl-i fûnûn ile meşgûl olan Topcu Yüzbaşı Ali Efendi bendeleri zâtında müsta‘id ve
kâbiliyetli olarak şimdilerde haylice ilerlediği mu‘allimi tarafından vürûd eden varaka
meâlinden müstebân olduğundan mûmâ-ileyh bendelerine tâziyâne-i şevk u gayret olmak
üzere topcu binbaşılığı rütbe-i refî‘ası ihsân buyurulması münâsib görülmüş olmağla keyfiyet
mübârek ve mes‘ûd hâk-pây-ı mekârim-ihtivâ-yı hazret-i cihan-bâniden bi’l-istîzân ol bâbda
müsâ‘ade-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî erzân buyrulduğu hâlde me‘mûriyetini hâvî bir kıt‘a
emr-i âlînin isdârı ve bir kıt‘a topcu binbaşısı nişân-ı zîşânının Darbhâne-i Âmire’den ve bir

kabza kılıcın mühimmât-ı harbiye cânibinden i‘mâl ve i‘tâsiçin fermân-ı âlîlerinin tasdîri bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

[1252] / [1836]

Bende
es-Seyyid Mehmed Said
Serasker-i Asâkir-i Munzama

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل في خلقه حكمة وعلماً
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده
والسلام على من لا نبي بعده

الحمد لله الذي جعل في خلقه حكمة وعلماً
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده
والسلام على من لا نبي بعده

معرضي بفتح ليريدكم
مقدمه عابدي بولديني ووجهه عربي منهلتي ضدته وقايعة غيرة ده مستخدم جزائري حمدانه اذني
واعلم انك اوعلي دلوب اليوم بارسه خصيل فنده ايله مشغول اولده طبعي بوز باشي على اذني بوزي
زاتني منعده وفايلتي اولده شمدلده ضليجه ايلرولديكي معلوم فنده ورورديده ورفه مالدن
متباه اولديفنده مومالي بفتح ليريد نازيانه شومه وغيره اولعه اوز طبعي ييكشلفي رتبه رقي
اصانه بيورلي مناسب كورط اولفله كيف مبارك ومسود فكيكي مكادم اقواي حضرت جيلانيه
بالاستيانه ابطبع ماعده سيه ضاب بادشهي ارزانه بولديني حالده مامديني هادي
برقطه امثالينك اصاري وبرقطه طبعي ييكشلفي شاه زيشانك ضرفانه عامروده وبرقطه
فيلجول مرماه هيبه جانبنده اعمال واعصا كمين فضاه عابدينك نصيري باين امرورماه حضرت ليريدكم

الحمد لله الذي جعل في خلقه حكمة وعلماً
والصلاة والسلام على من لا نبي بعده
والسلام على من لا نبي بعده

Dükkanlar

CEZAYİR'DE OSMANLI DEVLET'İNE SADAKATİ İLE BİLİNEN el-HAC AHMED BEY'E YARDIM EDİLMESİ

Fransız meclisinde Cezayir'den çekilmek isteyenlerin çoğunlukta olduğu ve Osmanlı Devleti'ne iade edileceği haberleri üzerine, bu fırsatın iyi değerlendirilerek, bölgede Osmanlı Devleti'ne bağlılığıyla bilinen el-Hac Ahmed Bey'e mühimmat yardımında bulunulması

المطالبة بتقديم المعونات العسكرية إلى الحاج أحمد باي المعروف بولائه للدولة
العثمانية في المنطقة وذلك بناء على توارد أخبار عن مطالبة أغلبية أعضاء
المجلس الفرنسي بالانسحاب من الجزائر وإعادتها إلى الدولة العثمانية،
واستغلال هذه الفرصة بشكل جيد

Ahvâl-i mu'âmelât tebeddül etdikçe ahkâm-ı şer'îyyenin zuhûra geldiği gibi bu esnâlarda vukû' eden havâdisin mücebince iktizâ eden harekete mukaddemât-ı mühimme şudur ki:

Fransa curnallerinde kamara ahâlîsinin Cezayir'in hakkında vukû' eden mükâleme ve mücâdelelerinde dedikleri el-Hac Ahmed Bey'den âhımızı almak şânımızdan iken ne mikdâr asker irsâl etmek gerek? Ba'zıları otuz bin ve ba'zıları kırk beş bin ve ba'zıları altmış bin iktizâ eder demişler. Bu mikdâr askere ekalle beş altı yüz bin kese masraf iktizâ eder ve meâlinde bir menfa'atleri olamaz olduğundan bu derece masraf iktizâsına sû-i tedbîriyle ilzâm etdiren Mareşal Klozel [Kont B. Clausel] keferi ki bu esnâlarda Kasantine [Constantine] üzerine varıp inhizâm olduğunda Cezayir'in seraskerliğinden azlolan mel'ûna itâb etdikleri ma'lûm iken ve bu hakir bendeleriniz Fransa kamarasının ekser ahâlîsinden ve ba'zı ma'kûl Fransızlardan mesmû'um olan şöyle idi ki: Cezayir'den bir menfa'atimiz olamaz. Nihâyetinde Cezayir'den çıkmamız muhakkaktır. Bu aralıkda ednâ avâmın serbestlikleri mücebince nafîle yerde masraf ederiz dedikleri ma'lûm iken ve bu esnâlarda Âsitâne-i Aliyye'de bulunan ba'zı Frenk dostlarımdan mesmû'um olan şöyledir ki:

Devlet-i Aliyye tarafından Cezayir'in istircâ'na dâir Fransızlara bir münâza'a olursa Fransızlar bu aralıkda kâr etmiş gibi Devlet-i Aliyye'ye teslîm ederler ve bir mikdâr nazlanırlar ise Cezayir'in hakkından gelediler ve masrafından âciz oldular ve el-Hac Ahmed Bey'in hakkından gelediler gibi kelâmı söyletmemek zımnındadır. Zirâ yedi sene mukaddem Cezayir'in üzerine vardıklarında kırk bin asker ile idi ve Cezayir'e deniz kenarında

olmağla mühimmât ve zahîreleri sefâ'lerinde idi. Öylece iken altı-yedi yüz bin kese masraf etdiler ve Cezayir'de külliyyetli hazîne ve mühimmât bulacaklarını biliyorlar idi ve ammâ Kasantine üzerine elli-altmış bin asker ile ve zahîre ve mühimmâtlarını arabalar ile on günlük yola götürmek iktizâsından masrafları bin kere bin kese olması ihtimâldir ve Kasantine memleketinde bir akçe bulmayacaklarını bilirler iken el-Hac Ahmed Bey'den kendilerine olan mağlûbiyeti tahammül edemezler iken devletçe Cezayir'den çıkmak iktizâ etmemiş olsa el-Hac Ahmed Bey'i yok eder idik deyü i'tizâr ederek mallarını ve askerlerini sıyânet etmelerini mülâhaza ederek Cezayir'i Devlet-i Aliyye'ye teslim ederler.

Bu üç mukaddemâtın mücebince Fransızların tecennüb edecekleri masrafı etmezden mukaddem lâ'ihâ-i sâbıkamız siyâkında Devlet-i Aliyye i'tinâ buyurup ve bu fırsatı iğtinâm etmesi vâcib olduğu ancak iki türlü maslahatların zımnındadır:

El-evvel: Fransızlar bu masrafı edip askeri ve mühimmâtı tedârik etdikden sonra Devlet-i Aliyye'den talep olundukda bî-aynihî sene 1245 târihinde Devlet-i Aliyye tarafından Tahir Paşa Cezayir'e irsâl buyurdukda olan cevâbları gibi bu husûsda cevâb edecekleri ayândır.

Es-sânî: Fransızlar el-Hac Ahmed Bey'in üzerine kırk-elli bin asker ile vardıklarında mu'cizet ve kerâmet gibi garîbü'l-vukû' galib olduğu sûrette Fransızlar yetmiş-seksen bin asker ile varırlar ve el-Hac Ahmed Bey'i eyâletinden veyâhud dünyadan yok edene kadar asker irsâl etmeleri muktezâ-yı akl ve âdetdir. Ma'âzallah el-Hac Ahmed Bey ol eyâletinden ihrâc olundukda Fransızlar Cezayir'i Devlet-i Aliyye'ye verirler ise de Cezayir Eyâleti Devlet-i Aliyye'ye gâyet pahalı olacağı müberhendir. Zirâ eyâletinde olan re'âyâ sâbık paşaların zulûmlerinden kurtulmuşlar iken ve yedi seneden beri iktisâb ettikleri ve Fransızlara olan galebelerinde silâh ve fedâ-i üsârâ gibi kârdan ma'mûr olmuşlar iken ke'l-evvel zulm olunacaklarını isti'âr ederek ra'yye olmaları ve rıkk-ı ubûdiyete inkıyâd etmeleri mahall-i nazardır ve kuvvet-i harbiyeye muhtâc olacağı muhakkak menzilesinde ihtimâldir.

El-hâletü hâzihî el-Hac Ahmed Bey kulunuz eyâletin nısfına tasarrufu var iken oldukça heybeti nısf-ı âhara sirâyet ettiğiinden ve Fransızlara bi-avnillah gâlib olduğundan ve taht-ı tasarrufunda olan ra'yyeye hüsn-i mu'âmelesi olup oldukça şeri'atın mücebince mu'âmele etmekde ve sâbık paşaların ettikleri zulmü irtikâb etmediğinden kendiyeye muhabbet etmişler. Rağbeten ve rehbeten inkıyâd etmeleri muhakkak menzilesinde olduğundan başka umûmen Cezayir Eyâletine vâli olup paşalık hil'âti kendiyeye in'âm buyurdukda halkın aralarında olan heybeti iki kat olacağına iştibâh yok iken bir pâdişâhlık eyâlet masrafsız ve cenk ü cidâlsiz Devlet-i Aliyye'nin muhlis ra'yyesi olacağı ayândır ve müberhendir.

El-Hac Ahmed kulunuz Arabistan'da neş'et etmiş, ahvâl-i hâriciyeye ittilâ'ı olmadığından i'ânet-i zâhiriyye istid'âsına i'tinâ edip i'ânet-i ma'neviyyeyi fehmetmediğinden tahrîrâtlarında zikretmemiş tahmîn ederim. Kırk-elli kantar barut ve yirmi-otuz top ve bin ve iki bin tüfek makûlesi mühimmâtla Fransa Devleti'ne denk ve mukâvim olması mu'cizet ve kerâmet makûlesi garîbü'l-vukû'dur.

Hakikat Devlet-i Aliyye'nin muhlis kulları olduğu cihetden ve kendiye iktizâsı var iken Devlet-i Aliyye'nin kendi matlubına müsâ'ade buyurması kendiye kebîr hürmetdir ve mûcib-i azm u cezm ve kuvvet-i bâtinîyye makûlesidir. Lâkin Trablus üzerinden irsâl buyurduğu sûretde hâric-i Trablus'da bulunan askere mühimmât irsâl olunup ve ândan bir kimesneye ma'lûm olmayarak metâ' sûretinde kervanla kendiye irsâl etmekden mâ'adâ yolu yoktur ve kendisi urbândan iştirâ etmiş gibi beyne'n-nâs teşhîr etmesi mühimmdir. Zirâ Fransızların Müslümân urbândan casûsları vardır ve her ne kadar bu makûle i'ânet Fransızlara denk etdirmez ise de hâtırı münkesir olmamak için matlûbuna mübâderet buyurmak Devlet-i Aliyye'nin şânından ve vâcib iken lâiha mücebince olan i'ânet-i ma'neviyye evcebdir.

Bu lâihada el-Hac Ahmed Bey kulunuzun şân [ve] şöhetini ve bu maslahatda nazîri olamaz deyü iktizâ eden cümel ve mevâdd-ı müberhene ve bi'l-müşâhede ayân olmasa el-Hac Ahmed Bey'den bu husûsda me'mûriyetim olduğuna töhmetli olur idim ve bu tahrîre cür'et edemez idim. Velez süllim benim kelâma iltifât buyurmayaarak el-Hac Ahmed Bey'e verilmez ise de âhar vâliye olarak Fransızlar masraf-ı merkûmu etmezden mukaddem bu fırsatı ve sa'ât [ve] imkânı iğtinâm buyurup Cezayir'in istihlâsına şürû' ve sa'y u ihtimâm buyurmak vâcibdir. Zirâ dem bu dem ve sa'ât bu sa'âtdir.

Taraf-ı vezîrânenizden ruhsat buyurur ise müşâfeheden ba'zı mevâdd-ı mühimmeye kelâm-ı abîdânem vardır.

[29 Zi'l-hicce 1252] / [6 Nisan 1837]

Cezayir'de Bir Türk Askeri

[illegible]

جاسوساری والد
دهر به قدر مستوفاه اعانت فرستاده و ملت ایدر مرزایسه ده خاطر میسکسر اولیو ایچون مطلوبه
سادورت بورنوب و ملت علیه ملت شاننده ملت و واجب ایند لایکه بویجه اولان اعانت معنویه اوجده
و کندی وکی عربانند اشترا التیش کچی بهن التاش شهر ایتمی محمد زیرا فرستاده سلمان عربانان
کلک طرابلس اوردند انزال بوردلری صورتی خارج طرابلس ده بوقان عسکر مهات ارسال اولوب
کندی عطنیه سابع یورسسی کندیه قید مرشد و موجب غم و حزن وقت اهلینیه متوله سیرد
ملت و مقام اولسی مجرت و کرامت متوله کسی غریب الفوقه د
فوق الاقنار اورد و کمری اوتوز طب و بلیک و کیلی ملت توفه متوله کسی مرانزه فرسه دولنده
استدعا عاتنا ایدوب اعانت معنویه یه ملت ایتیکدن خیر اندر و کلامش خیر ایدم
لایله احمد ملت و کوز عربستانه نسات اینش احوال خاومه به اطلاعی اولمیفند اعانت ظاهره

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or note, located at the bottom of the page.

دودلو مصطلحات حضرت د
الاول فخرنا بومهر فی ایوب عکرم و ممانی نروث ایتد کد فکرم و ولت علیه دن
طلب اولند فخر بیننه حد کلامه تاو کترم و ولت علیه طرفدن طاهر باشا جزا ان ارسال
پیرد فخر اولان جو ابر کی بر فخر صوم جوا اب ابر جکلری عیاند
الثانی فخرنا علاج احمد بکله اوزرنیه قود الایله عکرایه و ارد فخرن معجوت و کرامت
کی عزیز الوقی غالب اولدی صوم ترتر فخرنا کیش کساکه بیک عکرایه و اورو لر
علاج احمد بکی بالندن یاخود دنیادن یودن ابر به قدر عکرا ارسال ایتلمی منتقضا عقل
و عادت و معاذ الله علاج احمد بکله اول بالندن افراج اولند فخر فخرنا جزا ناری
دولت علیه به و رد رایسه ده جزا زایانی ولت علیه به غایت بهالو اوله جفی مهر همد
زیرا بالندن اولان رعایا باور باشا لک خلایقون قود تمشلا اکی ویری کسکه و نهرو
اکتسب با ایتد کرمی و فخرنا اولان علیه نرسن سلاح و فدا اساری کچی کاردن معور اولند اکی
کا اولور خلیم جعفر بنی شمسار ابر لک و عیه اولوری و دود عیودینه اقتیاد ایتلمی
عمل نظر و وقت حریره به فتح اوله جفی فخر نرسن له سنن امتداد
لما له هده للاح احمد به فخر بالندن نصنه قصر فی وار اکی اولدیجه حبیبی نصن اخره
سرایت ایتد بکدن و فخرنا بومر الله غالب اولد بکدن و تحت نصر شر اولان دعیه به
حسن معامه سی و لوب اولدیجه شریفینک و ججه معامه ایتد و ساور باشا لک
ایتد بکری ظلی رخا اب ایتد کرمی کد و به تحت ایتد و غبه و دهه اقتیاد ایتد حقون منزله
اولد بکدن و شقه عویما جزا بالنته و الی و لوب باشا خلعتی کد و به انعام پیرد فخر
خلعتی و الی و لوب حبیبی اکی قاط اوله جفنه اشیاء یود اکی بر باد حلال الیالت
مهر فخر و ملک و صد السن و ولت علیه لک خلعتی عیه سی اوله جفی عیاند و مبر همد

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

CONSTANTİNE’DE YENİLGİYE UĞRAYAN FRANSIZ ASKERLERİNİN ÇEKİLMESİ

Fransızların Constantine’de Cezayirliler tarafından yenilgiye uğratılarak, çekilmek zorunda bırakıldıkları hakkında Fransız gazetesinde yer alan haberin tercümesi

ترجمة الأخبار المتعلقة بهزيمة الفرنسيين على أيدي الجزائريين في قسنطينة
واضطرابهم إلى الانسحاب والمنشورة في الصحف الفرنسية

Fransa gazetesinde Kostantine beldesine dâir ba‘zı havâdisin tercümesidir

Cezayir Kumandanı Klozel (Clousel) nâm general Françe umûr-ı harbiye nâzırına Kostantine İskelesi olan Anabe’den gönderdiği tahrîratın meâline nazaran Kostantine üzerine irsâl olunan asâkirin muzaffer olamayıp der-pîş olan mülâhazat ve tedârikâtın hilâfı olarak asâkir-i mezkûre vukû‘ât-ı garîbe ve hezîmet-i kâmileye dūçâr olarak diğerk bir keyfiyet kesb etmiş olduğundan general-i mersûm tarafından bezl u ihtimâm olunarak takrîben Kostantine beldesine üç gün mesâfede kâin Kelma (Guelma) nâm mahalli asâkire mevzi‘ ve mevki‘ intihâb eylemiş ve asker ma‘iyyetinde mevcûd mühimmât sebebinden ağır ağır meşy ve hareket ederek Re’sûl-Akabe tesmiye olunur boğazı mürûr edip ba‘dehu dolu ve bârân nüzûlüyle bu âna kadar her bir nesne sırasında ise de gece vakti ekser askere helâk ve perîşâniyet dik-kati vâfirine dahi batâlet-târî olmuş ve Kostantine’ye üç mil mesâfede Tomel nâm nehrin bir şu‘besi mürûr olunmuş olmağla asâkirin hastalığına ve taklîline sebep-i cedîd olmuşdur. Ba‘dehu general-i mersûm istishâb eylediği asâkirin ol esnâda mâ‘iyyetinde ekserîsi mevcûd olup ve’l-hâsıl sa‘ât iki sularında Mansûr Sahrası’na vusûl olunarak mahall-i mezbûrdan takrîben yüz yirmi kulaç ba‘îd mahalde tertîb-i ikâmet olundukda Kostantine tarafından bir top sadâsıyla kırmızı sancak zuhûr etmek ve hava dahi şedîd ve arz ve asker kar ile basdırılarak ve arabalar dahi çamurlara batarak bir taraftan zâyî‘ olmak cihetiyle bilâ-ifâte-i vakt mahall-i mezbûra dâhil olmak mülâhazasını mahv ve ilkâ etmiş ve bundan başka asâkirin bi-eyyi sebât ve karârına îrâs-ı tezelzûl eylemişdir ve ahâl-i memleketin güyâ haklarında adâveti olmadığından muhâsarasına dest-res olamadıkları kapulardan kabâili idhâl eylemişler. İkinci gün mahall-i mezbûra şiddetlice top endâht olunup Kantara nâm kapının hedmi murâd kılınmış ve üçüncü günü dahi ikdâm ve devâm olunmuş ise de bâb-ı mezkûr lâyıkiyla

hedmolunamamış ve ba'dehu derûn-ı beldeye duhûl için mahall-i mezbûre humbaracı ve baltacılar vaz' u ta'yîn olunması murâd olunmuş ise de bu sa'y u gayret netîce-pezîr olmayarak ol esnâda zahîremizin fıkdanı ve asâkir-i a'râbın muhâceme ve galebesi hasebiyle avdetden başka çâre bulunmamış ve mevcûd olan zehâir dahi Mansûr nâm mahalde çamurlara karışarak zehâir-i mezkûrenin muhâfazasına me'mûr asâkir tarafından gâret-zede ve itlâf olunmuştur. Şehr-i mezkûrun yirmi dördüncü günü ale's-sabah Mansûre nâm beldeye bir mil mesâfede kâin Kondiyatalı nâm mahalden firâr olunduğu esnâda evvelâ bir yüz kadar âdem verâsını ta'kîb eylemiş sonra etraftan bir iki bin kadar süvâri zuhûr edip ertesi günleri asâkir-i mezkûrenin adedi azalmaya başlayıp dördüncü gün Re'sü'l-Akabe nâm mahalde bütün bütün gâib olmuş olduğu mestûrdur.

[29 Zi'l-hicce 1252] / [6 Nisan 1837]

Bone, Cezayir

FRANSA İLE CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR ARASINDA YAPILAN ANLAŞMA

Emir Abdülkadir ile Fransa Devleti arasında Yapılan on beş madde-
lik anlaşmanın Moniteur adlı gazetede yayınlanan sureti

صورة الاتفاقية المعقودة بين الأمير عبد القادر والدولة الفرنسية والمتشكلة
من 15 مادة والمنشورة في جريدة مونيتور

Monitör (Moniteur) nâm resmî gazetede muharrer ahidnâmenin sûreti tercümesidir

Emir Abdülkadir kendisine gönderilen ahidnâmeyi kat'ıyyen kabûl etmiş olduğunu General Bojo(Bugeaud) umûr-ı harbiye nâzırına iş'âr eylemiş olmağla ahidnâme-i mezkûrun metin ve ibâresi bu mahalde keşîde-i silk-i beyân kılınmıştır. Oran Eyâletinde ikâmet üzere olan Fransa askerinin General Kaymakamı Bojo (Bugeaud) ile Emir Abdülkadir beyninde âtiyyü'z-zikr husûsat mukâvele olunmuştur:

Birinci Mâdde: Emir Abdülkadir Fransa Devleti'nin Afrika'da olan hükümdâriyetini tasdîk ve i'tirâf eder.

İkinci Mâdde: Oran Eyâletinde kâin Mostaganem (Mostaghanem) ve Mazakran (Mazagran) ve Arzew (Arzew) memleketleri ve bundan mâ'adâ bir takım arâzî-i gayr-i mahdûde ve cânib-i şarkîde kâin Makta (Macta) Nehri'nden menbâ'ına kadar mümtedd olan arâzî ve cenûb tarafıyla nehr-i mezkûrdan Avd Melce ve andan deryâyâ mümtedd olan memâlikin bir kısmı ve Cezayir Eyâletinde dahi şarkan nefsi-i Cezayir ve Sahil (Sahel) ve Mitrice [Mitica] Sahrası Avd Hadra'ya kadar ve cenûben dahi Şebka (Sebkha) ve Bilida ve buna müte'allik arâzî ve garben Şebfa'dan Muakarat ve Oran ve Kolah bunlar cümleten Fransa'nın arâzîsinden ma'dûd olacaktır.

Üçüncü Mâdde: Emir Abdülkadir Oran ve Titeri Eyâletlerini ve Cezayir'in dahi salifü'z-zikr ikinci mâddede dahil olmayan bir kısmını idâre edecek ve Cezayir hükûmetinin diğer hiçbir tarafına dâhil olmayacaktır.

Dördüncü Mâdde: Emir-i mûmâ-ileyhin Fransa arâzîsinde temekkün ve tavattun

murâd eden ehl-i İslâm üzerine hiçbir hüküm ve nüfûzu cârî olmayacaktır ve bu ehl-i İslâm emîrin zîr-i idâresinde bulunan arâziye gidip ta‘ayyüş etmekde serbest olacaklardır.

Beşinci Mâdde: Fransa arâzisinde ta‘ayyüş üzere olan Arablar ferâiz-i dîniyyelerini serbestiyle icrâ ve arâzî-i mezkûrede cevâmi‘ ve mesâcid binâ ve inşâ edeceklerdir.

Altıncı Mâdde: Emîr-i mûmâ-ileyh Fransa ordusuna üç yüz bin keyl hinta ve otuz bin keyl şa‘ir ve beş bin re’s bakar i‘tâ edecekdir ve işbu zehâirin teslimi üç kısta menût olup evvelkisi işbu sene-i cârî şehr-i Eylûl’ü ibtidâsından on beşine kadar tekâmül olup diğerleri ikişer mâh müddetle ifâ olunacaktır.

Yedinci Mâdde: Emîr-i mûmâ-ileyh kendisine iktizâ eylediği hâlde Fransa’dan barut ve güherçile ve âlât-ı harbiye celb ve iştirâ edecekdir.

Sekizinci Mâdde: Tilimsan (Tlemcen) ve mahall-i sâirede kalmak murâd eden kul-oğulları orada serbestiyle mallarına mâlik olarak hadarlar (ikâmet edenler) misillü mu‘âmele olunacaklardır ve Fransa arâzisine çekilmek murâd eden kimesneler kendi emlâklarını bey‘ ü fûrûht etmeye veyâhud âhara ilzâm eylemeye kâdir olacaklardır.

Dokuzuncu Mâdde: Fransa Devleti emir-i mûmâ-ileyhe Raşgun ve Tilimsan ve Müşvar memleketlerini ve Müşvar Kal‘asının kadîmden mevcûd olan topraklarını terkedecek ve emir-i mûmâ-ileyh dahi Tilimsan’da olan zehâir ve mühimmât-ı harbiye ve eşyâ-yı sâireyi Oran şehrine nakl ve irsâle mecbûr olacaklardır.

Onuncu Mâdde: Tarafeyn arâzisinde ikâmet edebilecek olan Arablarla Fransalular beyninde mu‘âmele-i ticâret serbestiyet üzere olacaktır.

On Birinci Mâdde: Arablar Fransalular mâ-beyninde olduğu misillü Fransalular dahi Arablar beyninde hürmet ve ri‘âyete mazhar olacaklardır ve Fransa tebe‘asının Arab arâzisinde temellük etmiş ve edecek oldukları emlâk ve çiftlikâtları her vechile te‘mîn olunacak ve bunlara Arablar tarafından vâki‘ olacak hasârâtı emîr-i mûmâ-ileyh tazmîn edecekdir.

On İkinci Mâdde: Cânibeyn tebe‘asından bulunan ashâb-ı cünha ve töhmet bi’l-mukâbele redd ve teslim olunacaktır.

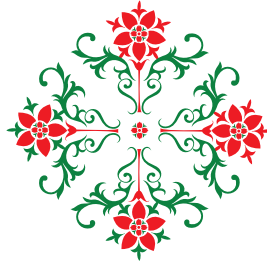
On Üçüncü Mâdde: Emir-i mûmâ-ileyh Fransa Devleti’nden istîzân etmedikçe hangi devlete olur ise olsun hiçbir mahall terkedemeyecektir.

On Dördüncü Mâdde: Cezayir hükûmetinin ticâreti ancak Fransalunun zîr-i hükümünde bulunan limanlarda icrâ olunacaktır.

On Beşinci Mâdde: Fransa Devleti mu‘âmelât-ı ticâret ve mevâdd-ı sâireye dâir Arablarla vukû‘ bulacak husûsata vâsıta olmak üzere gerek emîr-i mûmâ-ileyh nezdine gerek zîr-i

idâresinde bulunan mahallere me'mûrlar ta'yîn ve irsâl edecektir ve emir-i mûmâ-ileyh dahi bi'l-mukâbele işbu usûlü icrâ-birle Fransa'nın zîr-i hükmünde bulunan memâlik ve limanlara me'mûrlar gönderecektir. İşbu ahidnâme bin sekiz yüz otuz yedi sene-i Âseviyyesi şehr-i Mayıs'ın on sekizi târihiyle Tafna'da mün'akid olmuştur deyü muharrerdir.

12 Safer 1253 / [18 Mayıs 1837]

موسیقیور نام بھی غزنوی محرم عند نام ناک صورت فی ترجمہ سید۔

[illegible]

KONSTANTANALI AHMET BEY TARAFINDAN SULTAN II. MAHMUT'A GÖNDERİLEN ARAPÇA MEKTUP

Fransızların, mührünün sahtesini yaptırarak kullandıkları, bu mührün bulunduğu yazılara itibar edilmemesi ve kendisinin Osmanlı Devleti'ne bağlı olduğu hakkında Hac Ahmed Bey'in, Sultan II. Mahmud'a gönderdiği Arapça mektup

رسالة الحاج احمد باي إلى السلطان محمود الثاني يبلغ فيها قيام الفرنسيين بتزوير ختمه واستخدامه ويطلب تجاهل الكتب المختومة بهذا الختم ويجدد ولائه للدولة العثمانية والرسالة بالعربية

Yüce makamın sahibi, din erkânının müceddidi, saltanat tâcının hâmisî, hilâfet nizâmının düzenleyicisi, şan sancağının yükselticisi, din düşmanlarına karşı seyyfullah, İslam ve Müslümanların ıslahını üstlenen, kahr ve riyâset satvetiyle pâdişâhların pâdişâhı adâlet ve siyâset kılıcıyla iki kara ve iki denizin çoğunun mâlikî Hazret-i Mevlâna es-Sultan bin es-Sultan, Sultan Mahmud Han (Allah kendisini İslam'ın izzet-ü salâhı için ve din maksatları kurallarının sa'âdet ve başarısı için uzun ömürlü kılsın). Millet ve Şeriat onun tedbîrinin öncülüğü için sevinir, yüksek himmetini sa'âdetle karşılar, südde-i sa'âdetini bu zayıf kul öper ki, Devlet-i Hakâniye'den iltifat gördükçe Allah Te'âlâ'dan güç alan, Osmanlı Saltanâtının en fakir kulu olan ve Devlet-i Aliyye'nin hâdimi Ahmed Bey bin Hac Ahmed Bey.

Amma ba'dü, Allahü Te'âlâ desteğini sizden esirgemesin, lütfedip güç versin. Bize bahşedip ve seniyye-i in'âmınızdan olan muhteşem emânetinizi aldık. Ne büyük bir in'âm ki, içimizi bir sevinç kapladı. Allahü Te'âlâ'ya yüce cenâbınızın bizi yad etmenize hamd-ı lâ-yuhsâ etdik. Allahü Te'âlâ'ya bu ni'met için çok hamd ü senâ olsun. Allahü Te'âlâ sizi bize ve Müslümanlara bağışlasın ve kılıcınızın satvetini kâfirlerin boyunları üzerine yükseltsin. Fransızlar İslâm ülkesini işgâl etdikten sonra İslam'ın neye uğradığı ve neyle karşı karşıya geldiği yüce âlî cenâbınıza hafî değildir ki, zihinleri hayrete düşürüp yürekleri ağızlara getirdi. Halkın hâllerini perişân ederek fesat ve şenâ'at sâhiplerinin zuhûr etmesine yol açtı. Binâen-aleyh bozulan düzeni ıslâh etmeğe kalkıp birlik ve beraberliği kurmaya çalıştım. İyi bir şekilde ve güzel bir tedbirle halkın ilişkilerini düzelttim. Memleket ve re'âyâ üzerine farzedilen bid'atleri kaldırıp şer'-i şerîfin mübâh eylediği zekât ve öşrden fazla bir şey almayı

yasakladım. Elde edilen gelirleri emrimizde olan askerlerin silâh ve mühimmât gibi masraflarına, gece gündüz gizli ve âşikâr serhâtların korunmasına ve kendimizin muhafazasına harcadık. Emir Allah'ındır. Biz böyle bir durumda iken Allah'ın ve Resûlünün düşmanı üzerimize geldi ve bize saldırdı. Askerlerinin çok sayıda olması, silâh ve mühimmâtının oldukça bol bulunması sebebiyle karşı koyamadık. Bunun ifâde edilmesi oldukça güçtür. Ancak Allahü Te'âlâ bize lütfedib af gölgesini üzerimize yaydı. Aksi takdirde memleketimiz dağılır, mülkünüz yok olur, izimiz bile kalmazdı. Ancak Allahü Te'âlâ bizim imdâdımıza yetişerek bedbaht gaddarlardan bizi kurtardı. Bu defa devran kafirlerin aleyhine döndü. Allah'a çok şükr ü sena etdik. Çünkü bereket ve inâyetinizin bizim üzerimizde olduğunu öğrendik. Şöyle ki, düşman öncekinden daha güçlü bir kuvvetle üzerimize gelmekle tehdit ediyor. Bu bizi çok rahatsız etti. Nasıl davranacağımızı bilemiyoruz, çünkü onun mekr ü hîlesine şahit olduk. Allahü Te'âlâ'nın yardım ve inâyetiyle sizden imdâd beklemekten başka bir çaremiz yok. Bize şefkat gözüyle bakmanızı, yardım elini uzatmanızı ve bizi desteklemenizi istihâm ediyoruz. Çünkü Allah'ın düşmanının üzerimize tekrar dönmesinden endişe etmekteyiz. Dolayısıyla sabretmekten ve ufukta sizin tarafınızdan görünecek olanları beklemekten başka çaremiz yoktur. Vatan sizin vatanınız, kullar sizin kullarınızdır. Size hizmet etmek ve itâ'atimizde sâdık kalmak ni'mettir. Devlet bilmelidir ki, bu düşman din düşmanıdır. Duyduk ki, bizim mührümüzü taklit ederek bizim dilimizden Araplara sahte yazılar yazmaya koyuldu. Onlara bizim dilimizden kendileriyle barış yaptığımızı uydurarak girişimde bulunuyorlar. Bunun da hiçbir aslı yoktur. Gâyesi hîle ve desîse ile Arapların akıllarını karıştırmaktı. Ben kendim bile bu sahte mühürle mühürlenmiş bir mektuba rastladım. Bu meseleye dikkat edilmelidir. Bu, belki de size bildirilebilir. Bileceksiniz ki, yalan ve düzmedir. Bunun için iki yazı biri biriyle karşılaştırılmalı, bilen bilir. Çünkü kafir barış için bize mektup göndererek teşebbüste bulundu. Biz kabul etmedik. Onlara *"ben Devlet-i Aliye'nin hizmetkârıyım"* dedim. Sonra ikinci bir mektupları geldi. Onlara *"bir hizmetkâr kendi ağasının isteği dışına çıkamaz, benim de bir ağam var, onsuz hiçbir şey yapamam"* diyerek onları oyalamaya başladım. Onlar ne kadar ahmaktırlar ki, halkla memleket Devlet-i Aliyye'nin mülkü olduğunu bilmiyorlar. Sonra ben kimim ki, sizin yüksek makâmınızdan cesâret almadan barış yapmaya, bir şey alıp vermeye koyulalım? Câhillerden olmaktan Allah'a sığınırım. Buna rağmen onları oyalamayı uygun buldum. Bizim halkla çilemiz uzadı. Asker ve sâ'ire için elimizdeki gelirler tükenmiş oldu. Biz büyük bir sıkıntıdayız. İsâbetli görüşünüzle bizim imdâdımıza yetişin. Sa'âdetli makâmınıza teberrüken beş asil Arap atı gönderdim. Kabûl etmenizi istihâm ediyorum. Elimizde atdan silahdan başka bir şey kalmadı. Kalan şeyse askerlerin gereken masraflarına harcandı.

Bidâyetde ve nihâyetde saltanat eşğini öpen, kullukta sâdık olan el-Hac Ahmed Bey (veffekahullah bimennihi).

Gurre-i Cemâziye'l-evvel 1253 / [3 Ağustos 1837]

حصنة صاحبة الرياسة العظمى ومحمدة قواعد الزبير الاممي تاج الشريعة وتعد نظام الخلافة ورائع لواء الحمد وخافض من اراد خلافه سينتالته على اعداء البربر المتقلد بصلاح الاسلام والسلم مكر الملك بسطوته
 القهر والرياسة وماك معظم البربر والبحرين سيف العدل والسياسة مولانا الشللكان بن الطاه السلطان محمود خان دام لا سلام على وصلها واتواعر مقاصد الذين سعوا وفجا تشيع بطلعة تدمير الملة
 والشرعية وتلقي العادة هذه العلية وخطبة الشريعة يقلب عنبة السيادة العبد الضعيف ذاتا القوي بالله ان صادف من الدولة الخاقية انتفاة اقل عبيد السلطنة اذ عثرنا الحاج احمد بي بن خير الدولة
 العلية احمد بي اما بعد ايديك الله تاييد واماك بفضله وتفسيره الله وصلنا ما نعت به عليا ومن ذخيركم النبي نحتونا من ادمان تلك الامانة انفسه فيا اناس من محبة جسيه حلت لربنا بالشرور
 اقبلت عليا ففدت بذلك فوجا عا جملا ومحرنا الله تعالى حمدا واسعا هربنا بانتباه جنابك اذ اعظم انبا والتفات همكم العلية انما حيا فنه لحرولته على هذه العجة ابقواله فعل وجردنا لنا والمسلمين واما بسطو سيكم
 على رقاب الكافرين شتم انه لا يفتا لسيادة العلية ما كان قد عمل بالاسلام من القضاء المحرم والقدر الاسم من استلاء الغرض صير على وطن الاسلام تغيير تلك الخطا طر وبلغت القلوب الحناجر وتشتت احوال الناس وبرزوا
 اصحاب الغناء والموساس فنهضت لاصلاح الخلل وبادرنا طمع الشلل والفايين اهداء بوجه حسن وتدير صانع مستحسن واستطنت ملكا على اباد واعداد من الخارم وجهت راحته اما ابراهه الشريعة
 من الزكائن والعشر فشتت عيين برك على مصارف العسكر الذي بين اربنا من سلاح وغير ذلك انما اخر ما نحن فيه من الكابرة وهذا الشخو ريلاد وفهرا سلا رجها را والدمع عن انفسنا ما كنس والامرلة وحسرة
 جينا نحن كذلك اذ فقم البيا عمرو الله ورسوله وهم عينا بلا تطبيق مقابلته من اجاد هذه السيرة والة حرة بالعبودية امرها بل بطول بسطه وبغير الا لاس ذكرو ولولا ان الله بن عينا بطمنا ونشعر عينا لطل عفون

CEZAYİR ULEMASINDAN HAMDAN EFENDİ'YE MAAŞ TAHSİSİ

Paris'ten İstanbul'a gelen ve padişaha bağlılığını bildiren Cezayirli âlim Hamdan Efendi'ye Hazine-i Amire'den maaş bağlanması

حول تخصيص راتب للعالم الجزائري حمدان أفندي من الخزينة العامرة وكان
حمدان أفندي عائداً من باريس إلى استانبول وأعلن ولاءه للسلطان

Seniyyü 'l-himemâ behiyyü 'ş-şiyemâ inâyetlü atûfetlü oğlum efendim hazretleri

Ma'lûm-ı âlî buyrulduğu üzere bundan akdem Cezayir ulemâsından Hamdan Efendi dâ'îleri Paris'den Dersaâdet'e vürûd ederek kendisi ilm u fazl ile ârâste ve lûtf ve inâyet-i hazret-i şâhâneye şâyeste olduğundan geçenlerde atabe-i seniyye-i mülûkâne ihsânıyla mesrûr buyurulmuş ve du'â-yı bekâ-yı ömr ü ikbâl-i cenâb-ı şâhâneye meşgûl bulunmuş olup hasbe'l-kader mûmâ-ileyh dâr u diyârından dûr olarak el hâletü hâzihî Dersaâdet'de yeri yurdu ve medâr-ı ma'âş olmadığından ve mukaddemlerde müteveffâ Mazhar Efendi kendi ma'âşından beş yüz guruş mûmâ-ileyhe tahsîs etmiş ise de şimdi vefâtı cihetiyle bî-kes kalmış ve ihtiyarlığından bahsile aralık aralık istirhâm etmekde bulunmuş olduğundan sâye-i ihsân-vâye-i şehen-şâhîye ilticâ etmiş olmasına ve mûmâ-ileyhin Cezayir ve ol havâlî ahvâline vukûf ve ma'lûmâtı cihetiyle istitlâ' etmekde olduğu ihbâr ve havâdisi ifâde eylediğine ve her hâlde lâyük-ı merhamet ve âtifet olduğuna binâen sadaka-i ser-übbebet-efser-i şâhâne olmak üzere Hazîne-i Âmire'den bu tarafda bulunduğu müddetce kendisine şehriye dört-beş yüz guruş mikdârı ma'âş tahsîsi muvâfık-ı irâde-i ihsân-âde-i şâhâne buyurulur ise iş'ârı menût-ı himem-i behiyyeleridir.

Ma'rûz-ı bendeleridir ki,

Hâme pirâ-yı ta'zîm olan işbu emirnâme-i seniyye-i veliyyü'n-ni'amâneleri mübârek ve mu'allâ hâk-pây-ı mekârim-ihtivâ-yı hazret-i şehen-şâhîye arz u takdîm ile manzûr-ı ma'âl-i mevfûr-ı cenâb-ı cihan-bâni buyrularak istîzân olunduğu üzere Hazîne-i Âmire'den mûmâ-ileyhe şehriye beş yüz guruş ma'âş tahsîs ve ta'yîn kılınması husûsuna irâde-i ihsân-âde-i mülûkâne ta'alluk etmiş olmağla icrâ-yı iktizâsı bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

[1254] / [1838-1839]

خاتون العيا غابت عطفه انعم الله عليه
 معلوم على بوردی اوزره بوزنه انعم جبر عثمانه حمله انفي راجدی بار سدر دعوته ورواد برک کندی علم فضل
 ارسته وطفه و غایت صفته شهابه سینه اولدیفنه کجدره عطفه سینه ملوکانه احسانه سرور بوردی و حای نقی
 عمر و اقبال حباب شهابه مقول بونمق اوج حباب قدر مومانه دار و بارنده دور اولدیه الحارقه در عارقه
 برع بوردی و مدار معانی اولدیفنه و مقدره نونی نظاره کندی معاشنه بتوز غوره مومانه قیصه نیمی اوزره
 سدی و فانی جبهه یکس فاسق و ضار نفعه بکله ازلعه ازلعه اشخاص انمک بونمق اولدیفنه سابع احسانه شهابه
 انجا انمق اولدیه و موسی اهلک جبار و اولوی اهلانه و قوف و ملوکانی جبره انشراح انمک اولدیفنه احسانه و صلاتی
 افاده ابدیکه و هصارک لایه مرصفت و عطفه اولدیفنه بنار صدق ساینه افسر شهابه اولدیه اوزره جبهه غوره دست
 بوزنه بوردی مدینه کندی سیه ورت بتوز غوره مقداری مدینه قیصه موفقه اوده حمله شهابه بوردی

م

مصدق فی بوردی
 لاهم برای تقطیع اولاده استخوانه سینه انشراح اهلک سارک و صلا
 جلیطی طاعم اخوانی حلف شهابه عطفه و تقطیع ایلده سارک و صلا
 حباب حبابنا بوردی ادره استخوان اولدیفنه ادره حربه غوره ده
 مومانه شهابه بتوز غوره معنی و تقطیع ایلده سارک و صلا
 احسانه اوده احسانه ملوکانه سینه انمق اولدیفنه ادره حربه غوره ده
 تقطیع ایلده سارک و صلا حلف شهابه

CEZAYİR'İN COĞRAFI YAPISI VE TARİHİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

Cezayir'in coğrafi konumu, iklimi, yetişen ürünler, nüfus yapısı ve Batılı Devletler tarafından yapılan taarruzlarla ilgili değerlendirme

معلومات عامة تتعلق بالوضع الجغرافي للجزائر ومناخها ومحاصيلها والبنية السكانية فيها والاعتداءات التي تعرضت لها من قبل الدول الغربية

Cezayir

Afrika'da şarkan Vilâyet-i Tunus, şimâlen içdeniz, garben Memâlik-i Fas, cenûben Cebel-i Atlas ile mahdûd bir vilâyet-i cesîmedir. Havası mu'tedil ve semt-i şimâlîsinde vâki' arâzîsinde hıntanın vefret ü bereketi zâhir olup cibâl arasında bulunan ovaları dahi fevâkih-i mütenevvi'a ile mâl-âmâldir. Eşcâr ve nebâtâtı Şubat'da çiçeklenip meyveleri Mayıs ve Haziran içinde olur. Bâ-husûs karpuzu elezz ve a'lâ olup bir nev' mevsim-i sayfa ve bir nev' dahi şitâda hâsıl olur. İzz-i izzet-mendim dostum sitem sitem kucak ile ihâtası düşvâr olacak kadar kalın ve üzüm salkımları bir buçuk kadem uzundur. Kaldı ki ekser arâzîsi şûre-zâr ve gayr-ı münbitdir. Vilâyet-i merkûmenin sûret-i idâresi bir nev' cumhûriyetdir. Cânib-i Saltanat-ı Seniyye'den ta'yîn olunan paşa umûr-ı mu'azzamada ocaklının re'yi olmadıkça icrâ-yı hükmedemez. Ahâlîsi ehl-i İslâm'dandır. Ancak muhtelifü'l-edyân ve'l-lisân vâfir milletler dahi ol tarafda tavattun ve temekkün ederler. Asıl Cezayirlinin lisân-ı Arabî'den galat bir zebân-ı mahsûsdur. Bundan başka [İ]talyânî ve Fransız ve İspanya'dan mahlût ve mürekkeb bir nev' lisânları dahi vardır ki ale'l-ıtlâk Frenk dili ta'bîr ederler ve avâm nâs ile tüccâr beyninde zebân-zeddir. Çehreleri esmer ve vücutları kavî ve dilberdir. Mesâfe-i tûlû takrîben 160 ve mesâfe-i arzı 60 sâ'at olup birkaç memlekete münkasımdır ki meşhûrları Tilimsan ve Tenes ve Bicaye (Bugia) ve Cezayir memleketleridir. T[ûlen] an 16 ilâ 26, a[rzen] 34 ilâ 37 Afrika'da Bilâdü'l-Berber'de sâhil-i deryâda Minorka Cezîresi mukâbilinde Vilâyet-i Cezayir'in dârü'l-hükûmeti olan murabba'ü's-şekl bir belde-i mu'azzama-i rasînedir ki ebniyesi leb-i deryâya müntehî olan bir dağ sırtında aşağıdan yukarıya doğru tabakât-ı adidede tarholunmuş olmağla latîfü'l-manzardır. Menâzil ve büyütn sakfı müstevî ve pûşîde-i sakfın üzeri dahi turâbı muhtevî olduğundan bâlâ-yı ebniye birer hadîka-i mahsûsa olarak ashabına

medâr-ı tenezzüh ve teneffüs olur. Şehrin sokakları harâret-i şemsden vesile-i setr olmak için gayet zıykdır. İstihkâmâtı yedi adet palangadan ibâret ve hatta birisinin tûlû ser-tâpâ şehri isâbet eder. Milâdın 1541 senesinde Alaman İmparatoru olan beşinci Karolos şehir-i merkûmu hasr ve tazyik etmişken zabtına dest-res olamadığından hâliyen avdet eyledi. Bin altı yüz altmış beş ve yetmiş senelerinde İngiltereli iki def'a irsâl-i donanma ile Cezayirli sefinelerini ihrâk bi'n-nâr ve Fransalu donanması bin altı yüz seksen sekizde şehir üzerine top endâhtıyla îkâ'-ı husûmet ve hasâr ve İspanyalı dahi bin yedi yüz yetmiş beş ve seksen üç ve seksen dört senelerinde üç def'a kasd-ı hücum ederek abese iştigâl etdikleri zâhir ve nümûdârdır.

T[ûlen=boylam] 19[derece] 52[dakika] 45[saniye]; A[arzen=enlem] 36[derece] 49[dakika] 40[saniye]

[29 Zi'l-hicce sene 1255] / [4 Mart 1840]

جزائر

١١١٠

جزائر

أفريقية سرقا ولويت تونس شمالا ورايح ركنه فدا مالك فاس جنوبا جبل اطلس ايل محدود
برولويت جسيمه در هواسي معتدل وسمت شمالا يند وواقع الارضينه خنطه نك وفت ورت
ظاهرا ولوب جبال اره سنده بولنا اوه لري دني فواكه متنوعه ايل مالو مالدر اشجار ونباتاتي
شاطه جيمي كلوب ميوه لري مائي وخريران ايجده اهدر باخصوص قديوزي الذوا اعلو
اولوب برنوني موسم صيفه و برنوني دني شاده حاصل اهدر اولور عن عتبه اهدر
قوجاق ايل احاطه بي دشوار اوله قدي قدر قالين واوزوم صالح لري بريكي قدم اوزوندر قالدي
اكثر ارضي شوره زار وغير منبتدر ولويت مقوم نك صورت اداره بي برنوع جهمو ريتدر
جانب سلطنت سنيه دن تعين اولناد باشا امور معظه ده اوجا قونلنك را ي اولديجه اجراي
كل ايد من اها ليسي اهل آستلوم دندر اجي مختلف الود ياد واللسان ووافر ملندر دني اولطه نك
توطن وكنو ايدرلر اصل جزاير لولنك ~~سلطان~~ لسانی عربيدن غلط برزبان مخصوصه بونك
بقه تالياني و فرانسز و اسبان يادن مخلوط و مركب برنوع لسان لري دني وارديك على اولطون
فرنك دلي تعبير ايدرلر و عوام ناس ايل تجار بيننده زانزد در جهره لري اسم و جهره لري قوكر
ودلبردر مسافه طولي تقريبا ١٦٠٠ ومسافه عرضي ٦٠٠ ساعت اهدر بر قايه مملته منقسمه
مشهور لري تلسان و تني و بجايه و جزاير مملكتيدر ط ع ١٦ ~~١٦~~ الى ٢٦ عده ٣١ الى ٣٢
افريقية بلور البربره ساحل در ياده مسوره جزيره بي مقابلنده ولويت جزاير لري دار الحکومت
اولور مريح السكل بر لده "معظه" ر صينه وركم ابله بي لب در يابه شترى اولون بر طاف صرته
اشا غيبه جوقا ريه طوقه طبقات عديده ده طرح اوليت اولخل لطيف المنظر در مناظر و بسونك

سقي مستوی ودرشیده سقفک اوزری دخی ترابی محوی اولدیغندن بالوی ابنیه بر حدیقه
 مخصوصه اولم رق اصحابیه مدار تنزه و تقصیر اولور شهرک زوفاقلری حارث تحسین و سید
 اولور ايجور غایت ضیقدر استخاکامانی بدی عده بنقرده عبارت و برینک طوبی سرتابا شهری
 اصابت ایدر میلورک ۱۵۱۱ سنه سنه الوبام امیر اطوری اولور بخی قارولوبی شهر قوی
 حمر و تقصیر ايجورک ضبطنه دستری اولم دیغندن هائیا عورت ایدری بیلک التیور
 التمی بی و یقین سنه لرده انکله ره لور ایکی دفعه ارسال دونخا ایل جزایر لور سفینه لر بی
 احراق بالنار و فرانسه لور دونخا بی بیلک التیور سکسان سکزده شهر اوزرینه طوبی انداخته
 اتقاع حصوت و حصار و اسبابنا لور دخی بیلک بدیوز یقین بی و سکسان و یقین سنه
 و سکسان درت سنه لرده اوج دفعه قصد هجوم ایدرک عینه استغال ایدرکری ظاهر و نمودار
 ط ۱۹ ۵۰ ۴۹ ۳۱ ۲۹ ۲۸

۲۵
 ۵۱۲/۵

FETHEDİLEN ORAN VİLAYETİ'NDE PADİŞAH ADINA HUTBE OKUTULMASI

Cezayirlilerin fethettikleri Oran Vilayeti'nde vakıf olarak inşa edilen
üç camide padişah adına hutbe okutulması için izin talebi

الاستئذان بقراءة الخطبة باسم السلطان العثماني في ثلاثة مساجد تم بناؤها
وقفاً في وهران بعد فتحها من قبل الجزائريين

Ma'rûz-ı bende budur ki,

Cezayirlilerin fetheyledikleri Varhan Vilâyeti'nde şevketlü, şecâ'atlü adâletlü efendimiz pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri için ve devletlü iffetlü ismetlü vâlide sultân efendimiz hazretleri için ve devletlü inâyetlü merhametlü veliyyü'n-ni'am efendim sultânım hazretleri için vakf ve ihyâ olunan üç cevâmi'-i şerîflerde hutbe-i şerîfe kırâat olunmasıyçün izn-i aliyeye ile evâmir-i celîleleri inâyet ve ihsân buyrulmak bâbında emr u fermân devletlü inâyetlü merhametlü efendim sultânım hazretlerindir.

[29 Z. sene 1255] / [4 Mart 1840]

Mühür

معروض بنده بود که
 خجائز لیلرک فتح الیکاری وارهان ولایتده شوکتلو
 ایچون شجاعتلو عدالتلو افندمر پادشاه عالمیناه حضرتلری
 ودولتلو عفتلو عصمتلو والدہ سلطان افندمر حضرتلری
 ایچون ودولتلو عنایتلو مرحمتلو ولی النعم افندمر سلطان
 حضرتلری ایچون وقف واحیا اولنان اوج جومع
 خطبہ شریفه قرائت اولمنیچون اذن علیه الله الامر
 جلیلہ لری عنایت واحسان بیورملق بابند امر فرمان
 دولتو عنایتو مرحمتو افندمر سلطانم حضرتلری نکلدر

CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR'İN FRANSA İLE İTTİFAK YAPMADIĞI

Cezayirli Emir Abdülkadir'in Fransa ile olan yakınlaşmasının sadece siyaset gereği olduğu ve Osmanlı Devleti'ne bağlılığını devam ettirdiği

الإعلان عن أن التقارب الذي حدث بين الأمير عبد القادر الجزائري والفرنسيين لم يكن إلا لغرض سياسي صرف، وهو ما زال متمسكاً بولائه للدولة العثمانية

Seniyyü'l himemâ kerîmü 'ş-şiyemâ devletlü inâyetlü âtîfetlü übbebetlü efendim hazretleri

Hâk-pây-ı mekârim-peymâ-yı hazret-i şehen-şâhîye takdîm olunmak üzere Cezayir'de olan Abdülkadir tarafından vürûd eden Arabiyyü'l-ibâre arzuhâl ile savb-ı senâverîye gelen bir kıt'a mektûb hülâsa vechile tercüme etdirilmiş olduğundan geçen gece hâne-i acîzide akdolan meclis-i hâsda kırâ'at olunarak fezleke-i meâlleri güyâ kendisinin Fransalı tarafına ba'zı mertebe izhâr-ı temâyül ve mûmâşât eylemesi samîmî olmayıp emr-i harbde şer'an câ'iz olan hud'a ve hîle kabîlinden olmasıyla hakkında hüsn-i nazar-ı âlî bî-dirîğ ve erzân buyurulmak istid'âsından ibâret olarak merkûmun iş'ârât-ı vâkı'asına cevâb tahrîri usûl-i vakt ve politikaya muvâfık olmayacağı misûllü gelen âdemine hiçbir şey söylenmemek dahi yakışksız olacağından taraf-ı Devlet-i Aliyye'den hakkında bir gûna infi'âl olmayarak tevcîhât-ı kudsiyye-i seniyye der-kâr olduğuna dâir Hamdan Efendi vâsıtasıyla merkûma lisânen celb-i kulûbı mûcib ba'zı kelimât-ı te'lîfiye ve taltîfiye ifâde ve tefhîm etdirilmesi ve hîn-i avdetinde dahi sâye-i şevket-vâye-i hazret-i şâhânede iki bin gurus harçlık i'tâsı münâsib gibi mütâla'a olunmuş ve zikrolunan tercümeler meşmûl-i nigâh-ı âlî buyurulmak için sûy-ı vâlâyı müşîrîlerine gönderilmiş olmağla ber-minvâl-i muharrer icrâ-yı iktizâsı husûsunda ne vec-hile irâde-i seniyye-i mülûkâne mûte'allik buyurulur ise iş'ârı menût-ı himem-i behiyyeleridir efendim.

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i tevkîr ve ihtirâm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafîleriyle zikrolunan

tercümeler mübârek ve mes'ûd-ı hâk-pay-ı meâl-i ihtivâ-yı hazret-i Hilâfet-penâhîye arz u takdîm kılınarak manzûr-ı şevket-mevfûr-ı cenâb-ı şehen-şâhî buyurulmuş ve husûs-ı mezbûr hakkında iş'âr ve beyân olunan mütâla'a îcâb-ı hâle muvâfık görünmüş olmasıyla ber-vech-i muharrer efendi-i mûmâ-ileyh vâsıtasıyla merkûma ifâde-i te'lîfiye ve taltîfiyenin icrâ ve tefhîm etdirilmesi ve hîn-i avdetinde dahi ol mikdâr harçlık i'tâsı şeref-efzâ-yı sudûr buyrulan emr u fermân-ı mekârim nişân-ı cenâb-ı tâc-dârî muktezâ-yı âlisinden bulunmuş ve mezkûr tercümeler yine sayb-ı sâmillerine i'âde ve irsâl kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

F 24 Za. sene [12]56 / [17 Ocak 1841]

*

Hâk-pây-ı hümayûn-ı şâhâneye takdîm kılınmak üzere Cezayir'de olan Abdülkadir tarafından vârid olan iki kıt'a Arabiyyü'l ibâre arzuhâlin hülâsa-i tercümesidir. Fî 27 Şa'bân sene [12]56

Mûmâ-ileyh hâk-pây-ı merâhim-ihtivâ-yı hazret-i şehen-şâhîye ed'îyye-i lâyık ve esniye-i fâika arz u takdîmden sonra şu vechile ifâde-i hâle ibtidâr eder ki; bu def'a belde-i Cezayir'de Fransalu ile beynlerinde azîm muhârebe ve mukâtele zuhûra gelerek bâ-avn-i inâyet-i hazret-i bârî Fransa askerinden ta'dâta gelmez derecede nüfûs-ı kesîre katl ve ihlâk olunmuş ve kendisi öteden beri Saltanat-ı Seniyye'nin abd-i kadîm ve bende-i müstedîmi olarak dâire-i ubûdiyet ve merkez-i rızâ-cûyî ve istikâmetde sebât ve metânet ve emr-i ulu'l-emre kemal-i inkıyâd ve mutâva'ât üzere bulunmuş ve bundan mukaddem Fransalunun ahvâl ve keyfiyâtına dâir der-bâr-ı übbehet-karâr-ı mülûkâneye ma'rûzât takdîm etmiş ise de cevâbına nâil olamamış olduğundan ve istihbâr olunduğu vechile bundan akdem Kostantine Beyi Ahmed Bay tarafından takdîm kılınan ma'rûzâtta kendisinin Fransalu ile uyuşub ittifâk ve ittihâd üzere olduğu keyfiyeti muharrer ise de bu sûret samîmî olmayıp emr-i harbde meşrû' olan hud'a ve sani'a kabîlinden olduğu rehin-i bedâhet olarak bu kere vukû' bulan muhârebede asârı zuhûra gelmiş idüğinden bahsile her hâlde hakk-ı abîdânesinde mehâsin-i enzâr merâhim-i asâr-ı şehen-şâhî erzân ve şâyân buyurulmak aksây-ı âmâl-i abîdânesi olduğu muharrerdir.

*

Makâm-ı vâlâ-yı cenâb-ı Sadâret-penâhîye Cezayir'de olan Abdülkadir tarafından vârid olan iki kıt'a Arabiyyü'l ibâre arzuhâlin hülâsa-i tercümesidir

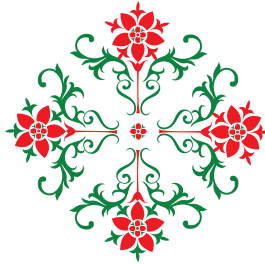
Fî 27 Ş. sene [12]56

Mûmâ-ileyh hâk-pây-ı hümayûn-ı şâhâneye takdîm eylediği arzuhâllerinde tahrîr ve iş'âr eylediği vechile bu def'a Fransalu ile beynlerinde vukû' bulan muhârebe keyfiyetinden ve mukaddemâ Kostantine Beyi Ahmed Bay tarafından aleyhine olarak takdîm kılınan ma'rûzâtta muharrer olduğu gibi kendisinin Fransalu cânibine izhâr-ı temâyül ve mûmâşât

eylemesi an-samîm olmayıp emr-i harbde şer‘en câ’iz olan hud‘a ve hîle kabîlinden olduğundan bahisle her hâlde hakk-ı âcizânesinde hüsn-i nazar-ı âlî bî-dirîğ ve sezâvâr ve işbu ma‘rûzâtına cevâben emîrnâme-i sâmilîleri tastîr ve tesyîr ile rehîn-i ibtihâc ve mesarr buyurulmak temennî-kerde-i bendegânesi idüğü muharrerdir.

Fî 27 Şa‘bân sene [12]56 / [24 Ekim 1840]

خاتماي همايون شاهانه به تغيير قلمی آورده جنابزاده اولاده عبدالقادر طرفزاده وارداودلوه ايکي قطعه عربي الصباده
عرضي الاك خلوصه ترجمه سید محمد باقر

موی ايله خاتماي مرهم اصنوی حضرت شریعتی ادریقه وانیقه فائقه عرصه و تقصید نموده خود اوله افاده و حال
ابتدا ایدرکه بودقه بلده جنابزاده قازق لولایله بدیرش عظیم محاربه و مقاتله ظهوره کله راک باعونه و غایت حضرت
باری قازق عسکرزده نموده کله درجه ده نفوس کیره قتل و اهلوان اونی و کندی اونه دیر و سلطنت سیه لاک
عبدقیم و بنده سیدی اوله رقه دایم عبودیت و مرکز رضا جوی و استقامت ثبات و قنات و امر اولی الامر کمال
انقياد و مطاوعت اوزره بولوش و بوزنه مقدم قازق لولایک احوال و کیفیات و ابد و بار بخت و ملوکانه به صورت
تقسیم ایشی ابرده جوانه نال اوله ماشی اولیغنده و اختیار اولدی و بوزنه اقدم قسطنطنیه بکی احمد بای طرفزاد
تقسیم قسطنطنیه معروضات کندی و سناک قازق لولایله اویوشوب نفاق و اتحاد اوزره اولدی و بعضی محاربه و بعضی
صهیبی و طبیب امر عرب شروع اولوه خدعه و صغیه قلمده اولدی و بعضی بداهت اظهاره بولک و قوی و بولور محاربه
اناری ظهوره کله ایدر کندی و جمله هرج و مرج هو عیدانه سینه حکم انظار ماحم انا و سینه لای اوزانه و سایانه بوزنه
انقضا امال عبد الله کی اولدی و کرد.

مقام والای جناب صدرا ثانی هیه جزایر ده اولاده عبدالقادر طرغنده تقدیم قلنا نه عربی العبار و ابی قطر عریفه ذلک ترجمه مالک
کمالی

سوی الیه خالکای هیه نه شاهانه به تقدیم البدکی عرض الدین تحریر و اشعار البدکی و جلد بود دفعه فران لوالله یندر سن
و قوعبورده محاربه کیفیتنه و مقدمات حفظنه بکی احمد پای طرغنده علیه الله و تقدیم قلنا نه معروضاتن محرر اولین
کند و سنلک فران لوجا یننه اظهار تعایل و محاشات ابی عمیم اولیب امر صریح شعا جان اولاده خدعه و حیل قبلنه
اولد یغندن بخله هوجالده هو عاجزانه سنح حسره نظر عالی یدریغ و سزاوار و اشو معروضاته جواباً امر نامه سر بهدی
نقطه و شیریله هیه انراج و سار بورلده تحکیده بند کانه ای دورکی محروور

CEZAYİR'DE FRANSIZLARA KARŞI SÜRDÜRÜLEN MÜCADELE İÇİN ŞERİF ABDÜLKADİR'İN OSMANLI DEVLETİ'NDEN YARDIM TALEBİ

Cezayir'de Fransızlara karşı bazı başarılar kazanıldığı ancak Fransız ordusunun asker ve mühimmatça sürekli takviye edilmesinden dolayı kesin sonuca ulaşamadığı, Fransız işgalinin sonlandırılması için Şerif Abdülkadir'in Osmanlı Devleti'nden askerî ve maddî yardım talep ettiği

الإبلاغ عن تحقيق بعض الانتصارات على الفرنسيين في الجزائر، إلا أنه لا يمكن الوصول إلى نتيجة قطعية بسبب مواصلة الفرنسيين تقوية جيشهم بالجنود والمعدات العسكرية واستنجد الشريف عبد القادر بالدولة العثمانية لدعمه مادياً ومعنوياً، وذلك للحيلولة دون تحقيق الاحتلال الفرنسي أي هدف

El-hâletü hâzihî Cezayir'de olan Fransız Devleti'nin asâkirini muhâsara etmekde bulunan Şerif Abdülkadir bin Şerif Muhyiddin tarafından hâk-pây-ı şâhâneye takdîm kılınarak tebrik-i cülûs-ı hümayûn ve zımnında cennet-mekân vâlid-i emced hazretlerinin intikâl-i dâr-ı bekâ ta'zîyetini hâvî ve izhâr-ı rûy-i itâ'atle istirhâmı ve taleb-i imdâdı muhtevî elli yedi senesinin Şevvali târihiyle Arabiyyü'l-ibâre arzuhâlinin hâsıl-ı ma'na tercümesidir

Sıdk-ı ubûdiyet icâbınca ed'îye-i mefrûza serd ü tekrârından sonra evvel emirde atebe-i ulyâ-yı mülûkâneye arz u takdîm olunacak işbu arz-ı ubûdiyetimin sakatât ve kusur herkesin farkında sâye-bân ve mesbûl buyrulan afv u hilm-i şâhâne ile meşmûl buyrulduğu hâlde cülûs-ı meyâmin-menûs-ı tâc-darâne ile erîke-i hilâfet tezyîn buyrulduğunun haber-i meserret-eseri mesmû'-ı abidânem olarak mesrûriyet-i azîme husûle gelmiş ve hakk-ı ahakk-ı hazret-i şehen-şâhîde mübârek ve müteyemmen buyrulmuş cenâb-ı vâhibü'l-atâyâdan me'mûl ve mes'ûl bulunmuş ve muhât-ı ilm-i âlem-menât-ı hazret-i hilâfet-penâhî olduğu vech üzere sinîn-i mâziyede Cezayir'de bulunan tâife-i usât-ı yeniçeriyân emîrû'l-mü'minîn ve Halife-i Resûl-i Rabbi'l-Âlemîn olan cennet-mekân-ı merhûmun itâ'at-i bâ-sa'âdetlerinden hurûc ve bâb-ı isyâna vülûc etdiklerinin mücâzâtı olarak vâcibü'l-vücûd-ı sübhânehû ve te'âlâ hazretleri tâife-i merkûme kâfir-i bî-dîni musallat kılıp karye ve emsâr ve hazâin ve iddihârî istilâ birle kâffe-i eyâlet ve ahâlî-i vilâyet-i İslâm'ı gâh hadî'a ve mekr ve gâh kahr u cebr ile zabt ve esîr ederek ahâlî-i İslâm'ı pâdişâh-ı İslâm-penâhdan dûr ve îsâl-i istirhâmname ile istihsâl-i

imddâd ve mu'âvenetden mehcûr etdiğine mebnî ve fukarâ-yı Müslimîn ırz ve cân ve mâl ve evtânlarını mehmâ-emken muhâfaza etmek için civârda bulunan Fas Pâdişâhı es-Sultân Şerif Abdurrahman dâ'îlerinden istimdâd-ı mu'âvenet ve istigâse etdiklerine mübtenî müşârûn-ileyh hazretleri ammizâdesini cüyûş-ı mütekâsire ile irsâl ve mühimmât-ı vâfire isbâl eylemiş ise de müfîd olmayarak ceşş-ı merkûm avdet etmiş olduğunu ehl-i İslâm gördüklerinde beynlerinde dahi fesâd vukû' ve mücâhede-i küffârı terk edip, birbirlerini kıtâle mübâşeret eylediklerini pederim Şerif Muhyiddin kulları gördükde her ne kadar kendisi ve âbâ ve ecdâdlarının talebe-i ilme ta'lim ve ebnâ-i sebîle it'âmdan başka umûr-ı dünyeviyeye müdâhaleleri yok ise de bi-hasebi'l-iktizâ ıslâh-ı zâtü'l-beyn bâbına sülûk ve ehl-i İslâm'ın aralarını bulmaya ve düşman-ı dîn keferelerin üzerlerine gâret ve muhârebe etmeye mukayyed olmuş iken küffâr-ı hâk-sâr kuvvetlerini artırıp civârlarında olan ehl-i İslâm'a tasallut etmeye tasaddî eylediğini müşâhede edenlerin ayân ve vücûh pederim dâ'îlerine varıp kâffe-i Müslimîne der-kâr olan rahm ve şefkati muktezâsınca kendisinin cümleye reis olmasını ve tertîb-i mühimmât ve levâzım-ı cihâdiye husûsunda bezl-i cehd ve miknet eylesesini iltimâs eylediklerinde bir vechile kabûl etmedikde evlâdlarının birini bi'l-intihâb nasbetmesini teklîf etdiklerinde çâre bulamayarak bu bî-çâreyi tensîb eyledi. Peder emrine imtisâl etmek farîza-i zimmet bulunduğundan hizmet-i mücâhidîne teşebbüs ve bezl-i vücûd ve sarf-ı nükûd-ı mevcûd eyleyerek ahâlîyi toplayıp kelime-i İslâmiye'yi cem' ü tevsîk ve küffârı hasr u tazyîk birle min-küllî'l-vücûh emniyet-i kefer-i fecere selbolundukda hall-i ukde-i İslâmiyye'ye ihtibâl ve cünûd-ı mücâhidîni tefrîk etmek zannıyla bir müddet istimhâl ve müsâlahaya râğbet etmelerinden nâşi dîn-i İslâm-âlî olmak ve şerâit-i sâire-i meşrûta mu'teber ve mer'û tutulmak üzere sulha râbîta verilmiş ve bir sene mürûrunda ahâlî-i İslâm'ı sîne-i gafletde bırakarak nakz-ı ahd ile Ümmü'l-Asâkir nâm beldenin üzerine Vahrân'dan iki gün mesâfeye kadar geldiği lede'l-istihbâr ve civârda bulunan ehl-i İslâm karşısına çıkıp mukâtele-i azîme ve küffâra hezîme-i cesîme vukû' bulup sâhilü'l-bahre kadar inhizâm ve ekserleri kendilerini yemm-i âdeme ilkâ ve i'dâm birle aşer-i mi'sârı necât bulmayarak cemî' eslihâ ve mühimmâtları Müslimîn'e mâl-i ganîme kalmış idi. Bir sene mürûrunda yine cünûd-ı nâ- ma'dûd ve kuvvet-i vâfire ile Ümmü'l-Asâkirin üzerine tekrâr gelip çend def'a muhârebât-ı azîmeden sonra belde-i mezkûreye girip iki geceden sonra adem-i emniyetden çıkıp Tilimsan nâm beldeye bulunan yeniçeriyle bi'l-ittifâk âdet-i yeniçeriyân olan hıyânet ve teslîm-i memâlik haslet-i reddiyesi cârî olduğu vech üzere belde-i mezbûreyi dahi teslîm etdiklerinde yeniçerilerin yanında bir mikdâr asker tevkîf ederek kûsûr ordusuyla çıktığı akabince ehl-i İslâm hamle ederek cemî'-i cünûd-ı Nasraniye'yi hâk ile yeksân ve ez-her cihet perîşâniyet hâliyle Vahrân'a kadar kaçırılmış ve bir sene-i kâmile Tilimsan'da muhâsaraolunub hâriçden gelen zahâirinin duhûlû mümkün olmadığından zahîrelerini tahmîl ederek Vahrân'dan bir def'a çıktığında ehl-i İslâm askeri çıkıp galebe-i kâmile ile küffârı kahreylediklerinde deniz kenârına ilticâ edip iki mâh kadar ânda mahsûr ve makhûr durup denizden imddâdları geldikde çıkıp Vahrân'a firâr etmişler idi. Bu türlü perîşânlığı gördüklerinde sulha tâlib olup cünûd-ı mücâhidîne emvâl i'tâ etmek rezâlete râğbet etdiklerinde istirâhat ve cem'-i eslihâ ve mühimmât niyetiyle sulh bi'l-mâl kabûl ederek istediğimiz vechile râbîta verilmiş ve *lillahi'l-hamd* sâye-i hazret-i şehenshâhîde Ümmet-i Muhammediye'nin kelimeleri birleşip hudûd-ı şürefâdan Tunus hudûduna kadar yalnız bir hâtun gitdiği hâlde kimse itâle-i yed edemeyerek te'mîn-i turûk ve mesâlik

kaziyyesine sarf-ı yârâ-yı iktidâr kılınmış iken Kasmatine [Constantine] şehrini Ahmed Bey'den ahz u istilâ etdikleri ve ol tarafda küffârın yüzüne duracak kalmadığı mesmû'-ı abîdânem oldukda şürûtumuzun muktezâsınca küffâr ile münâza'amız olup mersûmûndan lede'l-istircâ' ve'l-istirdâd yed-i bendegânemden almayıp âharın yedinden mâllarını ve cânlarını fedâ ederek aldıklarına mebnî teslim etmeyecekleri cevâb verildikde nakz-ı sulh birle tekrâr muhârebât-ı adîde vukû' bulmakda olduğu iki seneye bâliğ olmuşdur ve bu esnarlarda Medye (Medea) nâm beldeye çıkıp ehl-i İslâm'ın ta'kîblerinden ve mürûruna mâni' olmalarından altı sa'âtlik yolu yirmi altı gün ederek ve tarafeynin katlâsı defninden tarafeyn âciz olarak belde-i mezbûreye varmışdır ve her bir varıp zabtetdiği memleketleri bu sûrette zabtetmişdir ki vallâhü'l-azîm ordû-yı küffârın çâr-yeki kadar asker ile üzerlerine gidilip hemân ba'zı dil-âver-i ceng-âver ile mukâbele ve mukâtele olunmaktadır ki küffârın askeri yüz bin olup mükemmel silâh ve top ve cebehâne ve mühimmâtla üzerimize geldiklerinde vehle-i ûlâda yüzlerinde durmayarak kasabât ve büldâna iftirâk olundukları gibi bi'l-muhâsara katl ve ahz ile gûnâ-gûn tazyîk etmekte bulunduğumuzu kendileri görüp Cezayir'in ve sâir istilâ eyledikleri büldânın kapılarından çıkamayıp tâife-i nisâ gibi duvarların arkasında kalarak gâyet müzâyaka çekdirilmektedir ve her-bâr bi-hamdillâh nisâ ve ricâl ve evlâd ve emvâlları millet-i İslâmiye'ye ganîmet olmaktadır ve barut ve sâir levâzım-ı harbiyenin kılleti sebebiyle kerrât-ı müte'addide galebe ehl-i İslâm'ın olup küffârın ardlarını aldığımızda barutumuz tükendiğinden galebemiz mağlûbiyete tahavvül eder. Zirâ işbu memâlikin ahâlîsi sâbık Cezayir valileri[ni]n zulmleri ve adem-i insâfları sebeben nihâyet za'f ve nefr derecesine varmışlar iken bu gâile-i mezkûre ile kâr u kesbden ve hars u zirâ'atden kaldıkları ecilden cümlesi suâl mertebesine fakîrû'l-hâl oldular ve kalmış mâl ve eşyâları ve ekser ricâl-i muktedirleri muhârebelerde şehîden telef olunmuşdur ve cünd-i küffârın orduları telef oldukda kralları daha büyüğünü göndermekde ve hazîne ve mühimmâtları zâyî' olsa da ziyâdesiyle tekrâr irsâl etmekde bulunduğundan mâ'adâ me'mûrîn-i sâiresi hud'a ve hile â'mâline sarf-ı efkâr etmektedirler. Cünûd-ı mücâhidîn kullarının dîn karındaşları ise bütün bütün terk-i uhuvvet-i dîniyye edip cümle İslâmiyân bir vücûd demek değil gibi herkes istirâhatinde olarak cümlemizi esîr gibi bıraktılar ve civârımızda bulunan mülûk-i tavâifden imdâd-ı asker istedik vermediler. Ülkelerinden akçemiz ile zahâir matlûb eyledik revâ görmediler. İstidâne sûretiyle taleb eyledik i'tâ edenleri men' eylediler bizler ile ahz ve atâ edenleri havf-ı küffârdan cümlemizden teb'îd etdiler ve'l-hâsıl hısn-ı hasîn-i hazret-i şâhânedan gayri tahassun edecek ve melce ve penâh olacak bir mahall olmadığı cümle indinde ayân-ı müstağnî-i anî'l-beyân bulunduğuna mebnî derûnlar muhabbet ve itâ'atde olduğu gibi halkın gözleri i'ânetinize ve imdâdınıza muntazırdır. Zirâ Devlet-i Aliyye'nin hazâin-i vefresi ve cünûd-ı kesîresi *hamdenillâh min-kıbeli'l-mevlâ sübhanehû ve te'âlâ* mevhibe-i celîle olduğu müsellemin-i âlemdir. Hayât-ı şâhâneye yemîn ve kâsem ederim ki, Ümmet-i Muhammediye'nin başlarına gelen ser-encâmları ve her türlü perîşânlıkda olduklarını şifâhen atebe-i saltanatınıza arz etmekle bizzat kalkıp hâk-pây-ı şâhâneye yüz sürmek emelinde bulunmuş isem de müctemi' olan Müslimîn'in teferruk kelimesinden hazren cesâret edemeyip hemen kâffe-i İslâmiyân kulları istirhâmlarıyla hüsn-i nazar-ı kimyâ-eser-i hazret-i şehen-şâhî istircâ ve ihsân-ı bî-pâyân-ı zıllullah fî'l-âlemi isti'tâ ma'razında arzuhâl-i ubûdiyete ilticâ olunmuşdur. Böylece iken arzuhâl-i abîdânemin vusûlü ve adem-i vusûlü ma'lûm-ı çâkerânem olama-

yacağı mülâhazasıyla arzuhâlimizi tekrâr tekrâr atebe-i ulyâya isrâ etmek azminde olduğumuz ve kesret-i hurûbdan nâşi bir mikdar takaddüme-i nâcizâne ile hâk-pây-ı devletlerine yüz sürmek için bir kaymakam irsâl etmeye mühlet bulunmadığı ve birkaç def'a arzuhâl-i perîşânlığımızı hâk-pây-ı saltanata irsâl etmiş iken bir cevap zuhur etmediği bâbında ricâ ve isti'tâf ederek tahrîr-i ubûdiyet-nâmeye ikdâm olunmuşdur.

Mostaganem nâm beldenin mahall-i ribâtından Şevval-i şerîfde sene 1257

[Şevval 1257] / [Aralık 1841]

مشت مگلان والد احمد مرز نرسله انتقاله اربقا نرمتنی حاوی و اخبار دروی اطاعته استرهای و طلب امدادی نحوی الی بری سنه کتوال تاریخه عربی اعمار عرضی الینک حاصل معنی ترجمه ک
لنامه همدن جزائر دارالان فرانسه و ولایت عساکرینی خاص ایندک بوقت شریف عبدالقادر شریف جمعی الدین طرندن خاکپای شاهانه به تقدیم قلده ردا تبریت جلوس میاویون و ضمنی

نیز در بی دقتی تسلیم ایند که گزیند کجور باریک بانوس بر مقدار عسکر توفیق ایدرک حضور اردو و کسبه چیتد یعنی عقبه بی اهوال اسلام حمله ایدرک جمع جنود نصرانی بی خاک ایه یکسان و از هر جهت بر شایسته حالیه
بمعدیه و نظیر بلوغ مذکور به کجور باریک کجبه و نظیر عدم اینستند چقیق تسلیم نام بدین و به یقین کجور به اتفاق عادت کجور باریک اولان خیانت تسلیم مالک خصلت رد به کسی جاری دلیلی وجه اوزره بلوغ
در غایت ایزد ندین ناشی دین اسلام عالی اولان و شرطنه سازغ مشروطه معبر و بر طریقی اولوزر صلح رابطه ویرش و رکنه مردوزن احوال اسلامی سنه غفلت را غفر نقض مید ایه ام العساکر نام
کلمه اسلامی به جمع و توفیق و کفاری حصر و قضیو برله من کل الوجوه استیت کفر فرج سلب اولند فرج حمل عقیق اسلامی به احوال و جنود مجاهدی تقریب اینکله ظنیه برسد استرام و مصالحه به
تکلیف ایند که گزیند چار بوله به و یو یو باریک بنسب ابدی پدر اریبه مثال اینکله فریضه و نیت بولدیندن خدمت مجاهدیه تثبیت و بدل وجود و صرف نفوذ بوجود ایه اولد ایزد نیک برینی بالا انتخاب نصب اینست
و هم و غایت و غایبه اینکله معبر اولش اینکله کفار خاکسار توختی آردوب جواریز اولان اهل اسلامه تسلیم اینکله نصدی الیدیکیش اعدا ایدرک ایمان و وجود بدوم و ایدر بیه و ادوب کافه مسلمیه و دگاران اولان
واجب ادا ایزد نیکه طلبه علمه منعم و ابنا سیه اطعام بدین بشقه امورد بنویسه به مدافعه لری و دایه و به حسب انقضای اصلاح ذات البین بایه سولت اهل اسلامت ادا لری بولغه و بخشی دین کفر اولد اوزر
چیش بر قوم عودت اینش ایدر یعنی اهل اسلام کوکدر گزیند بنیز دین و خدا دفرج و دجاهد کفاری ترک ایدوب بر بر این قتاله میانشرت ایدر کالینی بدوم کشریف محی الدین فوری کوکدر کفر هرنقدر کند کسی و آباء
یا و شاه اسلام بنیاهند دور و ایصال استرها نامه ایه استحقاق امداد و معاونت و استغاثه ایند که بیه بنفشی شاه دین و عزیزی عمارت کسی متغالی ایه ارسال و مهمات و افرق اسباب المیش بیه ده معیند اویه
فاس یا و شاهی السطانه شریف عبد الرحمن و ایدر ندین استند معاونت و استغاثه ایند که بیه بنفشی شاه دین و عزیزی عمارت کسی متغالی ایه ارسال و مهمات و افرق اسباب المیش بیه ده معیند اویه
چیش بر قوم عودت اینش ایدر یعنی اهل اسلام کوکدر گزیند بنیز دین و خدا دفرج و دجاهد کفاری ترک ایدوب بر بر این قتاله میانشرت ایدر کالینی بدوم کشریف محی الدین فوری کوکدر کفر هرنقدر کند کسی و آباء
یا و شاه اسلام بنیاهند دور و ایصال استرها نامه ایه استحقاق امداد و معاونت و استغاثه ایند که بیه بنفشی شاه دین و عزیزی عمارت کسی متغالی ایه ارسال و مهمات و افرق اسباب المیش بیه ده معیند اویه
فاس یا و شاهی السطانه شریف عبد الرحمن و ایدر ندین استند معاونت و استغاثه ایند که بیه بنفشی شاه دین و عزیزی عمارت کسی متغالی ایه ارسال و مهمات و افرق اسباب المیش بیه ده معیند اویه

وهراته قدر قاپریش ورسنه کالنه تلسان سن خاص اولوب فارجدن کلان و فارزیت دخیل مکن اولمیشدن ذخیر لریخیل برلک وهراندن برحقه چیتدن اهل (س) عسکری چنوب غلبه کالنه
کفاری آهر اید کلرن و کرکارینه انجا ایدوب اکی ماه قدر امن فطوره و معنور طوروب کورون اسداری کلکن چیتوب وهرانه فرار ایتلر ایدی بودولوریشانی کور کارن حله طالب اولوب جود
جنود فاجدهینه املل اعطایله دالت وخت ایند کلرن استراحت وجع اسحه و مهات بنیه صلح بالال قبول ایدرلست استیکر و جهده وراطه ویرلش و سه لدرسه و هرت شهناصیح است عجبیه
کله لری برلشوب حد وشر فادون تونس حدونه قدر یککر برخانون قدکی حالل کیمه اطاله ید ایدرلست تا این طرف و مسالک قضیه سنه صرف یارای اقتدار قلنش اکی خسته شهزیه احمد بکن
اخذ و استیلا ایدرلکری داد طرفن کفارت یوزیه طوب جن قالدینی مسیح عبیدانم اولدقن شر و طرک نقض کنجه کفاریاه منازعه مز اولوب مرسوسوند لدی الاستراج و الاستره اد بیدن کاندنک لیبوب
آخول بدندن مالربی و چالمرینی فدا ایدرلست آله قاریه سنیه سیم اتمیه چکلری جواب و برلکن نقض صلح بره کور غاربات مدین دفع بولنق اولدینی اکی سنه به بالغ اولشد و دوا نالاره مدیه نام بدن به چیتوب
اهل سولست فقیراندن و دوریه مانع اولدندن انسا غفلت بولی جری انی کون ایدرلست و طریقت قللس و فشدن طریق عاجز اوله و ق بیل ربوب و وانشور وهر و ادوب سبط بندیکلی کلکاری
بوصورن سبط انشد که و الله العظیم اودوی کفارت جاکلی قدر عسکریه اوزلر بره کید لیبوب علان بعضی دلاور بیلک اوز ایه منابه و معناه اولمیشدر که کفارت عسکری یوز بیلک اولوب کلکل
و طوب و چیتوب وهراته اوزلر کد کلرن و حظه اولوب یوزلرن طوبیه و ق قصبات و هلدانه افزان اولدقن ککی بلخا صر حق و اخذ ایه کویا کون نصیب ایلکن بولندین کویا کور کور و بزارلست
و استراستلرا ایدرلکری بلد المله قبول بدن چیتا سوب طائفه کسکی دیوارلست ارقه کسن قاله و ق غایت معنایه چاکر کلکن در وهر بار جمده سار و حال و اولاده و اوالری ملت اسلامی به غنیت اولنق در
دباروت و سارلوراز مرهیه لک قنق کسبه کرات متعدد و غلبه اهل اسلامک اولوب کفارت اوز لرینی ایدمز دباروتز و کد کجندن غلبه و مغلوبه کول ایدرلست و استراستلرا اهلکله اها لیبوب سالی جبار
والیلک ظلمدی و عدم انصاف لری سبایات ضعف و فقر و دهنه و استراستلرا اکی بو غائله مذکور ایه کار و کسیدن و دوت و زراعتدن قالدقن اجدن جهده کویا کور بره کد لال اولدیلر
وفا لشیال و استلاری و اکثر حال متقداری خار به لوه شهیدک تلف اولمشدر و جند کفارت اردلری تلف اولدقن قزالری و هابوب کویا کور کد کلکن و خربیه و ممالری ضایع اولسه و زاده سیده
نکر ادرال ایلکن بولندین فدن ماعدا مامورین سارن کویا کور خدعه و حیله اعماله صرف افکار ایلکن درلر جنود فاجدهین قولار بیلک دین و قنا شاری ایه تون تون لک اخوت دینیه ایدوب حله اسلامی
بر و جود دیکل و کلکی هر کس استراحتن اوله و ق جهده نری سبرکی برافندیلر و جوار و زده و قان ملولک طوا نندون اسداده عسکری استلک و درمیلر اولکه (زین لقی) مزایه و فایز مطلب ایدلست و ا
کور بدیلر استراسته صورتنه طلب ایدلست اعطایله ندری منع ایدیلر بزرلر ایه و عطا ایدلری خوف کفاردن جهده نرزدن تبعید ایدیلر و خلاص حصص حصصی هرت شاهان دین قنص ابر حلت
و ملای و ساد اوله حق بخل اولدینی جهده ندرن عیان مستغن عن البیان بولندین سنیه درون لخت و اطاعتن اولدینی کویا کور کورلری اعانکن و اسداده منتظر و زراعت علیه لک خزان و فیره کویا
و جنود کد کویا کور گس من قبل المولی کیمانه و قنصا و حیلله ایدلینی سلم عالدیر حیات شاهانه به بین و قسم ایدرکنه است عجبیه لک باشریه کلان کرامت لری وهر و دیریشانیق اولدقن قزالی فافا
عنبه سلطانن عوض ایلکه ایلکات قانق کاکای شاهانه به یوز سولک المنق بولنش ایه مع جمیع اولان سلیمیلک قنق کله کسندن حدن کاسادت ابر سوب حلال کافه اسلایان قولرک
استر حالده حصص نظر کیمانه فر هرت شهناصیح استرجا و احسان بیلر یان ظن لله فی العالمی استعطا مومنین و صفال عبودیه انجا اولمشدر بویجه اکی عیال عسید لک و ضولی و عدم وصول معلوم
چاکوان اوله به حق ملاحظه کیمه و عخلالری کور کور عنبه علیا به اسرا ایلکله و نرسن اولدینر و کد کجرون تاشی بر مقدار تقدمة ناز ایه کاکای و دولترینه یوز سولک ایون بر قایعقام ارسال ایلکه
مهدت بولندینی و قنصا و قنصا لری کاکای سلطنه اسرا ایلش اکی بر جواب ظهور ایدینی بانق و جوا استعطا ایدرلست خیر عودو یتنامه به اقدام اولمشدر

CEZAYİR'DE FRANSIZ İŞGAL ORDUSUNUN ZOR DURUMDA OLDUĞU

Cezayir'i işgal etmeye çalışan Fransızlara karşı Şerif adında bir şahsın mücadele ettiği, Fransız ordusuna yardım gönderilmediği takdirde durumlarının zor olacağı

قيام المدعو شريف بمحاربة الفرنسيين الذين يسعون لاحتلال الجزائر، وفي حالة عدم إرسال الامدادات للجيش الفرنسي فإن وضعهم سيكون مترديا

Sa'âdetlû Efendim

Bu def'a Cezayir'den kırktan ziyâde gelmiş olan muhâcirlerin ifâdelerine nazaran Cezayir hudûdu beyninde Şerif nâmında bir kimesne birkaç def'a Fransızlu ile muhârebe edip nihâyeti mağlûb olarak Dağıstan ta'bîr olunan pek cesîm bir tarafına Tunus hudûduna karîb Cercere (Cherichera) ve Cebel Zavava (Zauvava) nâm mahalle firâr etmiş ve merkûmu oradan istemiş ise de vermeyip bi'l-cümle cebel ahâlîsi ittifâk etmiş olduklarından Cezayir'de bulunan general iki def'a ordu çekerek muhârebe etdiği hâlde ikisinde dahi mağlûb ve münhezim olmuş ve Cezayir'in yerli taburları asıl yerliden olmayıp taşradan ba'zı urbândan bulunduklarından hîn-i muhârebede birkaç bölüğü Şerif tarafına firâr etmiş ve fakat Cezayir'de bir tabur asker bırakıp kusûrunu sevk ederek el-hâletü hâzihî muhârebe olunmakda bulunmuş ve Fransa'dan imdâd matlûb olunmuş ise de ba'demâ ne asker ve ne de mühimmât gönderilip mevcûd bulunan asker ile idâre olunması cevâb verilmiş ve bu keyfiyetin böylece vukû' bulduğu burada ba'zı Fransızlı tüccârlar tarafından dahi ifâde kılınmış ve izzetlû müdür efendinin ifâdesine nazaran mezkûr cebel, taşlık ve ormanlık sa'bû'l-mürûr mahaller ve nüfûsu dahi be-gâyet kesîr olduğundan Fransa'dan imdâd verilmedikçe Cezayir'de bulunan Fransa memurlarının ve askerisinin perîşâniyetlerini mûcib olacağı me'mûl-i kavî bulunmuş olmasıyla nezd-i vâlâlarında tensîb buyurduğu hâlde keyfiyetin hâk-pây-ı âliye ifâde buyurması bâbında irâde efendimindir.

Fî 27 Muharrem sene [12]68 / [22 Kasım 1851]

Mühür
Ahmed İzzed

اقدم
 سعادته
 بود فضله خبر بدو فرقه زياده كلسه اولاده طاجيرك افاده ليه نظر خبير حدودي بخيره شريفه ناضده بكنه برقايع دفعه فائز بود
 صحابه ادوب نايحي مفاويط ظاهره طاغنه تغير اولاده بان جسم و بر طرفي نائوني حدوديه قريب جبره و صبي زاده نهم محمد فزار
 انيسه و مرفوضي اوراده سه صدي ارج و رجب بالجد صلي الهسي اتقافتميه اولد فائزده جزار بده بولانه خزال ابكي دفعه اولو جدار
 صحابه ايتكي حاله اينسده دغي مفاويط و مرفوض اولسه و خبيرك بولو طابو لري اصل بولوده اوليوس طره دده بولعه عريانه بولوقده
 صبه صحابه ده برقايع بولوكي شريف طرفه فزارتميه و فقط خبر بده بر طابو عكر بر اخوي قضيوي سوليدرك الخالفه صحابه الخلفه
 بولسده و فائسده امداد مطلوبه اينسده ارج بعد ما عكر و ده مهران كوز بولوب موصوب بولانه عكر ايله اداره اونسه صواب و بولسده
 و بوليكات بولوكي و قوچوليني بواره بولعه فائز بولو خالر طرفه دغي افاده قاضيه و عكر بولود بوليكات افاده نظر مذكور صلي
 طاكمه وار مانه صعب الورد مصله و نفوس دغي مفايت كير اولد بولسده فائسده دده امداد و بوليكات خبر بده بولانه فائسده ماضد اينك
 و عكر اينك بر با ايندي موصي اوله صفي مقل قوي بولسده ايلسده تزد والارخ شيب بولديني حاله كيقناك خلي و عالميه
 افاده بولس بول افاده اقله ٧٧ موصي

CEZAYİR VE TUNUS'A UYGULANAN KARANTİNA SÜRESİNİN UZATILMASI

**Cezayir ve Tunus'ta devam etmekte olan kolera hastalığı dolayısıyla
Osmanlı ülkesine gelecek mallar için uygulanan karantina süresinin
beş günden on güne çıkarılması**

تمديد مدة الحجر الصحي المفروض على البضائع الواردة من الجزائر وتونس
إلى الدولة العثمانية من خمسة أيام إلى عشرة وذلك بسبب استمرار تفشي وباء
الكوليرا

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayir ve Tunus'da kolera hastalığının şiddetle hükmünü icrâ eylediği cihetle oralar-
dan Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne iskelelerine gelenlere icrâ olunmakta olan beş gün ihtiyat
karantinasının tam on güne iblâğı karârlaşdırılmış ise de bunun maksadı te'mîne kâfi olama-
yacağından mahall-i merkûme mevâridâtının mukaddemâ Marsilya ve İtalya mevâridâtı hak-
kında ittihâz ve ta'yîn olduğu vechile mevâki-i lâzîmede on dört gün olarak karantinaya
vaz'ı hakkında meclisçe verilen karâr ve sebbeden iş'âr üzerine nezâret-i müşârun-ileyhâdan
muharrer 22 Muharrem sene [1]303 târihli cevâb kırâ'at olundu.

Karârı

İşbu cevâbda mahâll-i mezkûre mevâridâtı hakkında ittihâz olunan tedâbirin emsâline
muvâfık ve illetin oralarca gâyet hafif sûrette hükmünü icrâ etmekde bulunması cihetiyle
dahi maksadı te'mîne kâfil olacağı gösterilmiş olduğuna ve karantina müddetinin tezyîdi
hakkında geçende meclisçe verilen karâr yine dâire-i sıhhiyenin illetin Tunus ve Cezayir ta-
raflarında şiddetle hükmünü icrâ etmekde idüğüne dâir vukû' bulan iş'ârına mübtenî olub ma-
demki oralarda hastalığın hafif olduğu tahakkuk eylediği ve t'yîn olunan tam on gün karanti-
na müddetinin dahi maksadı te'mîne kâfi idüğü beyân olunuyor. Bu hâlde Dâire-i Sıhhiye'nin
karârı vechile mahall-i merkûme mevâridâtının mevâki-i lâzîmede tam on gün karantina-
ya vaz'ıyla iktifâ olunması meclisçe de münâsib görüldüğüne binâen nezâret-i müşârun-
ileyhâya bu yolda cevâb-ı sâmi tastîri tezekkür kılındı.

22 Muharrem [1]303 / [31 Ekim 1885]

224 TLEMCEN. Intérieur de la Mosquée de Sidi Bou Médine. ND Phot

Tlemcen'de Ebu Medyen Camii'nin İç Görünümü

82

مجلس دكلا من اكرانه مخصوص ضبط ورفه سید

جلد رقم	حاضر بولان ذوات قاضك السی			صطفا من رقم
بملك كساد				٤٠٤
رقعة				تاریخ
٧				ردی
٤٠٤ رقم				
مذكرة الدلانة مواد مستلمة ورفه نك نوبل خدمه حال و باعالی اورده اورده سنج اورده نورده و مجلس موالسای یمن و موالسای				
تابع قطعه اولی				
تاریخ موالسای	اورده طهری نورده	عدد و مفرطانی	نوعی	
عربی ردی	٤٨	٤	نقله	
<p>خدمه مالی</p> <p>هزار و نونده قزاقه نقت ستمه حکن ابر ایله هزاره اوزارده موالسای محضی نهان اکلانه کلنده ابر اولحقه اولار لویه اهیات و اتمه نکت تم اولد کونه ایدمق فارسیله ایدمق بنده مقصدی تائیده لانه اظهرد خدمه محاک و قوی موالداتن مقصایا مایله دایلیا موالدات خضف اقامه و قییه اولحقه و قییه موالف لانه و اوده دره لویه اظهرد و اتمه به وضع صفح محبس و یتر و ابر و ایضا افعار اوزرینه نفعه موالداده مور ٤٠٤ رقم تاریخی صلیبه قطعه اولحقه</p>				

FRANSIZ İŞGALİ ALTINDA BULUNAN CEZAYİR HALKININ ZULÜMDEN KURTARILMALARI HAKKINDAKİ TALEPLERİ

Cezayir'deki Fransız işgalinin 60. yılında dinî baskının daha da şiddetlendiği, İslâmî eğitime son verilerek Fransızca eğitime geçildiği, Müslümanlara Hristiyan lakapları verildiği ve zorla askere alındıkları

الإبلاغ عن اشتداد الاضطهاد الديني في الجزائر من قبل الفرنسيين بعد مرور
60 عاماً على الاحتلال الفرنسي وإلغاء التعليم الإسلامي والتحول نحو التعليم
بالفرنسية وفرض الألقاب المسيحية على المسلمين وتجنيدهم قسراً

Fransa hükûmetinin zîr-i istilâsında bulunan Cezayir ahâlî-i İslâmiyesine akd-ı nikâh usûl-i meşrû'asının sûret-i âharla icrâsı ve talâkın men'î ve medâris-i İslâmiye'nin sedd ü bendiyle ulûm-ı İslâmiye tahsîlinin men'î ve usûl-i tadrîsin Fransızcaya tahvîli ve ba'demâ esâmî-i Müslimîn'e Hristiyanlar gibi lakap ilâvesi ve şimdiye kadar askerlikten mu'âf tutuldukları hâlde şimdi kendilerinden cebren üç yüz bin asker cem' ve tahrîrine kıyâm eylediği ve daha sâir diyânet-i İslâmiye hilâfında vaz' eylemekde olduğu tekâlif ve mu'âmelât-ı nâ-meşrû'aya dâir atabe-i ulyâ-yı hümayûn-ı mülûkânelerine takdîm olunmak üzere Tilimsan memleketi umûm ahâlîsi tarafından bi'l-vekâle Hac Muhammed bin Mansur imzasıyla kullarına vürûd eden arzuhâl leffen takdîm kılındı. Kâtibe-i ahvâlde irâde ve fermân veliyyü'n-ni'met-i bî-minnetimiz efendimiz hazretlerindir.

Fî [13 Zi'l-ka'de sene [1]308] / [20 Haziran 1891]

Abd-i memlûk-ı kadîmleri
Ahmed

*

Cenâb-ı Hâlik-i arz u semâ zât-ı şevket-simât-ı hazret-i zıllullâhîlerini mahzâ âlem-i İslâmiyet'e ilticâgâh ve şeref-muktedâ buyurduğuna sad-hezâr hamd u senâ ki sâye-i şevket-vâye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîlerine sığınan Ümmet-i Muhammed'in nâil oldukları sa'âdet-hâl ve refâhiyet ümem-i sâlifenin birisine müyesser olmayan bir ni'met-i bâhirü'l mefharet ve

vücûd-ı behbûd-ı şehen-şâhîleri şân-ı İslâmiyet’i yevmen fi-yevmen i’tilâyâ yegâne sebep-i mutlak ve rif‘at olmağla mezîd-i ömr-i hilâfet-penâhîleri husûsunda rub‘-ı meskûnda mutavattın Müslimînin her dakika icâbetgâh-ı Cenâb-ı Rabb-ı mennâna arz ve teferru‘ eyledikleri da‘vât karîn-i kabûl buyrulacağı bî-şekk ve irtiyâbdır. Merbûtiyet-i İslâmiye ile metbû‘-ı mukaddes ve ser-tâc-ı ibtihâc-ı meserretimiz olan sevgili pâdişâhımızın sâye-i merhamet ve adâletine sığınarak arzuhâle Tilimsan (Tlemcen) ahâlî-i İslâmiyesi nâmına şu yolda cür’et-yâb olurum ki; vatanımız Fransa Cumhuriyeti’nin yed-i tahakkümüne geçeliden beri güzerrân eden altmış seneye karîb bir zamânda tesâdüf eylediğimiz müşkilât ve renc ve meşakkate çünkü bâ‘is-i iftihârı olduğumuz dînimize ta‘arruz vâkî‘ olmadığı için “eczâ-i min cinsü’l-amel” kaziyyesine tebe‘ân sabr ile mukâvemet eylemekde hâk-pây-ı meâl-i ihtivâ-yı cenâb-ı tâc-dârîlerini takdîme cesâret edememekde idik. Bu def‘a dînimize ta‘arruz nokta-i nazarından zuhûr eden müşkilât-ı tâkat-sûza tahammül ve mümteni‘ü’l-husûl tekâlif-i mâ-lâ-yutâka gerden-dâde-i inkıyâd ve mütâva‘at bir mü‘min-i muvahhidi derece-i nihâyede bir işkence olacağı nezd-i merâhim-vefd-i hazret-i gît-i sitânîlerinde bir emr-i zâhir ve bedîhîdir.

Tekâlif-i mesrûde ve ma‘rûzanın birincisi; zât-ı risâlet-penâh efendimiz hazretlerinin şeri‘at-i mutahhara-i Ahmediyesini ilgâ demek olan akd-ı nikâh mes‘elesinin tarz-ı âharla icrâ ve emr-i tatlîkın şedîden men‘i. İkincisi; bin kûsûr senelerden beri tâlibîn-i ulûma küşâde bulunan medreselerimizin kapadılararak tedris etdirilecek ulûm ve fûnûn-ı mütenevvî‘a-i İslâmiye’nin terkiyle tahsîlin bi’l-vücûh lisân ve ulûm-ı Franseviyeye hasr-ı. Üçüncüsü; esâmî-i İslâm’ın âdât-ı Hıristiyanîye gibi telkîbi. Dördüncüsü; mu‘af tutulduğumuz askerliğe bi’l-cebr üç yüz bin kişinin def‘aten taleb edilmesi gibi gözlerimizden yaş yerine kan akıtdıran şu dil-hûn tekâlif-i mâ-lâ-yutâkdan her dakika huzûr ve râhatımız münselib. Binâenaleyh her şeye hattâ diri diri ateşde yakılmağa muhâfaza-i dîni tercîh eyleyerek şeri‘at-i celîle-i nebeviyyenin bir noktasının handekine kanlarımızın bahş ve fedâsıyla mukâbele eyleyeceğimizden halîfe-i hazret-i nebevî ve hâdim-i şeri‘at-i celîle-i Ahmedî olan hâk-pây-ı melâik-simât-ı zıllullâhîlerine bi’l-ilticâ milyonlarca ehl-i İslâm hakkında dînen revâ görülen mezâlîm ve ta‘addi-i mütevenvî‘a ve müte‘addideden tahlîsimizi yedi yaşından yetmiş yaşına kadar gerek zükûr ve gerek inâs gözleri eşk-i bârân-ı teessûf ve telehhûf olduğu hâlde şarkdan garba kadar lûtf u âtîfet-i seniyyeleriyle vâye-mend-i fahr u mübâhât ve merhamet-i hilâfet-penâhîleriyle müteferrik-i en‘âm ve inâyât buyurulmuş kâfe-i Müslimîn hakkındaki merâhim-i meşhûde-i şehen-şâhîlerini isticlâb ve bu bâbdaki irâde-i melhemiyet-mu‘tâde-i tâc-dârîlerini istirhâma vekîli bulunduğum Tilimsan (Tlemcen) ve tevâbi‘i Ümmet-i İslâmiyesi nâmına istid‘â eylerim. Ol bâbda emr u fermân ve lûtf u ihsân şevketlü mehâbetlü kudretlü sevgilü pâdişâhımız efendimiz hazretlerindir.

Fî [18 Şevval sene [1]308] / [27 Mayıs 1891]

Abd-i Memlûkları Tilimsan Ahâlîsi Nâmına
Hacı Muhammed bin Mansur Köleleri

.. فانه .. ما منك زيارته بولنا .. خرائ .. اهلاء اسلامه من عقد نگاه
 اصول مرسومك صورة اخذ اجلاس وطهارة من و مدارس اسلامه من سد و بنديه
 علوم اسلامه تفصيلك من و اصول تدريسك .. فانه .. به تحوّل و بعد ما اسس
 مصلحة خريجاتك لفتح مدارس و تشييد و قد عسكر كنه معاف طو قري حارة
 تدي كند بزنه جدا اوج بوز ملك عسكر جمع و تخيريه قيام ابدكي و دهاسار ديات
 اسلامه خلافتك وضع الملك ده اوليه تكليف و معصيات نامرود و دار عتبة
 عياضي بيوه موكله ليه تقديم او عه اوزره .. نماه .. مملتي عموم هليس طرفه نه
 باوقاه حاج محمد به مشور افسس قورينه و بود بيه و محال لفا تقدم قري
 اراره و زمانه و السنتا بمره اذير حضرت بدينه .. عه رايه شيخ
 عبد مملول قري
 احمد

[illegible]

عبد عوی الحاج محمد بن مسعود قلعسان

FRANSA HÜKÜMETİ'NİN CEZAYİR, TUNUS VE SENEGAL'DE MÜSLÜMAN HACILARIN MEKKE'YE GİTMELERİNİ YASAKLAMASI

Fransa Hükümeti'nin Cezayir, Tunus ve Senegal Müslüman hacılarının Mekke'ye gitmelerini yasakladığı ve Müslüman vatandaşları olan diğer devletler tarafından da aynı yasağın uygulanması için teşebbüste bulunduğu

منع الحكومة الفرنسية المسلمين الجزائريين والتونسيين والسنغاليين من
التوجه إلى مكة لأداء فريضة الحج وسعيها إلى تنفيذ نفس المنع من قبل الدول
التي تضم مواطنين مسلمين

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Hâriciye
Mektûbî Kalemi
Aded
4300

Huzûr-ı Sâmi-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir,

Fransa Meclis-i Vükelâsı'nın dünkü gün vukû' bulan ictimâ'ında Hâriciye nâzırının Avusturya Devleti'nin Venedik'de karîben bir muhtelit konferans akdi hakkındaki teklîfine Fransa hükûmetinin muvâfakat eylediğini beyân etdiğini ve Hindistan'ın ahvâli münâsebetiyle hüccâc-ı Müslimînin Mekke-i Mükerreme'ye azîmetleri Tunus ile Cezayir ve Senegal'de taht-ı memnû'iyete alınmış ve kendi tebe'a-i Müslimelerine karşı tedâbir-i mûmâsile ittihâzı için düvel-i sâire nezdinde hükûmet-i müşârun-ileyhâ tarafından icrâ-yı teşebbüs edilmiş olduğunu mutazammın Paris Sefâret-i Seniyyesi'nden alınan 23 Kânûn-ı Sâni sene [18]97 târihli ve kırk bir numaralı telgrafnâmenin tercümesi leffen takdîm kılınmağla emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Şa‘ban sene 1314 / [25 Ocak 1897]

Hâriciye Nâzırı
Bende
[Ahmed]Tevfik

*

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Umûr-ı Hâriciye
Tercüme Odası

*Hâriciye Nezâreti’ne 23 Kânûn-ı sâni sene [18]97 târihiyle Paris Sefâret-i
Seniyyesi’nden vârid olan 41 numaralı telgrafnâmenin tercümesidir*

Meclis-i Vükelâ bugünkü ictimâ‘ında ahvâl-i sıhhiye-i umûmiye ile iştigâl etmiş ve Hâriciye nâzırı Avusturya hükûmetinin Venedik’de muhtelit bir konferansın ahd-ı karîbde ictimâ‘ını teklîf etdiğini ve Fransa’nın buna muvâfakat eylediğini bildirmiştir. Hindistan’ın ahvâlî münâsebetiyle hüccâc-ı Müslîminin Mekke-i Mükerreme’ye azîmetleri Tunus ile Cezayir ve Senegal’de taht-ı memnû‘iyyete alınmış ve kendi tebe‘a-i Müslîmelerine karşı tedâbir-i mümâsile ittihâzı için Fransa hükûmeti tarafından düvel-i sâire nezdinde icrâ-yı teşebbüsât edilmiştir.

23 Ocak 1897

*

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümayûn
2003

Tunus ve Cezayir ve Senegal’de hüccâcın Mekke-i Mükerreme’ye azîmeti Fransa hükûmetince men‘ olunmuş olduğundan bahisle ba‘zı ifâdeyi hâvî Paris Sefâret-i Seniyyesi’nin telgrafnâmesi tercümesi manzûr-u âlî buyurulmak için Hâriciye Nezâret-i Celîlesi’nin tezki-resiyle ma‘ân arz u takdîm kılındı efendim.

Fî 22 Şa‘bân sene [1]314 / [26 Ocak 1897]

Sadr-ı A‘zâm
Rıfat

٢٩٨

خارجة من كالموردي لا تاريخه بارس خارجة من

وارد اوله مع لوردو تنقذه ذلك ترجمه

ظلال حجاب

رجاء وطني

مجلس وكلا بولوكي اهل صومعنه
 اوسنا حاكمه وندكه فخط رتوفرا نكه
 ورا نكه بوطا موافقت ايدكي بديره
 صاحب مكرم عيسى تولى ايد جزير
 بقصا ليه قاتو تدبيره اعداى بحره
 جارى نبتانه ايدك

Tlemcen'de Abdü'l-Hasan Camii

HAC DÖNEMİNDE FAS, CEZAYİR VE TUNUS'DAN MÜRACAAT EDEN MÜSLÜMANLARA NAKDİ YARDIMDA BULUNULMASI

Hac mevsiminde Fas, Tunus ve Cezayir'den Malta'ya gelen ihtiyaç sahibi Müslümanlara, Osmanlı tabiiyetinde olsun veya olmasın, talep ettikleri maddî yardımın yapılması

الأمر بتقديم المساعدات المادية للمحتاجين من أهالي المغرب وتونس والجزائر
القادمين إلى مالطة في موسم الحج عند طلبهم بغض النظر عن كونهم أو عدم
كونهم من رعايا الدولة العثمانية

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Mevsim-i Hacc'a müsâdif zamânlarda Fas, Cezayir ve Tunus ahâlî-i İslâmiyesi'nden Malta Şehbenderhânesi'ne bi'l-mürâca'a mu'âvenet-i nakdiyeye mazhâriyetleri istid'âsında bulunanlara karşı olunacak mu'âmelenin başşehbenderlikten istifsâr olduğu beyânıyla ba'zı ifâdeyi hâvî Hâriciye Nezâreti'nden gelen tezkire okundu.

Karârı

Mezkûr tezkirede şehbenderhâneye mürâca'at ile istid'â-yı âtifet-i seniyyede bulunan bu kabil eşhâsdan ba'zılarının tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den bulunduklarını müsbet evrâk-ı lâzimeyi hâ'iz oldukları hâlde diğer kısmının bir gûne evrakı hâmil olmadıkları ve tebe'a-i Devlet-i Aliyye sıfatıyla evrâk-ı müsbite ibrâz edenler hakkında ol bâbda mer'î olan şehbenderler nizamnâmesi ahkâmına tevîkan ifâ-yı mu'âmele olunması ve tebe'a-i Saltanat-ı Seniyye'den olmayanlara cevâb i'tâsı lâzım gelir ise de mensûb oldukları devletin konsolosu bulunmayan mahallerde Saltanat-ı Seniyye şehbenderhânelerine mürâca'at edecekleri mu'âvenetde bulunulması münâsib olacağı der-miyân olunmuştur. Bu misüllü muhtâcîne kemâ-kân mu'âvenet icrâsı lüzûmu der-kâr idüğünden senevî beş-altı bin guruşu tecâvüz etmemek üzere mu'âvenet-i mukteziyenin ifâsı husûsunun mezkûr başşehbenderliğine tebliği zımında nezâret-i müşârun-ileyhâya havâle-i keyfiyet olunması tezekkür kılındı.

2 Rebî'ü'l-âhir sene 1326 / [4 Mayıs 1908]

[illegible]

CEZAYİR'DE PANİSLAMİZMİN GİTTİKÇE GÜÇLENMESİNDEN RAHATSIZ OLAN FRANSIZLARIN KARŞI FAALİYETLERİ

Fransa'nın Panislamizm'e karşı diğer Avrupa Devletleri ile anlaşarak aldıkları karar gereğince; sömürgelerindeki dinî liderlerin İslam Birliği kurma çalışmalarını etkisiz kılmak, Osmanlı Devleti'nin Müslüman ülkelerle olan ilişkilerini araştırmak ve buralardaki mezhep farklılıklarını tespit etmek, Osmanlı Devleti'nin ve hilafetin Müslümanlar üzerindeki nüfuzunu kırmak amacıyla büyük bütçeler ayırarak gizli görevliler gönderdiği hakkında rapor

تقرير حول الإجراءات المزمع اتخاذها بموجب القرار الذي اتفقت عليه فرنسا والدول الأوروبية الأخرى حيال الجامعة الإسلامية: التصدي لمساعي علماء الدين في مستعمرات هذه الدول بشأن إقامة الوحدة الإسلامية، دراسة العلاقات القائمة بين الدولة العثمانية والدول الإسلامية وتثبيت الخلافات المذهبية، إرسال موظفين سرعيين بهدف كسر تأثير الدولة العثمانية والخلافة الإسلامية على المسلمين وتخصيص ميزانيات كبيرة لهذا الغرض

Yıldız Sarayı Hümâyûnu
Başkitabet Dâiresi

Cezayirli Salih Huveylidâ tarafından takdîm olunan raporun sûret-i tercümesidir

İslâmiyet'in siyâseten bulunduğu mevki'i ve Panislamizm'in gitdikçe tehdîd-âmiz bir şekil alan muhâtara ve mahzûrları hakkında Fransa, İtalya, İngiltere ve Rusya Devletleri arasında siyasî bir takım notalar te'âtisinden sonra Fransa kendi yed-i idâresinde bulunan müstemlekâtın sükûn ve sa'âdetini te'mîn maksadıyla işde alâkadar olan devletlerle i'tilâf ederek rüesâ-yı İslâm'ın mesâ'isini akîm bırakmağa karâr verdi ve bunun için Hâriciye Nâzır-ı Sâbıkı Mösyö Hanotu [Hanotaux] seyyâh-ı şehr Fûru [Frew] gibi müsteşriklerle memâlik-i şarkıyyedeki diplomatların re'yini istihsâl etdikden sonra zîrde muharrer programı tertîb eyledi:

Evvelen: Zât-ı hazret-i pâdişâhî ile Emîr-i Mekke-i Mükerrerme'nin Müslümânlar üzerindeki nüfûzunu bilmek.

Sâniyen: Fransa'nın Dersâdet Sefiri Mösyö Konstansi [Jean Antoine Constans] ile Cidde ve Mısır'da ve sâir mahallerdeki konsolosların raporlarına nazaran Müslümânlar üzerinde şeyhü'l-islâmın nüfûzu nüfûz-ı pâdişâhiye fâ'ik olduğundan bu takdîrde şeyhü'l-

islâmın nüfûzunu Avrupalıların ta'kîb etdikleri maksada alet edinerek nüfûz-ı pâdişâhîye dâimâ bunu mu'âriz kılmak.

Sâlisen: Resmî ve gayr-ı resmî sûretde yani ilk önce gayr-ı resmî ve sonra da resmî sûretde emîrû'l-mü'mînîn nazariyesini reddetmek. Hükûmet Müslümân ahâlîye bir takım resâil tevzî' ettirmekde olup bunlar da Cezayir'de sâkin rüesâ-yı dîniyyenin hilâfet ve Osmanlı işgâl ve idâresi hakkındaki re'y ve mütâla'aları muharrer olduğundan bu sâyede Müslümânları Devlet-i Aliyye'den nefret ettirerek emîrû'l-mü'mînîn sıfat ve nüfûzunu biz-zat inkâr ettirmek ve hilâfetin te'sîrini izâle etmek ümîdinde idi.

Râbi'an: Ba'zı Müslümânların fikir ve meslek ve sûret-i hareketlerini tamamen bilmek için diğér bir takımlarının nüfûz-ı mezhebelerinden istifâdeye çalışmak.

İşte dîn-i İslâm'ı tahrîb için ta'kîb edilecek esâslı ve mühimm yollar bundan ibâret idi. Netîcesi şarkın ebvâb-ı serâir-i âlûdunu garblılara açmaktan ibâret olan bu müşkil programı mevkî'-i icrâya vaz' için Fransa hükûmeti birçok mütehassısları İslâmiyet'in teşebbüsât ve âmâl-i hafîyyesini tetkîk ve tetebbû'a me'mûr eyledi ve Fas'da, Vaday'da ve Şark'da vukû'a gelen hâdisât da mezkûr programın mevkî'-i icrâya vaz'ını tesrî' etdi.

1903 Senesi Mayıs'ında beni, Afrika cihetlerinde îfâ-yı vazîfe edecek bir hey'et-i İslâmiyye'nin riyâsetine ta'yîn etmiş olan Fransa Hâriciye nâzırı Afrika'da İslâmiyet'in hâl-i hâzır-ı siyâsîsi hakkında umûmî bir rapor kaleme almaklığımı teklîf ve bu bâbda îcâb eden vesâik ve evrâkî i'tâ eylemelerini Hâriciye Nezâreti Umûr-ı Siyâsiyye ve Mahzen-i Evrâk müdürlerine emretti.

Raporun tanzîm ve hitâmından sonra Mösyö Dilkas'a bilâd-ı İslâmiyye'ye bir me'mûriyet-i mahremâne ve hafîyye ile gidebilip gidemeyeceğimi suâl edip verdiğim cevâb-ı muvâfakat üzerine ma'îyyetime zîrde esâmîsi muharrer iki zât tayîn olundu.

Evvelen: Cihet-i askeriyye hakkında ma'lûmât istihsâline me'mûr Mülâzım Fever

Sâniyen: Medine ve Mekke'nin mebânî-i meşhûresindeki hutût ve nukûşu istinsâha yani âsâr-ı atika kısmına me'mûr ve Ma'ârif Nezâreti tarafından müntehib Mühendis Anje-lo.

Gideceğimiz yerler şuraları idi:

1-Tunus

2-Cidde

3-Medine-i Münevvere

4-Mekke-i Mükerrreme

5-Mekke ve Medine'ye hem-hudûd olan ba'zı mahaller

Ba'dehu Bahr-i Ahmer tarîkiyle Sevakim'e geçmek ve oradan Sünûsîlerin makarrı olan Kufra (Al-Kufrah) Vahası'na gitmek ve nihâyet Vaday'ın merkezi olan Abeşa(Abéché)'ya azîmet etmek. Vazîfenin ikmâlini müte'akib Fransa'ya Çad ve Kongo taraflarından avdet edeceğimden Hâriciye nâzırından bu hizmet için telakki ettiğim ta'lîmât-ı hafîyye şundan ibâretidir:

Evvelen: Hind İngilizî hükûmetinin emîr-i Mekke'ye vermekde olduğu ma'âşın mikdârını öğrenmek.

Sâniyen: Ahvâlin müsâ'adesi takdîrinde Fransa ile hafî bir ittifâk mukâvelenâmesi akdi için emîre İngilizlerin verdiği meblağın iki üç mislini teklîf etmek.

Sâlisen: Zât-ı hazret-i pâdişâhînin Mekke'deki nüfûzunu

Râbi'an: Zât-ı hazret-i pâdişâhînin emîr ile olan münâsebâtının ne renk ve şekilde olduğunu

Hâmisen: Oradaki rüesâ-yı dîniyenin kimler ve nüfûzları ne mertebede idüğünü

Sâdisen: Şeyh Sünûsî'nin nüfûzunu

Sâbi'an: Neşr ve teblîğ vazifesiyle meşgûl olan me'mûrîn ve vesâitin esâmîsini

Sâminen: Şeyh Sünûsî'nin politikası zât-ı hazret-i pâdişâhînin meslek-i siyâsîsine mu'âriz olup olmadığı

Tâsi'an: Şeyh Sünûsî'nin zât-ı hazret-i pâdişâhî ile şeyhü'l-islâma karşı beslediği hissiyâtı

Âşiren: Bilâd-ı mukaddesede faydası görülecek hîle ve desâyis-i siyâsiyyeyi öğrenmek

Sünûsîlerin makarrı olan Kufra (Al-Kufrah) ciheti

Evvelen: Sünûsîlerin meclisi kimden mürekkeb olduğunu ve teşkilât-ı siyâsiyye ve dîniyyelerini

Sâniyen: Cezayir, Tunus ve Fas'daki me'mûrlarının isimlerini

Sâlisen: Te'sîrâtını ve neşriyât için kullandıkları vesâ'iti

Râbi'an: Bir Avrupa hükûmetini tercîh edip etmeyeceklerini

Hâmisen: Devlet-i Aliyye ve Vaday hâkimiyle olan münâsebâtını öğrenmek

Sâdisen: Şeyh Sünûsî ile bir mu‘âhede-i hafıyye akdine çalışmak

Vaday'ın makarrı olan Abeşa (Abéché) ciheti:

Evvelen: Şimdiki hâkimin tebe‘ası üstündeki nüfûzu ve Fransa'ya karşı beslediği hissiyât

Sâniyen: Devlet-i Aliyye ve Şeyh Sünûsî ile olan münâsebâtını ve Vaday'da Osmanlı zâbiti olup olmadığını anlamak

Mülazım Fever işin cihet-i askerîyesini tetkîke me'mûr olup hitâm-ı vazîfede Çad Gölü'ndeki Fransa asâkiri mu'âvenetiyle Fransa'ya avdet edecek ve orada gördüğümüzü ve yaptığımızı sûret-i mahremânede Hâriciye Nezâreti'ne bildirecekdik. Bu vazifeyi hüsn-i îfâ için altmış bin Frank emrimize âmâde bulunurdu ki bunun yirmi bin Frankı Hâriciye Nezâreti ve yirmi beş bin Frankı akademi ve mütebâki' on beş bin Frankı da coğrafya cemiyetleri tarafından tesviye ve hepsi Hâriciye Nezâretinin bankeri olan Mösyö Dossor'a tevdî' ve teslim olunmuşdu.

[29 Zi'l-hicce 1330] / [9 Aralık 1912]

ساز : پنج خونیه نفوذی
 با : نشر و تبلیغ و تفسیر فتوای امام مازنی و وساطت سیاسی
 تاس : پنج خونیه بوتیک زاهد حفیظی در کربلا و سیاستمدار و مدیر
 تاس : پنج خونیه زاهد حفیظی در کربلا و پنج اسلام قاضی سیدی حیاتی
 تاس : بلدرقده فاضله که کعبه علی و در سیاست او گرفت

[illegible][illegible]

Constantine

TUNUS VE CEZAYİR'İN İSTİKLALİ İÇİN ÇALIŞILMASI

Tunus ve Cezayir'in bağımsızlığını kazanması için başlatılacak propaganda faaliyetlerinin bütün Afrika'ya yayılması

انتشار الفعاليات الدعائية من أجل استقلال تونس والجزائر في القارة الإفريقية
كلها

Bâb-ı Âlî
Hâriciye Nezâreti
Umûr-ı Siyâsiye Müdîriyet-i Umûmiyesi
Mühimme Kalemi

Mahremâne hıfz

Târih 26 Kânûn-ı Evvel sene [1]331

Viyana Sefâret-i Seniyyesi'ne Şifre Telegram

Tunus ve Cezayir'in istiklâlî için şimdiden ve ahvâl-i hâzıradan bi'l-istifâde propogandaya başlamak ve bi'l-âhare bu hareketin Afrika'ya da tevsî'i maksadıyla bir hey'et teşkîl ve i'zâm kılınmışdı. Hey'et-i mezkûre bu kere Berlin'den Viyana'ya avdetlerinde taht-ı nezâretinizde tedvîr-i umûrla lâzım gelen teshîlât ve mu'âvenette bulunulması ve Berlin'de tanzîm ve tab' etdikleri lâyiha esâs ittihâz edilecektir. Hey'et paraca olan ihtiyâcı taraf-ı devletinizden bi't-tesviye takdîm olunmak üzere mikdârının inbâ ve her hâlde hey'et[in] Viyana'da on günden fazla kalmamalarının kendilerine tebliğ buyurulması ma'rûzdur.

Enver

Fî [2 Rebî'ü'l-evvel sene [1]334] / [8 Ocak 1916]

ملف و تاريخ	خلاصه	قيد نومروسى	تاريخ	مسود	مميز	مدير عمومى
	قيد و قند		١٢			
<p>و بانه سفارة نيست تفهه نغرام</p> <p>مونس و جزا اترك اسفلاى ايجيه سمديه و حواله مفرده ده</p> <p>بالاستفاده برويا غايديه باسلايه و بالافره بوجركت</p> <p>افريقا يده توسيع مقصود برهضه تيكك و غرام</p> <p>قاعده هيت نذره بركه برلينه و بانه بوجودن</p> <p>تحت نظارت تدوير امور لادى كلمه ترميدوت معانده</p> <p>بولند و بيليه تنظيم و جمع ايدى كى لاجه اسى اتحاد</p> <p>ايدى كى هيت با-ه-م اولاه ايدى كى طرف دوله كده</p> <p>بالسبه تقسيم تحت اوله اوله ده مقدارت اينا</p> <p>و همد هيت و بانه ده و كونه فصرف طر بيلت</p> <p>كند و بيلت بويه معروفه انو</p> <p>كسده كس</p>						

HR. SYS, 2392/5

SAVAŞ DOLAYISIYLA ÜLKELERİNE DÖNEMEYEN CEZAYİR VE TUNUSLULARA PARA YARDIMINDA BULUNULMASI

Cezayir ve Tunus'tan Mekke ve Medine'ye gidip, Birinci Dünya Savaşı'ndan dolayı ülkelerine dönemeyen ihtiyaç sahiplerine aylık olarak belirli bir paranın tahsis edilmesi

تخصيص مبلغ معين لدفعه كمنح مالية شهرية للمحتاجين من أهل الجزائر وتونس الذي قدموا إلى مكة والمدينة ولم يستطيعوا العودة إلى بلادهم بسبب الحرب العالمية الأولى

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıtnâme

Hülâsa-i Meâli

Cezayir, Tunus gibi memâlik-i ecnebiyyeden giderek harb münâsebetiyle Medine-i Münevvere'de kalmış birçok mücâvire tesâdüf edildiğinden ve bunlar memleketlerinde mütemevvilândan oldukları hâlde pâre getirmeye muvaffak olamayarak düçâr-ı zarûret olduklarından bahsile ba'de'l-harb emvâl-i mevcûdelerinden tahsîl edilmek üzere Mekke-i Mûkerreme ve Medine-i Münevvere'ye şehri sekiz bin yahud bir def'aya mahsûs olmak üzere ellişer bin liralık avans i'tâsına Başkumandan Vekâletince lüzûm gösterildiğine ve ba'zı beyânata dâir Dâhiliye Nezâreti'nin 30 Rebî'ü'l-âhir sene [1]334 / 21 Şubat sene [1]331 târihli tezkiresi okundu.

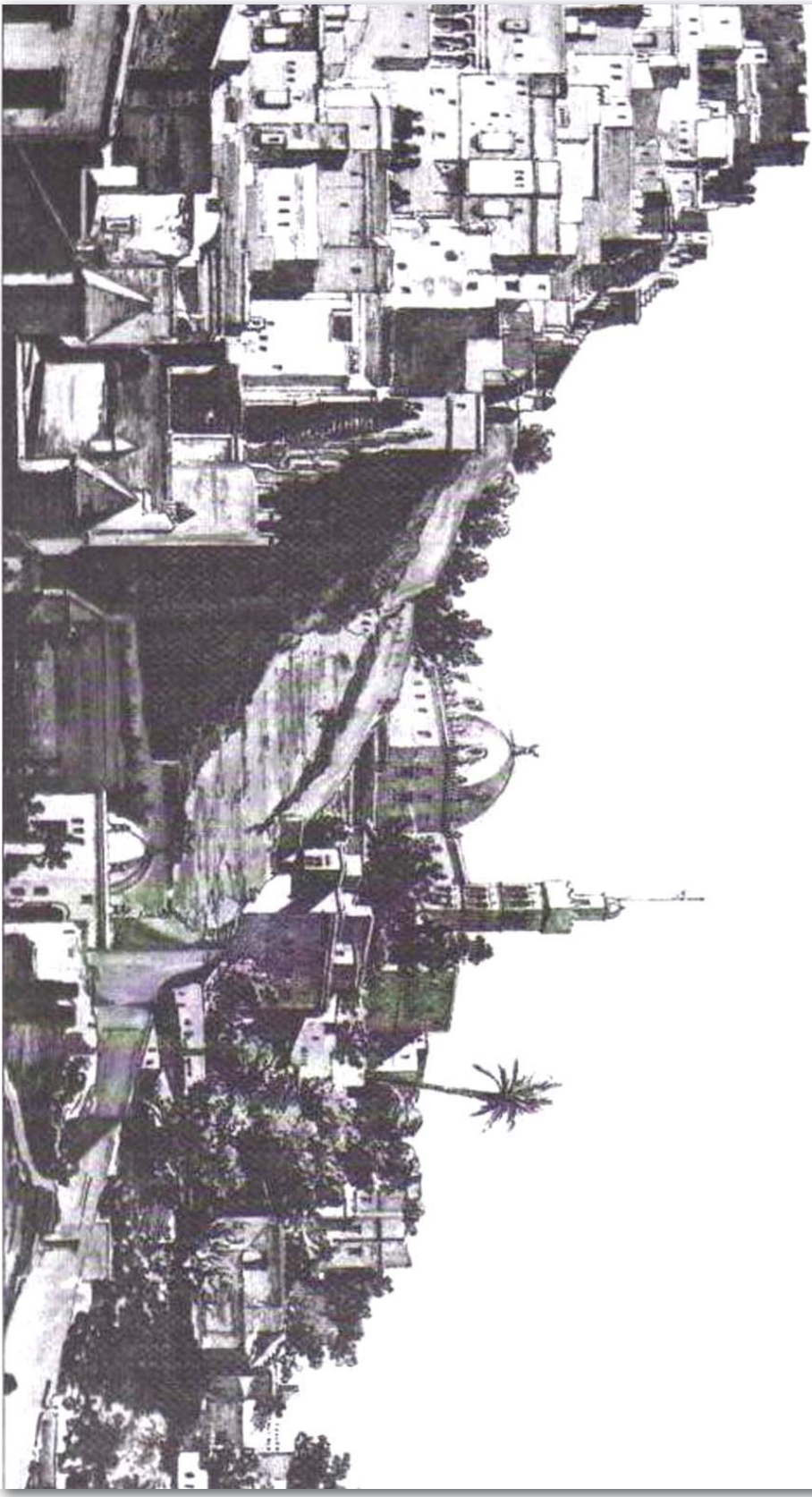
Karârı

Bu kabil zevâtın te'mîn-i ma'îşetleri zımında ba'de'l-harb emvâl-i mevcûdelerinden alınmak üzere tahsîsât-ı harbiyeden her iki mahalle şehri beşer bin lira i'tâsı münâsib görüldüğünden îfâ-yı muktezâsının Harbiye Nezâreti'ne tebliği ve Dâhiliye Nezâreti'ne ma'lûmât î'tâsı tezekkür kılındı.

3 Cemâziye'l-evvel sene [1]334 / [8 Mart 1916]

281

1830 Tarihli Babü'l- Oued Manzarası

III. BÖLÜM
FRANSIZ İŞGALİ SONRASI
CEZAYİR HALKININ MUHACERET
DURUMU VE HUKUKİ STATÜSÜ

الباب الثالث

هجرة الجزائريين بعد الاحتلال الفرنسي ووضعهم القانوني

CEZAYİR'DEN İSTANBUL'A GELEN MUHACİRLERE VEKİL TAYİNİ

İstanbul'a ticaret ve iskân edilmek amacıyla gelen Cezayir muhacirlerinin işlerinin takibi için Cezayirli Musa Efendi'nin vekil tayin edilmesi talebi

تقديم المساعدات النقدية لأهالي الجزائر وطرابلس الغرب ممن انقطعت بهم
السبل جراء الحرب طلب موسى أفندي الجزائري بتعيينه وكيلاً لمتابعة أمور
المهاجرين الجزائريين الذي وفدوا إلى استانبول لأجل التجارة والإقامة

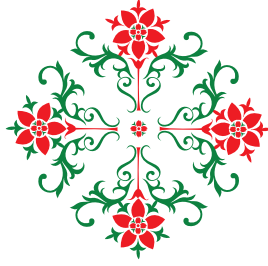
Devletlü inâyetlü, merhametlü, fehâmetlü efendim sultânım hazretleri devlet-i ikbâl-i ebedî ve âfiyet-i iclâl-i sermedî ile sağ olsun

Arzuhâl-i kullarıdır ki,

Bu bî-kes muhâcir kulları ma'lûm-ı muhât-ı ilm-i devletleri buyrulduğu vech üzere Fransalı Cezayir'in istilâsından bu âna kadar diyâr-ı âhârda geşt ü güzâr edip muahharen Dârü'l-hilâfeti'l-aliyye'ye vusûlümüz nasib ve mukarrer olup sâye-i inâyet-vâye-i şâhânede râhat-ı bendegânemiz olduğundan du'â-yı devâm-ı ömr-i şâhânede meşgûl olduğumuz der-kâr ise de ba'zı Cezayir muhâcirlerinden Dersââdet'e arzu edip ba'zısı iskân etmek ve ba'zısı ticâret tarîkiyle gelmekde ise de ma'lûm-ı âlîleri buyrulduğu vech üzere buranın usûl ve nizâmını lâyıkiyla ma'lûmâtı olmadığından her bir vechile zarûret çekdikleri âşikâr idüğinden Tunus ve Trablus vekîlleri misüllü mezkûr Cezayir muhâcirlerinin dahi bir vekîli olsa mezkûr bî-çârelere i'âne olacağı husûsîcin bu tarafda Cezayir muhâcirlerinden Musa Efendi kulları on seneden beri ehl-i iyâl ile iskân edip ve Cezayir ahâlîsi ile me'lûf ve buranın usûl ve nizâmını tahsîl ve kendisi dahi ehl-i ırz bir bendeniz olduğundan merâhim-i âsafânelerinden mercûdur ki; efendi-i mûmâ-ileyh kullarını Cezayir muhâcirlerine vekîl nasb buyrulması husûsuna cümlemiz niyâz-ı abîdânemiz olduğu keyfiyet ma'lûm-ı muhât-ı ilm-i devletleri buyruldukda ol bâbda ve her hâlde devletlü inâyetlü merhametlü fehâmetlü efendim sultânım hazretlerininindir.

[29 Zi'l-hicce 1260] / [9 Ocak 1845]

Bende Cezayir	Bende Cezayirli	Bende Cezayirli	Bende Cezayirli
Vâlîsi Merhûm	es-Seyid Mahmud	el-Hâc Hasan	Mustafa
Hüseyin Paşa	Kulları	Kulları	Kulları
Damadı el-Hâc			
İbrahim Kulları			

25

31

مجلس

خداوند

25

Handwritten text in Arabic script, likely a title or chapter heading, followed by a decorative circular seal or stamp.

UNIVERSITY OF CALICUT
LIBRARY

—
—

مقام

از حضرت افضیه

مذکورہ بالا کے مطابق

مجلسی

طريقه كماله

و بعضی تجارت

Cezayir Hükümet Konagi

CEZAYİRLİLERİN ACLUN SANCAĞI'NDA İSKÂN EDİLMELERİ

Şam'a gelen Cezayirli muhacirlerin Aclun'da iskân edilerek, Şeyh Ahmed bin Salim'e, ileri gelenlere ve ziraat yapacak olanlara maddî yardımda bulunulması

إسكان الجزائريين القادمين إلى دمشق في عجلون وتقديم المساعدات المادية
للشيخ أحمد بن سالم ووجهانهم والقائمين بالزراعة

Mâliye Nâzırı Hazretlerine

Mukaddemce Şam-ı Şerîf'e gelmiş olan ve bundan böyle gelmek üzere bulunan Cezayirlilerin Aclun Sancağı'nda iskânları ile vergilerinin nizâmı vechile tesviyesi ve mahallî emvâlinden Şeyhleri Ahmed bin Salim'e beş yüz gurus ma'âş ve zirâ'at ve sâir san'ata gayr-ı muktedir bulunan ulemâ ve âyâna otuz bin gurus atıyye-i seniyye tahsîs ve i'tâ ve zirâ'at ve felâhat edeceklere dahi nizâmına tatbîkan i'âne-i mukteziyenin îfâsı husûsları Meclis-i Vâlâ ve Umûmî kararı ve ol bâbda bi'l-istîzân müte'allik ve şeref-sudûr buyrulan emr u fermân-ı cenâb-ı pâdişâhî mücebince Şam vâlîsi atûfetlû paşa hazretlerine bâ-tahrîrât-ı senâverî tavsiye ve iş'âr kılınmış olmağla ber-mantûk-ı irâde-i aliyye hazînece îcâbının icrâsı husûsuna himmet buyura deyü.

Fî 25 Rebî'ü'l-âhir sene [12]64 / [31 Mart 1848]

CEZAYİR MUHACİRLERİNİN AKKA SANCAĞI'NA YERLEŞTİRİLMELERİ

Şam'daki Cezayir muhacirlerinin vergiden ve askerlikten muaf tutulmaları şartıyla Akka Sancağı'nda bulunan Kasriye adlı araziye yerleşmek taleplerinin kabul edildiği

الموافقة على طلب المهاجرين الجزائريين في دمشق لإسكانهم في المنطقة
المسماة القصرية بلواء عكا وإعفائهم من الضرائب والخدمة العسكرية

Suriye Vilâyeti'ne

Akka Sancağı dâhilinde kâin Kasriye nâm mahall arâzîsinin bir müddet-i münâsibe ile tekâlifden mu'âfiyeti şartıyla kendilerine i'tâsı ve el-yevm dâhil-i esnân olan çocuklarının kur'a-i şer'iyeden afvı Şam-ı Şerîf'de bulunan Cezayir muhâcirleri tarafından istid'â kılın-
dığı beyânıyla ol bâbda ba'zı ifâdeyi hâvî vârid olan tahrîrât-ı behiyyeleri Şûrâ-yı Devlet'e lede'l-havâle eğerçi muhâcirîn-i merkûmenin vürûdları bu misillü müsâ'adelere mazhariyet
şartıyla meşrûat değil ise de kendilerinin ümid-vâr-ı lütf-ı devlet olarak vatanlarından çıkıp
gelmiş oldukları cihetle Saltanat-ı Seniyye'nin sâir akvâm-ı İslâmiyye muhâcirleri hakkında
ittihâz buyurmuş olduğu kâ'ide-i mu'âfiyetin bunlar hakkında dahi bî-dirîğ tutulması münâsib
ve şân-ı âliye muvâfık bulunduğuna binâen istedikleri arâzînin i'tâsı ve umûm muhâcirîne
mahsûs olan müsâ'adâta kıyâsen tekâliften ve askerden müddet-i ma'lûme-i mu'ayyene zar-
fında mu'af tutulmaları tensîb olunarak bi'l-istîzân irâde-i merâhim-âde-i cenâb-ı pâdişâhî
dahi ol-merkezde müte'allik ve şeref-sudûr buyrulmuş ve keyfiyet taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye
ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne beyân ve iş'âr kılınmış olmağla mahallince dahi icâbının
icrâsına himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Şam-ı Şerîf'de bulunan Cezayir muhâcirleri Akka Sancağı dâhilinde kâin Kasriye nâm
mahall arâzîsinin bir müddet-i münâsibe ile tekâlifden mu'âfiyeti şartıyla kendilerine i'tâsı ve
el-yevm dâhil-i esnân olan çocuklarının kur'a-i şer'iyeden afvı istid'âsında bulunup eğerçi

bunların vürûdu bu misillü müsâ‘adelere mazhariyet şartıyla meşrûd değil ise de sâir akvâm-ı İslâmiye muhâcirleri hakkında icrâ olunan kâ‘ide-i mu‘âfiyetin bunlar hakkında dahi dirîğ olunması muvâfık-ı şân-ı âlî olmadığından istedikleri arâzînin i‘tâsıyla umûm muhâcirîne mahsûs olan müsâ‘adâta kıyâsen tekâliften ve askerden müddet-i ma‘lûme-i mu‘ayyene zarfında mu‘af tutulmaları husûsuna Şûrâ-yı Devlet karârıyla bi’l-istîzân müsâ‘ade-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî şâyân buyurulmuş ve keyfiyet Suriye Vilâyeti’ne* ve Mâliye Nezâret-i Celîlesi’ne bildirilmiş olmağla bâb-ı vâlâ-yı Seraskerîlerince dahi ma‘lûmat olmak üzere beyân-ı hâle ibtidâr kılındı. Bâki irâde efendimindir.

*ve taraf-ı sâmi-i Seraskerî’ye bildirilmiş olmağla hazînece dahi îfâ-yı mu‘âmele-i lâzimeye himmet buyurula deyü.

[15 Rebî‘ü’l-âhir sene 1285] / [5 Ağustos 1868]

*metnin işaretten sonraki kısmı Maliye Nezâreti’ne yazılmıştır.

Cezayir'in Kurtuluş Gününde Mezomorta (Hüseyin) Paşa

FRANSA'NIN CEZAYİR'DE ARAZİ İSTİMLAKI

Fransa'nın Cezayir'de nüfuzunu artırmak amacıyla Fransız muhacirleri yerleştirmek için büyük miktarda arazi istimlak ettiği ve bu durumun Cezayir halkını isyana teşvik edebileceğine dair Halil Ganim'in Debats Gazetesi'nde yayınladığı makale

مقالة خليل غانم في صحيفة ديباتس عن قيام فرنسا بمصادرة مساحات كبيرة من الأراضي في الجزائر بغية إسكان المهاجرين الفرنسيين بهدف زيادة نفوذها في الجزائر وأن هذا الأمر سيؤدي بالأهالي إلى العصيان

Re'sen Kaleme Alındığı Ma'rûzdur

Ma'lûm-ı âlî buyrulduğu üzere Fransa Cumhuriyeti tarafından elli milyon franklık bir istikrâz akdiyle Fransa muhâcirlerine mahsûs olmak üzere Cezayir'de müceddeden üç yüz pâre köy ihdâsına ve bu sırada istimlak nizâmı nâmıyla bî-çâre Arabların bir çok arâzîlerinin zabt ve müsâderesine karâr verilmiş ve Fransa Dâhiliye Nâzırı cânibinden ol bâbda tanzîm kılınan kanunnâme lâyhası geçenlerde Meclis-i Meb'ûsan'ın tasdîkine arz olunmuş idi.

Bir iki seneden beri “*Debah*” [Debats] Gazetesi muharrirlerinden olup Fransa hizmetine hasr-ı gayret ve sadâkat etmiş ise de ma'lûmât-ı müktesebe ve kiyâset-i fartiyesiyle beraber kuvve-i kalemiyesi gayr-ı münkir olan “*Halil Ganim*” bu kere gazete-i mezkûrun alafranga 20 Temmuz sene 1883 târihli nüshasında bu iskân-ı muhâcirîn mes'elesi hakkında mufassalca bir makâle neşrederek işbu makâlesinde Cezayir'in ma'mûriyeti ve Fransızların tekessür-i mikdâr-ı nüfûslarıyla hıttâ-i mezbûrede Fransa'nın tezyîd-i nüfûz ve kudret edebilmesi eğerçi ehemm ve elzem ve kendisince dahi hasbe'l-hamiyye pek mültezem ise de bu netîce-i mühimmeye vusûl için ittihâz olunan sûret-i icrâiyenin mehâzîr-i vahîmeden sâlim olmadığını çünkü arâzîlerinin o yolda istimlâkından dolayı yerli ahâlînin Fransa'dan bir kat daha dil-gîr olacağından kat'-ı nazar Cezayirli Arablar ticâret ve hıref ve sanâyi' ile me'lûf olmadıkları cihetle emlâkları mukâbilinde ahzedecekleri mebâliğ-i cüz'ıyyeyi istirbâh ve hüsn-i isti'mâl edemeyip müddet-i kalîle zarfında itlâf ve isrâf eyleyerek tehî-dest kalacaklarına binâen her dürlü fezâyîha ve belki de encâm-ı kâr isyân ve ihtilâle bile cür'etle memleketin henüz takarrur etmiş olan emn u asâyişini ihlâl eyleyeceklerini ve Fransa'nın Tunus'da i'lân-ı adâletle yerlileri müstağrak-ı lücce-i rıfk ve nüvâziş etmekliği iltizâm eylediği bir

zamânda Cezayir Arabları hakkında istisnâen böyle şiddetle mu‘âmeleyi revâ görmesi Tunus ahâlîsiyle sâir akvâm-ı mücâvire-i İslâmiyye’nin insilâb-ı emniyetini mûcib olarak cumhuriyetin te’sîs-i hükûm ve nüfûzuna mâni‘ olacağını bast u beyândan sonra tasavvur-ı mebhûsun hayyiz-i fi‘le ihrâcı için Fransa’nın âlem-i İslâmiyet’de bakiyye-i nüfûzuna hâlel getirmeyecek sûrette bir çâre aranılmasını tavsiye ederek hasbe’l-cinsiyye milletdâşları demek olan Arabların menâfi‘ine hizmetden ziyâde Fransa’ya isbât-ı sadâkat eylemiştir.

Ne çâre ki zimâm-ı idâre-i umûr-ı cumhûru efkâr-ı müfrita ashâbı yed-i istibdâdlarına alalıdan beri Fransa eski vakitlerde olduğu gibi yine sermest-i müdâm-ı nahvet-i ikbâl olarak çeşm-i bas[i]reti mesdûd olmaklığa başladığından muharrir-i mûmâ-ileyh gibi sığındı Fransızların ihtârâtı Fransa vûkelâsının gûş-ı azâmet-i menkûşlarına sürüsünün nağmesi gibi geleceği külf-i arz ve îzâhdan vârestedir.

[15 Ramazan 1300] / 20 Temmuz 1883

Hükümet Sarayı ve Darü'l-İmare'nin ön cephesi (Nisan 1831)

CEZAYİRLİ MUHACİRLERİN İSKÂNI

Cezayir’den gelen muhacirlerin ziraat yapmaları için gerekli hayvan ve teçizatın tedarik edilerek Hükümet’in uygun bulacağı bir mahalleyle yerleştirilmeleri

إسكان المهاجرين القادمين من الجزائر في أماكن تراها الحكومة مناسبة
ومنحهم الحيوانات والتجهيزات اللازمة بغية ممارستهم الزراعة

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayirli muhâcirînin iskânları hakkında sebkedен iş‘âr-ı sâmi üzerine ba‘zı ifâdeyi hâvî Suriye Vilâyeti’nden vârid olan fi 3 Z. sene [1]306 târihli tahrîrât okundu.

Karârı

Hülâsa-i meâlinden müstebân olduğuna göre muhâcirîn-i merkûmenin iskânlarına kâfi arâzî ihzâr olduğuna gibi zikrolunan muhâcirînin hükûmetin tensîb edeceği mahalde tavattuna râzı olup fakat zirâ‘at için muhtâc bulundukları hayvanât ve edevâtı tedârik etmek üzere hükûmet-i seniyye cânibinden karzen mikdâr-ı kâfi akçe i‘tâsını istid‘â eyledikleri ve bu vec-hile istikrâza tâlib olanların mikdârı yüz seksen dört hânedен ve bunların her hânesi başına lâ-akall ikişer bin gurus verilir ise ikrâzına lüzûm gösterilen meblâğ üç yüz altmış sekiz bin gurusdan ibâret olarak eğerçi menâfi‘ sandığının mevcûdu bu kadar meblâğı te’diyeye kâfi ise de bu sûret yerli zürrâ‘nın mezkûr sandık sermâyesinden istifâde edememelerini istilzâm edeceği cihetle icrâ-yı icâbı istîzân olunmuş ve vilâyet-i müşârun-ileyhânın iş‘âr-ı vâki‘i şâyân-ı dikkat görünmüş olmasıyla muhâcirîn-i merkûmeden istikrâza tâlib olanların beher hânesine tahrîrât-ı mezkûrede i‘tâsı gösterilen ikişer bin gurusdan ikrâzı iktizâ eden cem‘an üç yüz altmış sekiz bin gurusun Hazîne-i Celîlece menâfi‘ sandıkları sermâyesinden mukaddemâ istikrâz edilen akçeden verilmesi zımnında keyfiyetin Mâliye Nezâreti’ne iş‘ârı ve vilâyet-i müşârun-ileyhâ ile Ticâret ve Nâfi‘a Nezâreti’ne de ma‘lûmât i‘tâsı karârlaşdırıldı.

24 Zi’l-hicce sene [1]306 / [21 Ağustos 1889]

299

CEZAYİR'DEN ŞAM'A GELEN MUHACİRLERİN HUKUKİ STATÜLERİ

Suriye'ye göç eden Cezayirliler hakkında Osmanlı ve Fransa Devletleri arasında kararlaştırılan anlaşma gereğince muamele edilmesi

إجراء المعاملات المتعلقة بالجزائريين المهاجرين إلى سورية وفق الاتفاقية
المعقودة بين الدولة العثمانية والدولة الفرنسية

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dâiresi

Tezkire-i Sadâret Sûreti

Suriye'de mevcûd olan Cezayirliler hakkında ileride esâsen bir karâr verilmek üzere hicret eden ve bundan böyle edecek olan Cezayirlilere tebe'a-i Devlet-i Aliyye nazarıyla bakılarak haklarında o sûretle mu'âmele olunacağına dâir bir karâr ittihâzıyla arz-ı atabe-i ulyâ kılınması hakkında fî 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 târihli tezkire-i husûsiye-i devletleriyle teblîğ olunan emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i pâdişâhî mantûk-ı âlîsine tevîkan encümen-i husûsîde cereyân eden müzâkere netîcesini hâvî kaleme alınan mazbata melfûfuyla arz u takdîm kılınmış olmağla münderecâtı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî şeref-müte'allık buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 / [18 Kasım 1889]

Sadr-ı Â'zâm
Kâmil

Hâmiş Sûreti

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri encümen-i husûsînin melfûf mazbatası ve sûret-i i'tilâfiye varakası ile beraber manzûr-ı âlî olarak karâr-ı kat'î verilinceye kadar ber-vech-i tezekkür ve istîzân îfâ-yı mu'âmele olunmak üzere me'murîn-i mahalliyeye teblîgât icrâsıyla beraber o zamâna değin bir gûne uygunsuzluk

zuhûruna meydan verilmemesi zımnında ilâve-i vesâyâ-yı ekîde olunması ve kendilerine ma'lûmât verilmemesinden dolayı ileride cânib-i sefâretten bir gûne i'tiraz vukû'a gelmek için bu bâbda hükûmet-i mahalliyyeye tebligât ve tenbîhât icrâ edildiğine dâir sefârete dahi ma'lûmât verilmesi husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ol bâbda.

Fî 26 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 / [20 Kasım 1889]

Mukâbele olunmuştur

Kulları
Mustafa

Kulları
Tevfik

Abd-i
mamlûkları
Süreyya

Yıldız Saray-ı Hümayûnu Başkitâbet Dâiresi

Mazbata Sûreti

Suriye'de mevcûd olan Cezayirliler hakkında ileride bir vakt-i münâsibde esâsen bir karâr verilmek üzere hicret eden ve bundan böyle edecek olan Cezayirlilere tebe'a-i Devlet-i Aliyye nazarıyla bakılarak haklarında o sûretle mu'âmele olunacağına dâir bir karâr ittihâzıyla arz-ı atebe-i ulyâ kılınması hakkında 22 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 târihli tezkire-i husûsiye ile tebliğ olunan irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî mantûk-ı münîfine tevfikân îcâbı miyâne-i bendegânemizde müzâkere ve bu def'a Cezayir'den Beyrut Vilâyeti'ne gelip oradan doğruca Şam'a gönderilmiş olan elli bir nefer muhâcir hakkında ba'zı ifâdeyi hâvî Suriye Vilâyeti'nin tahrîrâtı dahi mütâla'a olundu. Suriye ve Beyrut Vilâyetlerinde mütemekkin Cezayirlilerden ba'zı eşhâsın sıfat-ı tâbi'iyeti bir müddetden beri hükûmet-i mahalliye ile Fransa konsolosları beyinde münâza'atü'n-fihâ olmasıyla bunun hâl ve tesviyesi lüzûmuna mebnî buna dâir Bâb-ı Âlice Fransa sefiriyle bi'l-muvâfaka kararlaştırılan suver-i i'tilâfiyeyi hâvî varaka irâe olunmağla bi'l-mütâla'a münderecâtı hukûk-ı hükûmdârî-i hazret-i şehenşâhiye ve îcâb-ı mevkî' ve maslahata muvâfık görünmüş ve fakat varaka-i mezkûre üzerine Fransa hükûmetinden henüz cevâb-ı muvâfakat gelmediği îzâhât-ı vâkı'adan anlaşılmış olmasıyla bunun cevâbı istenilmekle beraber bu mâdde hakkında Fransa hükûmetince verilecek karârın husûl-i netîcesine kadar Bâb-ı Âlice cereyân eden ahvâlden hükûmet-i mahalliye'nin haberdâr ve mahallince vukû' bulacak mu'âmele husûsunda dahi fi'l-cümle ikrâr edilmesi îcâb-ı maslahatdan olmasına mebnî varaka-i mezkûrenin sûreti Suriye ve Beyrut Vilâyetleriyle Cezayir muhâciri bulunan Kudüs Sancağı'na birer mahremâne tahrîrât ile irsâl olunup ber-vech-i ma'rûz şimdiye kadar hükûmât-ı mahalliye ile konsoloslar beyinde sıfat-ı tâbi'iyetleri münâza'atü'n-fihâ olan Cezayirliler hakkında istatûkonun muhâfazasıyla kemâkân mu'âmele olunmak üzere eşhâs-ı merkûme hâricinde Fransa tâbi'iyetini iddi'â edenler oldukça bu makûlelerin esâs iddi'âları zikrolunan sûret-i i'tilâfiyenin ikinci mâddesine

göre hükûmât-ı mahalliye ile konsoloslar beyninde muslihâne tetkîkiyle Fransa pasaportunu hâmilan Suriye'ye gelip hîn-i vürûdlarında Fransa konsoloshânelerinde pasaportlarını kaybetdirmiş olanlar Fransa tebe'asından i'tibâr olunması ve fakat bunlardan hidemât-ı mülkiye ve askeriyede bulunarak veyâhud arâzî-i emîriyeden meccânen yer alarak temekkün etmiş olanlar tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den addolunacağından bu bâbda hükûmât-ı mahalliye ile konsoloslar beyninde adem-i muvâfakat vukû'unda buraca sefâretle fasl-ı nizâ' olunmak üzere keyfiyetin Bâb-ı Âlî'ye iş'ârı zımında tahrîrât-ı merkûmeye vesâyâ-yı münâsibe ve mukteziye derci ve ber-vech-i ma'rûz Fransa Sefâreti'nden muntazır olan cevâb Hâriciye Nezâreti ma'rifetiyle taleb olunarak anlaşılacak ahvâl üzerine Fransa hükûmet ile bu mâddeye dâir husûl-i i'tilâf kâbil olamayacağı tahakkuk ettiği hâlde ol vakit devletce bir karâr-ı kat'î ittihâz olunması bi'l-ittihâd tezekkür olunarak varaka-i mezkûre leffen arz u takdîm edilmiş olmağla emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i hilâfet-penâhî her ne merkezde şeref-sânih olur ise isâbet ânda olacağı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 24 Rebî'ü'l-evvel sene [1]307 / [18 Kasım 1889]

Mukâbele olunmuşdur

Sadr-ı a'zâm	Şûrâ-yı	Hâriciye	Adliye	Ma'ârif
	Devlet	Nâzırı	Nâzırı	Nâzırı
	Reisi			
Kâmil	Arifî	Said	Cevdet	Münif

*

**Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dâiresi**

Sûret-i İ'tilâfiye

1- Cezayirlilerden takım takım Suriye'ye hicret ve sâir tebe'a-i şâhâne misillü orada temekkün edenler tebe'a-i Devlet-i Aliyye'dendir. Bu sınıfdan Fransa tebe'ası olmak isteyenler bir müddet-i mu'ayyene zarfında Memâlik-i Şâhâneyi terketmeğe mecbûr tutulacaktır.

2- Münferiden ve Fransa pasaportunu hâmilan Suriye'ye gelip hîn-i vürûdlarında Fransa konsoloshânelerinde pasaportlarını kaydetdirmiş olanlar Fransa tebe'ası misillü i'tibâr olunacaktır. Bu sınıfdan Devlet-i Aliyye teba'iyetini tervîc edenler teba'iyet-i şâhâneye kabûl olunacaktır. Hidemât-ı mülkiye veya askeriyede bulunarak veyâhud arâzî-i emîriyeden meccânen yer alıp temekkün etmiş olanlar tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den addolunarak bunlardan dahi Fransa tebe'ası olmak isteyenler kezâlik bir müddet-i mu'ayyene zarfında Memâlik-i Şâhâne'yi terketmeğe mecbûr tutulup gitmeyenler hakkında tebe'a-i Devlet-i Aliyye mu'âmelesi icrâ olunacaktır.

3- Fransa'ya tâbi'iyeti kabûl olunan veyâhud bundan böyle o sıfatla tanınacak olan Cezayirli muhâcir veya misâfirlerin tebe'a-i şâhânedan olan nisvân ile izdivâclarını hükûmet-i

seniyye men‘ etmek azminde olduğundan hilâf-ı memnû‘iyet hareket eden Cezayirliler tebe‘a-i İraniye hakkında mevzû‘ olan usûle tevfikân Memâlik-i Şâhâne’den tard ve ihrâc olunacak ve zevcleri dahi zevcelerine ittibâen gitmekde serbest bırakılacaktır.

4- İkinci mâtde mücebince Fransa tâbi‘iyyetinde tanınacak olan Cezayirliler içinde etvâr ve harekâtı muhill-i âsâyiş olduğu komisyonca tahkîk olunanlar müddet-i kalîle zarfında Memâlik-i Şâhâne’yi terketmeğe mecbûr tutulacaktır.

5- Mezkûr ikinci mâtde mücebince pasaportları konsoloshânelerde mukayyed olan Cezayirlilerin esâmîsini mübeyyin defteri Bâb-ı Âlî’ye teslîm olup bu husûs için Bâb-ı Âlî’den ve Fransa Sefâreti’nden birer me’mûr ta’yîn kılınarak işbu sûret-i i’tilâfiye mücebince mahallince cânib-i vilâyetden ve Fransa konsoloshânesinden müntehib birer me’mûrdan mürekkeb bir komisyonda icrâ-yı tahkîkât ile teba‘iyyet-i Devlet-i Aliyye’de kalacak olanlar ile Fransa tâbi‘iyyetinde bulunacak olanlar tefrîk edilerek iki nüsha üzerine tanzîm olunacak defteri ol bâbda yazılacak raport ile ma‘ân bir nüshası Bâb-ı Âlî’ye takdîm ve diğer nüshası Fransa Sefareti’ne i’tâ olunacaktır.

6- İşbu sûret-i i’tilâfiyenin tatbîkâtında Devlet-i Aliyye me’mûruyla konsoloslar bey-ninde mübâyenet-i efkâr vukû‘unda ol bâbda tarafeynden gönderilecek tekârîr üzerine Bâb-ı Âlî ile sefâret beyninde karâr verilecektir.

7- Hükûmet-i Seniyye’nin mu‘âmelâtına göre yerliden ve sâir Memâlik-i Şâhâne ahâlîsinden birtakım Musevîler birer sûretle Fransa pasaportu istihsâl ederek Cezayirliler misillü bunlar dahi Fransa tâbi‘iyyeti iddi‘âsında bulunduklarından bu sırada o makûlelerin sıfat-ı tâbi‘iyyeti dahi tashîh edilecektir.

8- Filistin’de veyâhud Memâlik-i Şâhâne’nin cihât-ı sâiresinde mütemekkin Cezayirliler hakkında aynı mu‘âmele icrâ olunacaktır.

9- Bundan böyle dahi memleketlerini terkederek sâir Memâlik-i Şâhâne’de tavattun arzusıyla hicret eden Cezayirliler Devlet-i Aliyye tebe‘ası misillü kabûl ve hükûmet-i seniyyece tensîb olunacak arâzîde iskân edilecektir. Şu kadar ki Fransa tâbi‘iyyetinde olarak li’l-maslaha pasaport ile gelenler iki sene mürûruna değin avdete mükellef tutulup bu müddet hitâmında azîmet etmedikleri veyâhud iki seneden ekall bir müddet gaybûbet ederek evvelce bulundukları vilâyete yine avdet etdikleri hâlde isimleri nüfûs defterine kaydolunarak haklarında sâir tebe‘a-i Devlet-i Aliyye misillü mu‘âmele olunacaktır.

Mukâbele olunmuşdur

Kulları
Mustafa

Kulları
Tevfik

Abd-i
memlûkları
Süreyya

باس کتابت داروہی

حصري اساطيريه

جدا اوله جقه
اوله سياندر برصه بجه لفرنه مملوك نهان ي ترك ايمكه مجبور لوتيلوب كعتياندر حقه بجه دولت عبد ملكي
برلنه دريا خدر ارض ايمره نهان يالوب تكمه تيموره اولندر بجه دولت عبد ربه عبد ربه در بولنده دني لفرنه بجه
تيموره سلوا اعتبار اوله جقه برصقنه دولت عليه بجه تيركي ايندر تبجهت نهان ي قبول اوله جقه خداده ملكي ياكه
مضره لفرنه سيالريني حاملا سوريه كلوب حيدر درلنه لفرنه قورلو خان لرني سيالريني قبا ايمره سيال اوله لفرنه
اوله سياندر برصه بجه لفرنه مملوك نهان ي ترك ايمكه مجبور لوتيلوب كعتياندر حقه بجه دولت عبد ملكي
جدا اوله جقه

اجرا در هر قدر
فرمانه یا بعضی قبل از اتمام و یا بعد از اتمام و یا در هر دو
اول و اولیه از هر یک در هر یک از اینها و در هر یک از اینها
در هر یک از اینها و در هر یک از اینها و در هر یک از اینها
اینکه در هر یک از اینها و در هر یک از اینها و در هر یک از اینها
و در هر یک از اینها و در هر یک از اینها و در هر یک از اینها

و انستاد مدد قلمیاء از طرف ملاک شهان پادشاه ایام کبریه سوره قصص
 مذکور اکینین دارد چندی سیاه لریق فرستاد و خالی کرده مضیه اولاد جلیه لریق اسکنین سید رفیق باب علی تسلیم لریق
 بر قوه قوه اجوده باب علی کبریه و فرستاد و خالی کرده مضیه اولاد جلیه لریق اسکنین سید رفیق باب علی تسلیم لریق
 و فرستاد و فرستاد و خالی کرده مضیه اولاد جلیه لریق اسکنین سید رفیق باب علی تسلیم لریق
 ایام فرستاد و فرستاد و خالی کرده مضیه اولاد جلیه لریق اسکنین سید رفیق باب علی تسلیم لریق

ایم ورم با بخت بر سر جانم
بر شوم با بخت یقینم
بر سر جانم با بخت یقینم
بر سر جانم با بخت یقینم

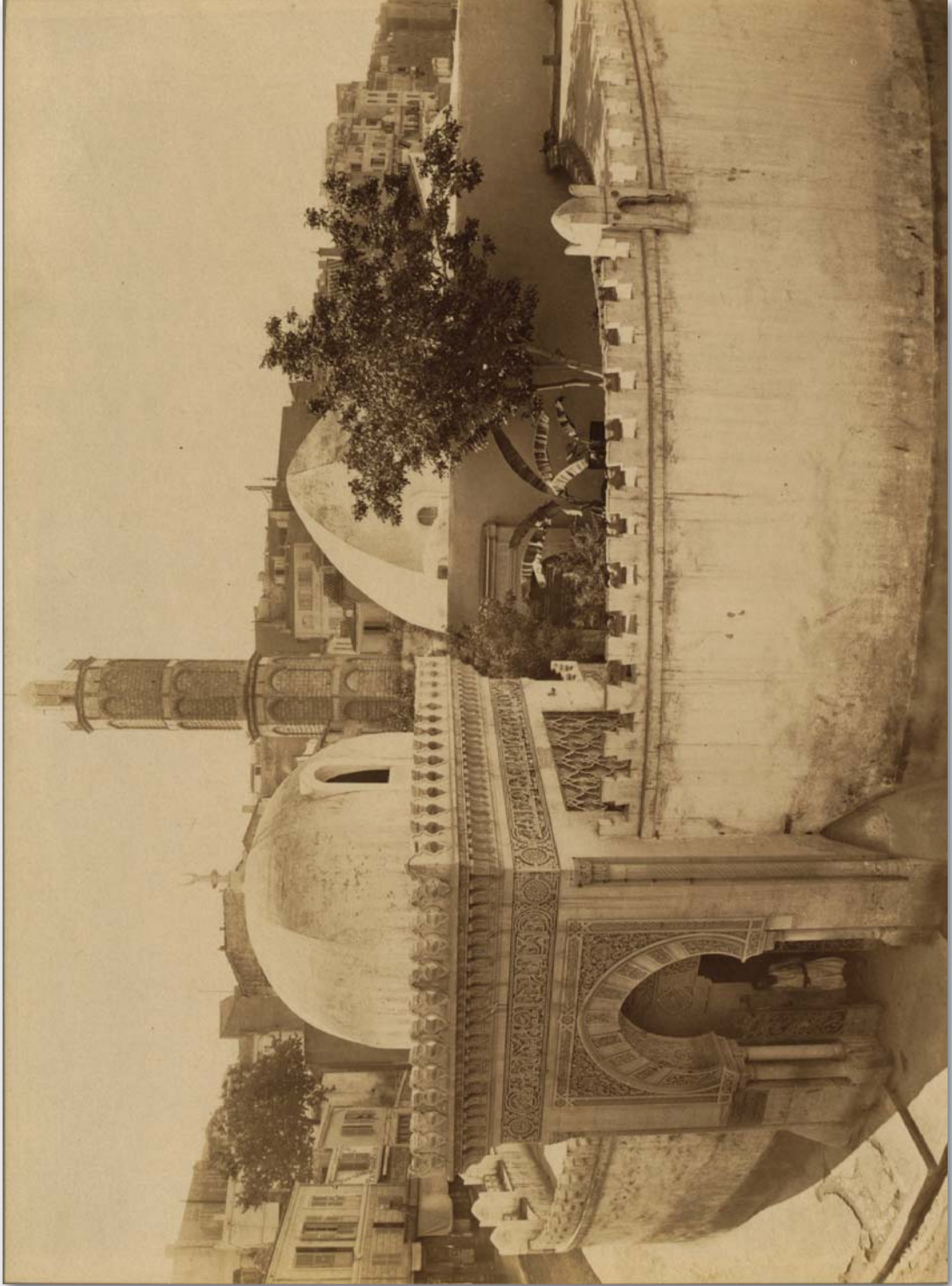
ازین به بالا ایام سفارت بنده نزد پادشاه
حکومت بنده معلومه گزیده سوارالاحسان اهلیکنه
مستوفی بنده در خدمت پادشاه و مستوفی بنده در خدمت پادشاه

مجلسه در روز دوشنبه ۱۳۰۲ هجری قمری
 در محل اجتماعه و ملاقات آنحضرت
 در روز دوشنبه ۱۳۰۲ هجری قمری
 در محل اجتماعه و ملاقات آنحضرت

[illegible]

محمد بن النسيب
 قزويني
 عبد السلام
 قزويني

Oran'da Paşa Camii'nin Ön Cephesi

FRANSIZLARIN ANAYASAL HAKLARA LAYIK GÖRMEDİĞİ CEZAYİR'DEKİ MÜSLÜMANLARIN MEDENİ HUKUKTAN YARARLANMASI

Cezayir'de, Fransız ve Musevîlerin yararlandığı her türlü medenî haktan Fransızlar tarafından mağlub bir millet muamelesine maruz kalan Müslüman halkın da istifade etmelerinin sağlanması

المطالبة بتمتع الأهالي المسلمين بالحقوق المدنية في الجزائر أسوة
بالفرنسيين واليهود فيها بعد ان تم تجريدهم منها من قبل الفرنسيين

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayir Vâli-i cedîdi General Kambon'un (Cambon) mükellef bulunduğu vazîfeye dâir Novye Vremya (Noveye Vremya) Gazetesi'nin neşrettiği efkâr ve mütâlâ'âtı hâvî Petersburg Sefâret-i Seniyyesi'nden gönderilen tahrîrâtın tercümesi kırâat edildi.

Karârı

Meâline nazaran hangi mezhebe tâbi' olur ise olsun Cezayir'deki Fransa muhâcirleri ve hatta yerli Musevîler bile her nev' hukûk-ı medeniyyeden istifâde etmekde oldukları hâlde Cezayir ahâlî-yi İslâmiyesi bir takım ağır teklîf ile mükellef tutulmakda ve Fransa Hükûmeti tarafından ahâlî-yi merkûmeye henüz hukûk ve imtiyâzâtıdan istifâdeye lâayık görülmeyen ve taht-ı mağlûbiyetde bulunan bir millet gibi mu'âmele olunmakda ve binâenaleyh ahâlî-i sâire kendi istifâdeleri zımnında ahâlî-i İslâmiye-i mahalliyyeyi sûret-i gayr-ı marziyede âlet ittihâz etmekde bulundukları anlaşılıp şu hâl ise nezd-i Saltanat-ı Seniyye'de bâ'is-i teessüf olduğundan Cezayir'deki ahâlî-yi İslâmiye'nin mazhar-ı sıyânet ve sahâbet edilmesi için Fransa Sefâreti'ne ve Paris sefirî paşa tarafından dahi Fransa hükûmetine ifâdât ve teblîgât-ı himâyet-kârâne îfâsı husûsunun bâ-tezkire-i sâmiye Hâriciye Nezâreti'ne iş'ârı kararlaştırıldı.

Fî 8 Şevval sene [1]308 / [17 Mayıs 1891]

مجلس ومجلسه المذكورة في خصوص ضبط ورقه مبدية															
خطاب رقمي		خطاب رقمي													
تاريخ		تاريخ													
عدد		عدد													
الرقم		الرقم													
<p>ماضيه بولساده دوات قوامك ابي</p>															
<p>مذكره اولاده موده مستغله ورقه من نويسه خدامه مالى وباجلا اوراق اوله نوسرى ومجلس هولارى تاريخي وملفوظات فاج قسطه ولينى</p>															
نوع	عدد ملفوظات	اوراق اوله نوسرى	تاريخ هولارى												
<p style="text-align: center;">خلاصه ماكي</p> <p>جوابه واما جديري جيران وتوكن مكلف بولساده وظيفه دوات موفيه ورهيه غرضه سنك نرايدكي انظار ومطالعات صوره ترويج</p> <p style="text-align: right;">سمايه سنده كود زبويه خزانك تيمر وانه ايدله</p>															
قرارد															
<p>ماكي نظرا قسمة موفيه تابع اوله اير اوله جيرانه وانه راجله وقت يلو مويو بريد كودق حقوقه مديريه اسفاده ايكن اوله قسمة</p> <p>ماكي جيرانه اسلاميه بريد في اخر تقاضا ايد مكلف بولساده وانه راجله وقت يلو مويو بريد كودق حقوقه مديريه اسفاده ايكن اوله قسمة</p> <p>كودق حقوقه مديريه بولساده بريد في اخر تقاضا ايد مكلف بولساده وانه راجله وقت يلو مويو بريد كودق حقوقه مديريه اسفاده ايكن اوله قسمة</p> <p>اخذت بولساده بريد في اخر تقاضا ايد مكلف بولساده وانه راجله وقت يلو مويو بريد كودق حقوقه مديريه اسفاده ايكن اوله قسمة</p> <p style="text-align: right;">جديد بولساده بريد في اخر تقاضا ايد مكلف بولساده وانه راجله وقت يلو مويو بريد كودق حقوقه مديريه اسفاده ايكن اوله قسمة</p>															
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%; padding: 5px;">خط مبدية في خصوص</td> <td style="width: 25%; padding: 5px;">خط مبدية في خصوص</td> <td style="width: 25%; padding: 5px;">خط مبدية في خصوص</td> <td style="width: 25%; padding: 5px;">خط مبدية في خصوص</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">تاريخ</td> <td style="text-align: center;">تاريخ</td> <td style="text-align: center;">تاريخ</td> <td style="text-align: center;">تاريخ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">الرقم</td> <td style="text-align: center;">الرقم</td> <td style="text-align: center;">الرقم</td> <td style="text-align: center;">الرقم</td> </tr> </table>				خط مبدية في خصوص	خط مبدية في خصوص	خط مبدية في خصوص	خط مبدية في خصوص	تاريخ	تاريخ	تاريخ	تاريخ	الرقم	الرقم	الرقم	الرقم
خط مبدية في خصوص	خط مبدية في خصوص	خط مبدية في خصوص	خط مبدية في خصوص												
تاريخ	تاريخ	تاريخ	تاريخ												
الرقم	الرقم	الرقم	الرقم												

CEZAYİR'DEN AKKA'YA HİCRET EDENLERE DEVLET TARAFINDAN YARDIM EDİLMESİ

**Cezayir'den muhacir olarak gelip Akka'ya yerleştirilen 248 kişiye
muhacirin tahsisatından para yardımıyla bulunulması**

منح مساعدات لـ 248 شخصاً من المهاجرين الذين قدموا من الجزائر وتم
إسكانهم في عكا

Mâliye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Cezayir-i Garb'dan muhâceret tarîkiyle Akka'ya gelen iki yüz kırk sekiz nüfûsdan iskân etdirilen yüz nüfûsa yevmî altmışar pâre î'tâsı mukaddemâ iş'âr olunduğu hâlde ahîren bunlar için Hazine-i Celîle'ye mürâca'ât edilmesi lüzûmu tebliğ edildiğinden istifsâr-ı mu'âmeleyi mutazammın Beyrut Vilâyeti'nden ve ahîren defterdarlıktan gelip icrâ-yı îcâbı zımında 20 Haziran sene [1]307 târihli tezkire-i aliyyeleriyle irsâl buyurulan telgrafnâmeler üzerine neferât-ı merkûmeye verilecek altmışar pâre yevmiyenin ba'demâ muhâcirîn tahsîsâtına mahsûben Hazine-i Celîle'den istihsâl olunacak havâlenâmesinin gönderileceği beyânıyla evvel emîrde mezkûr yevmiyelerin seneleri gösterilerek mikdârının iş'ârı siyâkında vilâyet-i müşârun-ileyhâya 1 Nisan sene [1]307 târihinde icrâ-yı tebliğât olunduğu muhâsebeden ifâde olunarak defterdarlığın telgrafnâmesi leffen i'âde olunmuş olunmağla icrâ-yı îcâbı bâbında.

[11 Muharrem 1309 sene [1]307] / [17 Ağustos 1891]

CEZAYİR MUHACİRLERİNE AKKA'DA ARAZİ VERİLMESİ

Cezayir Muhacirlerinden Hacı Abdurrahman'a da Akka'ya yerleştirilen diğer muhacirlere olduğu gibi arazi tahsis edilmesi

تخصيص قطعة أرض للحاج عبد الرحمن وهو من مهاجري الجزائر وذلك
أسوة بالمهاجرين الآخرين في عكا

Beyrut Vilâyet-i Aliyyesi'ne

Cezayir muhâcirlerine Akka'da arâzî verildiği sırada cânib-i Hicaz'da bulunduğundan ve iyâl ve evlâdıyla hâl-i sefâlet ve zarûretinden bahsile kendisine de emsâli misüllü arâzî i'tâsı istid'âsına ve ba'zı ifâdeye dâir muhâcirîn-i merkûmeden Hacı Abdurrahman imzâsıyla verilen arzuhâl leffen irsâl kılınmış olmağla meâline ve bu bâbda vilayetçe cereyân eden mu'âmeleye nazaran îcâbının icrâsına himem-i aliyyeleri der-kâr buyrulamak bâbında.

[16 Zi'l-ka'de [1]309] / [12 Haziran 1892]

[illegible]

CEZAYİR MUHACİRLERİNİN BEYRUT'A YERLEŞTİRİLMELERİ

**Yerleşmek için Beyrut'a gelen yüz elli nüfus Cezayir muhacirinin,
Osmanlı tabiyetine kabul edilerek Akka'ya bağlı Taberiya kazasında
iskan edilmeleri**

إسكان 150 من مهاجري الجزائر الذين قدموا إلى بيروت لأجل الإسكان وذلك
في قضاء طبرية بلواء عكا ومنحهم الجنسية العثمانية

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn
80

Devletlû efendim hazretleri

Dâhil-i vilâyetde tavattun etmek için Beyrut'a gelmiş olan zükûr ve inâs yüz elli nüfûs Cezayir muhâcirlerinin tâbi'iyet-i Osmaniyye'ye kabûlleriyle Akka'ya tâbi' Taberiya Kazası'nda Mağribî muhâcirlerinin vaktiyle iskân edildikleri Kefr-i Sit ve Şuara ve Avlem karyelerinde vâki' arâzî-i mahlûle-i emîriyyede îvâ ve iskânları münâsib olacağı anlaşılmış ve makrûn-ı müsâ'ade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî olduğu hâlde ol vechile îfâ-yı muktezâsı zımnında vilâyet-i müşârun-ileyhâya me'zûniyet i'tâ olunacağına dâir Meclis-i Mahsûs-ı Vûkelâ'nın mazbatası melfûfuyla arz u takdîm kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 9 Muharrem sene [1]311 / [23 Temmuz 1893]

Sadr-ı A'zâm ve
Yâver-i Ekrem Cevad

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadaret-penâhîleri Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası ve evrâk-ı melfûfe ile beraber manzûr-ı âlî olmuş ve bu sûretle Memâlik-i Şâhâne'ye hicret eden Cezayir muhâcirleri bi'l-ahare tâbi'iyet-i ecnebiye iddi'âsında bulunarak müşkilât-ı adîde hudûsuna sebebiyet vermekde olmalarına ve Fransa sefir-i sâbıkının hengâm-ı sefâretinde bu yüzden tahaddüs eden müşkilâtın taraf-ı eşref-i hazret-i pâdişâhîden pek ziyâde güçlükle ref' ve izâle olunduğu ma'lûm bulunmasına mebnî muhâcirîn-i merkûmenin ancak hâlen ve âtiyen tâbi'iyet-i Devlet-i Aliyye'de kalarak ahkâm-ı kavânîn ve nizâmât-ı devlete tamamıyla ri'âyet edecekleri taht-ı te'mîne alınmak şartıyla ve Beyrut ve Suriye Vilâyetlerinde tavgîn edilmeyip Bağdad ve Haleb gibi mahallerde topdan olmayarak müteferrikan iskân olunmak sûretiyle kabûlleri mahzûrdan sâlim olabileceğinden ve muhâcirîn-i Çerakise'nin dahi bu yolda müteferrik olarak iskânları lâzımeden bulunduğundan ba'demâ bu sûrete tevfi'k mu'âmele edilmek üzere Meclis-i Vükelâ-yı fihâmca buraları nazar-ı dikkate alınarak be-tekrâr müzakere-i keyfiyetle karâr-ı müzâkerâtın bâ-mazbata hâk-pây-ı şâhâneye arz ve inbâsı şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî iktizâ-yı celîlinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Muharrem sene [1]311 / [26 Temmuz 1893]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende Süreyya

*

Bâb-ı Âlî**Meclis-i Mahsûs****80**

Dâhil-i vilâyetde tavattun etmek için Beyrut'a gelmiş olan zükûr ve inâs yüz elli nüfus Cezayir muhâcirlerinin istid'âları vechile tâbi'iyet-i Osmaniyye'ye kabûlleriyle kendilerine Akka Sancağı'nda vâki' arâzî-i hâliye-i emîriyeden münâsib yerler i'tâsı Beyrut Vilâyeti'nden iş'âr ve ol bâbda verilen istid'ânâmeler ile bunların esâmîsini mübeyyin defter tisyâr olunması üzerine sebkeden iş'âra cevâben vilâyet-i mezkûreden ahîren vârid olan telgrafnâme evrâk-ı sâire ile beraber miyâne-i bendegânemizde kırâat olundu. İş'ârât-ı vâkı'aya göre muhâcirîn-i merkûmenin konsolato defterlerinde mukayyed olmadığından ba'd-ezîn Fransa tâbi'iyetinden müstefîd olamayacakları hakkında Beyrut Konsolatosu'ndan cânib-i vilâyete varaka-i resmiye vürûd ettiği cihetle bunların iskânları için Akka'ya tâbi' Taberiya kazâsında Mağribî muhâcirlerinin vaktiyle iskân edildikleri Keft-i Sit, Şuara ve Avlem karyelerinde vâki' beş bin dönüm kûsûr arâzî-i mahlûle-i emîriyede iskânları münâsib olacağı anlaşılmış ve Fransa Sefareti'nden Bâb-ı Âlî'ye bu yolda teblîgât ifâ olunduğu dahi izâhât-ı vâkı'adan müstebân olmuş olduğundan ve bunların zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı hilâfet-i uzmâyâ ilticâ ve dehâlet ederek tavgîn ve iskânları hakkındaki istid'âya ve Fransa mahmiyetinden müstefîd olamayacaklarına dâir mahalli konsolosunun beyân olunan varaka-i resmiyesine

nazaran muhâcirîn-i merkûmenin kabûlleriyle zikrolunan arâzî-i hâliyede îvâ ve iskânları tensîb olunarak vilâyet-i mezkûrenin iki kıt'a tahrîrâtı ve melfûfları mezkûr telgrafnâme ile ma'ân arz u takdîm kılındığına binâen makrûn-ı müsâ'ade-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî olduğu hâlde ol vechile îfâ-yı muktezâsı zımnında vilâyet-i mezkûreye me'zûniyet i'tâ olunacağı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 9 Muharrem sene [1]311 / [23 Temmuz 1893]

Sadr-ı A'zâm ve Yâver-i Ekrem Kabağaçlızâde Mustafa Asım oğlu Ahmed Cevad	Şeyhü'l- İslâm Mehmed Cemaleddin	Ser'asker Mehmed Rıza bin Mustafa	Adliye Nâzırı Es-Seyyid Hüseyin Rıza	Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü bin Hüseyin	Hâriciye Nâzırı ve Şûrâ-yı Devlet Reis Vekîli Mehmed	Dâhiliye Nâzırı İbrahim bin Halil Rıfat
Meclis-i Vükelâ'ya Me'mur Cevdet Paşa (bulunmadı)	Tophâne-i Amîre Müşîri Mustafa Zeki bin Ali	Mâliye Nâzırı Ahmed Nazif	Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı Galib Seydullah	Ma'ârif Nâzırı Zühdü Paşa (bulunmadı)	Ticâret ve Nâfi'a Nâzırı Hüseyin Tevfik bin Hasan	Sadâret Müsteşarı Es-Seyyid Mehmed Tevfik

*

Huzûr-ı âlî-i Hazret-i Vilâyet-penâhî'ye

Devletlü efendim hazretleri

Çâkerleri Cezayir'de mutavattın iken mahzâ zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı hazret-i şehriyârîye dehâlet ve tâbi'iyet-i Osmaniyye ile kesb-i şeref ve mefharet etmek üzere bu kerre zükûr ve inâs yüz elli nüfûsdan ibâret yirmi dört âile ile beraber bu kerre bu cânibe hicret eylediğimden lütfen ve ihsânen kullarının felâhat ve zirâ'atla meşgûl olmak üzere vilâyet-i celîlelerinin münâsib bir kazâsında iskân buyurulmaklığımız husûsuna müsâ'ade-i aliyye-i cenâb-ı vilâyet-penâhileri şâyân buyurulmak bâbında ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 29 Rebî'ü'l-âhir sene [1]310 / [20 Kasım 1892]

Mehmed bin Salim
Cezayirî

*

Beyrut Vilâyeti
Mektûbî Kalemi
Aded: 44

Huzûr-ı Sâmi-i Cenâb-ı Sadâret-Penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Sebkeden arz ve iş'âr üzerine keşîde buyurulan 2 Kânûn-ı Evvel sene [1]308 târihli telgrafnâme-i sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerinde Cezayirli Mehmed bin Salim rüfekâsı kaç neferden ibâret ise beherinin Memâlik-i Osmaniyye'ye hicret etmiş olduğu târihi gösterir mufassal esâmî ve künye defterinin takdîm ve hicretlerinden beri nerelerde bulunduklarının arz ve iş'ârıyla yedlerinde pasaport olup olmayanların tefrîki emr u fermân buyurulmağla mûmâ-ileyh celb ile sûret-i irâde-i aliyye teblîğ olundukda ol bâbda i'tâ eylediği arzuhâl ile defter matviyyen takdîm kılınmış ve bir-iki sene evvel târihli sekiz kıt'a pasaport irâe ederek bunların târihlerinin eski olması hâmilleri Cezayir'den azîmetlerinden çok evvel istihsâl edebilmişler ise de orada icrâ edilen tas'ibât ve tazyikât sebebiyle bir müddet-i fırsata intizâren ikâmete mecbûr olmalarından ileri geldiğini ve diğer rüfekâsının bir kısmı refte refte ve hafî sûretde pasaportsuz savuşduklarını ve bir kısmı dahi Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye vusûllerinde pasaportlarını şakketmiş olduklarını ifâde eylemiş ve merkûmlar el-yevm Safed'de hemşehrileri nezdinde müsâfereten ikâmet eylemekde bulunmuş olduklarına mebnî haklarında şeref-müte'allik buyurulacak emr u irâde-i aliyye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerine tevfiik hareket olunacağı muhât-ı ilm-i âlf-i fehâmet-penâhîleri buyuruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 14 Cemâziye'l-âhir sene [1]310 / [3 Ocak 1893]

Bende
 Beyrut Vâlisi
 Halil Halid

*

Âileler efrâdının rüesâsı esâmîsi	Nüfûs-ı zükûru	Nüfûs-ı inâsı	Yekûn	Mülâhazât
Eş-Şeyh eş-Şerif	3	1	4	
Ammar el-Hâc Kas ve Ali	3	1	4	Yedinde 20 Mart sene 1888 târihli pasaport bulunduğu
Muhammed el-Atavî	5	5	10	Yedinde 4 Ağustos 1887 târihli pasaport bulunduğu
Es-Seyyid Ammar Ahdâd	3	4	7	
El-Hâc Ahmed Ahlefu bin Muhammed	7	3	10	Yedinde 12 Mayıs 1890 târihli pasaport bulunduğu

Muhammed ve es-Süleyman el-Hüseyin	2	4	6	Yedinde 4 Ağustos 1887 târihli pasaport bulunduğu
Ammar Amrif	4	2	6	
Muhammed ve es-Süleyman ve Ali	2	2	4	
Es-Said Amezyan	5	3	8	
Said Ahdad	2	3	5	Yedinde 4 Ağustos 1887 târihli pasaport bulunduğu
Muhammed Vakkas	3	3	6	
Ali el-Hâc es-Said	8	4	12	
Said ve'l-Îyş	4	3	7	
Muhammed ve's-Şeyh	2	1	3	
Sadi Muhammed el-Beri	5	5	10	Yedinde 7 Ağustos 1889 târihli pasaport bulunduğu
Ebu'l-Kasım el-Adlî	3	2	5	
Muhammed el-Işave	1	1	2	Yedinde 30 Mart 1888 târihli pasaport bulunduğu
Alâ bin Ahmed	1	1	2	
Ammar bin Muhammed bin Salim	1	3	4	
Mahmud bin Ali bin Salim	1	1	2	
Muhammed el-Amrâvi	1	1	2	
Muhammed es-Sebad	1	3	4	
Muhammed Arzud	2	0	2	
Muhammed Ahlefu	2	1	3	
Muhammed Ahmed el-Tayyib	1	1	2	Yedinde Ağustos 1890 târihli pasaport bulunduğu
Yekûn	72	57	129	

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ذَا صِدْقٍ
 آمَنُوا بِرَبِّكُمْ هُمْ يَرْجُونَ
 ٨٠

[illegible][illegible]

والحق والصدق نوبته بملك ايجده بیرون کلمه اولاده مذکور و ذات بودانی نفوس خیز بر جلربلک استعالی و وجه تابعیت عیان به قبولید کند و برین عکسخانه وقع
ارض خالیه ایریم و ده مناسب بر اعراض بیرون و ولایت نه اشعار و اولیا بد و بر بولد استخوان نام را به بزرگ اسامی به و قدر نیار و نفس و برین سجده استعاره و هوایا
ولایت مذکور و ده خیز و اولاده مغفانه و اورا سائر الیم برابر مایه بنگان مرده قرائت اولدی اشعارات و قلم کوره و را حیریه مرقوم نیک قولانو و قدر نده
مقدار اولدینده بعد از به قرائت نایبند نه مستفید اولدیه جقدیه جقدیه بیرون قولانو نوسنده جانب ولایت و قدر رسم و و ادینی جقد بزرگ اسکانی اجمعه حکام
تابع طربا و قضایه مغری و جلربلک و قیام اسکانه ایرل کندی کفرین و سعاد و عوالم قریب نده و وقع شبه بیک کور و درم ارض کولر ایریم و ده اسکانی مناسب
اول جمن کلاشکمه و خزان سهار نده باب عالی ببولده تبلیغات ایفا اولدین و در ایضا هات و قدر نه متبایه و طبعه و بولر نیر هضاج مستندم الخلاق خلقت
مرفوعه نیک قبولید ذکر اولانده ارض خالیه ده ابو و اسکانی خیس اولدیه رده ولایت مذکور و نیک ایلی قلم خیزانی و مغفندی مذکور مغفانه امرا عرصه و نقبیم
قصد نفع بنا و مقصود مساعد سیه جقد خلاقین اولدین حاله و نوجیه ایضای مقصود ناس خنده ولایت مذکور به ما و ذوق اعراض اولدین و حاله علی بولر نده
اولیا بد و وقایع احوال و مرور زمانه حضرت و حال الامرافه مذکور

مہد اعظم و دوار کرم

سجہ الاسلام

سر عذر

ماہری

حرم نازری

چاره نازری و سوری
روفت ریش و کبلی

فہمہ ناظری

مجلس وکلاء
جہڑہ پاسا
پونہ

طوبیخہ غیر مہربانی

از فاف همواره باطری

معارف عالمی

مخارج و نافع فائز

صدائے مناری

عبد علي حفيظ وريثه

ودله
 وطرفه خبرم منظره كنه محضا زرعياح مستخرج الفلوح حفيظ شديدا ربه رخانه ورايسية عثمانية ايد كسيتوف ومحمد
 اتهم اذره بكرة زوروات يذاليفقوسه بباريه كيه دره عالمه ايد بزر بكرة بوجاهه لهجيه اينيكده لطف واحسانا قوديريد
 فديحة وزرعته متفقد لحد اذره ولية حليم زير صاب برقصن الحاه بوليتغر حفيظ سرف عي حبيب وريثه
 شايه بوليد بين وصال ورفند حفيظ من الحليم سرف

[illegible]

CEZAYİR'DEN GELECEK MUHACİRLERİN OSMANLI VATANDAŞLIĞINA KABULLERİ

Osmanlı ülkesine yerleşmek isteyen Cezayirli muhacirlerden, Osmanlı vatandaşlığını kabul ettiklerine, devletin bütün kanun ve nizamlarına uyacaklarına ve yabancı ülkelerin tabiiyetini asla kabul etmeyeceklerine dair bir belge alındıktan sonra vatandaşlığa geçirilmeleri

منح الجنسية العثمانية للمهاجرين الجزائريين ممن يرغبون في الإقامة بالبلاد العثمانية وذلك بعد تقديمهم تعهداً يلتزمون بموجبه التقيد بجميع قوانين الدولة وأنظمتها وعدم قبولهم وبشكل قطعي جنسية الدول الأجنبية الأخرى

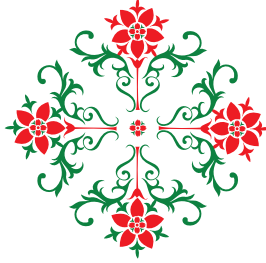

Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'ne

Memâlik-i Şâhâne'ye nakl-i hâne etmek arzu eden bi'l-cümle muhâcirînin ileride münâza' ve müşkilât ihdâs eylemelerine mahall kalmamak için tâbi'iyet-i Osmaniyye'yi kabûl etdiklerine ve kavânîn ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye'ye tâbi' olacaklarına ve âtiyen hiçbir vechile tâbi'iyet-i ecnebiyye iddi'âsında bulunmayacaklarına dâir her birinin ayrı ayrı mühr ve imzâlarını hâvî kendilerine bir mazbata tanzîm ve mensûb oldukları sefârete tasdîk etdirildikten sonra kabûl edilmeleri husûsunun Cezayir gibi memâlik-i ecnebiyyeden ma'dûd olmayıp protesto altında bulunan mahallerden gelecekler hakkında dahi mahall-i mezkûrenin düvel-i ecnebiyye ülkesinde olduğunu tasdîk etmeyecek sûrette bir kayd ihtirâzı ilâve edilmek üzere usûl-i ittihâzı zımnında keyfiyet bi'l-müzâkere karâr altına alınıp Meclis-i Vükelâca dahi tezekkür ve tasdîk edildikten sonra netîce-i mukarrerâtın bâ-mazbata arz-ı atabe-i ulyâ kılınması ve liecli'l-tavattun Beyrut'a gelmiş olan zükûr ve inâs yüz elli nüfûs Cezayir muhâcirinin dahi hükûmet-i mahalliye ma'rifetiyle yedlerinden sûret-i meşrûhada bir mazbata alınıp sefârete tasdîk etdirildikten ve tahrîr-i nüfûsları icrâ olunduktan sonra kabûl edilmeleri husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-sâdır olmasına binâen Beyrut'daki muhâcirîn-i merkûmenin sûret ve mahall-i iskânları sonra bildirilmek üzere ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümayûn yedlerinden bir mazbata alınarak sefârete icâbı vechile tasdîk etdirilmek için Bâb-ı Alî'ye gönderilmesi Beyrut Vilâyet-i behiyyesine ve icâb-ı maslahatın serî'an bi'l-etrâf müzâkeresiyle muhâcirîn-i mezkûreden alınacak mazbatanın mu'âmele-i tasdikiyesi dahi karârlaştırılacak sûrete tevfiik olunmak üzere netîcesinin

biran evvel iş‘ârı Şûrâ-yı Devlet Riyâseti Vekâlet-i Celîlesi’ne inbâ ve 28 Teşrîn-i evvel sene [1]309 târihinde nezâret-i celîlelerine ma‘lûmât i‘tâ olunmuş idi. Vilâyet-i müşârun-ileyhâdan cevâben gelen 3 Cemâziye’l-âhir sene [1]311 târihli ve elli sekiz numaralı tahrârât muhâcirîn-i merkûmeden ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümâyûn ahzolunan varaka-i melfûfe ile beraber savb-ı devletlerine gönderilmiş olmağla birer nüshası Bâb-ı Âlî’de ve nezâret-i celîlelerinde hıfz ve diğeri vilâyete irsâl edilmek üzere varaka-i mezkûre ile iki sûreti emr u fermân-ı hümâyûn-ı şâhâne mantûk-ı âlîsine tevfikân îcâbı vechile Fransa sefâretine tasdik etdirildikten sonra aslı ile mezkûr sûretlerden birinin tisyârına himmet.

18 Receb [1]311 / [25 Ocak 1894]

OSMANLI ARŞİVİ		
BEO		
349	26103	1

Oran'da Paşa Camii'nin Avlusu

FRANSA KONSOLOSUNUN CEZAYİRLİLERİ FRANSA TÂBİYETİNİ KABULE TEŞVİK ETMESİ

Fransa Konsolosunun Cezayirlilerin ileri gelenleriyle görüşerek Osmanlı tâbiyetini terk ile Fransa tâbiyetine geçmeleri için teşvikte bulunduğu, bu durumu önlemek için Osmanlı hükümetinin muhacirlere yaptığı vaatleri yerine getirmesi gerektiği

قيام القنصل الفرنسي بالاتصال بأعيان الجزائر وتشجيعهم لترك التبعية
العثمانية والتحول إلى التبعية الفرنسية، والعمل على تنفيذ الوعود المقطوعة
من قبل الحكومة العثمانية للمهاجرين وذلك من أجل التصدي لمحاولات القنصل
المذكور

Birâderlerim Efendim Sa'âdetlî Muhammed ve Muhiddin Paşalar Hazerâtına

Dest-i kerîmânelerinizi bûs edip da'vât-ı hayriye ve teveccühât-ı aliyyelerinizi istid'â ile sıhhat ahvâlinizi istifsâr etdikten sonra tarafımızdan suâl buyrulur ise Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ ederiz. Bir zamân oluyor sıhhatinizi te'mîn eder ne mektûbunuzu ve ne cevâbnâmenizi göremedik. Mânî'i hayr ola. Her hâlde ahvâlinize dâir ma'lûmât ihşânıyla bize itmînân vermenizi ricâ ederim. Bizim tarafın havâdisinden size bildireceğimiz şeye gelince: Şu günlerde Seyyid Mehmed el Sadi refâkatinde Safed ve Taberiya'da sâkin Cezayir muhâcirîninden ba'zı kimseler olduğu hâlde Taberiya'dan yanıma geldi ve Safed Fransa Konsolosu Beyrut General Konsolosluğu adamlarından biriyle beraber yanlarına gelip Cezayirlilerin reislerini gizlice istediğini ve onlarla konuşup Fransa tâbi'yyet tezkiresini kabûl etmeleri hakkında kendilerini teşvîk ettiğini ve kendileri ise “*Seyyidimiz Emir Abdülkadir'in evlâdlarının ma'lûmâtı olmadıkça Cezayirlilerden biri bu gibi işe ikdâm edemez*” yolunda cevâb verdiklerini ve konsolos ile refiki kendilerine bu bâbda bir cevâb vermelerini beyân ettiler. İşte bu muhâcirler yanımda bulunuyorlar ve benden re'y istiyorlar. Kezâlik Şam Fransa Konsolosluğu Tercümanı Habib Efendi nefsi-i Şam'da sâkin Cezayir muhâcirleriyle bu gibi işlere girişip tezâkir-i Osmaniyye'yi terk ile Fransa tâbi'yyet tezkiresini almalarıyçün kendilerini teşvîk etmektedir. Mûmâ-ileyh Habib Efendi bu bâbda müzâkere etmek üzere benimle dahi görüşmek istediye de ben bu mülâkatı vakt-i âhara ta'lik eyledim. Şimdi ise Cezayirliler yanıma gelip bu bâbda müzâkere ve mükâlemelerde bulunuyorlar ve hatta Hükûmet-i Seniyye'nin kendilerine arâzî vereceği hakkında mesbûk olan va'dlerinden birini bile göremediklerini ve vâli-i esbak Rauf Paşa'nın kendilerine verdiği ve onun için hayli masârıfâta girişmiş olduk-

ları arâzînin dahi ellerinden alınması hakkında hükûmetden emîr verildiğini ve Cezayirliler şikâyet ettikçe istimâ' olunmadığını ve kendilerinin adem-i istihdâmlarıyla berâber hâl ve şânlarına bakılmaması sebebiyle me'yûsiyyet derecelerine geldiklerini beyân ediyorlar. Şimdi ise ba'zı ashâb-ı cehâletın bâlâda arzettiğim müfsidlerın sözlerini kabûl etmesinden ve o yüzden umûm Cezayirlilerin onların elinde kalıp Fransa tâbi'iyet tezkirelerini almalarından korkuyoruz. Bendeniz ise onları tevbih ve tekdîr ediyorum. Binâenaleyh bunlar vâki' hâli hakîkiyetle zât-ı âlîlerinize arz etmeğe karâr verdiler. Emîr ve efkârınıza intizâr etmektedirler. Fakat zât-ı âlîlerinizin muhâcirîn hakkındaki va'diniz bir şey intâc etmedi. İşte şu işe bir çâre bulmak üzere size ve zât-ı hazret-i mülûkâneye olan sadâkat-i hâlisânem sevkiyle vâki' hâli arz ediyorum. Fransızlar ise bu teşebbüslerini sûret-i hafiyede Cezayirlileri yanlarına celbetmek sûretiyle icrâ ediyorlar. Bunlar da gelip keyfiyeti bana söylüyorlar. Binâenaleyh bu bâbda i'tâ-yı cevâb buyurmanızı ricâ ederim. Efrâd-ı âilem ellerinizi öperler.

Fî gâye-i Muharrem [1]313 / [23 Temmuz 1895]

*

Şam'da birader-i çâkerânemiz Ali Bey kulunuz tarafından vârid olan mektûbun hülâsaten tercümesinin şeref-yâb-ı nazar-iksir-i şâhâneleri olmak üzere atebe-i ulyâ-yı hazret-i hilâfet-penâhîlerine arz u takdîmine cesâret eyleriz. Her hâlde emr u fermân veliyyü'n-ni'met-i bî-minnetimiz pâdişâhımız efendimiz hazretlerindir.

Yâverân Hazret-i
Şehriyârîlerinden Emir
Abdülkadirzade Ferik Kulları
Muhammed bin Abdülkadir

Yâverân Hazret-i Şehriyârîlerinden
Emir Abdülkadirzade Ferik Kulları
Muhiddin bin Abdülkadir

برادر اقدم خادم محمد محي الدين به باشا ارفعته
 دست كرمه زيرى بوسايدوب دعوات خديه ونوجوانان عليه ركزى سند عايد صحت احوال
 استصار اينكه فقهه طرفه من سوال بويولايه حباب فقهه عهد و بنا ايدى رزمان
 اوليوس صحت و تامين ايدى رزمنه بويولايه كره مدك مانع خيرا و له احواله
 احوالده دار معلومات احبابه به اطمينه و بركت رجا ايدى هم بزم طرفه مواد تدينه
 سره پديره كلوتيه كلوتيه كوتورده سيد محمد السدي رفاقده صفه و طرياده سالكه طرب
 صراحتده بفضله بركت اوليوسى حاله طرياده با نكه طردى وصفه و انه فوسوسى
 بيوت خيال فوسوسى اذ نكرده بركت رزبانلى طوبى خرابى بركت بركت بركت بركت
 واندره فوسوسى و انه تا بعت نكره من قبول ايجدى فقهه كند بركت بركت بركت بركت
 ايدى سيد ايدى عبدالقادر ك اولاد دريك معلومات اوطافى خرابى بركت بركت بركت بركت
 اقدام ايدى مزبولنده جواب و بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت
 بان ايدى بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت
 فوسوسى بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت
 زرك ايدى و انه تا بعت نكره من ايدر بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت
 مداره ايجدى اوزره عله دى كور و نيك ايدى به به نومد فافى و ف اخره فافى ايدى بركت بركت
 ايدى خرابى با نكه كلوب بوبايه مداره و مطا بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت
 و بركه بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت
 بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت
 فقهه هكوتندن ام و بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت بركت

استخدمه لمرشد بررجال وشالمة بافلامى سبيلى ملبوس در صلبه قطري ياله بيهور شرفه
 بعضه صحاب جلالة بالاد عرصه انتسيم مفران سوزرى قبول تحسند وادبوزدن عموم
 جزايلدرن انزل الله خالوب وزنه نايبت تذكروا لى الملمدن قوتقوز بنه كزاي
 انلى بويج وتكدر بيديوم نايعد بولر واقع حالى حقيقه ذات عاليدركه عرصه تحمك
 وازير وبردلر اروقفا كزايه انتظام تحمك دير فقط ذات عاليدركه ملامحه حقيقه
 وعمرز برقى شائع انجلى ابنة شولت بر جاره بولر اوده زده وذات حقيقه صولايه
 اولاد صدق خالصانم سوليد واقع حالى عرصه ايديوم فائز زايه بوشيدركى صوبه
 فقيه جزايلدرى بالريه جلب انجلى صوبيد اجرا ايديور بولر ده طلب كيفى بطاه
 سويلور ناز عليه بوبابده اعطى جواب بولدرى رجايديم افراد عالم الدررى
 اوامر ماغليه مى لاي

Cezayir'de Büyük Camii'nin İç Görünümü

CEZAYİR MAHKEMELERİ TARAFINDAN VERİLEN KARARLARIN TEBLİĞİ

Cezayir'deki Fransız mahkemeleri tarafından verilen kararların Osmanlı tebeasından olanların haklarını korumak amacıyla Osmanlı Devleti tarafından kabul edilip, Adliye Nezaretince gerekli yerlere tebliğ edileceği

قبول القرارات الصادرة من المحاكم الفرنسية في الجزائر من قبل الدولة
العثمانية شريطة المحافظة على حقوق من هم من التبعية العثمانية وإبلاغ ذلك
من قبل وزارة العدلية إلى الجهات المختصة

Zabıtname

fî 23 Zi'l-hicce sene [1]320

Cezayir'de Fransız mehâkiminden verilen ve li-ecli't-tebliğ sefârete ve oradan Adliye Nezâretine gönderilen ihzâr varakalarıyla i'lâmın ashâbına tebliği cânib-i sefâretten iltimâs olunmakda olduğundan bahisle ba'zı ifâdeyi hâvî Hâriciye Nezâreti'nin tezkiresi melfûflarıyla beraber kırâat ve mütâla'a olundu.

İşbu tezkirede Cezayir mehâkiminden sâdır olan i'lâmât Tunus mehâkiminden sudûr eden i'lâmât misillü tebliğ olunmamakda ise de Cezayir mehâkiminden sâdır olan i'lâmın mukaddemâ icrâ dâiresince kabûl ve tebliğ edilmiş olduğu anlaşıldığından ve i'lâmât-ı mezkûrenin adem-i kabûlü halinde ekserisi tâbi'iyet-i Saltanat-ı Seniyye'de bulunan Cezayirlilerin te'mîn-i hukûkları sekte-dâr olacağından bahisle evvelce icrâ edilmekde olan mu'âmele misillü salifü'z-zıkr Cezayir mehâkimi i'lâmâtının kabûl ve tebliği hakkında Adliye Nezâreti'ne me'zûniyet i'tâsı der-miyân olunmuştur.

Orada bulunan tebe'a-i Osmaniyye hukûkunun ziyâ'dan muhâfazası lâzimedden idüğinden (maslahat-ı âmmenin tatarruk-ı halelden muhâfazası) kayd-ı ihtirâziyesiyle mehâkim-i mezkûreden verilen i'lâmâtın buraca kabûl ve tebliği lâzım geleceğinin Adliye Nezâreti'ne havalesi ve Hâriciye Nezâreti'ne de ma'lûmat i'tâsı tensîb kılındı.

(Meclis-i Vükelâ a'zâlarının imzaları)

23 Zi'l-hicce sene [1]320/ [23 Mart 1903]

CEZAYİRLİLERİN OSMANLI DEVLETİ'NE HİCRET ETME TALEPLERİ

Kendilerine yapılan zulümden dolayı Osmanlı Devleti'ne göç etmek isteyen Cezayir'in Constantine Mutasarrıflığı'na bağlı Setif Kazası halkından 50 hanenin engellenmemesi için Fransa Hükümeti nezdinde teşebbüste bulunulması

مساعي الدولة العثمانية لدى الحكومة الفرنسية للحيلولة دون منع 50 عائلة
من قضاء ستيف بمتصرفية قسنطينة من الهجرة إلى الدولة العثمانية نتيجة
للظلم الذي يتعرضون له

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Hâriciye
Umûr-ı Siyâsiye Müdîriyet-i Umûmiyesi
Tercüme Şu'besi

Hâk-pây-ı hazret-i hilâfet-penâhîye Cezayir Vilayeti'ne tâbî Kostantine [Constantine] Mutasarrıflığı mülhâkâtından Satif (Setif) Kazası'na merbût evlâd-ı ehîsâ kemîne'l-ma'âzîd aşîretinden elli hâne halkı nâmına olarak bilâ-târih takdîm kılınan Arabiyyü'l-ibâre istirhamnâmenin tercümesidir.

Fransa hükûmeti tarafından hakkımızda revâ görölmekte olan mezâlimi hâk-pây-ı ma'delet-peymâ-yı hazret-i hilâfet-penâhîlerine arzeyleriz. Elli adet hâne halkı olduğumuz hâlde cümlemiz akd-i peyvend-i ittifâk edip buradan hicret etmek için bil-cümle emvâl ve mevâşîmizi fûruht ederek Memâlik-i Şâhânelerinde ihtiyâr-ı ikâmet eylemek üzere Tunus'a azîmet eylemiş isek de Fransa hükûmeti bizi Tunus bilâdından jandarma ve kuvve-i askeriye ile mesken ve me'vâlarımıza i'âde etdirmiştir. Bunun için Cezayir vâlisinden Şam'a hicretimize müsâ'ade î'tâsını taleb ve iltimâs etdik. Vâlî-i mûmâ-ileyh istid'â-yı vâkî'mize cevâben “Şam havası size yaramaz. Arâzîsi az ve suları şûrbe gayr-ı sâlih olduğu gibi emr-i ma'îşetinizi te'mîne sâlih bir yer değildir.” demesine mukâbil her bir meşakkate katlanıp Şam'da ikâmet edeceğimizi beyân etdik. Bunun üzerine vâlî bize karşı izhâr-ı anîf ve şiddet etmiş, her birimizin beşer gün habsedilmemizle beraber on beşer frank cezâ-yı nakdî î'tâ

etmekliğimize hükmeylemiştir. Biz bu kulları hicrete tâlib ve müheyyâyız. Umûm Cezayir ahâlîsi dahi zîr-i himâye-i hilâfet-penâhîlerinde bulunmak için tâlib-i hicret iseler de Fransa hükûmetinden hicretlerine müsâ'ade istihsâl edemiyorlar. Muhâceretemize mâni' olmak için hükûmet-i müşârun-ileyhânın hakkımızda icrâ eylemekde bulunduğu mezâlim-i azîmeyi zât-ı âlî-yi hilâfet-penâhîlerine mu'raz-ı şikâyetde arz u beyân ediyoruz. Binâenaleyh bizim ve sâir müştâkân-ı hicretin arzularına mümâna'at olunmaması zımnında hükûmet-i müşârun-ileyhâ nezdinde teşebbüsât-ı lâzıme icrâ buyrulmasını hâk-pây-ı ma'âlî-semâ-yı şâhânelerinden niyâz ve istirhâm eyleriz ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân şevketlü pâdişâh-ı âlî-tebâr efendimiz hazretlerindir.

18 Receb [1]328 / [26 Temmuz 1910]

[illegible]

خارجیہ

نومبر

[illegible]

CEZAYİRLİLERİN OSMANLI VATANDAŞLIĞINA KABUL EDİLMELERİ

Cezayir'den Osmanlı Devleti'ne geçici olarak veya yerleşmek maksadıyla gelenlerin tabi olacakları şartlar

الشروط التي ينبغي أن يخضع لها القادمون من الجزائر إلى الدولة العثمانية
بشكل مؤقت أو لأجل التجنس

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Cezayirlilerin Memâlik-i Osmaniyye'de muvakkaten ikâmet veya büsbütün tavattun etmelerine ne gibi şerâit tahtında müsâ'ade olunabileceği hakkında bir karâr ittihâzı îcâb-ı hâlden olmağla bu bâbda Bâb-ı Âlî Hukuk Müşâvirligince der-miyân olunan mütâla'ât Meclis-i Vükelâca tezekkür edilerek rehîn-i tasvîb buyurulduğu hâlde vilâyâta âna göre ta'limât i'tâsı ricâsı ile ber-vech-i zîr arz olunur. Cezayirliler idâre-i Osmânîyye altındaki yerlere iki sûretle gelebilirler:

1- Muhâcir sıfatı ile gelmek. Memleket-i asliyelerinden alâ'ikini kesip oraya dönmek ve kâffe-i husûsâtta kavanîn-i mahalliyeye teba'iyet ve himâye-i ecnebiye taleb ve iddi'âsından bi'l-küllîye ferâgat şartıyla burada yerleşip kalmak isteyenler bu ilk sınıfa dâhildir. Memâlik-i Osmaniyye'ye nakl-i hâne etmek isteyen bi'l-cümle muhâcirin tâbi'iyet-i Osmaniyye'yi kabûl etdiklerine ve kavânîn ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye'ye tâbi' olacaklarına ve âtiyen hiçbir vechile tâbi'iyet-i ecnebiyye iddi'âsında bulunmayacaklarına dâir her birinin ayrı ayrı mühür ve imzâlarını hâvî mazbatanın mensûb oldukları sefârete tasdik etdirilmesi kâ'idesinin Cezayir gibi protesto altındaki mahallerden geleceklere, fakat buraların düvel-i ecnebiye ilkâsından olduğunu tasdik etmeyecek sûretde bir kayıt ihtirâzı ilâvesiyle teşmîli 28 Teşrîn-Evvel sene [1]309 târihli 2264 numaralı tezkire-i sâmiye ile mübellîğ irâde-i seniyye mücebince usûl ittihâz olunmuş idi. Târih-i mezkûrdan sonra gelip de haklarında işbu usûl tatbîk olunanların hâl ve mevkî'leri tanzîm olunmuş ve ihtilâf ihtimâli ber-taraf edilmiş demektir. Ancak nakl-i hâne tarîkiyle daha evvel gelip de yerleştikleri hâlde cihet-i teba'iyetleri meşkûk kalan kezâlik [1]309'dan sonra yine o yolda gelmişler

iken her nasılsa usûl-i meşrûhaya tâbi‘ tutulmayan Cezayirlilere bakılır. Bunlar şimdiye kadar kavânîn ve nizâmât-ı Osmanî‘ye tâbi‘ olarak meselâ ilm ü ihtiyârlarıyla tahrîr-i nüfûsa dâhil olmuş, tezkire-i Osmaniyye almış, mu‘âmelât-ı askeriyede mehâkimde ve bil-cümle husûsât-ı adliyyede sırf Osmanlı gibi hareket etmiş, teklif-i emiriye vermiş, devlet me‘mûriyet ve hizmetlerinde bulunmuş, hâsılı Osmanlılara müterettib ve muhtass vezâ‘if ve hidemâtı îfâ eylemiş ve bunlarla beraber Fransa Konsolatosu’na da irtibât etmeyerek Fransa himâyesini hiçbir vakit taleb ve iddi‘â eylememiş ise haklarında kemâ-kân sırf Osmanlı mu‘âmelesi icrâ edilir. Bi’l-akıs böyle tebe‘a-yı mahalliye misüllü hareket etmemiş veyâhud ba‘zı ahvâl-i nâdirede Osmanlı sıfat ve mu‘âmelesini ihtiyâr eylemekle beraber gâliben ve fi‘len Fransa Konsolatosu’na merbûtiyetini muhâfaza etmiş olan Cezâyirlilerin usûl-i mevzû‘a dâiresinde tezkire-i Osmaniyye taleb ve ahz ile Hükûmet-i Osmaniyye’ye teba‘iyyetlerini şek ü şüphe den âzâde bir sûrete ifrâğ etmedikce Fransa mahmiyetinden tecrîdleri müte‘assirdir. Bu takımdan eşhâs iki tâbi‘iyyete sâlik demek olduklarından Fransa mahmiyetinde kalmamak isteyenlerin ale‘l-usûl istid‘â i‘tâsıyla hâl ve mevkî‘lerini kat‘iyyen tanzîme da‘vet edilmeleri muvâfık-ı maslahatdır.

2- Muhâcir sıfatıyla gelmemek. Bu takımdan eşhâs müddet-i ikâmetleri ne kadar olursa olsun bâlâda tafsîl olunduğu vechile ef‘âl-i mükerrere ve müstemirre ile Osmanlı sıfatında bulunmuş ve bi’l-akıs Fransa pasaportunu hâmil oldukları hâlde konsolatolara tâbi‘ kalmışlar ise Fransa mahmiyetini muhâfaza etmiş olacaklarından mahzâ Cezâyirli bulundukları için sırf Osmanlı mu‘âmelesine ittibâ‘ edilemezler. Bundan sonra geleceklere gelince, muhâceret tarîki ve artık memleketine dönmeyip burada yerleşip kalma fikri ve niyetiyle gelenlerden evvel emirde muhâcir sıfatıyla geldiklerini ve kavânîn ve nizâmât-ı Devlet-i Aliyye’ye tâbi‘ olarak mahmiyet-i ecnebiye iddi‘âsında bulunmayacaklarına ve konsoloshâneye mürâca‘atları takdîrinde Memâlik-i Osmaniyye’den ihrâc edilmeğe râzı olduklarına ve tezkire-i Osmaniyye talebine dâir istid‘â alındıktan ve âdî ecnebîler hakkında yapıldığı gibi bunların da meselâ cürümden nâşi ta‘kîb olunmak gibi memleketlerince bir gûnâ ilişkileri olup olmadığı Fransa Konsolatosu’ndan bi’t-tahkik hüsn-i hâlleri anlaşıldığı veyâhud konsolato makbûl ve mukni‘ bir cevap vermediği veya iki ay hiçbir cevâb i‘tâ etmediği takdîrde müsted‘înin istid‘âsı kabûl ve pasaportu konsolosa i‘âde olunur muhâcir sıfatıyla gelmeyenler ise âdiyyeten ikâmet edeceklerinden Fransa mahmiyetinde kalırlar.

Karâr

Hâriciye Nezâreti’nin aynen bâlâya derc olunan 11 Şevval sene [1]328 târih ve 339 numaralı tezkiresinde der-miyân olunduğu vechile Cezâyirlilerin Memâlik-i Osmaniyye’de muvakkaten ikâmet veya büsbütün tavattun etmelerine ne gibi şerâit tahtında müsâ‘ade olunabileceğine dâir bir karar ittihâzı muktezî olup İstişâre Odasınca bu bâbda beyân olunan mütâla‘at îcâb-ı hâl ve maslahata muvâfık ise de sûver-i icrâiyyece bi’l-âhere bir gûne müşkilâta tesâdüf olunmamak üzere evvel-emirde mütâla‘at-ı mebsûtaya nazaran Fransa Sefâretiyle sûret-i münâsebede icrâ-yı müzâkerât ile netîcesinin inbâsı husûsunun cevâben nezâret-i müşârun-ileyhâya tebliği tezekkür kılındı.

19 Şevval sene [1]328 / [24 Ekim 1910]

[illegible]

[illegible]

« قرار »
 چاره نفع رسد عینا بایه در ج اوله ۱۱
 چاریدن عاقله قیامه موقتاً اقامت و یا بقیه نظر اعتدالیه کی سر خط تحت معجم هله بدو خط دار بر قرار
 اخذای نقصان اولیه استاره در خطی بهایه هله مع لاهه ایچیه حال و خطی موافقه ایچیه صوابه ایچیه مالاخوه
 ساره شعله تصادف الظاهره اوله مرد مع لاهه مستطیل نظر فرس خایه صحت نه سابه اجای مذکراته
 نوسنک ایسه خطی جه نفعه خایه لایه تبیین نکرده

[Handwritten signature]

OSMANLI ÜLKESİNE GELEN CEZAYİRLİLERİN TABİ OLACAKLARI HUKUKİ STATÜ

**Seyahat etmek, yerleşmek veya vatandaş olmak amacıyla Osmanlı
ülkesine gelen Cezayirlilerin uyacağı şartları gösterir talimatname**

تعليمات حول الشروط التي ينبغي التقيد بها من قبل الجزائريين الذين يفدون
إلى الدولة العثمانية لأجل السياحة أو السكن أو التجنس

İşbu i'tilafnâme 1116 numaralı ve 30 Kânûn-ı Sâni sene [1]326 ve 11 Muharrem sene [1]329 târihli tezkire-i sâmiye ile Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'ne tebliğ olunmuşdur.

Memâlik-i Osmaniye'de seyâhat eden yâhud anda mukîm bulunan Cezayirlilerin müddet-i ikâmetleri ne kadar olur ise olsun ne kendileri ne evlâd ve ahfâdı Cezayirli sıfatını zâyî etmeyecekler ve haklarında tebe'a-i Osmaniye mu'âmelesi icrâ olunmayacaktır.

Memleket-i asliyesi ile her türlü nisbet ve alâkasını kat' ederek Memâlik-i Osmaniye'ye sûret-i kat'iyede temekkün ve istikrâr etmek üzere gelen Cezayirli kendisi ile zevcesinin ve sofrasında bulunan çocuklarının taht-ı tâbi'iyet-i Osmaniyye'ye girdiklerini ve kendisi ve ânlar için her gûne tâbi'iyet-i ecnebiyye iddi'âsından fâriğ olduğunu hâvî olarak me'murîn-i Osmaniye'ye bir beyânnâme i'tâ eyleyecektir. Meğer ki, bu husûsda memleketi me'murîninden sâdır olmuş bir ruhsat-ı tahrîriyyeyi hâ'iz buluna. İşbu beyânnâme sâhibinin ahlâkı ile sevâbık-i ahvâline dâir ma'lûmât almak ve ale'l-husûs hakkında ta'kîbât-ı adliye icrâ edilmekde olup olmadığı anlaşılmak üzere Fransa konsolosuna tebliğ olunacaktır. Beyânnâmenin târih-i tebliğinden i'tibâren yetmiş beş gün zarfında konsolos i'tirâzâtında bulunmadığı veya i'tirâzâtı tebdîl-i tâbi'iyete mâni' olmak için kâfi olmadığı hâlde beyânnâme nâkız olacak ve alâkadar efrâd â'ilesi ile tâbi'iyet-i Osmaniyyeyi ihrâz eyleyecektir.

Memâlik-i Osmaniye'de mukîm bulunup da Osmanlı olmak isteyen Cezayirli ba'd-ezîn kavânîn ve nizâmât-ı Osmaniye'ye tamamen imtisâl edeceğini ve her gûne tâbi'iyet-i ecnebiye iddi'âsından ferâgat eylediğini mübeyyin olarak me'murîn-i Osmaniye'ye bir istid'ânâme tevdi'yle serbestce Osmanlı olabilir. Bu istid'ânâme üzerine Fransa konsolosuna bâlâda meşrûh mu'âmelâtın îfâsı zımında i'tâ-yı malûmât olunacaktır. Bu vechile ihrâz edilen Osmanlı sıfatı bi'l-âhare tevellüd eyleyecek evlâda şâmil olacaktır.

El-yevm Memâlik-i Osmaniye’de ber-vech-i istikrâr mukîm bulunan ve Fransa konsolatolarıyla Fransa nizâmâtına tevfikân ale’l-âde idâme-i münâsebât etmemiş ve Fransa himâyesini taleb eylememiş olmağla beraber mârrü’z-zikr beyânnâmeyi vermemiş olan Cezayirliler, Devlet-i Osmaniye’ye teba’iyyeti müş’ir mu‘amelâtdan birini tayi‘an îfâ etmiş yani kendilerini sicill-i nüfûsa kendi rızâlarıyla kaydetdirmiş ve tezkire-i Osmaniye almış ve hizmet-i askeriye-i îfâ eylemiş veya hidemât-ı umûmiyede (devlet ve belediye hizmetleri ve emsâli) bulunmuş veya ecânibin müstefîd oldukları imtiyâzâtı istid‘â etmeksizin husûsan mehâkim huzûrunda dâimen ve tayi‘an Devlet-i Osmaniye kavânîn-i mülkiye ve askeriye ve mâliyesine tevfiğ hareket eylemiş iseler Osmanlı addolunacaklardır.

Memleketlerinde cârî kavânîn mücebince Cezayirli sıfatını zâten zâyî‘ etmiş bulunan Cezayirliler hakkında Memâlik-i Osmaniye’de tebe‘a-i Osmaniye mu‘âmelesi bilâ-imhâl icrâ olunabilecektir.

11 Muharrem sene [1]329 / [12 Ocak 1911]

[illegible]

طلب المباشرة ولطيف بر ما المذكور سابقا في وطره خرابه وولده عثمانه
 تفتي صفر مما لا بد به برى طابعا ايضا اتجه يعني كندلرى سجل نصوصه كندى
 رضا لطف قد استدرسه وتذكره عثمانه المسه وخدمه عسكريه في ايضا اليه
 ويا خدمه عثمانه ره (و دولت ولديه خدمتى وامالي) بولميه ويا امانه
 مستفد ولطيف امتيازات استعلا التماسه خصوصها محال خدمه راعا
 وطابعا ولطيف عثمانه قواخيه طليه وعكابه ومالكه توفيه حركات اليه
 اسم لر عثمانه اوله مقدره
 محله لطف هاري قواخيه محلي خرابه صفى زانا ضايغ تحبه بولنا خدمه
 مقدره محال عثمانه ره تفتي عثمانه معالسى بلا احوال خرابه اوله سلمه

Circulaire

Le 22 Janvier 1910 (326

Extrait de 1910

Les Algériens qui voyagent en Turquie ou qui y sont installés ne perdent, ni eux ni leurs descendants, leur qualité d'Algériens et ne seront traités comme Ottomans quelle que soit la durée de leur séjour dans l'Empire.

L'Algérien qui vient en Turquie pour s'y établir définitivement, en rompant toute relation avec son pays d'origine, doit-à moins qu'il ne soit muni à cet effet d'une autorisation écrite émanant des Autorités de son pays- en faire à celles de Turquie une déclaration écrite portant qu'il se place lui, sa femme et ses enfants mineurs, sous la sujétion ottomane et qu'il renonce, pour lui et pour eux, à toute prétention à une nationalité étrangère. Cette déclaration sera communiquée au Consul de France en vue d'obtenir de lui des renseignements sur la moralité de l'impétrant et sur ses antécédents et de savoir notamment s'il est sous le coup de poursuites judiciaires. Si, dans un délai de 75 jours à dater de la communication de cette déclaration, le Consul de France n'a pas fait d'objections ou si ses objections ne sont pas suffisantes pour faire obstacle au changement de nationalité, la déclaration produira son effet et l'impétrant, ainsi que les siens, acquerra la nationalité Ottomane.

L'Algérien domicilié en Turquie qui veut devenir Ottoman, peut librement le faire en présentant à cet effet aux Autorités Impériales une requête portant que désormais il se soumet pleinement aux lois et règlements de l'Empire et qu'il renonce à toute prétention à une nationalité étrangère. Sur cette requête, une notification sera adressée au

Consul de France aux mêmes fins et aux mêmes conditions que ci-dessus. La qualité d'Ottoman ainsi acquise s'étendra aux enfants nés postérieurement.

Les Algériens actuellement installés à demeure dans l'Empire Ottoman et qui, bien que n'ayant pas habituellement entretenu avec les Consuls de France des rapports conformes aux règlements français, ni requis la protection française, n'ont cependant pas fait la déclaration ci-dessus, seront considérés comme Ottomans s'ils ont volontairement accompli un des actes suivants de sujétion Ottomane:

S'ils se sont fait inscrire de leur propre gré sur les registres de cens et ont obtenu le Tezkérei-Osmanié; s'ils ont accompli le service militaire ou exercé les fonctions publiques; ou s'ils se sont constamment et librement conformés aux lois civiles militaires et fiscales de l'Empire notamment dans leur comparution en justice, sans invoquer les privilèges dont les étrangers bénéficieront en ces matières.

Les Algériens qui ont déjà perdu leur qualité d'Algérien en vertu des lois en vigueur dans leur pays d'origine, pourront être immédiatement traités en Turquie comme Ottomans.-

CEZAYİR VE TUNUS MUHACİRLERİNİN ASKERLİKTE MUAFİYETLERİ

**Cezayir ve Tunus'tan gelen muhacirlerden Osmanlı vatandaşı olan-
ların altı sene müddetle askerlikten muaf tutulmaları**

إعفاء المتجنسين بالجنسية العثمانية ممن هم من المهاجرين القادمين من
الجزائر وتونس من الخدمة العسكرية لمدة ست سنوات

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Gerek Tunus ve Cezayirlilerden Suriye'de tavattun edenlere evvelce bahşolunan ve [1]324 senesinde hitâm-pezîr olan yirmi senelik müddet-i ma'fuvvîyetin târih-i hitâmına ta-kaddüm eden altı sene zarfında gerek târih-i inkızâ-yı müddetden sonra gelecek olan Cezayir ve Tunus muhâcirlerinin de memâlik-i sâireden gelenler gibi yalnız altı sene müddetle teklîfât-ı asliyeden ma'fuvvîyetleri hakkında sebmeden karâr ve iş'âra cevâben Hâriciye Nezâreti'nden gelen 11 Ağustos sene [1]327 târihli tezkire okundu.

Karârı

Mezkûr tezkirede dahi der-miyân kılındığı üzere karâr-ı mezkûrun Cezayirlilerin kâffesine şümûlû olmayıp Cezayirlilerin tâbi'îyyeti hakkında ahîren Fransa ile akd ve Dâhiliye Nezâreti'nin 7 Şubat sene [1]326 târihli tahrîrât-ı umûmiyesi ile tebliğ olunan i'tilâfnâme mûcebince sûret-i kat'îyyede Osmanlı addolunanlara âid olduğu der-kârdır. Âna göre icrâ-yı îcâbının Dâhiliye ve Harbiye ve Hâriciye Nezâretlerine tebliği kararlaştırıldı.

27 Ramazan sene [1]329 / [21 Eylül 1911]

MV, 156/48

ADANA'DA İSKÂN EDİLECEK CEZAYİR MUHACİRLERİNİN BEYANNAMELERİ HAKKINDA TAKİP EDİLECEK MUAMELE

Adana'da iskân edilecek Cezayir muhacirleri tarafından verilecek beyannamelerde, hüviyetlerinin açık bir şekilde yazılarak, konuyla ilgili talimatname gereğince tasdikli bir suretinin Fransız Konsolosluğu'na da tebliğ edilmesi

كتابة المعلومات الشخصية في البيانات التي قدمها المهاجرون الجزائريون
الذين يتم إسكانهم في أدنة بشكل صريح وتقديم صورة مصدقة منها إلى
القنصلية الفرنسية وذلك وفق التعليمات المتعلقة بالموضوع

Bâb-ı Alî
Dâhiliye Nezâreti
Muhâcirîn İdâresi
Umum: 27

Hülâsa: Cezayir muhâcirîni tarafından verilecek beyânnâmeler hakkında

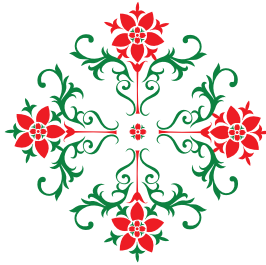
Adana'da iskân edilmek üzere o cihetlere giden Cezayir muhâcirlerinin verecekleri beyânnâmenin asl veyâhud sûretinin konsoloshâneye irsâli Fransa konsolosu tarafından talep edilmesine mukâbil bu sûret evvelce ta'mîmen ısdâr kılınan ta'limât-ı mahsûsası ahkâmına mugâyir olmasile gayr-ı kâbil olduğu der-miyân olunarak şu kadar ki ba'demâ konsolatoya yazılacak tezkirelerde sâhib-i beyânnâmenin etraflı sûretde ta'yîn ve tasrîh-i hüviyeti kararlaştırılıp bunu mûmâ-ileyh konosolosun da kabul eylediği Adana vilayeti ile cereyan eden muhâbereden anlaşılması üzerine keyfiyet Fransa Sefareti'ne teblîğ olunmuş ise de sefâret-i müşârun-ileyhâ sâlifü'z-zikr ta'limâtnâmenin fıkra-yı sâniyesinde mevzû'-ı bahs beyânnâmenin Fransa Konsolatosu'na "teblîğ" edileceği tarzındaki metnine bi'l-istinâd beyânnâmenin aynen teblîği veya sûretinin gönderilmesi nokta-i nazarında sebat gösterdiği ve her ne kadar ta'limât-ı mebhûsü'n-anhânın bu vechile tefsîri ruh ve maksadına mugâyir idüğü mukâveleten beyân ve nokta-i nazarımıza imâleye ihtimâm olunmuş ise de ısrâr-ı vâki' tekrâr edildiği cihetle şıkk-ı sâni vechile beyânnâmenin musaddak bir sûretinin konsolatoya gönderilmesine muvâfakat olunarak ba'demâ bu usûle tevfiik mu'âmelât olunması vilâyet-i mezkûreye cevâben izbâr edildiği beyânıyla icâb eden sâir vilâyât ve elviye-i gayr-ı mülha-

kaya dahi teblîgât icrâsı lede'l-muhâbere Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden cevâben vârid olan 26 Şubat sene [1]327 târihli ve 2256 numaralı tezkirede iş'âr ve îcâbı icrâ kılınmış olmağla oraca da ber-minvâl-i muharrer îfâ-yı muktezâsı muhâcirîn idâresi ifâdesiyle ta'mîmen teblîğ olunur.

Fî Rebî'ü'l-evvel sene [1]330 / [24 Mart 1912]

Dâhiliye Nâzırı Vekili Nâmına
Müsteşâr

دخلة
مهاجرین
عموم

معرض

جزائر مهاجرین طرفندن ویریه جک بیاننامه لر حقندہ

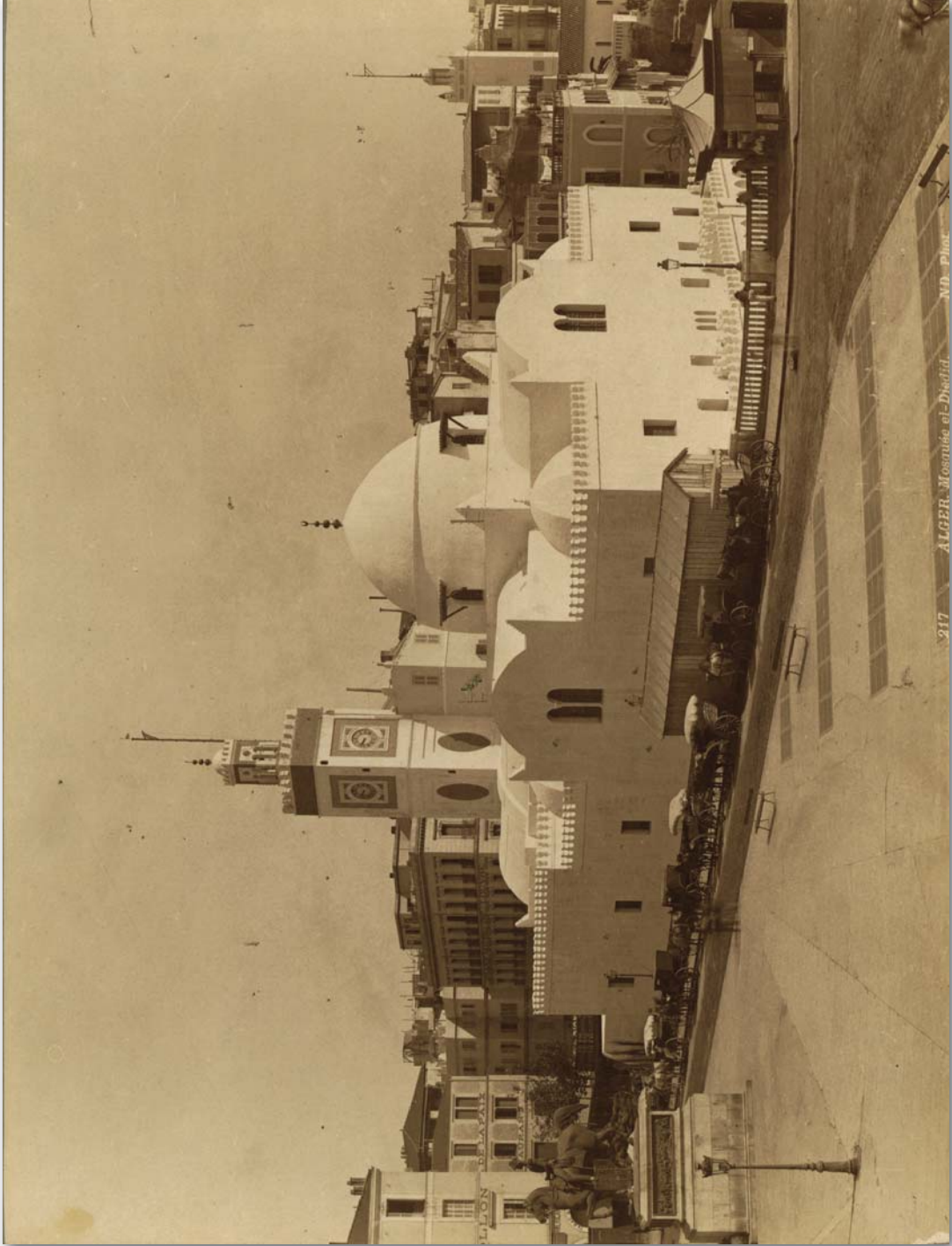
آطندہ اسکان ایدلک اوزره اوجہترہ کیدن جزائر مهاجرلرینک ویرہ جکلری بیاننامہ نلک اصل ویاخود صورتک قونسولسخانہ یرہ ارسالی فرانسه قونسولوسی طرفندن طلب ایدلسنه مقابل بو صورت اولجه تعمیماً اصدار قلنان تعلیمات مخصوصه سی احکامنه مغایر اولسیله غیر قابل اولدینی درمیان اوله رقی شوقدرکه بعدما قونسولاتویه یازیلہ جق تذکرہ لردہ صاحب بیاننامہ نلک اطرافلی صورتدہ تعیین وتصریح هوی قی قرارلشدیریلوب بونی مومی الہ قونسولسکدہ قبول ایدلیکی آطندہ ولایتیلہ جریان ایدن مغایرہ دن آکلاشلیمی اوزرینہ کیفیت فرانسه سفارتہ تبلیغ اولغش ایسده سفارتہ مشارالہا سالف الذکر تعلیماتنامہ نلک فقرہ ثانیہ سندہ موضوع بحث بیاننامہ نلک فرانسه قونسولاتوسنه «تبلیغ» ایدیلہ جکی طرزندہ کی متنہ بالاستناد بیاننامہ نلک عیناً تبلیغی ویا صورتک کوندرلمی نقطہ نظرندہ ثبات کوستردیکی وهر نہ قدر تعلیمات مبحوث عنہانک بو وجهہ تفسیری روح ومقصدینہ مغایر ایدوکی مقابله بیان ونقطہ نظر مزہ امالہ یہ اہتمام اولغش ایسده اصرار واقع تکرار ایدلیکی جہتہ شق ثانی وجهہ بیاننامہ نلک مصدق بر صورتک قونسولاتویه کوندرلمسہ موافقت اوله رقی بعدما بواصولہ توفیق معاملات اولغشی ولایت مذکورہ یرہ جواباً ازیار ایدلیکی بیانیلہ ایجاب ایدن سائر ولایات والویہ غیر ملحقہ یرہ دخی تبلیغات اجرایی لیدی الخابره خارجیہ نظارت جلیلہ سندن جواباً وارد اولان ۲۶ شباط سنہ ۳۲۷ تاریخلی و ۲۲۵۶ نومرولی تذکرہ دہ اشعار وایجابی اجرا قلغش اولغله اوراجہ دہ بر منوال محرر ایقای مقتضای مهاجرین ادارہ سی افادہ سیلہ تعمیماً تبلیغ اولغور

داخلیہ ناظری وکیلی نامہ
مستشار

س ربيع الاول سنہ ۳۳۰ و ۱۱ مارت سنہ ۳۲۸

مقدمہ سارینہ مدتیہ عبدی

Cezayir'de el-Cedid Camii

BEYRUT'TA "AFRİKA MUHACİRLERİ CEMİYETİ" ADIYLA BİR CEMİYET TEŞKİLİ

Afrika'dan gelecek muhacirlere yardımda bulunmak ve işlerini takip etmek için Beyrut'ta Cezayirli Halid Bey'in idaresinde "Afrika Muhacirleri Cemiyeti" kurulması

تأسيس "جمعية المهاجرين الأفارقة" في بيروت تحت إدارة خالد بك الجزائري
وذلك بهدف تقديم المساعدات إلى المهاجرين القادمين من أفريقيا ومتابعة
الأمر المتعلقة بهم

Beyrut Vilâyeti Mektûbî Kalemi
Umûmî: 11074
Husûsî: 657

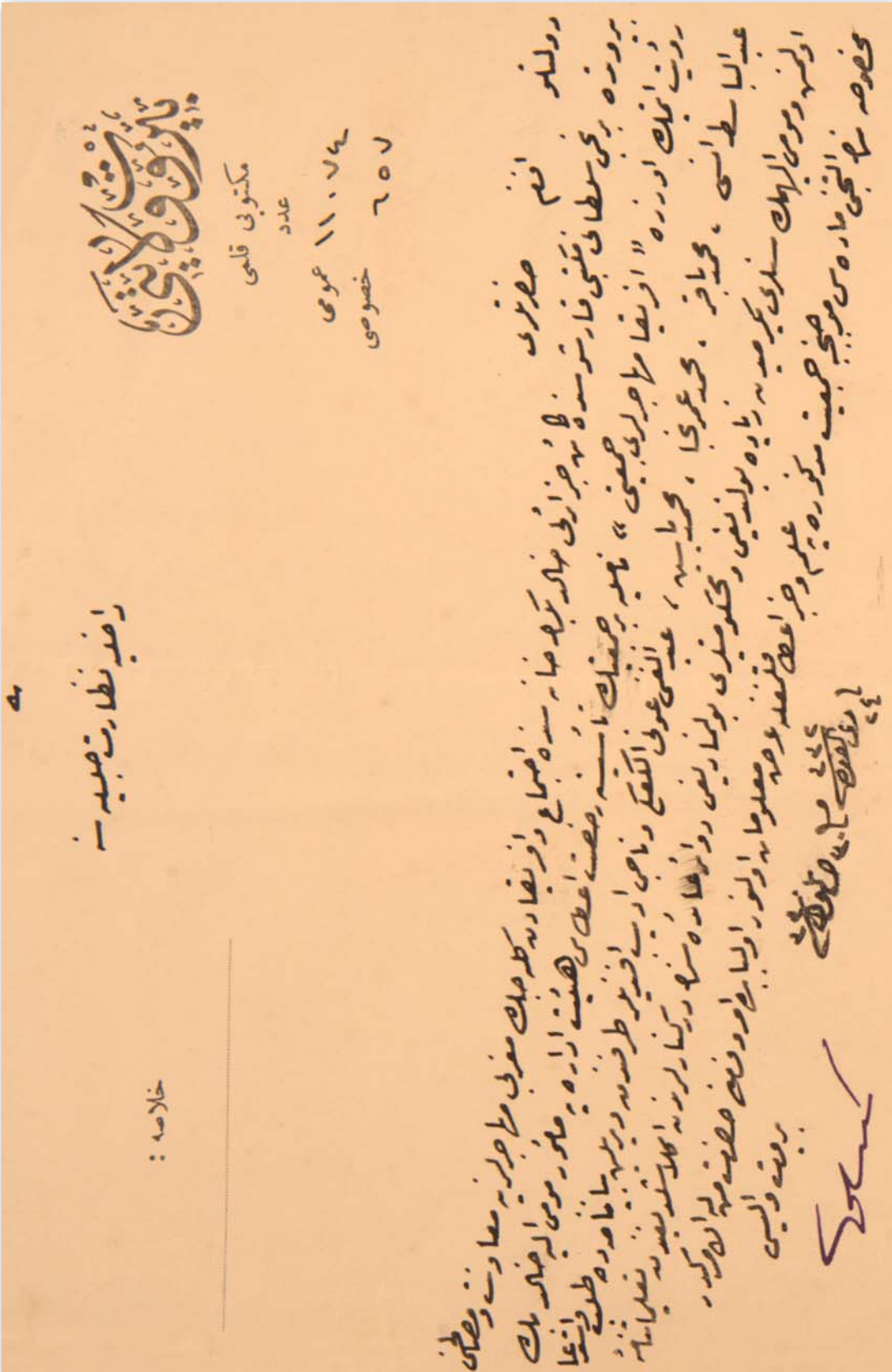
Dâhiliye Nezâret-i Celîlesi 'ne

Devletlü efendim hazretleri

Beyrut'da Birinci Sultânî Mektebi karşısında kâin Cezayirli Halid Bey'in hânesinde ictimâ' ve Afrika'dan gelecek Mağribi muhâcirlerine mu'âvenet ve mesâlihini ru'yet etmek üzere "Afrika Muhâcirleri Cemiyeti" nâmıyla bir cem'iyetin te'sîsine ruhsat i'tâsı hey'et-i idâreye me'mûr mûmâ-ileyh Halid Bey, Abdûlbasit Ünsi, Muhammed Bakır, Muhammed Ömer Neca, Muhammed Yasin, Abdûlgani Avni el-Kaki ve Naci Edib Efendiler tarafından verilen beyânâme taleb ve istid'â olunmuş ve mûmâ-ileyhimin sinnleri yirmiden ziyâde bulunduğ ve mahkûmiyetleri bulunmadığı devâir-i âidesinin der-kenârlarından anlaşıldığından ta'lîmâtname-i mahsûsasının altıncı maddesi mücebince cem'iyet-i mezkûreye ilmuhaber i'tâ kılınmağla arz-ı ma'lûmât olunur. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 24 Zi'l-ka'de sene [1]332 / [14 Ekim 1914]

Beyrut Vâlîsi
İmzâ

FRANSIZ İŞGALİ ALTINDA BULUNAN CEZAYİR'DEN OSMANLI ÜLKESİNE GELECEKLERİN MUHACİR SAYILMALARI

**Osmanlı topraklarında bulunan Tunus ve Cezayirlilerin Osmanlı
vatandaşı sayılmaları, ecnebi işgalinde bulunan Cezayir'den hicret
etmek isteyenlerin de muhacir kabul edilmeleri**

اعتبار التونسيين والجزائريين الموجودين في الأراضي العثمانية مواطنين
عثمانيين وقبول الراغبين بالهجرة من الجزائر المحتلة من قبل الأجانب
مهاجرين

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hülâsa-i Meâli

Uhûd-ı atîka'nın ilgâsından sonra Cezayir muhâcirîni hakkında olunacak mu'âmeleye dâir Adana ve Tunus ahâlîsinden ve Fransa tebe'asından olup tâbi'iyet-i Osmaniye'ye girmek isteyen eşhâs ile münâsebât-ı siyâsiyemizin münkâtı' olduğu diğer devletler tebe'asından terk-i tâbi'iyet arzûsunda bulunanlara edilecek mu'âmeleye dâir Halep vilayetlerinin iş'ârına binâ'en sebkeden teblîğ üzerine Bâb-ı Âlî Hukûk Müşâvirliği'nden tanzîm ve i'tâ olunan müzekkere sûretinin leffîyle bazı mütâla'âtı muhtevî Hâriciye Nezâreti'nin 13 Safer sene 1333 17 Kânûn-ı Evvel sene 1330 târihli tezkiresi okundu

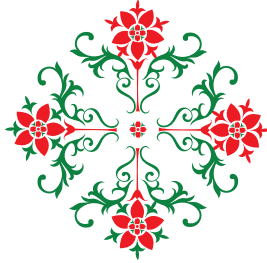
Karârı

Mezkûr tezkirede Devlet-i Aliyye-i Osmânîyye ile Fransa Hükümeti arasında hâl-i harb bulunmasına binâ'en bi'l umûm mu'âhedât ve mukâvelât ve îtilâfât münfesih olduğu gibi Cezayirlilerin tâbi'iyetine dâir olup kapitûlasyonların ilgâsı ile hükümden sâkıt olmuş ve hâl-i harb ile de mefsûhiyeti te'eyyüd etmiş bulunan bin üç yüz yirmi altı târihli îtilâfnâme ile Faslılar ve Tunusluların da Cezayirli gibi mu'âmele göreceklerini tasrîh eden bin dokuz yüz on üç târihli îtilâfnâme dahi hükümden sâkıt olduğundan her ne sûretle olur ise olsun Memâlik-i Osmaniyye'de bulunan Cezayirliler ve Tunuslular tebe'a-i Osmaniyye'den olup sâbikan Fransa tahammîsi tanınmış olanlar da dâhil olmak üzere kâffesinin Osmanlı addi ile âna göre mu'âmele edilmesi lâzım olduğu ancak Cezayir ve Tunus işgâl-i ecnebî altında bulunduğundan memâlik-i mezkûre ahâlîsinden olup Memâlik-i Osmaniyye'ye hicret ve ilticâ edenlerin muhâcir ve mültecîlere nizâmen bahş olunan müsâ'adâtından istifâdeleri îcâb ede-

ceği ve Faslılara gelince Fas hükûmeti bir devlet-i müstakille-i İslâmiye olduğundan ahâlîsi Memâlik-i Devlet-i Aliyye’de tebe‘a-i ecnebiyeden ma‘dûd olarak binâen alâ zâlik hasren tebe‘a-i Osmaniyye’ye âid hukûkdan istifâde etmemek üzere Avrupa hukûk-ı umûmiye-i düveli kavâ'idine tevfikân ecnebî mu‘âmelesine tâbi‘ tutulması ve Afganlılar hakkında cârî olduğu gibi münhasıran Hilâfet-i İslâmiye’nin himâyesi altında bulunmakla haklarında hiçbir devlet-i sâlise-i ecnebiyenin himâyesinin kabûl edilmemesi muktezî bulunduğu der-miyân edilmiştir. Sûret-i iş‘âr muvâfık-ı maslahat görüldüğünden bu vechile îfâ-yı muktezâsının devâir-i müte‘allikâya teblîği tezekkür kılındı.

29 Rebî‘ü’l-evvel sene [1]333 / [14 Şubat 1915]

[illegible]

Cezayir'de Seyid Bel-Abbas Camii

TUNUS VE CEZAYİRLİLERİN TABİİYET EVRAKINA “TUNUSLU”, “CEZAYİRLİ” YAZILMASI

Tunus ve Cezayir halkının resmî evrakları için tâbiyet olarak “Tunuslu”, “Cezayirli” yazılmasının yeterli olacağı

الاكتفاء بذكر "تونسي"، "جزائري" كتعبير للتبعية وذلك في الأوراق الرسمية المتعلقة بأهالي تونس والجزائر

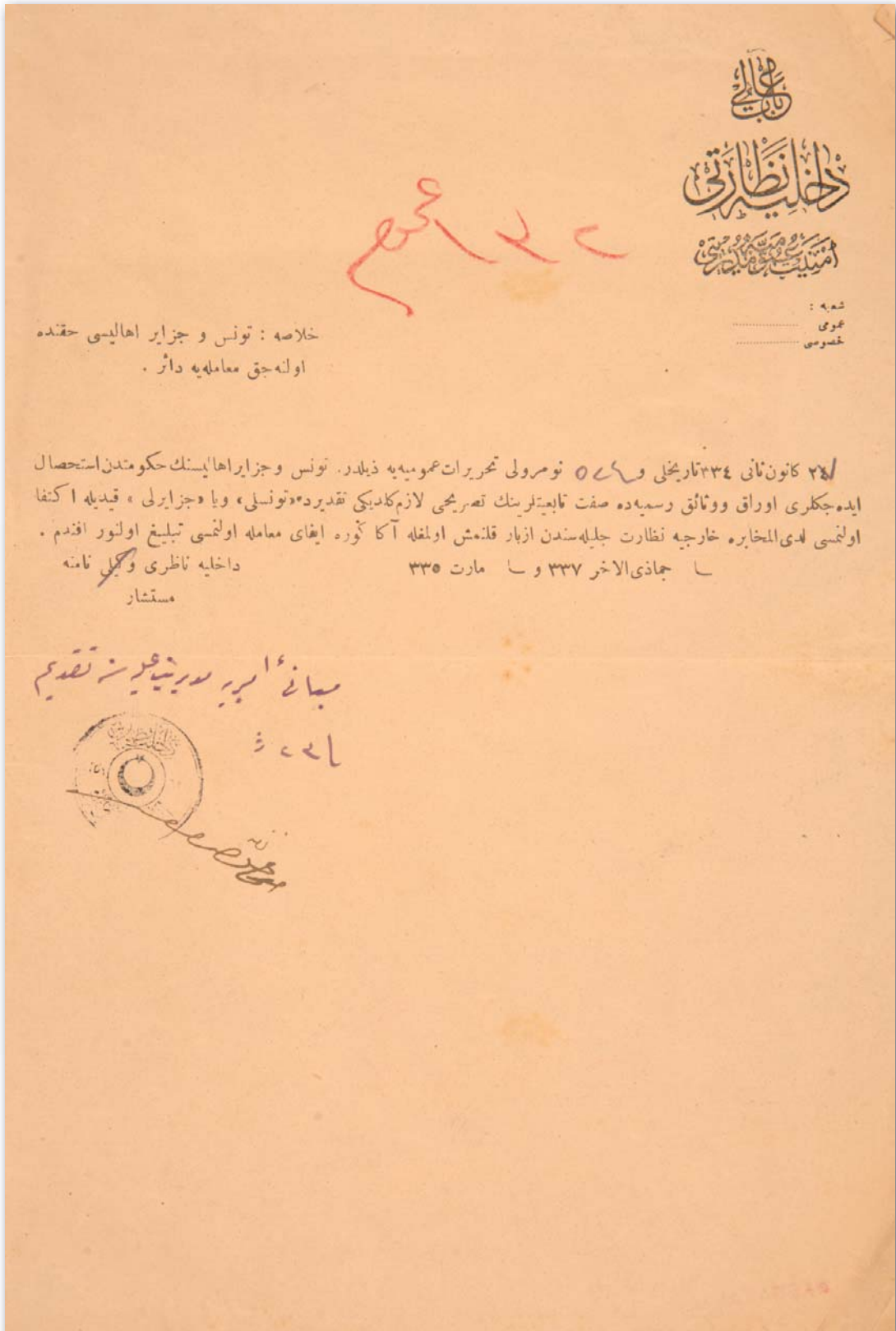
Bâb-ı Ali
Dâhiliye Nezâreti
Emniyet-i Umûmiye Müdiriyeti

Hulâsa: Tunus ve Cezayir ahalisi hakkında olunacak mu‘âmeleye dâir

27 Kânûn-ı Sâni [1]334 târihli ve 524 numaralı tahrîrât-ı umûmiyeye zeyldir. Tunus ve Cezayir ahâlîsinin hükümetden istihsâl edecekleri evrâk ve vesâ’ik-i resmîyede sıfat-ı tâbi’iyetlerinin tasrîhi lâzım geldiği takdîrde “Tunus’lu” veya “Cezayirli” kaydıyla iktifâ olunması lede’l muhâbere Hâriciye Nezâret-i Celilesi’nden izbâr kılınmış olmağla ona göre îfâ-yı mu‘âmele olunması teblîğ olunur efendim.

Fî Cemâziye’l-âhir [1]337 / [Nisan 1919]

Dahiliye Nâzırı Nâmına
Müsteşâr
Mühür

Blida'da Pazar Yeri

IV. BÖLÜM
CEZAYİR'İN MİLLİ KAHRAMANI
EMİR ABDÜLKADİR BEY

الباب الرابع
البطل القومي للجزائر الأمير عبد القادر الجزائري

EMİR ABDÜLKADİR'İN BURSA'YA GÖNDERİLMESİ

Fransa'dan gelecek olan Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin Padişah'ın huzuruna kabul edildikten sonra Bursa'ya gitmesinin uygun olacağı

إجراء لقاء بين الأمير عبد القادر الجزائري المزمع قدومه من فرنسا وبين السلطان، ومن المناسب إرساله إلى بورصة بعد اللقاء

Atûfetli efendim hazretleri

Ma'lûm-ı âlî buyurulduğu vechile Bursa'da ikâmet etmek üzere Fransa'dan gelecek Cezayirli Abdülkadir'in Fransa beylik sefâyninden bir vapur ile geleceği ve kendisi hâk-pây-ı meâl-i ihtivâ-yı hazret-i şehen-şâhîye yüz sürmek emelinde bulunduğu cihetle bu ümniyyesine müsâ'ade-i seniyye erzân buyurulduğu hâlde Dersaâdet'e gelerek buradan Bursa'ya gitmesi ve bundan sarf-ı nazar olunmak istenilir ise doğru Bursa'ya azîmeti lâzım geleceği ve gelecek vapurun boğazdan mürûriçin ruhsat-ı seniyye erzân buyurulması Fransa sefâreti tarafından Nezâret-i Celîle-i Hâriciye'ye ifâde olunup bu adam şöhetli ve mu'teber bir zât olduğundan ve atabe-i ulyâ-yı cenâb-ı hilâfet-penâhîye ruh-sûde olmak niyâzında bulunduğundan doğru Dersaâdet'e gelip işbu ümniyyesine nâiliyetle ba'dehû Bursa'ya azîmeti sûreti münâsib gibi tahattur olunduysa da ol bâbda ve usûlü üzere gelecek vapurun mürûriçin iktizâ eden tahrîratın i'tâsı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i pâdişâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli üzere hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılınıd efendim.

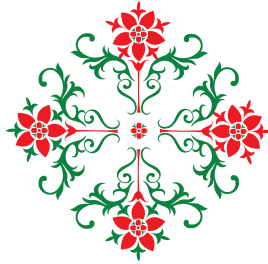
Fî 11 Rebî'ü'l-evvel sene [12]69 / [23 Aralık 1852]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Hâme-pirâ-yı ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleri manzûr-ı meâl-i mevfûr-ı hazret-i pâdişâhî buyurulmuş ve istîzân-ı sâmi-i vekâlet-penâhîleri vechile mûmâ-ileyhin doğru Dersaâdet'e gelip işbu ümniyyesine nâiliyetle ba'dehû Bursa'ya azîmeti ve vapur-ı

mezkûrun mürûriçin iktizâ eden tahrîratın i'tâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı celîlinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

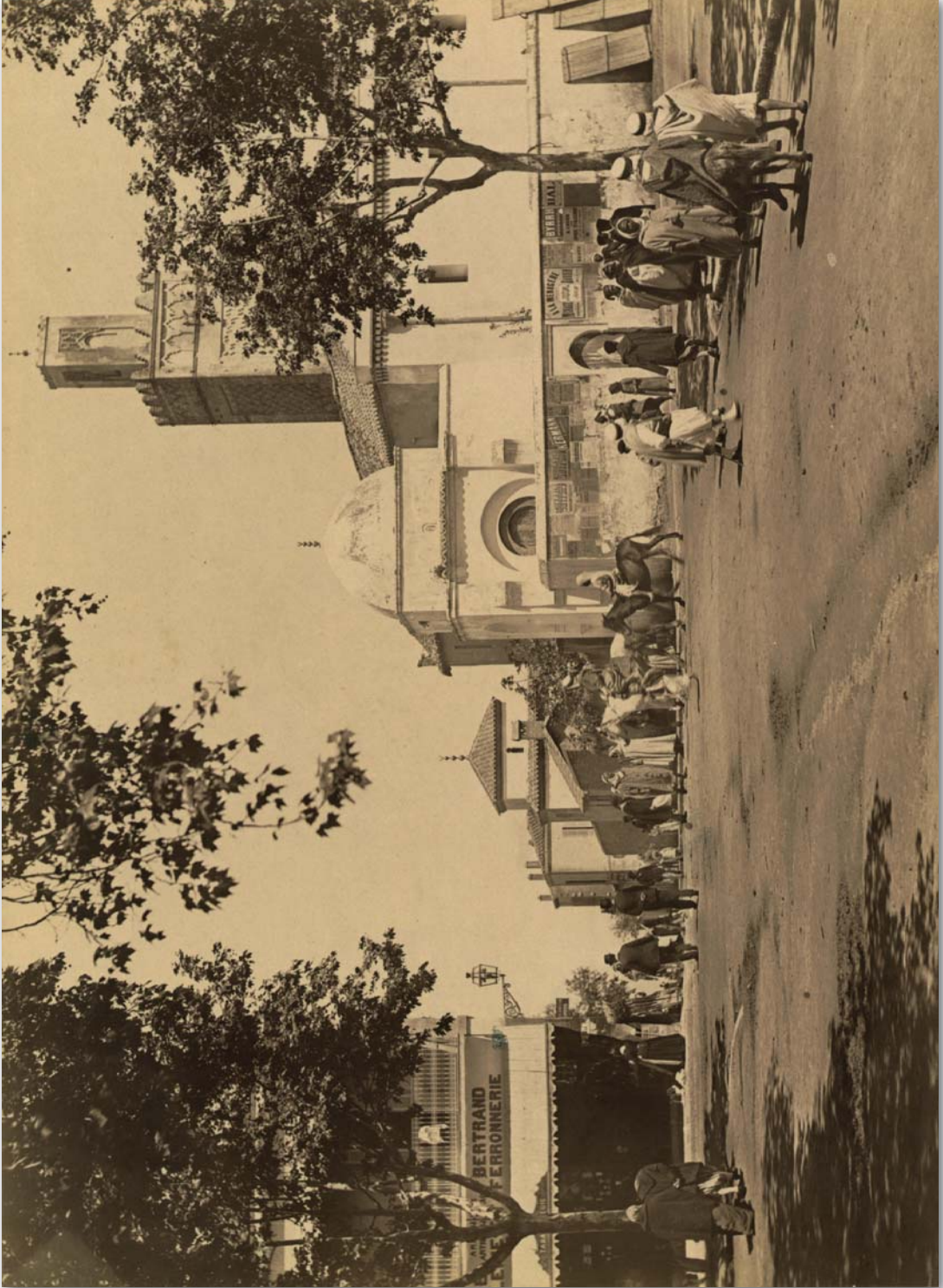
Fî 12 Rebî'ü'l-evvel sene [12]69 / [24 Aralık 1852]

[illegible]

مردم جاکمبه لریدرکه
سین اهل تقیم اولاد استورک سامیه اصفه زبله ذکر اولاد خیرن مضطه درفته
مکول لحاظه سکن افاضه مضطه بادشاهی بیس وانباهه می صادرینا هدی و جله
مهرن ذکرک خیمه نوبه افضای اجموده اوراده رفقه نک نظاره صا الایا حواله سی
مقلعه و سر فصد و بی بله امرواته سنه جناب سینه نقضای فیضه بوفس وایلیان
خیرن مضطه و درفته صوب ولای اصفه اعاده قنن الخله اولاد امضاه مضطه وایلیان
الح

Tlemcen Büyük Camii

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ İÇİN BURSA'DA KİRALANAN EVİN MASRAFLARININ ÖDENMESİ

**Bursa'da Cezayirli Abdülkadir Efendi için kiralanan hanenin kira ve
mefruşat masraflarının hazineден ödenmesi**

تغطية قيمة إيجار البيت الذي يتم استجاره في بورصة للأمير عبد القادر
الجزائري ونفقاته تأثيثه

Atûfetlû efendim hazretleri

Şâyân buyurulan müsâ'ade-i seniyye mücebince Bursa'da Cezâyirli Abdülkâdir için şehriye beş yüz kuruşa istikrâ olunan hâne ile yirmi sekiz bin dört yüz altmış beş kuruş masrafla tesviye ve tanzîm kılınan mefrûşâtı keyfiyetine dâir mazbata ve defterin irsâl kılındığı ifâdesini mutazammın Hüdâvendigâr Vâlîsi Devletli Halil Paşa hazretlerinin tevârüd eden tahrîrâtı mezkûr mazbata ve defter ile beraber manzûr-ı meâl-i mevfûr-ı cenâb-ı pâdişâhî buyurulmak için arz u takdîm kılındı. Masraf-ı mezkûrun hazînece tesviye-i iktizâsı için evrâk-ı merkûmenin Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne havâlesi hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i şehen-şâhî şeref-sünûh buyurulur ise âna göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı.

Fi 29 Rebî'ü'l-âhir sene [12]69 [8 Şubat 1853]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i enâmîl-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan tahrîrât ve mazbata ve defter meşmûlû'l-hazâ-i şevket-ifâza-i hazret-i pâdişâhî buyurulmuş ve istîzân-ı sâmi-i sadâret-penâhîleri vechile masraf-ı mezkûrun hazînece tesviye-i iktizâsı için evrâk-ı merkûmenin nezâret-i müşârun-ileyhâya havâlesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehen-şâhî muktezâ-yı münîfinden bulunmuş ve mârrû'l-beyân tahrîrât ve mazbata ve defter yine savb-ı vâlâ-yı âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l emrindir.

Fi selh-i Rebî'ü'l-âhir sene [12]69 / [9 Şubat 1853]

عظمتو
افتم
حضرتی
شاه جریله ساعده بنه یوسف بدست ده جزایری عبدالقادر اجمعه شهر یسوع غدرش اسکر اولانه خانه ابر
مصرفه نموده و نظم قلمه مضروب اکثر کیفیت را در مضطرب و فترتک افسال قلندری افاده سی نضبه خداوندگار والیسی دولتمو ضلل باا حضرتینک تدارک داید
خیر اندکده مضطرب و فترت ایدر ایدر منظور مایل نمودن خاص یادش همی جویند اجمعه عرصه و تقدم قلوی مصروف مذکورک خزینہ نموده اقتضای اجمعه اولده رفیقون
عالی حضرت جلالت صوابی حضرتده هر نمودن و اوردن و ماه حضرت شرفا همی شرف وضع بود بله ایدر اکاکوره حرکت اوله مضنی بایله مذکور شادی زینتی قلندری انتم

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

BURSA'DA BULUNAN EMİR ABDÜLKADİR'İN FRANSA'YA GİTMESİNE İZİN VERİLMESİ

Bursa'da ikamet etmekte olan Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin, İmparator Napolyon'un tahta geçişini tebrik için Fransa'ya gitmesine izin verildiği, fakat asıl sebebinin esir bulunan ailesini kurtarmak olduğu

منح الاذن للأمير عبد القادر الجزائري الذي يقيم في بورصة لزيارة فرنسا
وذلك من أجل تقديم التهنئة للإمبراطور نابليون بمناسبة توليه العرش، ولكن
السبب الحقيقي للزيارة هو محاولة تخليص عائلته من الأسر

Atûfetlû efendim hazretleri

Bursa'da ikâmet üzere olan Abdülkadir'in Fransa imparatoru hazretlerinin şu aralık icrâ-yı resm-i tetevvüc mukarrer olduğundan zâhiren tebrik ve hakikaten Fransa'da pâbest-e esâret olan mu'allakâtı ile ba'zı vücûhu tahlîs için Fransa'ya azîmet ve ba'd husûlî'l-murâdına avdet eylemek emelinde bulunduğu husûsuna dâir Hüdavendigâr vâlîsi devletlû paşa hazretlerinin tevârüd eden tahrîrâtı mûmâ-ileyhin melfûf kâğıdıyla beraber manzûr-ı ma'âl-i mevfûr-ı hazreti şehen-şâhî buyurulmak üzere arz u takdîm kılındı. Sûret-i iş'âra nazaran mûmâ-ileyhin bu vechile azîmeti muvakkat olduğundan ve keyfiyet nezâret-i celîle-i Hâriciye'den sefâret tarafına beyân edilerek muvâfakatları anlaşıldığından mûmâ-ileyhin azîmetinde bir beis olmayacağından vâlî-i müşârun-ileyhe iş'âr olunması hakkında her ne vechile emr u fermân cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise âna göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 3 Receb sene [12]69 /12 Nisan 1853

Ma'rûz-ı çâker-i kemineleridir ki,

Resîde-i esâbi'-i tebcîl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan tahrîrât ve kâğıd meşmûl-i nazar-ı şevket-eser-i hazret-i şehriyârî buyurulmuş ve sûret-i iş'âra nazaran mûmâ-ileyhin ol vechile azîmetinde bir beis olmayacağından keyfiyetin vâlî-i müşârun-

ileyhe iş'âr olunması sâniha-zîb-i sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı cihan-bânî muktezây-ı âlîsinden bulunmuş ve mezkûr tahrîrât ve kâğıd yine savb-ı sâmi-i âsafilerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 4 Receb sene [12]69 / [13 Nisan 1853]

*

Hamde'l-vâhibü'l-âmâl bedreka-i tevfk-i ni'amü'r-refik-i sübhânî reh-nümâ-yı memâlik-i sultânî olarak mukaddemce diyâr-ı Fransa'dan Dârü's Saltanat-ı Seniyye'ye vürûdumla beraber fevka'l-merâm nâil olduğum iltifât-ı hüsrevâne ve be-tahsis-i mahrûse-i Bursa'ya geldiğimde müheyyâ bulduğum asâr-ı bî-nihâye-i şâhâne bu dâ'îlerin müstağrak-ı deryâ-yı menn ü mefharet ederek bi't-teşekkür ve'l-ibtihâl kâffe-i ehl-i beytimle da'vât-ı hayriye-i cenâb-ı şâhâneye hasr-ı lisân-ı ihlâs iştîmâl eylemekde isem de çünkü bu dâ'îlerinin dört nefer birâderlerimle sâdât-ı kirâmdan yüz yetmiş nefer müte'allikâtım ve sâir ehl-i İslâm'dan ba'zı vücûh el-ân diyâr-ı Fransa'da pâ-beste-i kayd-ı esâret olduklarından anların ahvâli tezekkür ve tahattur kıldıkca müstağrak olduğum refah ve râhat mübeddel-i hüzn ve hicret olmakda idüğüne ve onların çâresini görmedikce refâh-ı tam hâsıl edemeyeceğime mebnî bu bâbda i'mâl-i efkâr ile âkıbet şu aralık Fransa İmparatoru Lui Napolyon [Louis Napoléon Bonaparte] cenâblarının tetevvüc eylemesi mukarrer bulunduğundan zâhiren tebrik ve hakikaten üserâ-yı mûmâ-ileyhimin ber-taraf takrîbi bulunarak semt-i selâmete teslîki için Fransa'ya azîmet ve husûl-i maksûd-ı dâ'îyânemle avdet eylemekliğim hâtır-güzâr-ı fikr olmuş ise de her hâlde ef'âl ve etvârım re'y ve rızâ-yı meyâmin-iktizâ-yı şâhâneye tevfk olunmak dâ'îlerince farîza-i teşekkür ve bendeğiyyetden görünmeğin lütfen ve ihsânen münâsib-i maslahat olduğu hâlde şu keyfiyetin lâzım gelen mahall-i âliye arz ve istîzânıyla rehîn-i müsâ'ade ve mesâğ olduğu sûretde icâbına teşebbüs eylemekliğim için sûret-i irâde ve re'y-i âlînin bir sâ'at evvel savb-ı dâ'îyâneme ihtârına himmet ve inâyet buyurmaları niyâzımdır. Ol bâbda emr ve irâde hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Bende
Abdülkadir bin Muhyiddin
[İmza]

Fî 4 Receb sene [12]69 / [13 Nisan 1853]

[illegible]

محمد الوهب السال بدوقه توفيقه نعم الربوبه سبيل رضاء ممالك سلطنة اولدره مقدمه ديار قرقرسردنه والصلفت السنيه درودمله ببر فوفه السلام
 نائل اولينم انتفات خسرونه وتخليص محروكه برصيه كلبيكم روبا بولسليم ثار بلايا شاهانه بودايعليه مستغفره درباي مه ومغرت ايدرك
 بانسكر والوزنالكافه اهل بيتمله دعوت فديه شباب شاهانه به طرسه افلاص احتمال ايلكم رسم يونكده بودايعليين درسه نفر
 برداريله سادت كرده يوزتمنج نفر متعلقا تم وسائر اهل اسلامه بصره وهو الا ديار قرقرسردنه بانه قيد اساره اولوقلدندنه نلوك
 اصولا تذكر وتخطر قلندرقه مستغفره اولونقده وراحت بيدل ضربه هجرت اولقده ايدوكنه والندرك حارة سني كورمكجه رفاه تام حاصل
 ايدره به بكمه سني بوياب اعمال افكارا به عاقبت ثورالعه قزله ايمرطوري لوي نابوليونه بنابدين تنوحي ايلمي مقدر بولنديفندره
 ظاهرا نبيك وصفيفه اسراي سولي اهدك بر طرف نفير بولندوره سمه سلامة تسليكي ايجوه قزله به غريمه وطلعت مقصود داعيانده
 عثورت ايلملككم فاطر كزار فكر ايدك رسمه هر مالتل افعال واطولم راى ورضاي صياحه اقصاى شاهانه به توفيقه الخنده داعيبنده
 فريضة شكر وينقده كورمكجه لطفنا وامانا شارب مصلحت اولونجي مالتل توكيفيات لازم كلاله محل علايه عهده واستبذانه هيدمعه
 وساخ اولونجي صورت ايجاز نسب ايلملككم ايجوه صوره اهدك وراى عاتيان برسعه اول صوب داعيانده افصاريه هسه وعنايه
 بيورمدري نيازدر اولبابر امردارم طوف وه الكركر

محمد الوهب
 عمدا عاده
 محي الدوم

i. HR, 4749

ŞAM'DA MEYDANA GELEN OLAYLARI YATIŞTIRAN CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR'İN MÜKAFATLANDIRILMASI

İkameti sırasında Şam'da meydana gelen karışıklıkları önlemesi ve halkı olabilecek ölüm olaylarından koruması hususunda gösterdiği başarılarından dolayı, Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'ye Avrupa Devletleri tarafından nişanlar verileceğinin haber alındığı; kurtarılanların tebedan olması dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin de Emir Abdülkadir'i Mecidiye Nişanı ile ödüllendirmesinin uygun olacağı

التبليغ باعتزام الدول الأوربية منح الأمير عبد القادر الجزائري أوسمة وذلك
تقديراً لجهوده في التصدي للاضطرابات التي حدثت في دمشق إبان إقامته فيها
ونجاحه في حماية الأهالي من أحداث القتل، ومن المناسب تكريم الأمير عبد
القادر من قبل الدولة العثمانية بنوط المجيدية وذلك لكون من تم إنقاذهم من
رعايا الدولة العثمانية

Atûfetlû efendim hazretleri

Şam-ı Şerif’de ikâmet üzere bulunan Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin hâdis-e ahîrede teskîn-i fitneye pek çok gayret etmiş ve birkaç bin âdemi eyâdî-i kateleden tahlîs eylemiş olmasından dolayı bütün Avrupa gazetelerinde pek çok sitayiş görülmekte ve hattâ İngiltere ve Fransa Devletleri taraflarından belki bütün düvel-i sâire câniblerinden mükâfâten kendisine büyük nişânlar verileceği rivâyet kılınmakta olduğuna ve çünkü kurtarmış olduğu nüfûs cümleten tebe‘a-i Devlet-i Aliyye’den olduklarından başka yerlerden tasavvur olunan mükâfâtların vürûdundan evvel taraf-ı eşref-i hazret-i pâdişâhîden hakkında bir eser-i taltîf gösterilse Avrupaca te’sîrât-ı nâfi‘âyı istilzâm eyleyeceğinden başka böyle diyânet ve salâbet ile meşhûr olan bir adamın milel-i gayr-i Müslime’ye vukû‘ bulan mu‘âvenet-i fi‘liyesinin takdîr-i alenîsi beyne’l-İslâm dahi bir hüsn-i ibret olacağına binâen tarafına birinci rütbeden bir kıt’a Mecîdiye Nişân-ı Hümâyûnu ihsân buyurulması ve bu inâyet-i celîleyi tebşîren i‘lân olunabilecek sûrette bir tahrîrat dahi yazılıp nişân-ı celîlû’ş-şân ve berât-ı âlî ile beraber devletli Fuad Paşa Hazretlerine gönderilerek ânın vâsıtasıyla mûmâ-ileyhe irsâl olunması beyne’l-havâss münâsib gibi tezekkür olunmuş ve zikrolunan tahrîrâtın müsveddesi dahi ihtiyâten kaleme alınarak leffen takdîm kılınmış olmağla gerek esâs-ı mâdde ve gerek müsvedde-i mütekaddimenin sebk ve ifâdesi haklarında her ne vechile emr u fermân-ı isâbet-beyân-ı hazret-i pâdişâhî müte‘allik ve şeref-sudûr buyurulur ise muktezâ-yı münîfinin icrâsına mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr kılındı efendim.

Fî gurre-i Safer sene 1277 / [19 Ağustos 1860]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

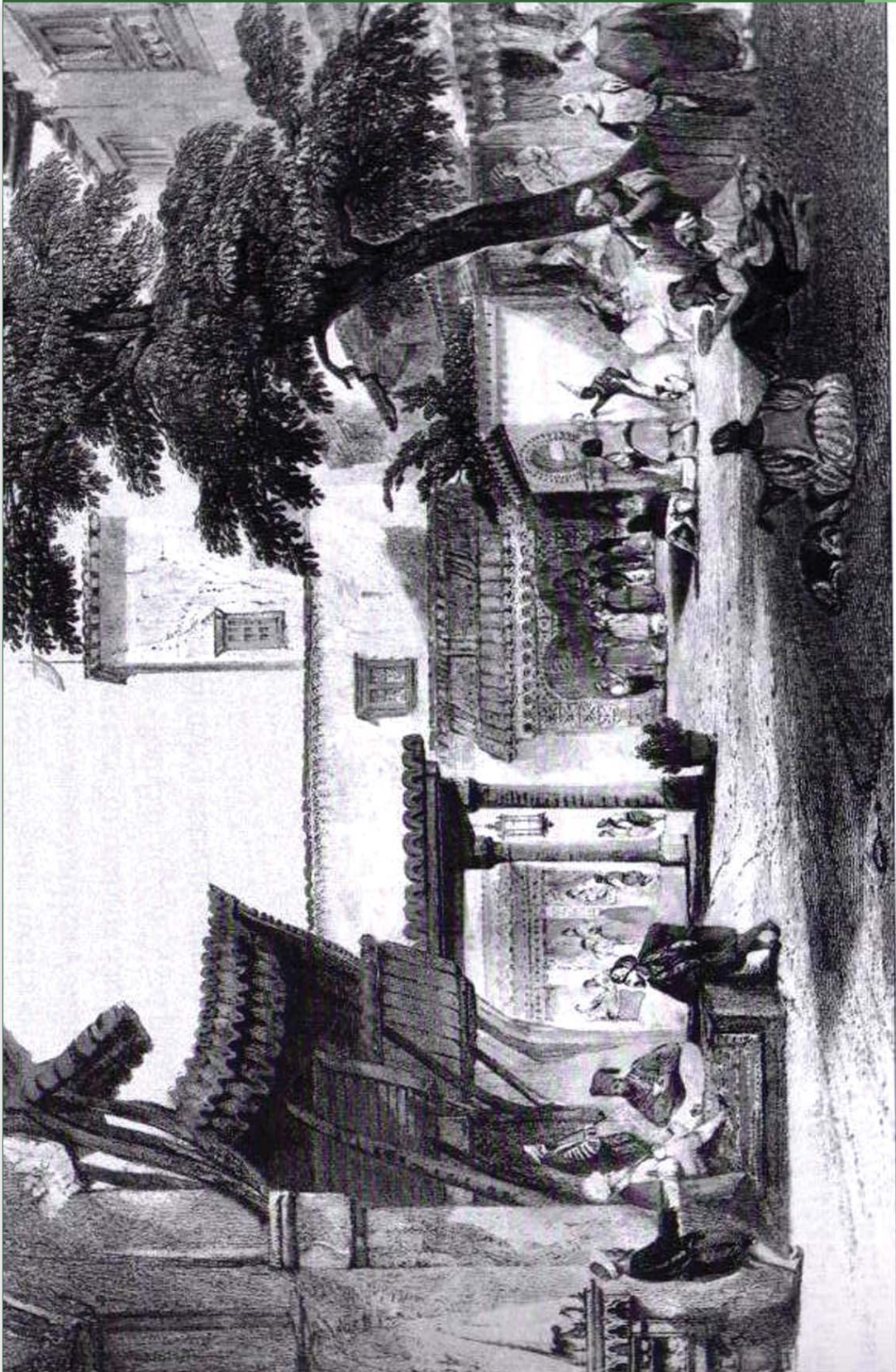
Resîde-i dest-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mezkûr müsvedde manzûr-ı âlî-i hazret-i mülûkâne buyurulmuş ve gerek esâs-ı mâdde ve gerek müsvedde-i mezkûre sebk ve ifâdesi münâsib ve yolunda olmasıyla tezekkür ve istîzân buyurulduğu vec-hile iktizâsının icrâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehriyârî muktezâ-yı münîfinden olarak müsvedde-i merkûme yine savb-ı âlî-i âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Safer sene [12]77 / [20 Ağustos 1860]

el - Karmus Divanı (Meclisi)

BURSA'DA İKAMET EDEN CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR EFENDİ'NİN İSTANBUL'A GELMESİNE İZİN VERİLDİĞİ

Bursa'da ikamet eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin İstanbul'a gelmesinde herhangi bir mahzur olmadığından kendisine izin verildiğine dair bir cevap yazılması

الأمر بكتابة رسالة جوابية إلى الأمير عبد القادر الجزائري المقيم في بورصة
حول زيارته إلى استانبول وذلك لعدم وجود أي محذور بشأن ذلك

Atûfetlû efendim hazretleri

Bursa'da ikâmet üzere bulunan Cezayirli sa'âdetli Abdülkadir Efendi'nin bu aralık Dersaâdet'de bulunması arzusuna müsâ'ade-i seniyye şâyân buyurulması istid'âsına dâir tevârüd eden tahrîratı manzûr-ı meâl-i vüfûr-ı cenâb-ı mülûkâne buyurulmak için arz u takdîm kılındı mûmâ-ileyhin muvakkaten Dersaâdet'e gelmesinde bir gûne be's olmayacağından bu bâbda kendisine münâsibi vechile cevâbnâme yazılması hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i şâhâne müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi üzere harekete mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 16 Şa'bân sene [12]77 / [27 Şubat 1861]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Mezbûr esâbi'-i tebcîl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan tahrîrat manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i şehriyârî buyurulmuş ve bu bâbda efendi-i mûmâ-ileyhe münâsibi vechile cevâbnâme yazılması müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdârî muktezâ-yı münîfinden bulunmuş ve tahrîrât-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Şa'bân sene [12]77 / [28 Şubat 1861]

*

Hâk-pây-ı mu'allâ-yı hazret-i Sadâret-penâhî'ye Abdülkadir tarafından gurre-i B. sene [12]71 târihiyle müverrahan gönderilen Arabiyyü'l-ibâre arızanın meâli tercümesidir.

Bâ'de'l-du'â ve'l-ensâb

Hazret-i vekâlet-penâhîlerini ziyâret emeliyle nâil-i şeref-i mülâkat olmak dil-hâh-ı dâ'îleri bulunmuş ve bu esnâda kesret-i meşâgil-i hidîvîleri mâni' olmuş ise de bu def'a zât-ı hazret-i hilâfet-penâhî ile haşmetli Fransa imparatoru li-ecli'l-mülâkat geleceği mesmû'-ı dâ'iyânem olup eğerçi sahîh ise zât-ı âsafânelerini ziyâret ve müşârun-ileyh ile mülâkat için izn ü ruhsat-ı Sadâret-penâhîleri erzân buyurulması niyâz-kerde-i senâverânemdir. Çünkü eğerçi müşârun-ileyh ile görüşmeğe varılmadığın takdîrde ahâlî-i İslâm iyilik ve inâyeti ferâmuş ederler demekliği gayr-ı ba'id olmak mülâhazasıyla kâffe-i İslâm'ın şânına dahi bir nâkisa kabîlinden olacağı karîn-i ilm-i hakâyık-bîn-i âsafâneleri buyuruldukda her hâlde irâde hazret-i men-lehü'l-emrindir.

[gurre-i Receb sene [12]71] / [20 Mart 1855]

[illegible]

معرضه حاکمیه لریه
 یور اصلع خیل اول شمسندره ساعه اصفانه لریه کر دانه تحریکات
 حضرات لریه خیل دیوبند لریه موعی الیه متجی و جمعه جمعه نایاب لریه فصلی و سراسر فصلی و سراسر فصلی
 اسواره شمسندره خیل دیوبند لریه موعی الیه متجی و جمعه جمعه نایاب لریه فصلی و سراسر فصلی و سراسر فصلی
 اعاده فکله اوله اوله اسواره خیل دیوبند لریه موعی الیه متجی و جمعه جمعه نایاب لریه فصلی و سراسر فصلی و سراسر فصلی

الحول لله وحول اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وآله وصحبه
 السيل ووالد النبي رغبنا من الله تعالى في دوام نصره ونفعه بها وتوفيقها وتأييدها
 بإشغال السلام على حضرتك العلية بالله أسابعة فأنه غلب رجاؤنا وتكلم بالاجتماع بكم
 وسمعتنا سلطان فرانسوا قادم للزيارة الحضرة العلية بالله فإن كان هذا فمخرجوا من سبيل
 فأننا إذا قصرنا عن ملاقاته ربما يقول المسلمون ينسبون لأهملنا فيكون ذلك نقضا في
 من الداعي كتم بكل خبر عبد القادر ربح حبيب الدين الحسيني غفر له رجب ١٠٧١

فأما معالي طهره صديقه ناهي عبد القادر طهره غفر له رجب ١٠٧١ فمخرجوا من سبيل
 فأننا إذا قصرنا عن ملاقاته ربما يقول المسلمون ينسبون لأهملنا فيكون ذلك نقضا في

معد الرعا والخصاب
 طهره وكانته هديتي زيارته عليه نال شرف مدققة وله دخلاه وأحبار بولسه وبر الشام كثره ما غدا خديديك مانع
 بعد دفعه ذاته طهره فلو فنيته له منحتو فأنه أمير الهدى لأصل المدققة كل مكي سمع في عظام أولوب الأيمن صحيفتي
 زيارته وكتاب إليه مدققة أجود الله ورطبه صديقه هادي الأمام بوشري نازك: ثناء زبدة جودكم الكريم وكتاب إليه
 كود شحم والبرقي تقديره اهالي اسلم اليك وعنايتي فراموسه ابدل ويكلكي غيرة صديقه اوله مدققة سيدة كاذبة
 اسلمك شانه دني برتقظه جيلده الطهي فيه علم صفاتيه اصفايته بيدر لودك طالع ارج الله له لالا لوك

i. HR, 5915

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ'YE NİŞAN VERİLMESİ

Cezayirli Abdülkadir Efendi'nin birinci rütbeden Osmanlı nişanı ile taltif edilmesi

تكریم الأمير عبد القادر الجزائري بالنوط العثماني من الدرجة الأولى

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Cezayirli Abdülkadir Efendi hazretlerine nişân-ı âl-i Osmânî'nin birinci rütbesi i'tâ buyurulmuş olduğundan tesviye-i bahâsının Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne havâlesi şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı pâdişâhî mantûk-ı münîfinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Cemâziye'l-evvel sene 1281 / [25 Ekim 1864]

مردودها لکینه لبررکه
 جباری عبدالقادر اوقدی حضرتکیم تاهه عافی عثمانیک برقی دیشی اعطایوسولیه اولدیغنده
 امرود فرمادهجهوخ بخاب بادشاهی منظومه بنقده بولسده اولغله اولیایره امرودلایه حضرتکیم وحق الامورکیم ١٢١٢ ق
 م

İ.HR, 12335

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ’NİN AKRABASI MEHMED NUREDDİN EFENDİ’NİN RÜTBESİNİN YÜKSELTİLMESİ

Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin birader-zâdesi olan Mehmed Nureddin El-Hüseyni Efendi’nin yazdığı mantık kitabından dolayı rütbesinin mevlîyete terfi edilmesi

ترقية محمد نور الدين الحسيني ابن أخي عبد القادر أفندي الجزائري ومنحه رتبة المولوية وذلك لتأليفه كتاب المنطق

Makâm-ı âli-i Meşîhat-penâhî’ye

Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin birâder-zâdesi Muhammed Nureddin el-Hüseyni Efendi mukaddemâ ilm-i mantıka dâir “*Keşfü’l Esrârü’l Mahfiyye fî’z Zannü’l Ebyâtü’r Remziyye*” nâmıyla te’lîfine muvaffak olduğu eserinden dolayı rütbesinin mükâfâten mevlîyete terfî’i makâm-ı sâmi-i meşîhat-penâhîlerine arzuhâl takdîmiyle niyâz eylemesi üzerine eser-i mezkûrunu irâe ve takdîm eylediğinde nâil-i merâm olacağı va’d ve tebşîr buyrulmuş ve ol vakit işbu eser-i âharın yedinde bulunup takdîmine muvaffak olamamış ise de bu def’a nüsha-i sâniyesini yazdırıp î’tâ eylemiş olduğundan bahsile mev’ûd olan mükâfâta nâiliyeti zımnında icâbının icrâsı hakkında verdiği arzuhâl Meclis-i Ma’ârif’e lede’l havâle kitâb-ı mezkûr mütâla’a olundukda fenn-i mantıka dâir olup münderecâtı kavâ’id-i fenne mutâbık olduğu anlaşılmış ve efendi-i mûmâ-ileyh erbâb-ı ilm ve ma’ârifden ve Ma’ârifce tab‘ etdirilmekde olan musâhif-i şerîfe me’mûrlarından olarak ezher-cihet şâyeste-i âtîfet-i seniyye bulunmuş olduğundan mûmâ-ileyhin sebkeden va’d ve tebşîr-i âlî mücebince mazhar-ı taltîf edilmesi husûsunun huzûr-ı ma’âl-i mevfûr-ı cenâb-i meşîhat-penâhîlerine arz ve iş’ârı meclis-i mezkûrdan bâ-mazbata beyân olunmuş ve is’âf-ı mes’ulü menût-ı müsâ’ade-i aliyye-i cenâb-ı fetvâ-penâhîleri bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân.

Fî 26 Şevval sene [12]93 / [14 Kasım 1876]

CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR EFENDİ’NİN AİLESİNE MAAŞ BAĞLANMASINDAN DOLAYI ŞAM HALKININ TEŞEKKÜRÜ

Vefat eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi’nin hanımlarına ve çocuklarına Osmanlı Devleti tarafından maaş bağlanması sebebiyle Şam halkının gönderdiği teşekkürnamenin gazetelerde yayınlanması

نشر رسالة الشكر التي أرسلها أهالي دمشق إلى السلطان بمناسبة تخصيص
راتب لأفراد عائلة الراحل الأمير عبد القادر الجزائري

Mâbeyn-i Hümayûn
Başkitâbeti
Husûsiye

Cezayirli Emir Abdülkadir merhûmun evlâd ve erâmiline ihsân buyurulmuş olan ma’âşâtıdan dolayı teşekkür-i eltâf-ı celîle-i cenâb-ı veliyyü’n-ni‘meti mutazammın bi’l-umûm Şam-ı Şerîf ahâlî-i İslâmiye ve Hıristiyânîye’si mütehayyızânı taraflarından i’tâ olunan üç kıt’a teşekkürnâmenin irsâl kılındığına dâir Suriye vilâyet-i celîlesinin leffen savb-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine irsâl kılınan tahrîratı takımıyla manzûr-ı âlî-i hazret-i pâdişâhî olarak keyfiyetin gazetelere derciyle neşr u i‘lânı emr u fermân buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü’l-emrindir.

(İmza)

Fî 10 Cemâziye’l-evvel sene [1]301 / [8 Mart 1884]

بسم الله الرحمن الرحيم

حضرة

4

خزينة امير عبد القادر موجوده اولاد و راسه اها به بوسه اولاد معاً اندنه خولود نشه
 و نصف جليله جناب و معنى نفقه بالعموم تام تريف اهان "سلامه و خستائنه محترافه
 طرفه منه اعطاه و اوعى فطمة تدره من ان ايا ل خستائنه و تره سور و ولايه حيد من انفا
 صوب سامى حد رعا هديه ايا ل فطمة خريف حيد مظهر عان "حفتا بارشاهى و لا روفه
 غزيره و حيد نشه و عدله ارونه به بوسه اولاد و لابه ارونه حفتا و لا روفه
 (جلود و روفه و لا روفه)

İ. DH, 72289

EMİR ABDÜLKADİR'İN OĞLU TARAFINDAN GÖNDERİLEN MEKTUP

Fransa tabiyetinden vazgeçen Emir Abdülkadir'in oğlu Muhyiddin ve ailesine Osmanlı Devletince maaş bağlandığı ve Cezayirli muhâcirlerin askerlikten muaf tutularak ziraat yapmalarına izin vermek şartıyla Havran'da boş arazilere yerleştirilmeleri

تخصيص راتب لمحي الدين بن الأمير عبد القادر وعائلته من قبل الدولة
العثمانية بعد تخليه عن الجنسية الفرنسية وإسكان المهاجرين الجزائريين في
الأراضي الفارغة بحوران شريطة قيامهم بممارسة الزراعة وإعفائهم من
الخدمة العسكرية

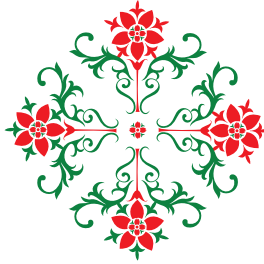

Pederimizin vefâtında ailemiz Fransa tâbi'yyetinde olduğumuzu yedlerimizden memhûr sened i'tâsı ve merhûma muhassas olan ma'âşın ailemize ta'yîn etmesi teklîf olunmuş ise işbu teklîfden bütün bütün istinkâf ve tâbi'yyetlerini adem-i kabûl gösterdiğimiz cihetle Hak Te'âlâ Hazretleri ilâ âhirü'l-devrân efendimiz hazretlerinin hamd ve âfiyetle serîr-i saltanatda dâim ve mesrûr buyursun âmin. İhsanâtından kâfi'ül mikdâr ma'âş tahsîs olunmuştur. Ba'dehû Suriye'de mutavattın muhâcirinin Devlet-i Aliyye tâbi'yyetine idhâli için merhûm Hamdi Paşa kölelerinize olan emr üzerine hemen rüesâlarını cem' ve husûs-ı mezkûru kendilerine teklîf olundukda itâ'at edip ancak kur'adan istisnâ ve içlerinden iki bölük zabtiye teşkil ve erbâb-ı felâhâtı Havran Sancağı'nda Mesmiye (Mesmie) ve Şuara Karyesi'nin arâzî-i metrûkesinde felâhât ve zirâ'at etdirilmesi için kâffelerinden istid'ânâmeler temhîr ve takdîm etmeleri üzerine Merhûm Hamdi Paşa işbu istirhâmlarını kabûl ve ta'ahhüd ve bu hizmetin ikmâlinde rüesâlarına istihkâklarına göre rütbe ve nişân istihsâl edeceğini tebliğ etmiştir. Efendimiz hazretlerinin muvaffakiyetiyle Fransa'nın fevka'l-âde etdikleri teşebbüsât neticesiz kalarak muhâcirinin kâffeleri hüsn ü rızâlarıyla esâmîlerini nüfûs defterine kayd ve temhîr ve yedlerine Osmânî tezkireleri i'tâ kılınmıştır. Binâen-aleyh Merhûm Hamdi Paşa bir bölük zabtiye teşkil ve ikinci bölümü teşkilinde vefât edip husûsât-ı merkûme hâliyle kalmıştır. O aralık muhâcirinin ilhâh etmelerinden köleleri atabe-i ulyâ'ya arz u beyânına ictisâr olunarak mu'âmelât-ı merkûmenin ikmâline irâde-i seniyye şeref-sudûr buyurulmuş ise Merhûm Nâşid Paşa iğmâz-ı ayn ederek ve eski mu'âmeleyi tebdil etdiğinden ve her nasılsa ne maksûda mebnî olduğunu bilemediğimden muhâcirlerden Davud bin Hacı Süleyman nâmıyla askere sevk ve Yemen'e irsâl olmasından muhâcirlerden bir takım cühelâ ma'lûm olan Fransa'ya tâbi' birâderim el-Haşimi'ye ittibâ' ve ba'zı fesâdda bulunmuşlardır.

Mütâla‘a-i köleleri muhâcirînin kur‘adan müddet-i ma‘lûme istisnâ ve akdemce irâdesi sâdır olmuş olan ikinci bölük zabtiyenin teşkîl ve Mesmiye ve Şuara Karyesi’nde olan arâzî-i metrûke erbâb-ı felâhât ve zirâ‘atı iskân etmek ve rüesâ ve ulemâlarına rütbe ve nişân ihsân ve ailemize tahsîs kılınan ma‘âş ve muhâcirîne verilmekde olan ma‘âş mâh be-mâh sarf ve i‘tâsına bu hâlde Merhûm Hamdi Paşa’nın va‘di îfâ olunmuş olacağından binâen-aleyh Suriye’de bulunan kâffe-i muhacirînden yüz kişi kadar Fransa’ya ittibâ‘ etmeyeceği ve belki ittibâ‘ eden biraderlerimin isticlâbına muvaffakiyet olacağını ilme’l-yakîn bildiğimden arz ederim.

Fî 16 Zi’l-ka‘de sene [1]305/ [25 Temmuz 1888]

Abd-i memlûkları Emir Abdülkadir-zâde
Mühür
Muhyiddin ibn-i Abdülkadir

Cezayir Yeniçerisi

CEZAYİRLİ ABDÜLKADİR EFENDİ’NİN OĞLU MEHMED PAŞA’YA NİŞAN VERİLMESİ

Suriye Vilayeti’nin talebi üzerine Cezayirli Abdülkadir Efendi’nin
büyük oğlu Mehmed Paşa’nın Mecidî nişanı ile taltif edilmesi

تكریم محمد باشا الابن الأكبر لعبد القادر الجزائري بنوط المجيدي بناء على
طلب ولاية سورية

Bâb-ı Âlî
Dâire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümayûn

Devletlü efendim hazretleri

Cezâyirli müteveffâ Emir Abdülkâdir’in ekber evlâdı sâ‘adetli Muhammed Paşa hazretlerinin sûret-i taltîfi istid‘âsına dâir Suriye Vilâyeti’nin manzûr-ı âlî buyurulan tahrîrâtı üzerine iktizâsının arzı hakkında şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhîyi mübelliğ tezkire-i husûsiye-i devletleriyle melfûfu mütâla‘a-güzâr-ı senâveri olarak müşârun-ileyhin ber müceb-i iş‘âr-ı vilâyet ikinci rütbeden nişân-ı zî-şân-ı mecidî ile taltîfi münâsib görünmüş olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî müte‘allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fi 18 Muharrem sene [1]306 / fi 13 Eylûl sene [1] 304

Sadr-ı Â‘zam
Kâmil

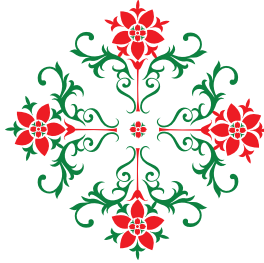

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

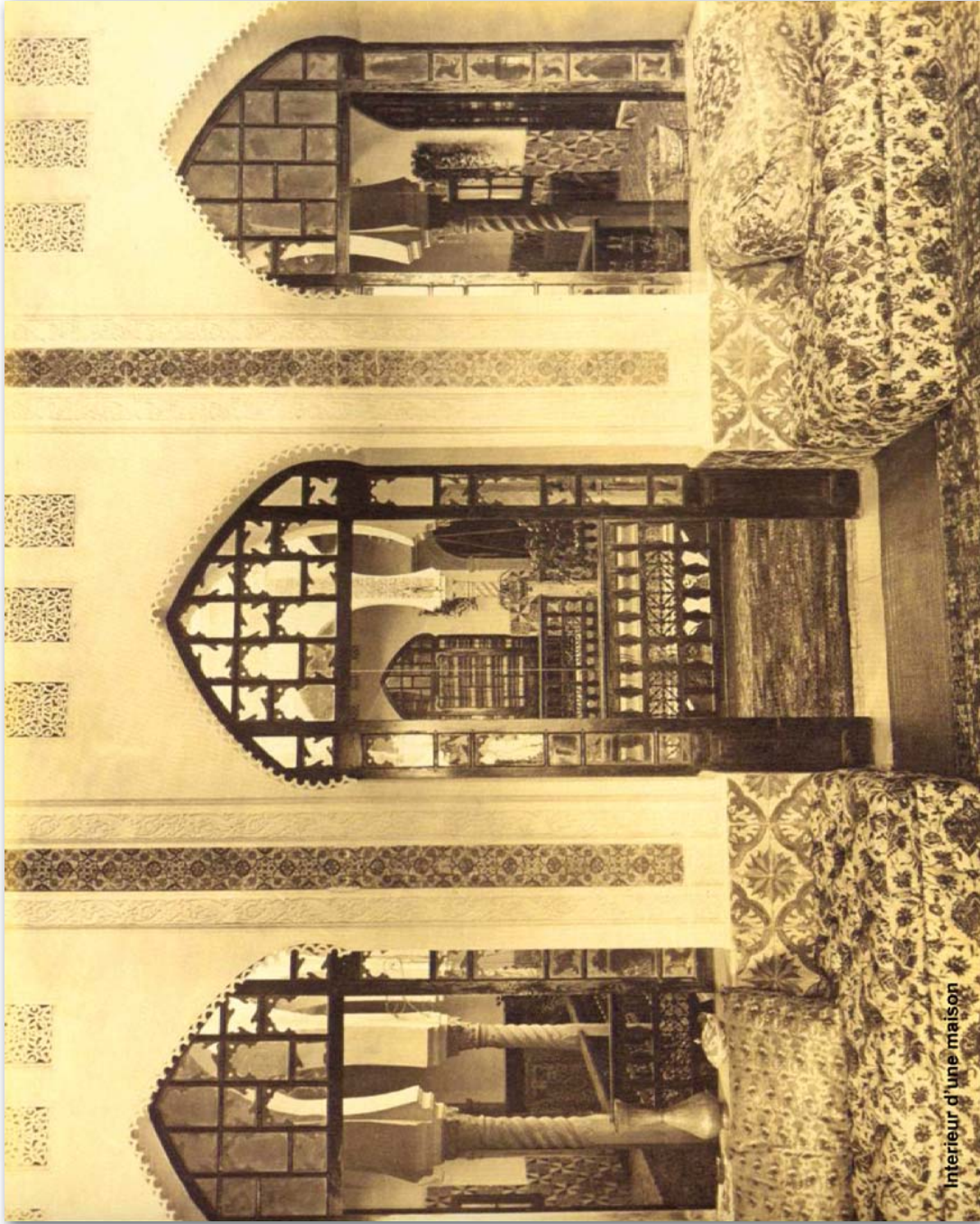
Resîde-i dest-i ta'zîm olup manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l emrindir.

Fi 20 Muharrem sene[1]306 / [26 Eylül 1888]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Bende
Süreyya

Cezayir'de bir evin iç görünümü

SURİYE'DE BULUNAN EMİR ABDÜLKADİR'İN EŞİNE ARAZİ TAHSİSİ

Suriye'de ikamet eden Cezayirli Emir Abdülkadir Efendi'nin eşi Şefika Hanım'a bir mikdar arazi tahsis edilmesi

تخصيص قطعة أرض زراعية لشفيفة خانم زوجة الأمير عبد القادر الجزائري
والمقيمة في سورية

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dâiresi

Ma'îşetce dūçâr-ı müzâyaka olduğundan bahsile Suriye Vilâyeti'nde Kuneytara veya Vadiü'l-acem Kazâlarının birinde on fidan mikdârı arâzinin tahsîs ve i'tâsı istid'âsını hâvî Cezayirli merhûm Emir Abdülkadir'in zevcesi Şefika Hanım tarafından takdîm kılınmasıyla manzûr-ı âlî buyurulan melfûf arîza üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâbı Pâdişâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 7 Safer sene [1]306 / [13 Ekim 1888]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Bende
Süreyya

بدر کمالی جوینی

باش کتاب دارایی

مستخرج دریا مضایفه اولیفته بند سور و لاغیر فیله و یا دارای العجم فضاالینک برنده اودفله
نضاری ارضین خیمه داعه استغنی حادی جزیرا و هم امیر عبدالقادر زوجه شیفه حاتم
طریق تفیم قفید مظهری سیرک ملقزی عیبه اوزینه موی ارضیه ضاب یا دارای شرفعلی بیوری
اکھدا اولیاده امرورمان حضرت اولیاده

i.DH, 86399

CEZAYİRLİ EMİR ABDÜLKADİR'İN TORUNLARININ DEVLET OKULLARINA KAYDEDİLMESİ

Cezayirli Emir Abdülkadir'in torunlarından Muhammed Said Bey'in Mekteb-i Mülkiye'de ve Abdülkadir Bey'in Mektebi Sultânî'ye ücretsiz kaydedilmesi

تسجيل حفيدي الأمير عبد القادر الجزائري محمد سعيد بك في المدرسة الملكية
وعبد القادر بك في المدرسة السلطانية بدون أجر

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dâiresi
5120

Cezayirli Emir Abdülkadir hafidleri Muhammed Said Bey'in Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne'ye ve Abdülkadir Bey'in Mekteb-i Sultânî'ye leylî olarak meccânen kayd ve kabulleri şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî mantûk-ı âlîsinden olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men-lehü'l emrindir.

Fî 19 Rebî'ü'l-âhir sene [1]316 / 6 Eylûl 1898

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Bende
Tahsîn

*

Ma'ârif-i Umûmiye Nezâreti

Mektûbî Kalemi

Târih : 27 Ağustos sene [1]314

Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne ve Mekteb-i Sultânî Müdüriyet-i Aliyyelerine

Cezayirli Emir Abdülkadir hafîdi Muhammed Said Bey'in Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'ye Abdülkadir Bey'in Mekteb-i Sultânî'ye leylî olarak meccânen kayd ve kabûlü şeref-sudûr buyurulan irâe-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden bulundu-

ğ u Mâbeyn-i Hümayûn-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celîlesi'nden bâ-tezkire teblîğ kılınmış olmağla* ol vechile icrâ-yı îcâbına himem-i aliyyeleri der-kâr buyurulmak bâbında.

[27 Ağustos sene [1]314] / [8 Eylül 1898]

---

* Mekteb-i Sultanî'ye bir def`aya mahsûs olan on beş altın elbise bedeli ahzolanarak kabûlü husûsuna himem

تاريخ		رقم		ملاحظات		ملاحظات		ملاحظات	
١٦	١٦	١٦	١٦	١٦	١٦	١٦	١٦	١٦	١٦
<p>مكتب ملكة شاهان و مكتب سلطان مبريتا عديري</p> <p>جدايل ابراهيم القادر هفيع محمد سعيد بكن مكتب ملكة شاهان</p> <p>بني ادره مجانا قيد دفتر شرفه در سويدي ادره شاهان</p> <p>خداقنه اقتضاي عيسى بروندي / باي هفيع سلطان</p> <p>تاتق قنم / ادره اجاي اجماع هم عديري</p> <p>جديد و تبيع ليولم در منظور ادره عديري</p> <p>صه بالهك مجانا قيد دفتر ادره عديري</p> <p>در كايولم ادره عديري</p> <p>مدره ادره قنم ادره اجاي ادره عديري</p> <p>مكتب سلطان عديري</p> <p>مدره عديري محضه ادره عديري</p> <p>اكتوبه البس بر ادره عديري</p> <p>هذه زمره قنم عديري</p>									

Cezayir Genel Görünüm

REFERANSLAR

Sadaret Divan Kalemi Evrakı

A.DVN, 10/31

A.DVN, 809

Sadaret Divan Düvel-i Ecnebiye Evrakı

A.DVN.DVE (0-8), 197/5

Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Düvel-i Ecnebiye Kalemi Defterleri

A.DVN.DVE.d, 901

A.DVN.DVE.d, 910

Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi Defterleri

A.DVNS.MHM.d 3, hk: 1268

A.DVNS.MHM.d 6, hk: 971

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 1436

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 51

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 67

A.DVNS.MHM.d 7, hk: 2456

Sadaret Mektubi Mühimme Kalemi Evrakı

A.MKT.MHM, 416/3

Sadaret Mektubi Kalemi Meclis-i Vala Evrakı

A.MKT.MVL, 8/47

Babialı Evrak Odası Evrakı

BEO, 26103

Cevdet Askeriye

C.AS, 11607

C.AS, 27356

Cevdet Bahriye

C.BH, 1565

Cevdet Dahiliye

C.DH, 6841

C.DH, 15253

Cevdet Evkaf

C.EV, 1354

Cevdet Hariciye

C.HR, 748

C.HR, 1043

C.HR, 3051

C.HR, 3097

C.HR, 4371

Cevdet Maarif

C.MF, 5928

Cevdet Eyalet-i Mümtaze

C.MTZ, 573

C.MTZ, 678

Cevdet Saray

C.SM, 6712

Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Dördüncü Şube

DH.EUM.4.Şb, 1/9

Dahiliye Nezareti Hukuk Müşavirliği Evrakı

DH.HMŞ, 27/16

Dahiliye Nezareti Mebani-i Emiriye-Hapishaneler Müdüriyeti

Müteferrik Evrakı

DH.MB.HPS.M, 37/58

Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemî

DH.MKT, 1963/1

DH.MKT, 1862/88

Hatt-ı Hümayun

HAT, 29

HAT, 729

HAT, 18445

HAT, 22454

HAT, 22481
HAT, 22486-F
HAT, 22537-A
HAT, 22547-B
HAT, 22554-B
HAT, 22556-A
HAT, 26157
HAT, 32910
HAT, 32928
HAT, 46427-C
HAT, 46892
HAT, 47261-D
HAT, 47965-B
HAT, 47971-D
HAT, 47971-G

Hariciye Nezareti Hukuk Müşavirliği İstişare Odası Evrakı

HR.HMŞ.İŞO, 202/54
HR.HMŞ.İŞO, 202/56

Hariciye Nezareti Mektubi Kalemi Evrakı

HR.MKT, 39/91

Hariciye Nezareti Siyasi

HR.SYS, 2392/5

Hariciye Nezareti Tercüme Odası Evrakı

HR.TO, 403/38

İrade Dahiliye

İ.DH, 72289
İ.DH, 86143
İ.DH, 86399
İ.DH, 1311 M/47

İrade Dosya Usulü

İ.DUİT, 139/7
İ.DUİT, 139/24
İ.DUİT, 139/25

İ.DUİT, 140/1

İ.DUİT, 140/26

İrade Hariciye

İ.HR, 386

İ.HR, 821

İ.HR, 4556

İ.HR, 4620

İ.HR, 4749

İ.HR, 5915

İ.HR, 12335

İrade Meclis-i Mahsus

İ.MMS, 864-1

Maliyeden Müdevver Defterleri

MAD.d, 17928

Maarif Nezareti Mektubi Kalemi

MF.MKT, 44/124

MF.MKT, 414/30

Müzehheb Fermanlar

MFB, 6/1

Meclis-i Vükela Mazbataları

MV, 5/82

MV, 46/39

MV, 64/56

MV, 105/88

MV, 119/3

MV, 145/21

MV, 156/48

MV, 196/86

MV, 200/102

Yıldız Sadaret Hususi Maruzat Evrakı

Y.A.HUS, 365/29

Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı

Y.A.RES, 49/39

Yıldız Esas Defterler

Y.EE, 11/23

Y.EE, 42/150

Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal

Y.PRK.AZJ, 19/47

Y.PRK.AZJ, 19/104

**Yıldız Perakende Evrakı Yaveran ve Maiyyet-i Seniyye Erkan-ı
Harbiye Dairesi**

Y.PRK.MYD, 16/79

İNDEKS

A

Abdullah (Fas hakimi) 6
 Abdülkadir (Emir, Cezayirli) 224, 240, 241, 328, 329, 365, 366, 370, 372, 373, 376, 380, 384, 386, 388, 390, 391, 394, 398, 400
 Abdülmelik (Fas hakiminin kardeşi) 6
 Abdülmümin (Fas hakiminin kardeşi) 6
 Abeşa (Abeche, Vaday Krallığının mer-kezi) 272, 273
 Aclun Sancağı 288
 Adana 352, 358
 Afganlılar 359
 Afrika 172, 181, 182, 183, 184, 185, 224, 234, 271, 278, 356
 Afrika Muhâcirleri Cemiyeti 356
 Ahmed Bay (Constantine Beyi) 164, 202, 241
 Ahmed bin Salim (Şeyh, Cezayirli) 288
 Akdeniz 76, 96, 100, 110, 172
 Akka (Beyrut'ta) 290, 310, 312, 314, 315
 Ali (Cezayir Beylerbeyi ve Dayısı) 10, 20, 34, 70
 Ali Efendi (Topçu yüzbaşı, Cezayirli Hamdan Efendi'nin oğlu) 210
 Aligorna[Ligurna] (İtalya) 36, 66
 Ali Hoca (Cezayir-i Garp vekili) 66, 67
 Ali (Donanma Kaptanı) 131, 136
 Ali Rıza Efendi (Hassa mimarbaşısı) 120
 Anabe (Annaba) 202, 203, 204, 205, 206, 220
 Anadolu ve Rumeli sahilleri 100
 Anjelo (Mühendis) 271
 Arab 180, 181, 182, 183, 184, 187, 206, 225, 229, 294, 295
 Arabî 210, 234
 Arabistan 166, 215
 Arzev (Arzew, Oran'da) 224
 Âsitâne-i Sa'âdet 76, 131
 Asker-i İslâm 2, 3
 Atmeydanı (Sultanahmet) 116, 119, 120
 Avd Hadra (Cezayir'de) 224
 Avd Melce (Cezayir'de) 224
 Avlem (Akka, Taberiya'da köy) 314, 315
 Avrupa 110, 111, 124, 164, 173, 181, 184, 185, 187, 270, 271, 272, 359, 376
 Avusturya 66, 110, 111, 112, 124, 185, 262, 263
 Aydın Sancağı 72

B

Bağdad 315
 Bahr-i Ahmer (Kızıldeniz) 272
 Bahr-i Sefîd 76, 97, 101, 111, 112
 Beç Mükâlemesi (Viyana Kongresi) 111

Bektaş (Cezayir-i Garb Ocağı Dayısı) 30
 Berberiyye 176, 177
 Beriyyetü's-Şam 199
 Berlin 278
 Betres (Fransız) 198
 Beyrut 301, 310, 314, 315, 317, 324, 328, 356
 Bicaye (Bugia, Cezayir'de) 234
 Biga Sancağı 126, 127
 Bilâdü'l-Berber 234
 Bilida (Cezayir'de) 224
 Birinci Sultânî Mektebi (Beyrut'ta) 356
 Boğdan voyvodası 124
 Bojo (Bugeud, Fransız general) 224
 Bonaparte (Napoleon) 100, 165, 373
 Bone (Annaba, Cezayir'de) 110, 111, 165
 Bortukal (Portekiz) 166
 Brandel (İsveç'in Cezayir Konsolosu) 96
 Bucaroni (Bugaroni Burnu) 172
 Bursa 127, 366, 370, 372, 373, 380

C

Cebel-i Atlas 234
 Cerbe (Tunus) 2
 Cercere (Cherichera, Cezayir'in Tunus hududunda) 252
 Cevad Paşa (Sadrazam) 314, 316
 Cezayir 6, 9, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 25, 26, 30, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 66, 67, 70, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 82, 83, 84, 85, 88, 90, 96, 97, 100, 101, 103, 106, 107, 109, 110, 112, 113, 116, 119, 120, 124, 126, 127, 130, 131, 134, 136, 137, 139, 140, 143, 144, 145, 148, 149, 154, 155, 158, 159, 160, 164, 165, 166, 167, 171, 172, 173, 176, 177, 180, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 192, 194, 195, 198, 199, 202, 203, 204, 205, 206, 210, 214, 215, 216, 217, 220, 223, 224, 225, 232, 234, 235, 240, 241, 246, 345, 248, 252, 254, 258, 262, 263, 268, 270, 271, 272, 278, 280, 284, 285, 287, 288, 290, 293, 294, 295, 298, 300, 301, 302, 303, 308, 310, 312, 314, 315, 316, 317, 324, 328, 329, 333, 334, 336, 337, 340, 344, 345, 350, 352, 355, 356, 358, 361, 362, 366, 370, 372, 376, 380, 384, 386, 388, 390, 393, 394, 397, 398, 400, 404
 Cezayir-i Garb 6, 10, 12, 18, 20, 25, 30, 34, 36, 37, 66, 67, 70, 72, 73, 76, 78, 88, 90, 100, 101, 106, 107, 124, 126, 127, 131, 134, 137, 144, 145, 149, 154, 155, 158, 159,

180, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 310
Cezzar el-Hac Ahmed Paşa (Sayda Valisi) 100
Cibâl-i Berberiyye 177
Cidde 270, 271
Çad 272, 273
Çingene İskelesi 116

D

Dacober (Fransız milletvekili) 180
Dağıstan 252
Darbhâne-i Âmire 210
Debah (Dabats, Fransız gazetesi) 294
Der-aliyye 149, 173, 205
Derini (Fransız Kont, Amiral) 198
Dersââdet 110, 203, 206, 207, 232, 270, 284, 366, 380
Desniya (Dalmaçya Adalarında) 186
Devlet-i Aliyye 34, 70, 76, 111, 112, 124, 130, 160, 164, 165, 166, 167, 172, 173, 176, 177, 180, 184, 185, 186, 187, 199, 202, 203, 204, 206, 214, 215, 216, 228, 229, 240, 248, 268, 271, 273, 300, 301, 302, 303, 315, 317, 324, 340, 341, 358, 359, 376, 390
Devlet-i Arabiyye 183
Devlet-i Osmaniye 345
Dîvân-ı Hümâyûn 107, 263, 314, 394, 406
Donanma-yı Hümâyûn 2, 3, 10, 26, 145
Dossor (Fransalı banker) 273
Betrevis (Fransız Mareşal) 198
Wellington (Fransız dük) 199

E

Enver Paşa (Harbiye Nazırı) 278
Eskişehir 126, 127
Esperimento (Rus gemisi) 76

F

Fas 6, 82, 83, 177, 234, 247, 268, 271, 272, 358, 359
Fazlı Paşa (Atmeydanı'nda) 116, 119, 120
Fazlı Paşa Sarayı (Sultanahmet) 116
Festü'l-Kasi hâkimi 204
Fiyume (İtalya) 36
Flemenk 37, 96
Frânceski (Gazeteci) 180
Fransa 22, 111, 158, 159, 160, 164, 172, 173, 176, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 192, 198, 199, 202, 204, 205, 206, 214, 215, 220, 224, 225, 226, 235, 240, 241, 246, 252, 258, 259, 262, 263, 270, 271,

272, 273, 284, 294, 295, 300, 301, 302, 303, 308, 315, 325, 328, 329, 336, 337, 341, 344, 345, 350, 352, 358, 366, 372, 373, 376, 381, 390, 391
Fransız 27, 100, 164, 165, 166, 167, 176, 180, 192, 194, 198, 214, 215, 216, 220, 228, 234, 246, 252, 258, 294, 295, 308, 329, 334, 352
Frenk 164, 166, 177, 214, 234
Frenkistan 176
Fuad Paşa 376
Füru (Frew, seyyah) 270

G

Galata 20
Garb Ocakları 101, 107, 110, 111, 112, 124, 127, 149, 154, 185, 186
Gemlik (Bursa) 91
General Kambon (Cambon, Fransa'nın Cezayir Valisi) 308
Gerdos (Gediz) 116

H

Habib Efendi (Şam Fransa Konsolosluğu Tercümanı) 328
Hâc Ahmed Bey (Kostantanalı) 100, 164, 165, 194, 214, 215, 216, 228, 229
Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn 107
Hacı Abdurrahman (Cezayirli muhacir) 312
Hacı Ahmed Paşa (Kostantanalı) 177
Hacı Halil Efendi (Cezayir Müftüsü) 144, 159
Hacı Muhammed 259
Hac Muhammed (Mansur oğlu, Tilimsan halkından) 72, 258
Haleb 315, 358
Halid Bey (Cezayirli) 356
Halil Ganim (Debats Gazetesi muharrirlerinden) 294
Halil Halid (Beyrut Valisi) 317
Hamdan Efendi (Cezayir ulemasından) 210, 232
Hamdi Paşa 390, 391
Hamdullah Efendi (Paris'te sakin) 205
Hamid Sancak 126, 127
Hamza bin Abdullâh (Cezayir yaya-başlılarından) 16
Hamza Ovası (Constantine hududunda) 205
Harat suyu (Constantine hududunda) 205
Harbiye Nezâreti 198, 280
Hâriciye Nezâreti 263, 268, 271, 273, 278, 302, 308, 334, 341, 350, 358
Hasan (Cezayir Dayısı Bektaş'ın damadı) 30

Hasan Paşa (Cezayir-i Garb Beylerbeyi) 6,
Hasan Paşa (Vezir, Cezayir Valisi) 100
Havran Sancağı 390
Hazîne-i Âmire 232
Hicaz 204, 312
Hind İngiliz 272
Hindistan 262, 263
Horasanlı 117
Hudûd-ı Osmaniyye 186
Human (Fransız) 198
Humbarahâne-i Âmire 149, 202
Hüdavendigâr 126, 127, 370, 372
Hükûmet-i Arabiyye 181, 183, 184, 185
Hükûmet-i Osmaniyye 184, 187, 341
Hüseyin (Cezayir Dayısı) 130, 131, 134, 144,
145, 148, 149
Hüseyin (el-Hac, Cezayir Beylerbeyi ve Do-
nanma Kaptanı) 24
Hüseyin Paşa (Kapudan-ı Derya) 107
Hüseyin Paşa (Mahmut Paşazade, Tunus beyler-
beyi) 154
Hüsrev Mehmed Paşa (Vezir, Kaptan-ı Derya)
127

I

İbrahim (Cezayir Dayısı) 126, 127
İbrahim (el-hac, Cezayir valisi merhum Hüseyin
Paşa'nın damadı) 285
İngiliz 37, 140, 166, 272
İngiltere 110, 111, 124, 185, 198, 199, 235, 270,
376
İskenderiye 76, 100, 101
İsmail (Cezayir Dayısı) 126, 127
İsmail (Kaptan) 136
İsmi [Smith] (İngiliz amirali) 111
İspanya 12, 22, 30, 78, 111, 166, 234, 235
İstanbul 22, 76, 232, 284, 380
İsveç 96, 97
İtalya 254, 270
İzmir 70, 72, 73, 106, 107, 126, 127, 140, 148,
150, 159, 177

K

Kâmil Bey 202, 203, 204, 206, 207
Kantara Kapısı (Cezayir'de) 220
Karadeniz 76
Karesi 126, 127
Karlo İpoliti (Toskana imparatoru tarafın-dan
gönderilen) 36
Karvaçya (Croatia, Bosna hattında) 186
Kasentine (Constantine) 214, 215

Kasım (kaptan) 18, 136, 195, 252, 300, 301,
302, 316, 318, 386
Kasmatine (Constantine) 248
Kasriye (Akka'da) 290
Kastelrag (Lord, İngiltere başvekili) 111
Kazak tâifesi 186
Kef (kasaba, Tunus'da) 203
Kefr-i Sit (Akka, Taberiya'da köy) 314, 315
Kelma (Guelma, Constantine yakınlarında) 220
Keşfü'l Esrârü'l Mahfiyye fî'z Zannü'l Ebyâtü'r
Remziyye (Muhammed Nureddin el-
Hüseyni tarafından yazılan mantık kitabı)
386
Kizo (Guizot, Fransız) 198
Klepte (Klepht, Yunan hududunda) 186
Klozel (Clausel, Fransız Mareşal) 214, 220
Kocaeli 126, 127
Kodur (kaptan) 136
Kolah (Cezayir'de) 224
Kondiyata (Constantine'de) 221
Kongo 272
Konstantine (Constantine, Cezayir'de) 164, 165,
167, 172, 173, 177, 194, 202, 203, 204,
205, 206, 220, 241, 336

Kudüs Sancağı 301
Kufra Vahası (Al-Kufrah, Libya) 272
Kuloğluyan 182
Kuneytara (Kaza, Suriye'de) 398

L

Leh 166
Londra 110, 111, 112, 137
Lui Napolyon [Louis Napoléon Bonaparte]
(Fransa imparatoru) 373

M

Mağrib 10
Mağribî muhâcirleri (Akka'da) 314, 356
Mağribiyân 182
Mahmud (es-Seyid, Cezayirli) 285
Makta Nehri (Macta, Oran'da) 224
Malta 2, 185, 268
Mansûre (Constantine'de) 220, 221
Marçilya (Marsilya, Fransa) 22, 254
Mazakran (Mazagran, Oran'da) 224
Mecazilbabe (Mecedu'l-bab, Tunus'da) 203
Medine-i Münevvere 271, 280
Medine ve Mekke 271
Medye (Medea, Cezayir'de) 204, 206, 248
Mehas Merakas (Toskana İmparatoru ta-rafından
gönderilen) 36

Mehmed Ali Paşa 137
 Mehmed bin Salim (Cezayirli muhacir) 316, 317
 Mehmed (Cezayir dayısı) 34, 126
 Mehmed (el-Hac, Cezayir-i Garb Ocağı vekili) 73
 Mehmed Kâmil Bey (Humbarahane-i Amire miralayı, Tunus'a gönderi-len) 202
 Mehmed Said (Serasker) 211
 Mekke-i Mükerreme 262, 263, 270, 271, 280
 Memâlik-i Devlet-i Aliyye 317, 359
 Memâlik-i Fas 234
 Memâlik-i Mahrûsa 82, 149, 254
 Memâlik-i Osmaniyye 185, 317, 340, 341, 344, 345, 358
 Memâlik-i Şâhâne 302, 303, 315, 324
 Menteşe 70, 72, 73, 107
 Mesmiye (Mesmie, Havran'da) 390
 Mısır 6, 100, 101, 165, 166, 199, 270
 Mısır İskenderiyesi 101
 Mısır-ı Kahire 101
 Millet-i Osmaniyye 185
 Milliyet-i Arabiyye 181, 182, 183, 187
 Milliyet-i Yunaniyye 183
 Minorka Cezîresi (Menorca, İspanya'ya ait) 234
 Mitice Sahrası (Mitica, Cezayir'de) 224
 Monitör (Moniteur, Fransız resmi gazetesi) 224
 Mostaganem 224, 249
 Moton (Akdeniz'de ada) 2
 Mösyö Dilkas 271
 Mösyö Hanotu (Hanotaux, Fransa Hariciye Nazırı) 270
 Mösyö Konstansi (Jean Antoine Constans, Fransa Dersaadet Sefiri) 270
 Muakarat (Cezayir'de) 224
 Muhammed (el-Hac, Cezayir vekili) 72
 Muhammed (Emir Abdülkadir'in oğlu) 329
 Muhammed (Fas hakimi) 83
 Muhammed Nureddin el-Hüseyni Efendi (Cezayirli Abdülkadir Efendi'nin birader-zadesi) 386
 Muhammed Paşa
 Muhammed Paşa (Cezayir hakimi) 36, 37
 Muhammed Paşa (Emir Abdülkadir'in oğlu) 394
 Muhammed Said Bey (Emir Abdülkadir'in oğlu) 400
 Muhiddin Paşa (yaveran-ı hazret-i şehri-yariden, Emir Abdülkadir'in oğlu) 328, 329, 390
 Musa Efendi (Cezayir muhacirlerinden) 284
 Musevîler 303, 308
 Mustafa (Cezayirli) 285
 Mustafa (kaptan) 136
 Mustafa Paşa (Tunus Beylerbeyi) 203

Mühendishâne-i Hümâyûn 149
 Mühndishâne-i Berriye 205
 Müşvar Kal'ası (Cezayir'de) 225

N

Namık Paşa 198, 199
 Navarin Muhârebesi 187
 Nemse Devleti 166
 Nikola Çenasfonik (Rusyalı, kaptan) 76
 Novye Vremya (Noveye Vremya, Rus Gazetesi) 308
 Nurullah Paşa (Vezir) 127

O

Oran (Cezayir'de) 30, 224
 Osman Hocaşâde Hamdan (Cezayir defterdarı) 176
 Osmanlı 10, 22, 24, 27, 36, 76, 96, 100, 110, 124, 144, 164, 172, 180, 186, 187, 192, 194, 202, 214, 228, 240, 246, 254, 268, 270, 271, 273, 300, 314, 324, 328, 334, 336, 340, 341, 344, 345, 350, 358, 376, 384, 388, 390
 Ömer (Kapıcıbaşı ve Menteşe Sancağı Müt-esellimi) 107
 Ömer Paşa 130, 131

P

Panislamizm 270
 Paris 111, 167, 198, 205, 210, 232, 262, 263, 308
 Paşakapısı (İstanbul'da) 130
 Pavlo (Rusya imparatoru) 112
 Petersburg Sefâreti 308
 Petresof Hatman (Rus maslahatgüzarı) 76
 Pikler (Baron, Roma imparatoru elçisi) 67
 Piyale Paşa (kaptan) 2
 Porta Ferrara (İtalya) 36, 66, 67
 Preson (Fransız elçi) 198
 Princ Meternik (Prinz Metternich, Avusturya başvekili) 110
 Prusya 198

R

Raşgun (Cezayir'de) 225
 Rauf Paşa (Şam Valisi) 328
 Re'sü'l-Akabe (Constantine yakınlarında) 220, 221
 Roma imparatoriçesi 66
 Roma imparatoru 66, 67

Roşatel (Fransız) 198
Ruhüddin Efendi (Tercüman) 198
Rumeli 100, 117
Rusya 76, 111, 112, 124, 166, 185, 187, 198, 270

S

Safed (Taberiya yakınlarında) 317, 328
Sahara Ovası (Cezayir'de) 205
Sahil (Sahel, Cezayir'de) 224
Salih Huveylidâ (Cezayirli) 270
Saltanat-ı Osmaniyye 186
Saruhan 70, 72, 73, 106, 107
Satif Kazası (Setif, Constantine'de) 336
Selim Sabit Efendi (Cezayir Müftüsünün Kapı kethüdası) 107, 140
Senegal 262, 263
Seydi İbrahim (Cezayir-i Garb Tersanesi Vekilharcı) 137
Sir Nei (İngiliz Amiral) 110
Stormer (Dersaadet Avusturya Ortaelçisi) 110
Sudan 111
Suğla 70, 72, 73, 106, 107
Sultân Nizâmeddin Efendi 202
Sultân Şerif Abdurrahman (Fas padişahı) 247
Suriye 290, 291, 298, 300, 301, 302, 315, 350, 388, 390, 391, 394, 398
Süleyman (Kaptan-ı Derya) 34, 136
Sünûşîler 272
Şam 154, 165, 199, 288, 290, 301, 328, 329, 336, 376, 388
Şark 271
Şebka (Sebkha, Cezayir'de) 224
Şefika Hanım (Emir Abdülkadir'in karısı) 398
Şerif Abdülkadir (Şerif Muhyiddin'in oğlu) 195, 246, 247, 252, 317, 376
Şeyh Sünûsî (Libya'da tarikat şeyhi) 272, 273
Şuara (Akka, Taberiya'da köy) 314, 315, 390, 391

T

Taberiya (kaza, Akka'da) 314, 315
tâbi'iyet-i Osmaniyye 314, 315, 316, 324, 340, 344, 358
Tafna (Cezayir'de) 226
Tahir (Cezayir'e gönderilen) 159
Tahir Paşa (Cezayir'e gönderilen) 158, 215
Teke 126, 127
Tenes (Cezayir'de) 234
Tevfik (Hariciye Nazırı) 263
Tilimsan (Tlemcen, Cezayir'de) 164, 225, 259

Tiriyeste 66, 67
Tiriyeste (İtalya'da) 66, 67
Titeri (Cezayir'de) 224
Tolon Tersanesi (Toulon, İtalya'da) 101
Tomel (Constantine'de nehir) 220
Tophâne-i Amire 88, 91
Toşkana (Toskana, İtalya'da) 36, 37
Trablus 24, 26, 31, 39, 149, 165, 176, 177, 202, 203, 216, 284
Trablusgarb 102
Tunus 24, 26, 30, 31, 39, 76, 101, 102, 149, 154, 165, 172, 176, 177, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 234, 247, 252, 254, 262, 263, 268, 271, 272, 278, 280, 284, 294, 295, 334, 336, 350, 358, 362
Tunuslular 148, 358
Tunus ve Trablusgarb Ocakları 76, 154
Turgud Paşa (Donanma Kaptanı) 2

U

Ümmü'l-Asâkir 247

V

Vaday (Vaday Krallığı, Libya) 271, 272, 273
Vadiü'l-acem, (kaza Suriye'de) 398
Vahran (Oran, Cezayir'de) 30, 79, 247
Varhan, (Oran, Cezayirde) 79, 204, 238
Venedik 262, 263
Viyana 278
V. Karolos (Carlos, Alman İmparatoru) 235

Y

Yemen 390
Yozkok, (Dalmaçya'da) 186
Yunan 183, 186, 187
Yusuf, Cezayir vekilharcı 107
Yuvan Van Derbare, Flemenk gemi kap-tanı 96

Z

Zavava Dağı (Zauvava, Cezayir'in Tunus hududunda) 252
Ziştovi Mu'âhedesi 112